

Hallituksen esitys eduskunnalle tilintarkastuslaiksi ja laiksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi tilintarkastuslaki ja uusi laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta. Useita lakeja muutettaisiin niitä vastaaviksi.

Esityksessä ehdotettujen uudistusten valmistelu alkoi voimassa olevan tilintarkastuslain hyväksymisen yhteydessä annetun eduskunnan lausuman seurauksena. Eduskunta edellytti tuolloin, että hallitus valmistelee tilintarkastajien tutkintovaatimusten kokonaisuudistuksen. Lausuman perusteella käynnistettiin tilintarkastajajärjestelmän kokonaisuudistus. Tämä esitys sisältää ehdotuksen uudeksi tilintarkastajajärjestelmäksi tarkoittaen tilintarkastajien hyväksymis- ja tutkintojärjestelmän uudistamista sekä tilintarkastajien valvontajärjestelmän uudistamista.

Esityksessä ehdotetaan, että yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajien erilliset järjestelmät lakkautetaan ja siirrytään tilintarkastuslaissa säänneltyyn uuteen järjestelmään. Uudessa järjestelmässä tilintarkastajatutkinto olisi toimialan perustutkinto. Sitä tilintarkastaja voisi täydentää suorittamalla yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön

tilintarkastajan erikoistumistutkinnon ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon sekä säädettyjen hyväksymisedellytysten täytyessä saada erikoistumista osoittavan erikoispätevyyden.

Kaikkien tilintarkastajien valvonta ehdotetaan keskitettäväksi Patentti- ja rekisterihallituksessa toimivalle Tilintarkastusvalvonnalle. Tilintarkastusvalvonnassa toimisi ehdotuksen mukaan valtioneuvoston nimittämä tilintarkastuslautakunta.

Ehdotuksen mukaan nykyiset valvontalautakunnat eli Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta, kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnat sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunta lakkaisivat. Myös valtion tilintarkastuslautakunta lakkaisi, koska muutoksenhaussa noudatettaisiin hallinto-oikeudellista valitustietä.

Tilintarkastajajärjestelmää koskeva sääntely ehdotetaan keskitettäväksi uuteen tilintarkastuslakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	9
1 JOHDANTO.....	9
2 NYKYTILA.....	10
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	10
2.1.1 Tilintarkastusta koskeva lainsäädäntö ja sen kehitys.....	10
2.1.2 Velvollisuudesta valita tilintarkastaja.....	12
2.1.3 Kaksi tilintarkastajajärjestelmää.....	12
2.1.4 Kolme tilintarkastajaluokkaa ja kolme tilintarkastusyhteisökategoriaa.....	12
2.1.5 Tilintarkastajien toimialueet.....	13
2.1.6 Hyväksymisvaatimukset.....	13
2.1.7 Valvonta.....	14
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	17
2.2.1 Yleistä.....	17
2.2.2 Ruotsi.....	18
2.2.3 Norja.....	21
2.2.4 Tanska.....	22
2.2.5 Saksa.....	24
2.2.6 Iso-Britannia.....	25
2.2.7 Alankomaat.....	28
2.2.8 Euroopan unioni.....	29
2.3 Nykytilan arviointi.....	32
2.3.1 Yleistä.....	32
2.3.2 Tilintarkastajaluokat ja tilintarkastusyhteisökategoriat.....	32
2.3.3 Valvonta.....	34
2.3.4 Muutoksenhaku.....	36
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	36
3.1 Tavoitteet.....	36
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	37
3.2.1 Tutkintojärjestelmien ja tilintarkastusyhteisökategorioiden yhtenäistäminen.....	37
3.2.2 Valvonnan yhtenäistäminen.....	39
3.2.3 Muutoksenhaku.....	42
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	43
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	43
4.1.1 Yritykset ja ammatinharjoittajat.....	43
4.1.2 Julkinen talous.....	44
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	45
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	47
5 ASIAN VALMISTELU.....	48
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	48
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	51
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	53
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	53
1.1 Tilintarkastuslaki.....	53
1.2 Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta.....	85
1.3 Kauppakamarilaki.....	91

1.4	Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta	92
1.5	Laki Finanssivalvonnasta	92
1.6	Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta	92
1.7	Lakiehdotukset 7-99	92
2	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	93
2.1	Ammatin luvanvaraisuus	93
2.2	Oikeusturva	94
2.3	Henkilötietorekisterit	94
2.4	Asiantuntijoiden käyttäminen valvonnassa	95
3	VOIMAANTULO	96
	LAKIEHDOTUKSET	97
	1. Tilintarkastuslaki	97
	2. Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta	118
	3. Laki kaupakamarilain muuttamisesta	123
	4. Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	123
	5. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta	124
	6. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	125
	7. Laki osakeyhtiölain muuttamisesta	125
	8. Laki osuuskuntalain muuttamisesta	128
	9. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 13 ja 13 a §:n muuttamisesta	130
	10. Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta	131
	11. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain muuttamisesta	132
	12. Laki Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	132
	13. Laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta	133
	14. Laki eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	133
	15. Laki eduskuntaryhmistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	134
	16. Laki arpajaislain 13 ja 37 §:n muuttamisesta	134
	17. Laki eläkesätiölain muuttamisesta	135
	18. Laki henkilöstörahastolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta	136
	19. Laki kunnallisen eläkelain 137 ja 165 §:n muuttamisesta	137
	20. Laki kuntalain 72 §:n muuttamisesta	138
	21. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 2 luvun 29 §:n muuttamisesta	138
	22. Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 27 ja 39 §:n muuttamisesta	139
	23. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 5 ja 18 §:n muuttamisesta	140
	24. Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	141
	25. Laki kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain 20 §:n muuttamisesta	141
	26. Laki Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 12 ja 13 §:n muuttamisesta	142
	27. Laki Liikenneturvasta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	142

28. Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta	143
29. Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:n muuttamisesta	144
30. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	145
31. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 b §:n muuttamisesta	145
32. Laki Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	146
33. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta	146
34. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	147
35. Laki raha-automaattivastuksista annetun lain 18 ja 22 §:n muuttamisesta	147
36. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	148
37. Laki saamelaiskäräjistä annetun lain 18 c §:n muuttamisesta	148
38. Laki Suomen Pankista annetun lain 18 §:n muuttamisesta	149
39. Laki taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta	149
40. Laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	150
41. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 14 §:n muuttamisesta	150
42. Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta	151
43. Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	151
44. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta	152
45. Laki ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain 17 ja 25 §:n muuttamisesta	153
46. Laki valmismatkaliikkeistä annetun lain 19 §:n muuttamisesta	153
47. Laki valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	154
48. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	154
49. Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	155
50. Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta	156
51. Laki valtioneuvoston vakuusrahastosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta	157
52. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	157
53. Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §:n muuttamisesta	158
54. Laki ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	158
55. Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain 44 §:n muuttamisesta	159
56. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta	159
57. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	160
58. Laki arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n muuttamisesta	161
59. Laki puoluelain 9 c §:n muuttamisesta	162
60. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	162
61. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta	163
62. Laki säästöpankkilain 64 ja 84 §:n muuttamisesta	165
63. Laki työttömyyskassalain 16 §:n muuttamisesta	166
64. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	166

65. Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta	168
66. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	170
67. Laki valtionavustuslain 16 §:n muuttamisesta	172
68. Laki yhteismetsälain 30 ja 30 a §:n muuttamisesta	173
69. Laki yliopistolain 64 ja 67 §:n muuttamisesta	174
70. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta	175
71. Laki kirjanpitolain 3 luvun 12 §:n muuttamisesta	176
72. Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta	177
73. Laki yhdistyslain muuttamisesta	179
74. Laki rikoslain 30 luvun 10 a §:n muuttamisesta	180
75. Laki sijoituspalvelulain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta	180
76. Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 2 luvun 22 §:n muuttamisesta	181
77. Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta	181
78. Laki Kansallisgalleriasta annetun lain muuttamisesta	183
79. Laki riistahallintolain 9 §:n muuttamisesta	184
80. Laki merimiespalvelulain 25 ja 26 §:n muuttamisesta	184
81. Laki eurooppayhtiölain 15 §:n muuttamisesta	185
82. Laki postilain 30 §:n muuttamisesta	185
83. Laki rautatielain 11 §:n muuttamisesta	186
84. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain 20 §:n muuttamisesta	186
85. Laki eurooppaosuuskuntalain 14 §:n muuttamisesta	187
86. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain 26 b ja 51 f §:n muuttamisesta	187
87. Laki kaupparekisterilain 17 a §:n muuttamisesta	188
88. Laki eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta	189
89. Laki huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	189
90. Laki säätiölain 12 §:n muuttamisesta	190
91. Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 41 §:n muuttamisesta	190
92. Laki kiinteistörahastolain 4 §:n muuttamisesta	191
93. Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 50 §:n muuttamisesta	191
94. Laki kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain 31 §:n muuttamisesta	192
95. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta	192
96. Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain 32 ja 42 §:n muuttamisesta	193
97. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 59 §:n muuttamisesta	194
98. Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	194
99. Laki tietoyhteiskuntakaaren 75 §:n muuttamisesta	195
LIITTEET	196
RINNAKKAISTEKSTIT	196

3. Laki kauppakamarilain muuttamisesta	196
4. Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	197
5. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	198
6. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta	199
7. Laki osakeyhtiölain muuttamisesta	200
8. Laki osuuskuntalain muuttamisesta.....	204
9. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 13 ja 13 a §:n muuttamisesta.....	207
10. Laki asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta.....	209
11. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain muuttamisesta	211
12. Laki Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	212
13. Laki eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta	213
14. Laki eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	214
15. Laki eduskuntaryhmistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	215
16. Laki arpajaislain 13 ja 37 §:n muuttamisesta	216
17. Laki eläkesäätiölain muuttamisesta	217
18. Laki henkilöstörahastolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta.....	220
19. Laki kunnallisen eläkelain 137 ja 165 §:n muuttamisesta	221
20. Laki kuntalain 72 §:n muuttamisesta.....	222
21. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 2 luvun 29 §:n muuttamisesta.....	223
22. Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 27 ja 39 §:n muuttamisesta	224
23. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 5 ja 18 §:n muuttamisesta.....	225
24. Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	226
25. Laki kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain 20 §:n muuttamisesta	227
26. Laki Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 12 ja 13 §:n muuttamisesta	228
27. Laki Liikenneturvasta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	229
28. Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta	230
29. Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:n muuttamisesta	231
30. Laki maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	232
31. Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 b §:n muuttamisesta	233
32. Laki Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta.....	233
33. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta	234
34. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	235
35. Laki raha-automaattiväyryksistä annetun lain 18 ja 22 §:n muuttamisesta....	236

36. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	237
37. Laki saamelaiskäräjistä annetun lain 18 c §:n muuttamisesta	238
38. Laki Suomen Pankista annetun lain 18 §:n muuttamisesta	239
39. Laki taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta	240
40. Laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	241
41. Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 14 §:n muuttamisesta	242
42. Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta	243
43. Laki työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	244
44. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta	244
45. Laki ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain 17 ja 25 §:n muuttamisesta	246
46. Laki valmismatkaliikkeista annetun lain 19 §:n muuttamisesta	247
47. Laki valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	248
48. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	249
49. Laki valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	250
50. Laki valtion liikelaitoksista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta	251
51. Laki valtioneuvoston vakuusrahastosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta	252
52. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta	253
53. Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §:n muuttamisesta	254
54. Laki ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	255
55. Laki maaseutuelinkeinojen rahoituslain 44 §:n muuttamisesta	256
56. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta	257
57. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	259
58. Laki arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n muuttamisesta	261
59. Laki puoluelain 9 c §:n muuttamisesta	262
60. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta	263
61. Laki sijoitusrahastolain muuttamisesta	265
62. Laki säästöpankkilain 64 ja 84 §:n muuttamisesta	268
63. Laki työttömyyskassalain 16 §:n muuttamisesta	269
64. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	270
65. Laki vakuutusyhdistyslain muuttamisesta	272
66. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	277
67. Laki valtionavustuslain 16 §:n muuttamisesta	281
68. Laki yhteismetsälain 30 ja 30 a §:n muuttamisesta	282
69. Laki yliopistolain 64 ja 67 §:n muuttamisesta	283
70. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta	284
71. Laki kirjanpitolain 3 luvun 12 §:n muuttamisesta	285
72. Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta	286
73. Laki yhdistyslain muuttamisesta	289
74. Laki rikoslain 30 luvun 10 a §:n muuttamisesta	291
75. Laki sijoituspalvelulain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta	292

76. Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 2 luvun 22 §:n muuttamisesta	293
77. Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta	294
78. Laki Kansallisgalleriasta annetun lain muuttamisesta	296
79. Laki riistahallintolain 9 §:n muuttamisesta	298
80. Laki merimiespalvelulain 25 ja 26 §:n muuttamisesta	299
81. Laki eurooppayhtiölain 15 §:n muuttamisesta	300
82. Laki postilain 30 §:n muuttamisesta	301
83. Laki rautatielain 11 §:n muuttamisesta	302
84. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain 20 §:n muuttamisesta	303
85. Laki eurooppaosuuskuntalain 14 §:n muuttamisesta	304
86. Laki asumisoikeusasunnoista annetun lain 26 b ja 51 f §:n muuttamisesta	305
87. Laki kaupparekisterilain 17 a §:n muuttamisesta	306
88. Laki eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta	307
89. Laki huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	308
90. Laki säätiölain 12 §:n muuttamisesta	308
91. Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 41 §:n muuttamisesta	309
92. Laki kiinteistörahastolain 4 §:n muuttamisesta	310
93. Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 50 §:n muuttamisesta	311
94. Laki kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain 31 §:n muuttamisesta	312
95. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta	313
96. Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain 32 ja 42 §:n muuttamisesta	314
97. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 59 §:n muuttamisesta	315
98. Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	316
99. Laki tietoyhteiskuntakaaren 75 §:n muuttamisesta	317
ASETUSLUONNOKSET	318
Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta	318
Valtioneuvoston asetus Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta	321
Työ- ja elinkeinoministeriön asetus tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä	322

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Tilintarkastuslaki (459/2007, jäljempänä *TTL*) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007. Tuolloin aiemman tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä tarkistettiin kansallisista lähtökohdista ja lisäksi sääntelyyn sisällytettiin uudesta Euroopan unionin, jäljempänä *EU*, direktiivistä johtuvat vaatimukset. Tilintarkastajajärjestelmän rakenteisiin uudistuksessa ei kuitenkaan puututtu muilta osin kuin että niin sanotusta maallikkotilintarkastuksesta luovuttiin. Rakenteellisia muutoksia ei tehty tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen luokitteluun eikä tilintarkastajien valvonnan organisointiin. Eduskunta kiinnitti tähän huomiota TTL:n hyväksymisen yhteydessä ja edellytti, että hallitus valmistellee yhteistyössä tilintarkastajia edustavien KHT-, HTM- ja JHTT-yhdistysten kanssa tilintarkastajien tutkintovaatimusten kokonaisuudistuksen niin, että kaikille tilintarkastajille on yhteinen perustutkinto, jonka jälkeen voidaan erikoistua ja suorittaa erikoistumis-
tutkinnot.

Tilintarkastajien tutkintojärjestelmän kehittäminen edellyttää koko tilintarkastajajärjestelmän kehittämistä. Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tilintarkastuslaki, jolla uudistetaan tilintarkastajien tutkinto- ja valvontajärjestelmät sekä muutoksenhaku valvontajärjestelmässä tehdyistä valituskel-
poisista päätöksistä. Tilintarkastusvelvollisuutta tai tilintarkastuksen sisältöä koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, jotka liittyvät järjestelmäudistukseen.

Suomessa on tällä hetkellä kaksi TTL:n mukaista tilintarkastajien luokkaa: kauppa-
kamarien tilintarkastusvaliokuntien hyväksymät HTM-tilintarkastajat ja Keskuskaup-
pakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymät KHT-tilintarkastajat. Tämän lisäksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999, jäljempänä *JHTT-laki*) on säännökset julkishallinnon ja -
talouden tilintarkastajista, jäljempänä *JHTT-tilintarkastaja*, jotka muodostavat kolmannen tilintarkastajien luokan. Lisäksi järjestelmäs-
sä on tilintarkastajaluokkia vastaavat tilintar-
kastusyhteisökattegariat. Jokaisella tilintar-

kastajaluokalla on tällä hetkellä oma valvo-
jansa. Myöskään muutoksenhakujärjestelmä tilintarkastajaksi hyväksymiseen tai tilintar-
kastajien valvontaan liittyvissä asioissa ei ole yhtenäinen. Ottaen huomioon niin toimialan koko kuin kansallisen ja kansainvälisen toi-
mintaympäristön ja niiden muutokset on jär-
jestelmän yksinkertaistaminen ja selkeyttä-
minen ajankohtaista.

Tilintarkastajajärjestelmän tärkeänä tehtä-
vänä on ennen kaikkea lisätä luottamusta tili-
tarkastukseen ja sitä kautta myös taloudellisen raportoinnin luotettavuuteen sekä edistää tilintarkastuksen korkeaa laatua. Tilintarkas-
tus on keskeinen väline tilinpäätösraportoin-
nin oikeellisuuden ja läpinäkyvyyden sekä julkisen hallinnon taloudellisen informaation luotettavuuden varmentamisessa sekä pää-
omamarkkinoiden tukemisessa. Luotettavalla ja riippumattomalla tilintarkastuksella on myös rooli talouden vakauden ylläpitämisessä, harmaan talouden torjunnassa sekä ter-
veen kilpailun edistämisessä.

Maailmantalouden kriisi lisäsi tilintarkas-
tukseen ja tilintarkastajiin sekä näiden val-
vontaan kohdistuvaa mielenkiintoa EU:ssa. Tähän liittyen Euroopan parlamentti ja neu-
vosto antoivat 16 päivänä huhtikuuta 2014 direktiivin tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastus-
sesta annetun direktiivin 2006/43/EY muut-
tamisesta (2014/56/EU) sekä asetuksen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteisistä tilintarkastusta koskevista eriy-
tisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (537/2014). Uuden EU-lainsäädännön soveltaminen alkaa
pääosin 17 päivänä kesäkuuta 2016.

Kansallisen tilintarkastajajärjestelmän ke-
hittämistarpeet liittyvät erityisesti tilintarkas-
tajajärjestelmän yksinkertaistamiseen, yhten-
näistämiseen sekä keskittämiseen. Lisäksi esityksessä on otettu huomioon kehitys EU:ssa ja muissa Pohjoismaissa sekä kansainvälisen toimintakehyksen järjestelmälle asettamat vaatimukset. Uudet EU-säädökset implementoidaan myöhemmin ja työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut 15 päivänä lokakuuta 2014 työryhmän valmistelevaan
muutoksia.

Esityksessä on otettu huomioon uudet EU-säädökset. Tämä kansallisista lähtökohdista liikkeelle lähtenyt ja pitkän valmistelun vauhtinut esitys mahdollistaa sen, että järjestelmäuudistuksen ja uuden valvonnan perustamistoimet ehditään saada valmiiksi siten, että uusi valvonta aloittaa toimintansa vuoden 2016 alusta. Näin mahdollistetaan se, että valvonta on valmiina toimimaan uusissa EU-säädöksissä tarkoitettuna tilintarkastajien valvovana viranomaisena ja säädöksissä edellytetyillä valtuuksilla EU-säädösten soveltamisen alkaessa pääosin kesäkuussa 2016.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Tilintarkastusta koskeva lainsäädäntö ja sen kehitys

Tilintarkastuslaki

Voimassa oleva TTL on yleislaki, johon on koottu kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuutta ja tilintarkastusta koskevat säännökset sekä tilintarkastajan muun toiminnan sääntely. Laki sisältää myös säännökset tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisestä ja valvonnasta. TTL:lla on myös saatettu voimaan tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY, jäljempänä *tilintarkastusdirektiivi*.

Edellisessä, vuonna 2007 voimaan tullessa uudistuksessa tilintarkastajajärjestelmä säilyi rakenteiltaan pääosin ennallaan lukuun ottamatta maallikkotilintarkastuksen lakkauttamista. Maallikkotilintarkastuksesta luopuminen teki tilintarkastuksesta TTL:ssa määritellyllä soveltamisalalla luvanvaraisen elinkeinon, sillä tilintarkastuksia kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetuissa kirjanpitovelvollisissa yhteisöissä ja säätiöissä voivat tehdä ainoastaan TTL:n mukaan hyväksytyt tilintarkastajat.

TTL:iin on sittemmin tehty muutamia muutoksia. Nämä ovat liittyneet lääninhallitusten lakkauttamiseen ja lain siirtymäsäännösten muuttamiseen. Muutoksissa ei ole ollut kyse tilintarkastuksen sisältöä koskevan sääntelyn muuttamisesta tai tilintarkastajajärjestelmän kehittämisestä.

Voimassa olevaa TTL:ia edeltänyt tilintarkastuslaki oli ensimmäinen tilintarkastusta koskeva yleislaki ja sillä korvattiin aikanaan pääosa useiden yhteisölakien ja säätiölain tilintarkastusta koskevista, laajuudeltaan vaihtelevista säännöksistä. Ensimmäisen tilintarkastuslain voimaantuloon saakka auktorisoitujen tilintarkastajien hyväksyminen ja suurelta osin myös valvonta perustui silloiseen kauppakamariasetukseen (337/1988) kirjatuihin yleisluonteisiin normeihin. Yksityiskohtainen sääntely taas perustui pitkälti kauppakamarilaitoksen omiin sääntöihin. Vuoden 1994 tilintarkastuslain voimaantullessa valtaosa säännöksistä nostettiin lain tasolle ja tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksia koskeva yksityiskohtaisempi ohjeistus annettiin kauppa- ja teollisuusministeriön tehtäväksi.

Ennen 1980-luvun alkua julkisella vallalla ei ollut roolia tilintarkastajajärjestelmän valvonnassa. Tilanne muuttui vuonna 1982 annetulla lailla tilintarkastajajärjestelmän valvonnasta (969/1982). Tuolloin silloisen kauppa- ja teollisuusministeriön yhteyteen perustettiin tilintarkastajajärjestelmän valvontalautakunta, jonka tehtävänä oli tilintarkastajajärjestelmän yleinen valvonta sekä muutoksenhakuelimenä toimiminen tietyistä Keskuskauppakamarin tilintarkastajalautakunnan, jäljempänä *TILA*, päätöksistä. Ensimmäisen tilintarkastuslain voimaantulon yhteydessä lautakunnan nimi muutettiin valtion tilintarkastuslautakunnaksi, jäljempänä *VALA*, ja samalla sen tehtäviä jonkin verran laajennettiin.

Asetus tilintarkastuksesta

Valtioneuvosto on TTL:n nojalla antanut asetuksen tilintarkastuksesta (735/2007). Asetukseen ei sen voimassaoloaikana ole tehty muutoksia. Asetuksessa on säännöksiä tilintarkastajarekisterin sisällöstä ja rekisterinpidosta. Asetuksessa on myös säännökset

asioiden käsittelystä valvontaelimissä säännellen TILAn ja kauppakamarien tilintarkastusvaliokuntien, jäljempänä *TIVA*, työsuunnitelmaa, toimintakertomusta ja työjärjestystä. Lisäksi asetuksessa on säännelty julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistamista.

Asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista

Työ- ja elinkeinoministeriö on TTL:n nojalla antanut asetuksen KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (262/2008). Asetusta on muutettu asetuksella 250/2013. Muutoksella jatkettiin asetuksen siirtymäsäännöstä ja edistettiin JHTT-tilintarkastajien siirtymistä TTL:n mukaisiksi tilintarkastajiksi ennen järjestelmä uudistusta.

KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista annetulla asetuksella säännellään tarkemmin tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksia. Tarkempia säännöksiä on annettu erityisesti suoritettavaksi vaadituista opinnoista, hankittavasta käytännön kokemuksesta sekä ammattitutkinnon sisällöstä ja varsinaisesta hyväksymismenettelystä.

Ennen edellä mainittua asetusta vaatimukset hyväksytyjen tilintarkastajien tutkinnoista, vaadittavista opinnoista ja käytännön kokemuksesta perustuivat kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiin.

Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista

JHTT-laki on yleislaki, johon on koottu säännökset julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnosta, jäljempänä *JHTT-tutkinto*, sekä JHTT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymisestä ja valvonnasta. Lisäksi laissa on säännöksiä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta. JHTT-lakiin ei ole sisällytetty tilintarkastusta koskevaa EU:n sääntelyä siten kuin TTL:iin, sillä tilintarkastusdirektiivi ei koske julkisyhteisöjen tilintarkastusta.

Alun perin JHTT-tilintarkastajista säädettiin julkishallinnon ja -talouden tilintarkasta-

jan tutkinnosta annetulla asetuksella (926/1991), joka sisälsi säännökset ammatillisista vaatimuksista säännellen JHTT-tilintarkastajien tutkintoa koskevia seikkoja. Asetuksen antamisen taustalla oli tarve kehittää julkisen hallinnon ja talouden tarkastuksen laatuvaatimuksia. Asetuksella pyrittiin myös saamaan julkistalouden tarkastustointaan entistä pätevämpiä työntekijöitä. Myöhemmin asetukseen lisättiin JHTT-yhteisön hyväksymistä koskevat säännökset asetuksella 477/1996. Tämän jälkeen kuitenkin todettiin, että asetus sen kehittämisestä huolimatta ei säädelyt riittävässä määrin JHTT-järjestelmää ja koska tarvittiin lisäsääntelyä seikoista, joista tuli säätää lain tasolla, säädettiin laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista.

Asetus julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista

Valtioneuvosto on JHTT-lain nojalla antanut asetuksen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista (1083/2008). Asetuksessa säännellään muun muassa menettelyä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnassa, jäljempänä *JHTT-lautakunta*, sen velvoitteesta toimintakertomuksen laatimiseen ja palkkioista sekä JHTT-tilintarkastajan velvollisuudesta antaa lautakunnalle tietyin väliajoin selvitys toiminnastaan.

Asetus JHTT-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista

Valtiovarainministeriö on JHTT-lain nojalla antanut asetuksen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (1369/2009). Asetuksella annetut tarkemmat säännökset JHTT-tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksista koskevat erityisesti suoritettuja opintoja, hankittua käytännön kokemusta ja ammattitutkinnon sisältöä sekä varsinaista hyväksymismenettelyä.

Aiemmin vaatimukset hyväksytyjen tilintarkastajien tutkinnoista, vaadittavista opinnoista ja käytännön kokemuksesta sisältyivät muutamiin erillisiin asetuksiin ja sitä ennen valtiovaraministeriön päätöksiin.

2.1.2 Velvollisuudesta valita tilintarkastaja

TTL:n 4 §:n mukaan kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tulee valita tilintarkastaja. TTL:n 4 §:n mukaan tilintarkastaja voidaan kuitenkin jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päätyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Yhteisössä on kuitenkin aina valittava tilintarkastaja, jos yhteisön pääasiallisena toimialana on arvopapereiden omistaminen ja hallinta ja sillä on kirjanpitolaissa tarkoitettu huomattava vaikutusvalta toisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa. Lisäksi tilintarkastajan valintavelvollisuus voi perustua muuhun lakiin.

Vaikka yhteisö voisi jättää 4 §:n mukaan tilintarkastajan valitsematta, yhteisön yhtiöjärjestyksessä, säännöissä tai yhtiösopimuksessa voidaan tästä määrätä. Kirjanpitovelvollinen yhteisö voi aina vapaaehtoisesti toimituttaa tilintarkastuksen. Myös tällöin tilintarkastukseen sovelletaan TTL:ia.

JHTT-lakia sovelletaan sen 1 §:n mukaisesti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. JHTT-tilintarkastajan valitseminen perustuu erityislakien säännöksiin. JHTT-tilintarkastajan valintaa edellytetään muun muassa kuntalaissa (365/1995). Kuntalain 72 ja 86 §:n mukaan kunnan ja kuntayhtymän tilintarkastajaksi tulee valita JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö. Lisäksi on lakeja, joissa säädetään, että osan valittavista tilintarkastajista tulee olla JHTT-tilintarkastajia. Tällaisia ovat muun muassa Suomen Pankista annettu laki (214/1998), valtion liikelaitoksista annettu laki (1062/2010), yliopistolaki (558/2009), valtion asuntorahastosta annettu laki (1144/1989), maatalouden interventiorahastosta annettu laki (1206/1994), maatilatalouden kehittämisrahastosta annettu laki (657/1966), työeläkeasioiden muutoksenhaikutautakunnasta annettu laki (677/2005) ja valtion vakuusrahastosta annettu laki (379/1992). JHTT-tilintarkastaja voi-

daan valita KHT- tai HTM-tilintarkastajan lisäksi esimerkiksi valtionavustuksista annetun lain (688/2001), alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) ja kirkkojärjestyksen (1055/1991) mukaan.

2.1.3 Kaksi tilintarkastajajärjestelmää

Sekä TTL että JHTT-laki sisältävät säännökset tilintarkastajien hyväksymisestä ja valvonnasta muodostaen kumpikin erillisen tilintarkastajajärjestelmänsä. Näistä TTL sääntelee yksityisen sektorin eli kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kirjanpitovelvollisten yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastusta ja tilintarkastajia sekä JHTT-laki julkisen sektorin tilintarkastajajärjestelmää. Tosin osassa julkisyhteisöjä noudatetaan TTL:ia.

2.1.4 Kolme tilintarkastajaluokkaa ja kolme tilintarkastusyhteisökatgoriaa

TTL ja JHTT-laki muodostavat säädösperustan kolmelle tilintarkastajaluokalle: HTM-tilintarkastajat, KHT-tilintarkastajat ja JHTT-tilintarkastajat. Tilintarkastajaluokat ovat toisistaan erillisiä ja itsenäisiä. Vastaavasti on olemassa HTM-, KHT- ja JHTT-tilintarkastusyhteisöjä. HTM- ja KHT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymistä ja rekisteröintiä säännellään TTL:ssa ja JHTT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymistä ja rekisteröintiä JHTT-laissa.

Vuoden 2014 alussa kolmeen tilintarkastajaluokkaan kuuluvia tilintarkastajia oli yhteensä 1 627. Näistä HTM-tilintarkastajia oli 627, KHT-tilintarkastajia 771 ja JHTT-tilintarkastajia 229. Noin 80 tilintarkastajalla oli sekä TTL:n että JHTT-lain mukainen auktorisointi. Tilintarkastusyhteisöjä oli vuoden 2014 alussa yhteensä 84. Näistä HTM-yhteisöjä oli 35, KHT-yhteisöjä 39 ja JHTT-yhteisöjä yhdeksän.

Jokaisella tilintarkastajaluokalla on oma hyväksymis- ja valvontaorganisaationsa. HTM-tilintarkastajat ja -yhteisöt hyväksyy ja niitä valvoo kyseisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön toiminta-alueen paikallisen kauppakamarin TIVA. KHT-tilintarkastajat ja -yhteisöt hyväksyy ja niitä valvoo TILA.

JHTT-tilintarkastajat ja -yhteisöt hyväksyy ja niitä valvoo JHTT-lautakunta.

2.1.5 Tilintarkastajien toimialueet

Yleistäen voidaan sanoa, että HTM- ja KHT-tilintarkastajat ja -yhteisöt toimivat pääosin yksityisellä sektorilla ja JHTT-tilintarkastajat pääosin julkissektorilla. TTL:ssä säänneltyjen KHT- ja HTM-tilintarkastajien toimialueita erottaa toisistaan TTL:n 5 §, jonka mukaan vähintään yksi KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö tulee valita yhteisössä, joka on laskenut liikkeeseen arvopaperimarkkinalaissa (746/2012) tarkoitulla tavalla säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin tai jos yhteisössä tai säätiössä täyttyy kaksi seuraavista kolmesta edellytyksestä: taseen loppusumma on yli 25 miljoonaa euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 50 miljoonaa euroa ja palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä. HTM-tilintarkastaja on kuitenkin kelpoinen tarkastamaan kyseisiä yhteisöjä ja säätiöitä KHT-tilintarkastajan rinnalla. Edellä mainitut rajat alittavissa yhteisöissä ja säätiöissä HTM-tilintarkastajat voivat toimia yksin. Muualla lainsäädännössä on lisäksi tilintarkastajan valintaa koskevia erityissäännöksiä. Edellä mainittu TTL:n 5 § jakaa yksityisen sektorin tilintarkastusta siten, että suuria ja keskiuuria yhteisöjä tarkastavat yleensä KHT-tilintarkastajat ja HTM-tilintarkastajat yleensä keskiuuria ja pieniä yhteisöjä.

JHTT-tutkinto antaa valmiudet toimia julkishallinnon ja -talouden tarkastus- ja arviointitehtävissä. Julkishallinnon tilintarkastuksen lisäksi JHTT-tilintarkastajia toimii julkisella sektorilla muun muassa sisäisen tarkastuksen, arvioinnin, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden asiantuntijoina. JHTT-tilintarkastajat ja -yhteisöt toimivat julkissektorilla etenkin kuntien tilintarkastajina, mutta myös muun muassa seurakuntien ja yliopistojen tilintarkastajina (ks. jakso 2.1.2.).

JHTT-tilintarkastajien toimiminen TTL:n mukaisten yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastuksissa on mahdollistettu TTL:n 7 §:ssä, jonka mukaan JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö on mahdollista valita KHT- ja HTM-tilintarkastajan lisäksi sellaisessa yhteisössä

ja säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta. Vielä 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyväksi toimikaudeksi voidaan TTL:n 54 §:n 4 momentin mukaan valita JHTT-tilintarkastaja HTM-tilintarkastajan sijaan tietyissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta.

JHTT-tilintarkastajat toimivat myös valtio-sektorilla. Valtion virastojen tilintarkastuksen suorittaa valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) nojalla valtiontalouden tarkastusvirasto. Valtionhallinnon tilintarkastajilta ei periaatteessa edellytetä JHTT-tilintarkastajan auktorisointia. Kuitenkin esimerkiksi valtiontalouden tarkastusviraston palveluksessa on 26 JHTT-tilintarkastajaa.

Joidenkin tilintarkastusvelvollisten osalta on myös edellytyksenä, että tilintarkastuksen suorittavat yhdessä sekä KHT- että JHTT-tilintarkastaja. Tällainen sääntely koskee esimerkiksi valtion liikelaitoksia.

2.1.6 Hyväksymisvaatimukset

TTL:n 6 luvussa säädetään KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisedellytyksistä, joista tarkempia säännöksiä on annettu työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista. JHTT-tilintarkastajien hyväksymisen edellytykset on määritelty JHTT-laissa sekä valtiovarainministeriön asetuksessa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista. Hyväksymisedellytykset voidaan jakaa yleisiin ja erityisiin hyväksymisedellytyksiin. Yleiset hyväksymisedellytykset liittyvät tilintarkastajan hyväksymistä hakevan henkilöön ja hänen mahdollisesti harjoittamaansa muuhun toimintaan ja näistä säädetään voimassa olevan TTL:n 30 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa ja 31 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa sekä JHTT-lain 3 §:ssä. Erityiset hyväksymisedellytykset puolestaan liittyvät hankittuun ammattiosaamiseen, kuten hyväksymistä hakevalta edellytettävään tutkintoon, suoritettuihin opintoihin ja alan ammattitutkinnon suorittamiseen ja näistä säädetään TTL 30 §:n 1 momentin 4—7 kohdassa ja 31 §:n 1 momentin 4—7 kohdassa sekä JHTT-lain 7 ja 9 §:ssä.

KHT- ja HTM-tilintarkastajien hyväksymisvaatimukset eroavat toisistaan erityisten hyväksymisvaatimusten osalta. Korkeakoulututkintoa ja opintoja koskevat vaatimukset sekä tilintarkastajan ammattitutkinnon laajuus ja vaativuus ovat erilaiset. HTM-tilintarkastajaksi hyväksyminen edellyttää korkeakoulututkintoa ja näin ollen edellytyksen täyttää myös alempi korkeakoulututkinto ja ammattikorkeakoulututkinto. KHT-tilintarkastajaksi hyväksymisen edellytyksenä on ylempi korkeakoulututkinto. Edellytyksistä opinnoista ja niiden määrästä samoin kuin molempien ammattitutkintojen sisällöistä säädetään tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

JHTT-tilintarkastajien hyväksymisedellytykset eroavat jonkin verran HTM- ja KHT-tilintarkastajien hyväksymisedellytyksistä sekä yleisten että erityisten kelpoisuusvaatimusten osalta. TTL:n yleisten kelpoisuusvaatimusten mukaan henkilö ei täytä vaatimuksia, jos hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu tai jos hänelle on määrätty edunvalvoja. JHTT-laissa puolestaan edellytetään, että henkilö ei saa olla vajaavaltainen. Merkittävimmät erot ovat kuitenkin erityisissä kelpoisuusvaatimuksissa. JHTT-tilintarkastajan käytännön kokemusta koskevat vaatimukset edellyttävät julkishallinnon kokemusta. Myös opintovaatimuksissa ja ammattitutkinnossa painopiste on julkishallinnossa. Edellytetyistä opinnoista ja niiden määrästä samoin kuin ammattitutkinnon sisällöstä säädetään tarkemmin valtiovarainministeriön asetuksessa. JHTT-tilintarkastajilta edellytetään lisäksi KHT-tilintarkastajien tapaan ylempää korkeakoulututkintoa.

KHT- ja HTM-yhteisöjen hyväksymisedellytyksistä säädetään TTL:n 33 ja 34 §:ssä. Hyväksymisvaatimukset eroavat toisistaan yhteisössä määräysvaltaa käyttävien tilintarkastajien ja yhteisön hallintoa koskevien edellytysten suhteen. KHT-yhteisöjen määräysvalta- ja hallintovaatimuksia koskevien edellytysten täyttymistä tarkasteltaessa otetaan huomioon KHT-tilintarkastajat, KHT- ja HTM-yhteisöt sekä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jäljempänä *ETA-valtio*, hyväksytty tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt, mutta ei HTM-tilintarkastajia. Sen sijaan kaikki edellä mainitut otetaan

huomioon HTM-yhteisöjen vastaavien edellytysten täyttämistä tarkasteltaessa. JHTT-tilintarkastajia ei huomioida kummassakaan tilanteessa.

JHTT-yhteisöjen hyväksymisedellytyksistä säädetään JHTT-lain 10 §:ssä, ja ne eroavat jonkin verran KHT- ja HTM-yhteisöjen hyväksymisvaatimuksista. KHT- ja HTM-yhteisöiltä edellytetään kykyä toimia TTL:n mukaan riippumattomana tilintarkastajana. JHTT-lain 4 §:n mukaan JHTT-yhteisöllä on oltava edellytykset riippumattomaan tilintarkastukseen. JHTT-laissa edellytetään, että kaupparekisteriin on merkitty yhteisön toimialaksi tilintarkastus ja siihen liittyvä toiminta. Tällaista toimialan rekisteröintiedellytystä ei ole TTL:ssa, jossa kuitenkin edellytetään, että yhteisö harjoittaa tilintarkastustoimintaa. Eroja on myös määräysvaltaa ja hallintoa koskevissa hyväksymisedellytyksissä. JHTT-yhteisöissä määräysvaltaa käyttäviä tarkasteltaessa voidaan ottaa huomioon JHTT-tilintarkastajat ja -yhteisöt sekä julkisyhteisöt tai yhdistykset, joissa on jäsenenä vain julkisyhteisöjä. Hallituksen jäsenten osalta säädettyjä vaatimuksia tarkasteltaessa otetaan huomioon JHTT-tilintarkastajien ohella julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen hyvin perehtyneet henkilöt. HTM- ja KHT-tilintarkastajia ei huomioida edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

2.1.7 Valvonta

Voimassa olevan TTL:n 7 luku sisältää säännökset KHT- ja HTM-tilintarkastajien ja -yhteisöjen valvonnasta ja JHTT-laki JHTT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen valvonnasta. Jokaisella kolmella tilintarkastajaluokalla on oma valvojansa. TIVAt, joita on yhteensä 14, valvovat HTM-tilintarkastajia ja HTM-yhteisöjä. TILA valvoo KHT-tilintarkastajia ja KHT-yhteisöjä. JHTT-tilintarkastajia ja JHTT-yhteisöjä valvoo puolestaan JHTT-lautakunta, joka toimii valtiovarainministeriön yhteydessä. Lisäksi VALA osallistuu HTM- ja KHT-tilintarkastajien valvontaan toimien kuitenkin pääasiassa muutoksenhakuelimenä TIVOjen ja TILAn päätöksistä. Kaikki tilintarkastajia valvovat elimet ovat lautakuntamuotoisia. Muutoksenhakutiet

valvojien tekemistä päätöksistä eivät myöskään ole yhtenevät.

Valvontaorganisaatioiden tehtävät

Tilintarkastajiin kohdistuva valvonta koostuu kolmesta kokonaisuudesta: tilintarkastajien ammattitaidon ja muiden hyväksymisen edellytysten valvonnasta, ennakoon vaikuttavasta tilintarkastajien toiminnan laadunvalvonnasta sekä yksittäistapauksiin kohdistuvasta jälkikäteisestä kurinpidollisesta valvonnasta.

Tilintarkastajien hyväksymismenettelyn tarkoituksena on valvoa, että tilintarkastajat täyttävät hyväksymiseen liittyvät vaatimukset. Yhtenä tilintarkastajan hyväksymisedellytyksenä on tilintarkastajatutkinnon suorittaminen. Tällä hetkellä TILA järjestää HTM- ja KHT-tilintarkastajien tutkinnot ja JHTT-lautakunta JHTT-tutkinnon. KHT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymisestä päättää TILA, HTM-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymisestä TIVAt ja JHTT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksymisestä JHTT-lautakunta. TILA pitää rekisteriä hyväksytyistä HTM- ja KHT-tilintarkastajista ja -yhteisöistä ja JHTT-lautakunta luetteloa JHTT-tilintarkastajista ja -yhteisöistä.

Toisena asiakokonaisuutena tilintarkastajien valvontaan kuuluu tilintarkastajien tilintarkastustoiminnan laadunvalvonta. Siinä on kyse ennakkoivasta valvonnasta, jota tehdään laaduntarkastuksin. Laaduntarkastukset kohdistuvat tietyin väliajoin kaikkiin niin HTM- ja KHT- kuin JHTT-tilintarkastajiin. Tilintarkastusyhteisöjen osalta laadunvalvonnan kohteena on koko yhteisö, eivät yksittäiset tilintarkastajat.

TILA valvoo HTM- ja KHT-tilintarkastajien sekä HTM- ja KHT-yhteisöjen laadunvalvonnan yhtenäisyyttä sekä hoitaa laadunvalvonnan yleisiä tehtäviä. TILA määrää KHT-tilintarkastajat laadun-tarkastukseen ja päättää tarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta, käsittelee tarkastustulokset sekä tekee päätökset toimenpiteistä, joihin tarkastus antaa aihetta. TILAn sihteeristöstä koostuva laadunvalvontaryhmä hoitaa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen, jolla tarkoitetaan lähinnä listayhtiöitä sekä luotto-

ja vakuutuslaitoksia, tilintarkastuksia toimitavien tilintarkastajien laaduntarkastukset. TIVAt määräävät HTM-tilintarkastajat ja -yhteisöt laaduntarkastukseen ja JHTT-lautakunta JHTT-tilintarkastajat ja -yhteisöt, ja ne käsittelevät myös tarkastusten tulokset. JHTT-lautakunnassa on vuodesta 2011 toiminut erillinen laatujaosto, joka huolehtii laaduntarkastuksista. Kaikkien muiden kuin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastukset suoritetaan ulkopuolisia laaduntarkastajia käyttäen. Pääasiassa tehtävässä käytetään ammatissa toimivia kokeneita tilintarkastajia.

Kolmantena asiakokonaisuutena valvontaan kuuluu kurinpidollinen valvonta- ja seuraamusjärjestelmä. Jos tilintarkastajan toiminnan arvioinnin katsotaan olevan tarpeen sen osalta, onko menettely ollut siten moitittavaa kuin kulloinkin sovellettavassa laissa säädetään, voidaan tilintarkastajan toiminnasta käynnistää tutkinta ja tarvittaessa määrätä kurinpidollisia seuraamuksia. Sekä TTL:n että JHTT-lain nojalla tilintarkastajalle voidaan antaa varoitus tai huomautus ja tilintarkastajan hyväksyminen voidaan myös peruuttaa.

Tilintarkastajan toiminnan tutkinta voidaan aloittaa lautakunnalle tehdyn kantelun perusteella. Tutkinta voidaan myös aloittaa omaaloitteisesti esimerkiksi julkisuuteen tulneiden tietojen perusteella tai laaduntarkastuksen seurauksena katsottaessa, että tilintarkastajan menettelyn siirtäminen kurinpidolliseen tutkintaan on aiheellista.

Pääasiassa työnjako menee siten, että TILA käsittelee kurinpitoasiat KHT-tilintarkastajien osalta, TIVAt HTM-tilintarkastajien osalta ja JHTT-lautakunta JHTT-tilintarkastajien osalta. Jos kyse on KHT- tai HTM-tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamisesta, seuraamuksen määrää kuitenkin VALA. Näissä tapauksissa TILA tekee asiasta esityksen VALAlle. Jos kyse on TIVAn valvomasta HTM-tilintarkastajasta, tekee TIVA ensin esityksen TILAlle, joka edellytysten täytyessä tekee esityksen edelleen VALAlle. VALA päättää aina ensimmäisenä asteena HTM- ja KHT-tilintarkastajien hyväksymisen peruuttamisesta TILAn esityksestä.

Tilintarkastajien valvonnan täytäntöönpanon lisäksi TILAlle on annettu TTL:ssa myös

muita tehtäviä. TILA vastaa TTL:n 39 §:n mukaan HTM- ja KHT-tilintarkastajien hyväksymiseen ja hyväksytyjen tilintarkastajien toiminnan valvontaan liittyvästä ohjauksesta ja kehittämisestä. Tämän lisäksi TILA hoitaa kansainväliseen valvontayhteistyöhön liittyviä tehtäviä. Myös VALA:lla on ohjaustehtäviä ja TTL:n 39 §:n mukaisesti se vastaa tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta. JHTT-lautakunnan tehtävänä on puolestaan julkissektorin osalta tehdä aloitteita ja esityksiä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksen kehittämiseksi.

Lautakuntien toiminta

TILA kokoontui vuoden 2013 aikana 13 kertaa ja paikalliset TIVAt keskimäärin neljä kertaa vuodessa. JHTT-lautakunta kokoontui vuoden 2013 aikana kymmenen kertaa ja sen laadunvalvontaan liittyviä asioita käsittelevä laatujaosto neljä kertaa. VALA kokoontui vuoden 2013 aikana neljä kertaa.

Valvontalautakunnissa toimii yhteensä 145 luottamushenkilöä. Tähän lukuun ei ole laskettu mukaan yhteensä 111 varajäsentä. Kaikilla lautakunnilla on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Näiden lisäksi TILAssa on 12 muuta jäsentä, TIVOissa kuusi muuta jäsentä, JHTT-lautakunnassa yhdeksän muuta jäsentä sekä VALAssa kuusi muuta jäsentä. Lisäksi muille kuin puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle on nimetty henkilökohdattaiset varajäsenet.

Lautakuntien päätöksiä valmistelee lautakunnan sihteeristö. TILAssa on 12 kokopäiväistä sihteeristössä toimivaa henkilöä, joista kymmenen toimii TILAn esittelijöinä ja kaksi assistentteina. Esittelijöistä kuusi toimii laadunvalvontaryhmässä. Ryhmän työajasta menee arviolta 50 prosenttia yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastajien laadunvalvontaan ja arviolta 25 prosenttia muiden yhteisöjen tilintarkastajien laadunvalvontaan, joiden yhteisöjen varsinaiset laaduntarkastukset toteutetaan sihteeristön ulkopuolisia laaduntarkastajia käyttäen. Nämä ulkopuoliset laaduntarkastajat ovat pääasiassa ammatissa toimivia tilintarkastajia. Muihin tehtäviin, joihin sisältyvät muun muassa tutkinta-asioissa avustaminen, käytetään loput arviolta 25 prosenttia ryhmän työ-

ajasta. Kauppakamarien palveluksessa olevat henkilöt toimivat osa-aikaisesti TIVOissa sihteerinä. JHTT-lautakunnan sihteerinä toimii yksi virkamies osapäivätoimisesti, 80 prosenttia työajasta, sekä yksi avustaja osapäivätoimisesti, 20 prosenttia työajasta. VALA:lla on kaksi sivutoimista sihteeria sekä sivutoiminen tekninen avustaja.

Valvonnan asiamäärät

Tilintarkastajien ammattitutkinnot

Vuonna 2012 KHT-tutkintoa suorittamaan haki 166 henkilöä ja HTM-tutkintoa 97 henkilöä. Näistä KHT-tutkintoon hyväksyttiin 165 hakijaa ja siihen osallistui 143 henkilöä. HTM-tutkintoon hyväksyttiin 84 hakijaa ja siihen osallistui 65 henkilöä. KHT-tutkinnossa hyväksyttiin 51 henkilöä ja HTM-tutkinnossa 19 henkilöä. Vuonna 2013 KHT-tutkintoa suorittamaan haki 138 henkilöä ja HTM-tutkintoa 78. Näistä KHT-tutkintoon hyväksyttiin kaikki ja siihen osallistui 117 henkilöä. HTM-tutkintoon hyväksyttiin 71 hakijaa ja siihen osallistui 55 henkilöä. KHT-tutkinnossa hyväksyttiin 51 henkilöä ja HTM-tutkinnossa 20 henkilöä.

Vuonna 2012 JHTT-tutkintoa suorittamaan haki 25 henkilöä ja näistä tutkintoon osallistumisoikeus myönnettiin 20 hakijalle. Tutkintoon osallistui 24 henkilöä, joista osa täydensi aiempaa tutkintoa. JHTT-tutkinnon sai suoritetuksi yhdeksän henkilöä. Vuonna 2013 JHTT-tutkintoa suorittamaan haki 23 henkilöä ja näistä tutkintoon osallistumisoikeus myönnettiin 16 hakijalle. Tutkintoon osallistui 31 henkilöä, joista osa täydensi aiempaa tutkintoa. Vuoden 2013 JHTT-tutkinnon jälkeen tutkinnon sai suoritetuksi 17 henkilöä.

Laaduntarkastukset

TILA ja TIVAt määrasivät tilintarkastajan laaduntarkastukseen vuonna 2012 yhteensä 153 tilintarkastajaa. Laaduntarkastuksia tehtiin yhteensä 126 tilintarkastajalle. Yksi laaduntarkastus siirrettiin seuraavalle vuodelle, yksi laaduntarkastus jäi tekemättä ja 25 laaduntarkastusta peruuntui. Peruuntumiset johtuivat hyväksymisen lakkauttamisesta tilin-

tarkastajan omasta hakemuksesta. Tarkastetuista 38 oli KHT-tilintarkastajia ja 88 HTM-tilintarkastajia. Lisäksi tehtiin seitsemän tilintarkastusyhteisön laaduntarkastus.

Vuonna 2013 TILA ja TIVAt määräisivät laaduntarkastukseen yhteensä 232 tilintarkastajaa. Laaduntarkastuksia tehtiin yhteensä 203 tilintarkastajalle, sillä niitä siirrettiin seuraavana vuonna tehtäväksi viisi ja 22 laaduntarkastusta peruuntui. Peruuntuneet laaduntarkastukset johtuivat pääsääntöisesti hyväksymisen lakkauttamisesta tilintarkastajan omasta hakemuksesta. Kaksi laaduntarkastusta jäi tekemättä määräaikaan mennessä. Tarkastetuista 72 oli KHT-tilintarkastajia ja 131 HTM-tilintarkastajia. Lisäksi tehtiin neljän tilintarkastusyhteisön laaduntarkastus.

Vuonna 2012 JHTT-lautakunta käsitteli ja hyväksyi 27 JHTT-tilintarkastajan laaduntarkastuksen. Vuoden 2013 laaduntarkastuksiin määrättiin 34 JHTT-tilintarkastajaa, joista kolme pyysi joko laaduntarkastuksesta luopumista tai lykkäämistä.

Kurinpitoasiat

Kurinpitoasioiden kokonaismäärä tilintarkastajien valvonnassa ei ole suuri. Sekä vuonna 2012 että vuonna 2013 TILA antoi päätöksen yhdeksässä kurinpidollisessa asiassa. TIVAt käsitelivät vuonna 2012 neljä ja vuonna 2013 kuusi kurinpidollista asiaa. JHTT-lautakunta käsitteli sekä vuonna 2012 että vuonna 2013 kaksi kurinpidollista asiaa. Yhteensä tilintarkastajia koskevia kurinpidollisia asioita käsiteltiin 15 kappaletta vuonna 2012 ja 17 kappaletta vuonna 2013.

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku valvojan päätöksistä eroaa riippuen siitä, mikä toimielin on tehnyt päätöksen. Muutoksenhaku TIVOjen ja TILAn päätöksistä kulkee VALAn kautta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tutkintoihin liittyvistä VALAn päätöksistä ei voi valittaa. Tällaisia tutkintoon liittyviä päätöksiä ovat tutkintoon ottamista koskevan hakemuksen hylkääminen sekä tutkinnossa, kelpoisuuskokeessa tai lisätehtävissä hylkääminen.

JHTT-lautakunnan päätöksestä voi tehdä JHTT-lautakunnalle oikaisuvaatimuksen.

Päätöksestä itsestään ei voi valittaa, mutta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakuasioiden määrät

Vuonna 2012 VALA käsitteli 18 ammattitutkintoon liittyvää valitusta. Samoin se ratkaisi yhden tilintarkastajalle annettua seuraamusta koskevan valituksen ja yhden muun lainkäyttöasian. Lisäksi oli vireillä yksi tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamista koskeva asia. Vuoden 2012 aikana korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaksi VALAn ratkaisuita tehtyä valitusta. Vuonna 2013 VALA käsitteli kuusi ammattitutkintoon liittyvää valitusta. Samoin se ratkaisi kolme tilintarkastajalle annettua seuraamusta koskevaa valitusta, neljä laaduntarkastusten tuloksia koskevaa valitusta sekä yhden muun valituksen. Lisäksi VALA ratkaisi kaksi tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamista koskevaa asiaa sekä jätti tutkimatta neljä valitusta.

JHTT-lautakunnalle tehtiin vuonna 2012 viisi oikaisuvaatimusta tutkinto-oikeuden myöntämisestä. Vuonna 2013 tutkinto-oikeuksista tehtiin seitsemän oikaisuvaatimusta. Helsingin hallinto-oikeudelle tehtiin vuonna 2013 yksi valitus tutkinto-oikeuspäätöksestä.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1 Yleistä

Seuraavassa tarkastellaan lyhyesti tilintarkastajajärjestelmien rakenteita eräissä maissa. Tarkastelu kohdistuu erityisesti tilintarkastajaluokkiin ja tilintarkastajien valvonnan organisointiin. Tarkastelun kohteeksi on otettu muista Pohjoismaista Ruotsi, Tanska ja Norja sekä näiden lisäksi Alankomaat, Saksa ja Iso-Britannia. Lisäksi seuraavassa tarkastellaan lyhyesti EU:ssa 17 päivänä kesäkuuta 2014 voimaan tulleet uusia tilintarkastussää-

döksiä, joita ei vielä ole implementoitu kansalliseen lainsäädäntöön.

Tilintarkastajajärjestelmä perustuu valtaosassa vertailumaita kahteen tilintarkastajaluokkaan. Muutamissa maissa lainsäädäntö edellyttää vaativimpien tilintarkastuskohteiden osalta ylemmän tutkinnon suorittamista. EU:n laajuisessa tarkastelussa usealla jäsenmaalla on kuitenkin vain yksi tilintarkastajaluokka. Tilintarkastajien määrään eri vertailumaissa vaikuttavat omalta osaltaan muun muassa markkinoiden yritys rakenne ja maa-kohtaiset erot tilintarkastusvelvollisuuden laajuudessa.

Tilintarkastajien valvonta on vertailumaissa lähtökohtaisesti järjestetty valtion viranomaistoimintana. Se, mille viranomaiselle valvontatehtävä on annettu, vaihtelee, ja ratkaisut ovat erilaisia.

Kansainvälisessä vertailussa käsitellään myös julkishallinnon tarkastuksen järjestämisestä. Suomalainen laissa säännelty ja muusta tilintarkastuksesta erillinen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajajärjestelmä on poikkeuksellinen muihin Euroopan maihin verrattuna.

2.2.2 Ruotsi

Ruotsissa on valittava tilintarkastaja, jos kaksi tai useampi seuraavista ehdoista on ylittynyt kahtena edellisenä tilivuotena: yhtiön taseen loppusumma on yli 1,5 miljoonaa kruunua, yhtiön liikevaihto on yli kolme miljoonaa kruunua ja työntekijöiden lukumäärän keskiarvo on yli kolme. Ruotsissa oli vuoden 2012 huhtikuun alkuun mennessä rekisterissä noin 4 000 tilintarkastajaa, joista 1 047 on suorittanut alemman ja 2 111 ylemmän tilintarkastajatutkinnon. Ilman tutkinnon suorittamista on rekisterissä 855 hyväksyttyä tilintarkastajaa. Lisäksi rekisterissä on 129 rekisteröityä tilintarkastusyhteisöä.

Ruotsin tilintarkastajajärjestelmässä on periaatteessa kolme tilintarkastajaluokkaa: ylemmän tilintarkastajatutkinnon (högre revisorsexamen) suorittaminen on edellytyksenä oikeudelle käyttää ammattinimikettä auktoriserad revisor ja alemman tilintarkastajatutkinnon (revisorsexamen) suorittaminen ammattinimikkeelle godkänd revisor. Lisäksi

on olemassa hyväksytty tilintarkastaja, joka ei ole suorittanut tutkintoa. Ilman tutkintoa hyväksyttyjen tilintarkastajien toimivaltuutta on rajoitettu. Heillä ei esimerkiksi ole valtuutta tarkastaa suurempia yrityksiä. Alempi tutkinto vastaa tilintarkastusdirektiivin minimivaatimuksia. Alempaan tutkintoon riittää alempi korkeakoulututkinto sekä kolmen vuoden käytännön kokemus. Ylempään tutkintoon vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto ja yhteensä viiden vuoden käytännön kokemus sekä alemman tutkinnon suorittaminen hyväksytysti. Kolme vuotta tästä käytännön kokemuksesta on samantasoista kuin alemman tutkinnon suorittavalla. Tilintarkastajan auktorisointi tai hyväksyminen sekä tilintarkastusyhteisön rekisteröinti on voimassa enintään viisi vuotta, jonka jälkeen tilintarkastajan tai yhteisön on haettava auktorisointia, hyväksymistä tai rekisteröintiä uudestaan seuraavalle viisivuotiskaudelle.

Tutkinnoilla varmistetaan tilintarkastajan tietotaito ja kyky käyttää taitojaan käytännössä. Tutkinnon tulee varmistaa tilintarkastajan pätevyys tilintarkastuksiin. Molemmilla tutkinnon suorittaneilla tilintarkastajaluokilla on yhtäläinen kelpoisuus tehdä tilintarkastuksia ja tästä johtuen kiinnostus ylemmän tutkinnon suorittamiseen on laskenut suurempien kaupunkien ulkopuolella toimivien tilintarkastajien keskuudessa. Ruotsissa on harvittu näiden luokkien yhdistämistä. Se, mitä tapahtuisi ilman tutkintoa hyväksytyille tilintarkastajille, on vielä epäselvää.

Tilintarkastajien auktorisointi- ja valvontatehtäviä hoitivat vuosisadan alusta 1970-luvulle Ruotsissa kauppakamarit. Tehtävät siirrettiin kuitenkin Kommerskollegiumille, kun todettiin, että valtion tulisi hoitaa kyseistä tehtävää. Tämä toimi pohjana nykyistä valvontaorganisaatiota luotaessa. Nykyinen valvontaviranomainen Revisorsnämnden, jäljempänä RN, perustettiin vuonna 1995 ja se on oikeusministeriön alainen itsenäinen viranomaislainen. Ruotsin hallitus ja valtiopäivät katsoivat tilintarkastusta koskevien kysymysten siirtämisen itsenäiselle toimijalle ilmentävän toiminnan yhteiskunnallista merkitystä sekä tilintarkastuksen roolia talousrikollisuuden hillitsemisessä.

RN:ssä on noin 20 työntekijää ja sen vastuulla ovat tilintarkastajien tutkinto-, hyväk-

symis-, auktorisointi- ja rekisteröintiasiat, laadunvarmistus, tilintarkastajien valvonta sekä kansainväliset suhteet. Viranomaista johtaa virastopäällikkö, joka vastaa toiminnasta ja jonka hallitus määrää virkaansa kuuden vuoden määräajaksi, jota voidaan pidentää kolmella vuodella. Virastopäällikön toimivaltaan kuuluu päätöksenteko tiettyjä valvonta-asioita lukuun ottamatta. Tätä toimivaltaa on kuitenkin delegoitu juoksevilla asioissa edelleen päällikkövirkamiehille ja virkamiehille. Delegoituja tehtäviä ovat muun muassa päätökset, jotka koskevat hyväksymistä, auktorisointia ja rekisteröintiä, kurinpitoasioiden vireillepanoa sekä päätöstä panna vireille tai lopettaa laadunvalvontaa koskevia asioita. Lisäksi tehtäviin kuuluu ulkoisten laaduntarkastajien valvonta, tarkastusryhmien kokoaminen laaduntarkastuksia varten niiden tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen osalta, jotka tekevät yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksia sekä tilintarkastajakokeiden sisältöjen, arvosteluperusteiden ja koetulosten vahvistaminen oikaisumenettelyineen.

RN hyväksyy tutkinnon suorittaneet tilintarkastajat. RN:n asettamana toimii erillinen tutkintolautakunta, joka antaa neuvoja asioissa, jotka liittyvät koulutukseen ja tilintarkastajatutkintoihin. Lautakunta koostuu viidestä jäsenestä, jotka virastopäällikkö nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tähän jäsenistöön kuuluu tilintarkastusammattikunnan edustajia ja korkeakoulujen edustajia liiketalouden eri aloilta. Lautakunta valvoo myös tutkintojen tasalaatuisuutta ja korkealaatuisuutta sekä vaikeusastetta. Tutkinnot sen tulee järjestää vähintään kerran vuodessa, mutta käytännössä ne järjestetään kaksi kertaa vuodessa.

Valvonta jakaantuu RN:ssä systemaattiseen ja etsivään valvontaan (systematisk och uppsökande tillsyn, jäljempänä *SUT*), kurinpitovalvontaan, ennakkotietoihin perustuvaan valvontaan ja laaduntarkastukseen. *SUT*-toiminta on jaettu projekteihin, jotka perustuvat erilaisiin riskitekijöihin kuten tilintarkastajiin, joilla on paljon toimeksiantoja, tilintarkastajiin, jotka eivät ole toimialayhdistyksen jäseniä sekä tilintarkastajiin, jotka ovat aiemmin saaneet vakavaa kritiikkiä valvojalta.

Laaduntarkastustyö jakautuu kolmeen osaan. Yleisen edun kannalta merkittävien tilintarkastajien laadunvalvonnan suorittavat RN:n virkamiehet asiantuntijoiden avustuksella. Kohteena on seitsemän suurinta tilintarkastusyhteisöä sekä muita pienempiä toimistoja, joilla on yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastustoimeksiantoja. RN kerää tietoa tarkastettavista tilintarkastusyhteisöistä ja tekee arvion tilintarkastuksen laadusta.

Laaduntarkastuksissa havaitut puutteet siirretään kurinpidolliseen käsittelyyn, jos ne ovat merkittäviä.

Yksi osa RN:n laaduntarkastusta koskee tilintarkastajia, jotka ovat tilintarkastajayhdistys FAR:in jäseniä. Näiden tilintarkastajien osalta RN luottaa FAR:in jäsenistölleen suorittamaan laadunvalvontaan. RN valvoo näitä laadunvalvontatarkastuksia pistokokein. RN osallistuu lisäksi tarkastuksissa käytettävien käsikirjojen laatimiseen. FAR ilmoittaa RN:lle, mikäli valvonnassa on ilmennyt jatkokäsittelyä vaativia asioita. RN suorittaa laadunvalvontaa myös FAR:iin kuulumattomille tilintarkastajille. Tarkastuksen suorittavat RN:n käyttämät ulkopuoliset tarkastajat.

RN:n yhteydessä toimii erillisenä päätöselimenä valvontalautakunta (*Tillsynsnämnden*). Hallitus nimittää lautakunnan jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan tehtävänä on päättää tietyistä asiakysymyksistä RN:n nimissä. Näitä ovat ohjeiden antaminen sekä kurinpito- ja muiden sellaisten asioiden käsittely, joissa käytetään yksilöön kohdistuvaa merkittävää julkista valtaa. Valvontalautakunta päättää muun muassa tilintarkastajan hyväksymisen, auktorisoinnin ja tilintarkastusyhteisön rekisteröinnin peruuttamisesta. Valvontalautakunnassa on puheenjohtajan lisäksi kahdeksan jäsentä. Jäsenistä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat auktorisointilakimiehiä, kaksi on tilintarkastajia ja muilla tulee olla kokemusta tilintarkastukseen liittyvästä toiminnasta.

RN panee vireille asioita viran puolesta omien havaintojensa tai esimerkiksi tilintarkastajan asiakkaan kantelun perusteella. Lisäksi verovirastolla on lakiin perustuva velvollisuus ilmoittaa RN:lle, jos se on viranomaistoiminnassaan havainnut sellaisen tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koske-

van seikan, jolla voi olla vaikutusta RN:n toiminnalle. RN perustaa selvitystyönsä tilintarkastajan asiakirjoihin sekä niihin vastauksiin, joita heille annetaan kyseessä olevaan asiaan liittyen. Ennen kuin asia päätetään, annetaan tilintarkastajalle mahdollisuus tulla kuulluksi. Kurinpitoasioiden tutkintaan osallistuva ryhmä koostuu lakimiehistä ja tilintarkastusasiantuntijoista; vähintään yhden lakimiehen on oltava RN:stä, samoin yhden tilintarkastusasiantuntijan. Valvontalautakunnan antamasta kurinpidollisesta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen, mutta tutkinto- ja soveltuvuuspäätöksistä ei voi valittaa eteenpäin.

RN on nettobudjetoitu viranomainen, ja se on kokonaan rahoitettu maksuilla, joita peritään tilintarkastajilta ja tilintarkastusyhteisöiltä. Maksut, joita tilintarkastajilta ja tilintarkastusyhteisöiltä peritään, ovat hakemus-, vuosi-, rekisteröinti- ja tutkintomaksuja. Lisäksi peritään erikoismaksua niiden yhtiöiden tilintarkastajilta, jotka ovat RN:n laaduntarkastuksen kohteena. Maksun maksamatta jättäminen on peruste hyväksymisen, auktorisoinnin tai rekisteröinnin peruuttamiseen. Hallitus vahvistaa maksujen suuruuden, kun on kyseessä hyväksymistä, auktorisointia tai rekisteröintiä koskeva hakemus. Muiden maksujen suuruuden RN voi itse päättää valtioneuvoston vahvistamien laskentamallien mukaisesti. Perussäännökset maksuista sisältävät tilintarkastuslakiin ja -asetukseen.

Ruotsissa julkishallinnon puolella valtiollisia toimielimiä ja toimintaa tarkastaa valtiontarkastus, joka on valtiopäivien alaisena toimiva viranomainen. Valtiontarkastuksella on parlamentaarisesti toimiva neuvosto, joka seuraa tarkastusten suorittamista. Valtion tilintarkastajat raportoivat neuvostolle tärkeimmistä tarkastuksista ja siitä, miten tarkastussuunnitelmaa on noudatettu. Parlamentarisen neuvoston nimittää valtiopäivät ja se koostuu yhdestä kunkin puolueyhmän kansanedustajasta. Valtion tilintarkastajien, jotka suorittavat vuositarkastuksia, tulee olla korkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita sekä heillä tulee olla sama pätevyys kuin yksityisen sektorin tilintarkastajilla. Lisäksi heillä tulee olla perusosaaminen julkisen sektorin hallintoon liittyvistä asioista. Valtiontarkastuksessa on lisäksi toiminnantarkasta-

jia, jotka suorittavat tehokkuustarkastuksia. Toiminnantarkastajilla on yleensä tutkinto valtio-opista, taloustieteistä tai oikeustieteistä. Valtiontarkastus järjestää itse koulutusta niin tilintarkastajille kuin toiminnantarkastajille.

Ruotsissa paikallishallintojen tilintarkastuksen hoitavat kunnanvaltuutettujen valitsevat tilintarkastajat. Kunnallisvaaleissa valittu uusi kunnanvaltuusto valitsee poliittisten järjestöjen asettamista ehdokkaista seuraavalle neljävuotiskaudelle viisi tilintarkastajaa, joiden ei tarvitse olla ammattitilintarkastajia. Nämä poliittisesti valitut tilintarkastajat käyttävät apunaan tilintarkastuksessa ammattitilintarkastajia, mutta vastuu tarkastuksesta on kuitenkin kunnanvaltuuston valitsemilla tilintarkastajilla. Ruotsin paikallishallintojen keskusjärjestö (Sveriges Kommuner och Lands ting) on laatinut kunnalliselle tarkastukselle omat tilintarkastusstandardinsa. Kunnalliset tilintarkastajat soveltavat kyseisiä kansallisia tilintarkastusstandardeja ja kunnallisen ammattitilintarkastajan eettisiä sääntöjä.

Paikallishallintoja tarkastavat usein Ruotsin kunnallisen ammattitilintarkastajan, Sveriges Kommunala Yrkesrevisor, jäljempänä *SKYREV*, auktorisoimat tilintarkastajat. Auktorisointi ei kuitenkaan ole pakollinen vaatimus paikallishallinnon tarkastajana toimimiseen. Koulutusvaatimuksina *SKYREV*in auktorisointiin vaaditaan perustutkinto, johon tulee sisältyä tietty määrä julkisen hallinnon tai taloustieteiden opintoja. Auktorisointielin on määritellyt kurssit, jotka ovat auktorisoinnin edellytyksenä perustutkinnon lisäksi. Koulutuksen lisäksi auktorisointi edellyttää riittävää käytännön kokemusta, jonka voi pääsääntöisesti hankkia toimimalla viisi vuotta auktorisoidun tilintarkastajan apulaisena tai vaihtoehtoisesti apulaisena kaksi vuotta ja kolme vuotta johtavassa asemassa kunnallisessa tilintarkastuksessa. Auktorisointi on voimassa viisi vuotta, jonka jälkeen auktorisointia on haettava uudelleen ja tilintarkastajan on osoitettava toimineensa määrätyn ajan tilintarkastajana viimeisen viiden vuoden aikana ja että tähän toimintaan sisältyy erikseen määrättyjä osa-alueita. *SKYREV* järjestää itse valvontaa auktorisoimilleen tilintarkastajille ja käsittelee myös kurinpidolliset toimet.

2.2.3 Norja

Norjassa kaikki kirjanpitovelvolliset ovat tilintarkastusvelvollisia. Yritys voi kuitenkin päättää, ettei tilintarkastusta toimiteta, jos yrityksen liikevaihto on alle viisi miljoonaa norjan kruunua. Yritys ei myöskään voi välttää tilintarkastuksen toimittamista, jos taseen loppusumma on yli 20 miljoonaa norjan kruunua tai keskimääräinen työntekijöiden lukumäärä on yli 10 henkilöä.

Norjan tilintarkastajajärjestelmässä on kaksi tilintarkastajaluokkaa: ylempi, valtion auktorisoima tilintarkastaja (statsautoriseret revisor) ja alempi, rekisteröity tilintarkastaja (registrert revisor). Norjan tilintarkastajarekisterissä oli huhtikuussa 2011 rekisteröitynä 771 tilintarkastusyhteisöä ja 6 352 tilintarkastajaa, joista noin puolet oli valtion auktorisoimia tilintarkastajia ja loput rekisteröityjä tilintarkastajia. Näistä valtion auktorisoimilla tilintarkastajilla on laajempi koulutusvaatimus. Valtion auktorisoimilla tilintarkastajilla tulee olla ylempi korkeakoulututkinto laskentatoimessa ja tilintarkastuksessa. Rekisteröidyn tilintarkastajan vaatimuksena on alempi korkeakoulututkinto. Molemmilta tilintarkastajaluokilta edellytetään vähintään kolmen vuoden käytännön kokemusta. Vähintään kaksi vuotta käytännön kokemuksesta tulee suorittaa koulutuksen jälkeen ja vähintään kaksi vuotta valtion auktorisoiman tai rekisteröidyn tilintarkastajan kanssa. Lisäksi listayhtiöissä ainakin yhden tilintarkastajan tulee olla ylemmän tutkinnon suorittanut tilintarkastaja. Muutoin molemmilla tilintarkastajilla on yhtäläinen kelpoisuus tehdä tilintarkastuksia ja molemmat täyttävät tilintarkastusdirektiivin vaatimukset. Tilintarkastajien täytyy ylläpitää ammattitaitoaan jatkokoulutuksella, joka sisältää kolmen vuoden aikana säädetyn määrän tilintarkastusta, etiikkaa, laskentatointa ja vero-oikeutta.

Norjassa tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen auktorisoinnista, tilintarkastajarekisteristä, laadunvalvonnasta ja valvonnasta vastaa valtiovarainministeriön alainen Finanssivalvonta. Finanssivalvonnassa organisaatio on jakautunut kolmeen valvontaosastoon sekä hallinto-osastoon, joita johtavat apulaisjohtajat yhdessä organisaation pääjoh-

tajan ja hallituksen kanssa. Jokaisella valvontaosastolla on oma erikoisalueensa. Kirjanpito- ja tilintarkastusosastolla on kuusi eri ala-osastoa, joista tilintarkastusvalvonta on yksi. Finanssivalvonnassa toimii noin 50 henkilöä, jotka työskentelevät kirjanpidon ja tilintarkastuksen valvontaosastolla. Noin 16 henkilöä osallistuu tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvalvontaan ja tilintarkastajien auktorisointiin. Finanssivalvonnan rahoitus hoidetaan kokonaisuudessaan tarkastettavilta perittävillä maksuilla.

Tutkintojen osalta Finanssivalvonta valitsee tilintarkastajatutkinnot järjestävän oppilaitoksen. Lisäksi se asettaa tutkintojaoston, jonka toimikausi on neljä vuotta. Tutkintojaosto on vastuussa tutkinnon laatimisesta ja ohjeistuksesta. Jaoston jäsenenä on sekä tilintarkastaja-ammattikunnan että korkeakoulujen edustajia. Jaoston puheenjohtajana toimii Finanssivalvonnan edustaja.

Finanssivalvonta vastaa kaikkien tilintarkastajien laadunvalvonnasta. Muiden kuin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien ja –tilintarkastusyhteisöjen laadunvalvontaa Finanssivalvonta tekee paikallisen ammatillisen yhdistyksen (Den Norske Revisorforening) avustuksella. Yhdistys hoitaa omien jäsentensä laaduntarkastukset Finanssivalvonnan kanssa yhdessä laadittujen sisältö- ja raportointimallien mukaan. Jäsenten laaduntarkastukset suoritetaan kuuden vuoden välein. Finanssivalvonta huolehtii itse yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien ja yhdistykseen kuulumattomien tilintarkastajien laaduntarkastuksista.

Joka toinen vuosi tilintarkastajille lähetetään kyselylomake, jolla valvotaan edellytyksiä toimia tilintarkastajina. Kyselyssä ilmenneet epäkohdat johtavat tilintarkastajien seurantaan.

Ammatillinen yhdistys lähettää tekemänsä laadunvalvonnan vuositulokset Finanssivalvonnalle. Lisäksi yhdistys ilmoittaa erikseen, jos se on löytänyt sellaisen määrän puutteita yksittäisen tilintarkastajan toimista, että ne voisivat johtaa hyväksymisen tai auktorisoinnin peruuttamiseen. Näiden löydösten perusteella Finanssivalvonta voi pyytää tilintarkastajalta lisäselvitystä havaituista puutteista. Tarvittaessa Finanssivalvonnalla on

mahdollisuus edellyttää lisäkoulutusta, antaa ohjeita ja huomautuksia sekä poistaa tilintarkastajan hyväksyminen tai auktorisointi kokonaan tai määrääjäksi.

Säännönmukaisen valvonnan lisäksi Finanssivalvonta vastaa myös muusta tilintarkastajien valvonnasta, jota tehdään riskiarviointien ja erilaisten valvojan saamien tietojen perusteella. Valvonnalla on myös aihepiireittäin eri teemoilla tehtävää valvontaa. Tilintarkastajien kurinpidollisissa asioissa päättävältä useimmissa tapauksissa on Finanssivalvonnan kirjanpidon ja tilintarkastuksen valvonnan apulaisjohtajalla. Vaikeammat tapaukset siirretään Finanssivalvonnan johtokunnan käsittelyyn. Tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön kurinpitoasioiden päätöksistä, kuten huomautuksista ja hyväksymisen lakkauttamisesta, voi valittaa valituslautakunnalle, mutta laadunvalvonnan tuloksista ei voi valittaa eteenpäin.

Julkishallinnon tarkastuksessa Norjassa toimii itsenäisenä virastona maan hallituksen alainen valtiontarkastus, joka tarkastaa valtion hallintoa sekä valtion omistamia yrityksiä. Valtiontarkastusta johtaa viisihenkinen johtokunta, joka valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Kuntien tarkastuksesta vastuu on kunnan valtuustolla. Tilintarkastajia valvoo ja ohjeistaa itsenäinen Norjan kuntien tilintarkastajien järjestö *Norges Kommunerevisorforbund*, jäljempänä *NKRF*, mutta järjestöön kuuluminen on vapaaehtoista. Lainsäädäntö kuitenkin määrää tietyt vaatimukset, jotka kunnan tilintarkastajan tulee täyttää. Valittavalla tilintarkastajalla on samat koulutusvaatimukset kuin yksityisen sektorin tilintarkastajilla ja hänen tulee noudattaa hyvää tilintarkastustapaa. *NKRF* edistää tilintarkastajien ammattitaitoa ja on kehittänyt omat standardit kuntien tilintarkastajille.

Kunnanvaltuuston tulee perustaa erillinen valvontalautakunta, joka valitsee tilintarkastajat ja valvoo, että tilintarkastus suoritetaan, kuten siitä on säädetty. Valvontalautakunta raportoi tarkastuksista kunnanvaltuustolle, jolla on viime kädessä vastuu tarkastuksesta.

2.2.4 Tanska

Tilintarkastusta ei Tanskassa tarvitse toimittaa, jos yritys ei ylitä kahtena peräkkäisenä vuotena kahta seuraavista rajoista: varallisuus neljä miljoonaa tanskan kruunua, liikevaihto kahdeksan miljoonaa tanskan kruunua ja työntekijöitä keskimäärin 12.

Tanskan tilintarkastajajärjestelmässä on kaksi tilintarkastajaluokkaa: ylempi on valtion auktorisoimat tilintarkastajat (*statsautorisered revisor*) ja alempi rekisteröidyt tilintarkastajat (*registrered revisor*). Tanskassa oli huhtikuussa 2012 rekisterissä 2 162 ylemmän ja 2 325 alemman tilintarkastajatutkinnon suorittanutta tilintarkastajaa sekä 1 848 tilintarkastusyhteisöä.

Molempiin luokkiin kuuluvat tilintarkastajat voivat tehdä lakisääteisiä tilintarkastuksia. Valtion auktorisoimalta tilintarkastajalta edellytetään kuitenkin ylempää korkeakoulututkintoa ja rekisteröidyltä tilintarkastajalta vähintään alempaa korkeakoulututkintoa. Hyväksyminen edellyttää aina vähintään kolmen vuoden käytännön kokemusta.

Ylemmän ja alemman tilintarkastajatutkinnon suorittajan tulee osallistua tutkintoon, joka koostuu kirjallisesta ja suullisesta osiosta. Tutkintoon on osallistuttava kahdeksan vuoden kuluessa korkeakoulututkinnon tai alemman tutkinnon osalta muiden edellytettyjen opintojen suorittamisesta. Kirjallinen osa tulee ensin suorittaa hyväksytysti, jonka jälkeen saa osallistua suulliseen osaan. Tutkinnot järjestetään kerran vuodessa ja molempiin osioihin voi osallistua enintään kolme kertaa. Hyväksyttyä suoritusta ei voi suorittaa uudelleen. Tutkintojen tarkoituksena on mitata hakijan osaamista tilintarkastuksen, tilinpäätösanalyysin, verotuksen ja liiketalouden osa-alueilta.

Tanskassa talous- ja elinkeinoministeriön alainen kaupparekisteriviranomainen vastaa tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen valvonnasta. Kaupparekisteriviranomaisen tehtäviin kuuluvat tilintarkastajatutkinnot, laadunvalvonta, tutkinta-asiat, kurinpitoasiat ja kansainvälinen yhteistyö. Jos kaupparekisteriviranomainen epäilee, että tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on rikkonut tai tulee rikkomaan säännöksiä, se voi aloittaa tutkinnan ja päättää, onko tilintarkastajalle tai tilin-

tarkastusyhteisölle aiheellista antaa huomautus, määrätä tietty menettely lopetettavaksi tai viedä asia kurinpitolautakuntaan.

Kaupparekisteriviranomainen asettaa tilintarkastustoimikunnan (Revisorkommission) järjestämään tilintarkastajatutkinnon. Toimikunta koostuu puheenjohtajasta ja kymmenestä muusta jäsenestä, joista viisi on hyväksyttyjä tilintarkastajia, kaksi yritystoiminnan asiantuntijoita ja kolme jäsentä, joilla on asiantuntijuutta verolainsäädännöstä, konkurssilainsäädännöstä ja taloustieteistä. Kaupparekisteriviranomainen määrää tarkemmin tutkinnoista, niihin ilmoittautumisesta, tutkintovaatimuksista ja tutkinnon järjestämisestä.

Kaupparekisteriviranomainen asettaa myös valvojan Revisortilsynet, jäljempänä *RT*, ja vahvistaa sen työjärjestyksen. Valvoja koostuu puheenjohtajasta ja kahdeksasta jäsenestä, joista neljä on ammattitilintarkastajia ja neljä edustaa tilinpäätösten käyttäjiä. Jäsenet ja puheenjohtaja valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. *RT*:n tehtävänä on varmistaa, että laaduntarkastukset tehdään säännösten mukaisesti. Kaupparekisteriviranomainen määrää tarkemmin laaduntarkastuksista eli laaduntarkastajista, tarkastusten suorittamisesta ja laajuudesta sekä maksuista. *RT* valitsee tarkastusten tekijät, pitää näistä rekisteriä, ottaa vastaan laaduntarkastuksista laadittavat raportit sekä päättää niiden aiheuttamista jatkotoimista. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastukset hoitaa *RT*. Jos laaduntarkastuksessa ilmenee puutteita, valvoja voi antaa huomautuksen, johon voi liittyä seurantakäynti. Laadunvalvontaa tehdään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajille ja -tilintarkastusyhteisöille kolmen vuoden välein ja muille kuuden vuoden välein. Tilintarkastajien järjestö *FSR* ei enää tee laadunvalvontaa jäsenistölleen.

Kaupparekisteriviranomainen asettaa itsenäisen kurinpitolautakunnan (Revisornævnet), joka käsittelee yksittäisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen kurinpitoasioita. Lautakunta koostuu puheenjohtajasta ja vähintään 12 jäsenestä, joista kuusi on hyväksyttyjä tilintarkastajia ja kuusi tilinpäätösten käyttäjien edustajia. Puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana tulee olla ainakin yksi

korkeimman oikeuden tuomari. Kurinpitolautakunnan jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi. Kaupparekisteriviranomaisen pitää myös vahvistaa kurinpitolautakunnan työjärjestys. Kurinpitolautakunta voi antaa tilintarkastajalle tai tilintarkastusyhteisölle varoituksen tai sakon sekä törkeissä rikkomuksissa poistaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön hyväksymisen. Kaupparekisteriviranomainen voi myös itse määrätä sakon, jos tilintarkastaja on rikkonut kaupparekisteriviranomaisen antamia ohjeita.

Kaupparekisteriviranomaisen tekemistä päätöksistä voi valittaa Tanskan talous- ja elinkeinoministeriön alaiselle valituslautakunnalle. Kuitenkaan kaupparekisteriviranomaisen tekemien tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen tutkinta-asioista liittyen tutkinnan aloittamiseen, lisätietojen vaatimiseen, päätökseen tehdä tutkinta paikan päällä tai tutkinnan tuloksista ei voi valittaa lautakunnalle. Myöskään *RT*:n, kurinpitolautakunnan tai tilintarkastustoimikunnan päätöksistä ei voi valittaa ministeriön alaiselle valituslautakunnalle. Kaupparekisteriviranomaisen kurinpitolautakunnan varoituksesta, sakosta sekä kurinpitolautakunnan päättämästä tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamisesta voi valittaa tuomioistuimeen.

Tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvalvonta ja kaupparekisteriviranomaisen valvontatoiminta rahoitetaan tarkastetavilta perittävillä maksuilla ja valtion budjetista. *RT*:n ja kurinpitolautakunnan toiminta rahoitetaan ainoastaan tilintarkastajilta perittävillä maksuilla.

Tanskassa julkisen sektorin tarkastuksesta valtiolla vastaa valtioneuvoston tarkastus, joka on Tanskan parlamentin alainen itsenäinen virasto. Valtioneuvoston tarkastus valvoo valtiontalouden ja parlamentin rahoituspäätösten täytäntöönpanoa. Virastoa johtaa päätilintarkastaja, joka toimii yhdessä valvontalautakunnan kanssa valvoen toimintaa. Valtioneuvoston tarkastus edellyttää tarkastajiltaan määrätellyn osaamisen ja koulutuksen lisäksi valtio-opin ja tarkastuksen osaamista. Valtioneuvoston tarkastus kouluttaa henkilöstönsä niin tilin- kuin toimintatarkastuksen aloilla. Julkisen tilintarkastuksen tutkintoon kuuluu teoreettinen osuus ja käytännön harjoittelu. Teoreettisella osuudella tavoitellaan Tanskan talouden tarkas-

tamisen ymmärtämistä. Valtiontarkastuksessa työskentelee noin 270 henkilöä, jotka toimivat sekä taloudellisen että hallinnollisen tarkastuksen osastoilla.

Vuoden 2012 alusta lukien on ollut pakollista, että kuntien ja kuntakonsernien tilintarkastuksen ovat suorittaneet hyväksytyt tilintarkastajat, eli joko valtion auktorisoimat tai rekisteröidyt tilintarkastajat. Aikaisemmin paikallishallintojen tarkastajien auktorisointi oli Tanskassa vapaaehtoista. Paikallishallinnon tarkastamisesta vastaa kunnanvaltuusto, joka päättää tilintarkastajista.

2.2.5 Saksa

Saksassa yhtiöiden ei tarvitse toimituttaa tilintarkastusta, jos seuraavat rajat eivät ole täyttyneet kahtena edellisenä tilikautena: tasen loppusumma yli 4,84 miljoonaa euroa, liikevaihto yli 9,68 miljoonaa euroa ja työntekijöitä keskimäärin yli 50. Lisäksi yleisen edun kannalta merkittävien yhtiöiden tulee järjestää tilintarkastus edellisistä rajoista riippumatta.

Saksan tilintarkastajajärjestelmässä on kaksi tilintarkastajaluokkaa. Näistä ylemmän luokan tilintarkastajilla, joiden ammattinimike on Wirtschaftsprüfer, jäljempänä *WP*, on kelpoisuus tehdä kaikkien yhtiöiden, mukaan lukien listayhtiöiden ja muiden suuryritysten tilintarkastuksia. Alempaan tilintarkastajaluokkaan, joka on Vereidigter Buchprüfer, jäljempänä *VBP*, ei enää vuoden 2005 jälkeen ole hyväksytty uusia tilintarkastajia. *VBP*:illä on oikeus tarkastaa ainoastaan pieniä ja keskisuuria yhtiöitä. Saksassa oli vuoden 2012 heinäkuun alussa 14 432 ylemmän tutkinnon tilintarkastajaa, 3 423 alemman tutkinnon tilintarkastajaa sekä 2 748 *WP*- ja 117 *VBP*-yhteisöä.

Kaikkien tilintarkastajien on kuuluttava jäsenenä julkisoikeudelliseen yhteisöön, tilintarkastajakamariin Wirtschaftsprüferkammer, jäljempänä *WPK*, joka myös vastaa tilintarkastajien ammatillisesta ohjauksesta ja valvonnasta. *WPK*n toimintaa valvoo Abschlussprüferaufsichtskommission, jäljempänä *APAK*, joka puolestaan on liittovaltion talous- ja teknologiaministeriön alainen itsenäinen organisaatio. *APAK*illa on laajat tiedon- saantioikeudet sekä viime kädessä ratkaisu-

valta toimivaltaansa kuuluvissa asioissa, joita ovat mm. tutkintojen järjestäminen, tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen ja hyväksymisen peruuttaminen sekä kurinpidollinen valvonta ja riippumaton laadunvalvonta omalla henkilökunnallaan. Käytännössä *WPK* suorittaa kurinpidollista valvontaa sekä laaduntarkastuksia. *WPK* on velvoitettu raportoimaan tarkastuksistaan ja tutkintatapauksista *APAK*ille.

*APAK*in jäsenenä on kuudesta kymmeneen henkilöä, jotka talous- ja teknologiaministeriö on nimittänyt tehtävään. Nämä jäsenet eivät saa olla *WPK*n jäseniä eikä heidän tule olla harjoittanut tilin-tarkastustoimintaa tilintarkastajana viiteen vuoteen ennen *APAK*in jäsenyyttä. *APAK*in jäseniltä vaaditaan asi- antuntemusta tilintarkastuksen, rahoituksen, talouden ja lainsäädännön osa-alueilta. *APAK*in jäsenet saavat osallistua *WPK*n ja sen yhteyteen kuuluvien päätöselinten kokouksiin ja ohjeistaa *WPK*tä sekä kumota sen päätöksiä valitusten perusteella.

APAK vastaa suoraan satunnaisesti valittujen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien ja –tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastuksista. Nämä tarkastukset suoritetaan kolmen vuoden välein lukuun ottamatta niiden tarkastuksia, jotka toimittavat vuosittain yli 25 yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastuksen. Näiden laaduntarkastus tehdään vuosittain. Tarkastuksen suorittaa *APAK*, jonka henkilökuntaan kuuluu 16 tarkastajaa, jotka eivät itse toimi aktiivisina tilintarkastajina.

Tilintarkastajien tutkintolautakunta on perustettu *WPK*n alaisuuteen, ja se on itsenäinen hallinnollinen elin. Tutkinnot järjestetään kaksi kertaa vuodessa ja niihin kuuluu kirjallinen sekä suullinen osuus. Tilintarkastajan auktorisoinnin hyväksymisvaatimuksia ovat yliopistotutkinto, käytännön kokemusta tilintarkastuksesta ja siihen liittyvistä tehtävistä vähintään kolme vuotta sekä tilintarkastuskokeen hyväksytty suorittaminen. Työkokeuksen tulee olla suoritettu vasta yliopistotutkinnon jälkeen ja kaksi vuotta kokemuksesta pitää olla tilintarkastuksiin liittyvää harjoittelua.

Tilintarkastajien laadunvalvontaa valvoo *WPK*ssa erillinen ja itsenäinen laadunvalvontalautakunta. Lautakunnan jäsenen nimittää

WPKn jäsenten valitsema neuvosto. Kaikki lautakunnan jäsenet ovat ammattitilintarkastajia.

Kurinpidollinen valvonta on Saksassa jaettu kaksiosaiseen järjestelmään. Vähäpätöisemmät kurinpidolliset asiat käsittelee WPK ja määrää myös sanktiot näistä rikkomuksista. APAK valvoo kyseistä toimintaa. WPK voi antaa väärinkäytöksestä varoituksen tai enintään 50 000 euron sakon. Vakavammat kurinpidolliset tapaukset käsittelevät tilintarkastukseen erikoistuneet tuomioistuimet, joihin asia viedään johtavan valtakunnansyyttäjän toimiston kautta. Valtakunnansyyttäjä tutkii tapauksen ja päättää, viekö asian tuomioistuinkäsittelyyn, joka voi johtaa valituksen kautta liittovaltion ylimpään tuomioistuimeen. Tuomioistuimessa käsittelyyn osallistuu myös ammattitilintarkastajia, jotka antavat asiantuntijoina näkemyksen asiasta. WPKn ja APAKin päätöksistä voi lisäksi valittaa näihin tilintarkastusasioihin erikoistuneisiin tuomioistuihin, jotka harkintansa mukaan ottavat asian käsittelyyn.

Laadunvalvonta, kurinpidolliset toimet ja tutkintojärjestelmä rahoitetaan tilintarkastajilta ja tilintarkastusyhteisöiltä perittävillä maksuilla.

Julkishallinnon tilintarkastusta hoitaa jokaisessa osavaltiossa itsenäinen osavaltion nimeämä tilintarkastuselin. Lisäksi Saksan liittotasavallalla on oma tilintarkastuselin, tilintarkastuksen liittotuomioistuin, joka tarkastaa liittovaltion toimia. Alueelliset tilintarkastustuomioistuimet tarkastavat osavaltioiden taloutta ja hallintoa. Paikallisilla tuomioistuimilla ei ole oikeutta valvoa tai antaa ohjeita paikallishallinnoille, vaan ainoastaan tarkastaa talous ja hallinto ja antaa raportti tarkastuksesta. Tuomioistuimet toimivat itsenäisinä toimieliminä muista valvontaviranomaisista parlamentin ja hallituksen alaisuudessa. Tilintarkastustuomioistuinten tulee valita erillinen lautakunta, joka johtaa tarkastusta. Tähän lautakuntaan kuuluu 4–16 jäsentä, jotka valitsee osavaltion paikallishallinto. Lautakunnan jäsenille kohdistetaan tietty vastuualue tarkastuksen kohteista, joiden tarkastuksesta jäsen vastaa.

Paikallishallintojen tarkastuksessa tutkitaan myös taloudellisten resurssien käytön tehokkuus ja lainmukaisuus. Tuomioistuimet itse

päättävät, miten ja millä henkilöstöllä ne tarkastukset suorittavat.

Tarkastuksen kohteelle ilmoitetaan kirjeitse etukäteen tarkastuksen suorittamisesta ja sen laajuudesta. Merkittävistä huomioista, jotka tarkastuksessa ilmenevät, ilmoitetaan osavaltion talousministerille. Tarkastuksen suorittava tuomioistuin ei voi antaa varoituksia tai muitakaan sanktioita todetuista puutteista. Tarkastuksen kohteena olevien tulee itse päättää tarpeellisista jatkotoimenpiteistä. Tarkastuksen jälkeen paikalliset valvontaviranomaiset ovat vastuussa siitä, että tarkastuksissa havaitut puutteet korjataan. Tarkastusraportti toimitetaan osavaltion parlamentille ja hallitukselle sekä julkaistaan julkisena asiakirjana.

2.2.6 Iso-Britannia

Tilintarkastus tulee toimittaa, jos seuraavista rajoista kaksi on ylittynyt kahtena peräkkäisenä tilikautena: liikevaihto yli 6,5 miljoonaa punttaa, taseen loppusumma yli 3,25 miljoonaa punttaa ja työntekijöitä yli 50. Vuoden 2012 alussa rekisteröityjä päävastuullisia tilintarkastajia oli 14 812. Vain päävastuulliset tilintarkastajat ovat lakisääteisiä tilintarkastajia ja ainoastaan heillä on oikeus allekirjoittaa tilintarkastuskertomus. Tilintarkastusyhteisössä on oltava vähintään yksi ammatillisen yhdistyksen hyväksymä päävastuullinen tilintarkastaja (Responsible Individual). Lisäksi Isossa-Britanniassa hyväksytään sellaisia tilintarkastajia, joilla ei ole oikeutta toimia tilintarkastajana tai vastata tilintarkastuksesta.

Tilintarkastajia valvova Financial Reporting Council, jäljempänä *FRC*, on osakeyhtiömuotoinen ja toimii yleisen edun nimissä ollen itsenäinen valtion hallinnosta. *FRC* vastaa hyvän hallinnon (corporate governance) ja korkealaatuisen raportoinnin edistämisestä. Lisäksi se vastaa esimerkiksi standardien noudattamisen valvonnasta. Osa *FRC*n tehtävistä on lakisääteisiä, ja se vastaa näistä toiminnoista suoraan parlamentille. *FRC* ja sen toimielimet toimivat yhteistyössä elinkeino- ja innovaatioministeriön kanssa. *FRC* avustaa, antaa tietoja ja vastaa parlamentin jäsenten kysymyksiin sekä esiintyy

tarvittaessa parlamentin valiokunnissa. FRCn toimintaa rahoitetaan sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta.

FRCn johdossa toimii hallitus. FRCn hallituksessa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja ja kaksi muuta FRCn johtajaa sekä FRCn ulkopuolisia henkilöitä, jotka toimivat johtotehtävissä ja joilla on tarvittava kokemus käsiteltävistä asioista. Lisäksi menettelytapalautakunnan sekä sääntö- ja standardilautakunnan puheenjohtajat ovat hallituksen jäseniä. Hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan asettaa Ison-Britannian hallitus. Muut henkilöt nimittää FRCn hallitus nimityskomitean esitykseen perustuen.

FRCn hallituksen tehtävänä on vastata strategisesta ohjauksesta ja tärkeimpien päätösten tekemisestä sen toimivalta-alueita koskevissa kysymyksissä. Se myös ohjaa tehtävien suorittamista organisaation alemmilla tasoilla. Hallituksen apuna toimii kolme lautakuntaa: sääntö- ja standardilautakunta (Codes and Standards Committee), menettelytapalautakunta (Conduct Committee) ja johtoryhmä (Executive Committee). FRCn hallitus asettaa sääntö- ja standardilautakunnan sekä menettelytapalautakunnan jäsenet.

Ohje-, standardi- ja menettelytapa-asioissa FRCtä avustaa kolme neuvostoa: kirjanpito-, tilintarkastus- ja vakuutusasioiden neuvostot (Accounting, Auditing & Assurance and Actuarial Councils). Kunkin neuvoston jäseniin kuuluu kyseisellä alalla toimivia henkilöitä eli tilintarkastajia, laskentatoimen asiantuntijoita tai aktuaareja.

Menettelytapalautakunta asettaa FRCn strategiset päämäärät valvonnalle sekä kurinpitomenettelyille. Lautakunta asettaa laatustandardit ja tilintarkastuksen tutkintostandardit. Se määrittelee, miten uudet merkittävät asiat tulee käsitellä sekä tarvitaanko muutoksia standardeihin. Se myös valvoo kurinpitomenettelyprosessien edistymistä. Menettelytapalautakunnan alaisena toimii kaksi lautakuntaa valvonta- ja kurinpitoasioissa. Menettelytapalautakunnan alaisissa valvonta- ja kurinpitolautakunnissa ei ole alalla toimivia tilintarkastajia.

FRCn kurinpitolautakunnan tehtävänä on tutkia yhteiskunnan kannalta merkittäviä kurinpidollisia tapauksia ja tarvittaessa järjestää

niihin liittyviä kuulemistilaisuuksia. Erilliset tilintarkastajien ammatilliset yhdistykset hoitavat muut kurinpidolliset asiat. Yleisen edun kannalta merkittävät tapaukset siirretään FRCn kurinpitolautakunnan käsiteltäviksi. Molempia osapuolia kuultuaan lautakunta päättää, lähteekö se valituksen perusteella tutkimaan tapausta. Lautakunta voi päättää myös muutoin ottaa yhdistykseltä tapauksen tutkintaan. Tutkinnan kurinpidollisissa asioissa hoitaa kurinpitoasioihin erikoistunut tiimi ja se myös päättää, tuleeko tapauksessa käyttää kurinpidollisia toimenpiteitä. Tiimi toimii johtoryhmän alaisuudessa. Jos kurinpittoa tutkiva tiimi näkee tapauksessa kurinpittoa vaativaa käsittelyä, se siirtää asian johtoryhmän päätettäväksi. Johtoryhmän päätöksellä asia viedään erityisen kurinpitotuomioistuimen käsittelyyn.

Kurinpitotuomioistuimen käsittelyyn osallistuu kolmesta viiteen asiantuntijaa, jotka FRC on asettanut. Tuomioistuimen puheenjohtajan tulee olla juristi. Enemmistö komitean jäsenistä ei saa olla ammattitilintarkastajia, mutta näitä tulee kuulua kokoonpanoon yhdestä kahteen riippuen tuomioistuimen koosta. Sen jäsenet eivät saa olla tilintarkastuksia valvovan ammattiyhdistyksen tai FRCn palkkalistoilla. Kurinpitotuomioistuin voi määrätä sanktioita ja tilintarkastaja voi valittaa kurinpitotuomioistuimen päätöksestä valitustuomioistuimeen. Valitustuomioistuimen käsittely on samankaltainen kurinpitotuomioistuimen käsittelyn kanssa.

Isossa-Britanniassa pörssiyritysten ja muiden yleisen edun kannalta merkittävien yritysten tilintarkastuksia valvoo FRCn tilintarkastuksen laaduntarkastusryhmä, joka toimii menettelytapalautakunnan alaisena. Sen tehtävänä on parantaa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksen laatua. Tällä hetkellä Isossa-Britanniassa on 10 suurta tilintarkastusyhteisöä, jotka tekevät yli 10 yleisen edun kannalta merkittävän yrityksen tilintarkastuksia. Neljän suurimman tilintarkastusyhteisön laaduntarkastuksia tehdään vuosittain ja muiden vähintään kolmen vuoden välein. Laaduntarkastusryhmässä työskentelee noin 20 kokoaikaista laaduntarkastajaa. Johtopäätökset tarkastuksista julkaistaan vuosittaisessa laadunvalvontaraportissa.

FRC valvoo myös ammatillisia yhdistyksiä. Se auktorisoi ammatillisia yhdistyksiä ja voi tarvittaessa myös peruuttaa ammatillisen yhdistyksen auktorisoinnin. Ammatilliset yhdistykset kantavat ensisijaisesti vastuun tilintarkastajien valvonnasta. Ne myös hoitavat valvonnan lisäksi tilintarkastajien hyväksymisen.

Tilintarkastajien auktorisointia hoitaa Isossa-Britanniassa viisi tilintarkastajien ammatillista yhdistystä (Recognised Supervisory Bodies). Näistä jokainen on laatinut omat sääntönsä ja ohjeensa, joiden mukaan ne auktorisoivat tilintarkastajia. Osa kyseisistä ammattiyhdistyksistä on myös auktorisoitu tilintarkastajien laadunvalvontaan (Recognised Qualifying Body).

Koska jokaisella yhdistyksellä on hieman erilaiset säännöt tilintarkastajien auktorisointiin, käsitellään tässä esityksessä ainoastaan Englannin ja Walesin suurimman ammatillisen yhdistyksen The Institute of Chartered Accountants of England and Walesin, jäljempänä *ICAEW*, tilintarkastajien auktorisointia. ICAEW:n rekisteröintikomitea voi auktorisoida tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön, jos hän tai se täyttää ICAEW:n ja lainsäädännön kelpoisuusvaatimukset. Ammatillisen yhdistyksen alaisena toimivat rekisteröinti-, kurinpito- ja tarkastuskomiteat. Rekisteröintikomitean tehtäviin kuuluu tilintarkastaja- ja tilintarkastusyhteisörekisterin ylläpitäminen ja tilintarkastajien hyväksyminen. Rekisteröintikomiteassa tulee olla vähintään kahdeksan henkilöä, joista vähintään puolet on tilintarkastajia. Kurinpitokomitea voi antaa tilintarkastajalle tai tilintarkastusyhteisölle sanktioita sekä määrätä muita kurinpidollisia toimia. Komitea voi myös peruuttaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön rekisteröinnin. Ammatillisen yhdistyksen rekisteröintikomitea voi ehdottaa kurinpidollisia toimia kurinpitokomitealle. Kurinpitokomitean päätöksistä voi valittaa valituslautakuntaan.

Voidakseen tulla tilintarkastajaksi henkilön tulee läpäistä ICAEW:n Associate of the Institute of Chartered Accountants in England and Wales -tutkinto, jäljempänä *ACA-tutkinto*. Tämä tutkinto suoritetaan työn ohessa. Tutkinnon suoritettuaan sekä täytettyään käytännön kokemusta koskevat vaati-

mukset henkilö voi hakea ICAEW:n jäsenyyttä ja käyttää ACA-nimikettä. Melkein kaikilla hakijoilla on yliopistokoulutus, mutta hakijalta ei kuitenkaan edellytetä aikaisempaa kokemusta tai opintosuorituksia korkeakoulusta. Suorittaakseen ACA-tutkinnon henkilön tulee hakeutua työharjoitteluun 3–5 vuodeksi. Työharjoittelun aikana tulee suorittaa 15 moduulin tenttikokonaisuus, joka käsittelee liiketaloustieteitä ja rahoitusta sekä etiikkaa. Tutkinnon suorittajalla tulee olla vähintään 450 tuntia käytännön työkokemusta alalta.

Henkilön, joka osallistuu lakisääteisten tilintarkastusten toimittamiseen, tulee olla ammatillisen yhdistyksen hyväksymä tilintarkastaja. Tilintarkastajan hyväksymiselle ei ole asetettu muita vaatimuksia kuin että hakija on ammatillisen yhdistyksen jäsen ja suorittanut ACA-tutkinnon. Tällä henkilöllä ei kuitenkaan ole oikeutta allekirjoittaa tilintarkastuskertomusta ennen kuin hänestä tulee päävastuullinen tilintarkastaja.

Ammatillinen yhdistys voi määrätä kurinpitomenettelyjä tilintarkastusyhteisölle tai yksityiselle ammatinharjoittajalle, jos työskentelyssä on havaittu puutteita. Kurinpitomenettelyn seurauksena tilintarkastusyhteisö tai ammatinharjoittaja voi menettää rekisteröidyn tilintarkastajan auktorisoinnin (Registered Auditor). Ammatillisen yhdistyksen hyväksymisen (Audit Qualification) henkilön jäsen kuitenkin säilyttää, mutta tällöin henkilö ei voi enää toimia päävastuullisena tilintarkastajana ennen kuin hän voi osoittaa tilintarkastusosaamisensa ammatilliselle yhdistykselleen uudelleen.

Hyväksyessään henkilön hakemuksen päävastuulliseksi tilintarkastajaksi ammatillisen yhdistyksen rekisteröintilautakunta tarkistaa, että hakemuksen kohteena olevalla tilintarkastajalla on tarpeeksi kokemusta tilintarkastuksista ja että hän on jäsen joko ICAEW:ssä tai muissa yhdistyksissä, joita ovat the Institute of Chartered Accountants of Scotland eli ICAS, the Institute of Chartered Accountants Ireland eli CAI ja Association of Chartered Certified Accountants eli ACCA. Päävastuullisen tilintarkastajan hyväksymisen voi menettää, jos tilintarkastaja ei ole enää ammatillisen yhdistyksen jäsen, tilintarkastusyhteisö ei ole enää rekisteröity tilintarkastusyhteisö

tai henkilö ei ole enää kyseisen tilintarkastusyhteisön työntekijä tai osakas.

ICAEW on julkistanut omat suosituksensa siitä, miten yhdistyksen jäsenet ja tilintarkastusyhteisöt voivat ylläpitää ammattitaitoaan. Jokaisen tilintarkastusyhteisön on huolehdittava, että kaikki tilintarkastuksiin osallistuvat tilintarkastajat ylläpitävät ammattitaitoaan.

Isossa-Britanniassa valtion talouden tarkastuksista vastaa valtion tarkastusvirasto. Virasto tarkastaa valtion rahankäyttöä ja raportoi tarkastuksistaan suoraan parlamentille. Vastuu tarkastuksista on päällikötarkastajalla (Controller & Auditor General), mutta tarkastukset suorittaa viraston henkilökunta. Viraston tarkastuksia valvoo parlamentin talousvaliokunta (Public Accounts Committee). Paikallishallintojen tilintarkastuksia hoitavat erillisen tilintarkastuskomission (Audit Commission) asettamat tilintarkastajat. Suurin osa komission asettamista tilintarkastajista työskentelee yksityisissä tilintarkastusyhteisöissä, mutta komissiolla on myös omia tilintarkastajia. Tämän tarkoituksena on taata tilintarkastajan riippumattomuus ja itsenäisyys tarkastuksen kohteesta. Tarkastusten tarkoituksena on parantaa paikallishallintojen tuottavuutta ja vähentää niiden kustannuksia. Komissio asettaa tilintarkastajat, määrää heidän tehtävänsä ja valvoo tehtävien suorittamista. Komissio on myös luonut omat säännökset paikallishallinnon tarkastuksesta.

2.2.7 Alankomaat

Alankomaissa lakisääteinen tilintarkastus koskee periaatteessa kaikkia oikeushenkilöitä paitsi pieniä yhtiöitä. Yhtiö katsotaan pieneksi yhtiöksi, jos vain yksi seuraavista rajoista ylittyy viimeisten kahden vuoden aikana: taseen arvo yli 4,4 miljoonaa euroa, liikevaihto yli 8,8 miljoonaa euroa ja yrityksessä työskentelee yli 50 työntekijää.

Alankomaissa oli vuoden 2012 alussa rekisterissä 468 tilintarkastusyhteisöä. Näistä vain 13 saa suorittaa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksia. Rekisterissä olevien tilintarkastusyhteisöjen palveluksessa toimi kesällä 2012 yhteensä 2 045 tilintarkastajaa.

Alankomaissa on kaksi tilintarkastajaluokkaa. Ylempi luokka on Registeraccountant ja

alempi Accountants-Administratieconsulenten.

Alemman tilintarkastajaluokan tilintarkastajat palvelevat lähinnä pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja tarjoavat tilintarkastuspalveluiden lisäksi muun muassa verokonsultointia ja kirjanpidon hoitamista. Alempaan luokkaan hyväksymisen edellytyksenä on alempi korkeakoulututkinto, joka tarkoittaa noin neljän vuoden opintoja. Opintojen jälkeen alkavat syventävät täydennysopinnot tilintarkastuksesta ja ulkoisesta raportoinnista. Ylempään luokkaan hyväksymisen edellytyksenä on pääsääntöisesti ylempää korkeakoulututkintoa vastaavat tiedot. Sen jälkeen alkaa jatkokoulutus eli erikoistuminen tilintarkastukseen ja taloudelliseen raportointiin. Molemmilta vaaditaan kolmen vuoden käytännön kokemus, ja ylempään luokkaan hakevat joutuvat suorittamaan käytännön kokeen.

Voidakseen suorittaa lakisääteisiä tilintarkastuksia tilintarkastajan tulee Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants – The Netherlands Institute of Chartered Accountants -järjestöön, jäljempänä *NBA* ja hänen täytyy olla rekisteröitynä toimivaksi tilintarkastusyhteisössä tilintarkastusyhteisöjen rekisterissä. Rekisteriä pitää Finanssivalvonta ja tilintarkastusyhteisöissä toimivia tilintarkastajia rekisteröidään rekisteriin vain yhteisön pyynnöstä. NBA on hallituksen nimittämä ammatillinen toimielin Alankomaissa ja se ajaa molempien tilintarkastajaluokkien yleisiä etuja ja valvoo tilintarkastustoimintaa.

Finanssivalvonta toimii Alankomaiden valtionvarainministeriön alaisuudessa itsenäisenä virastona ja sitä johtaa johtokunta. Valtionvarainministeri nimittää ja erottaa johtokunnan jäsenet. Valvontatoimintaan osallistuva johtokunnan jäsen ei saa olla toiminut tilintarkastajana kolmeen vuoteen ennen valvontaan osallistumistaan, eikä toiminut tilintarkastusyhteisön johdossa, osakkaana tai työntekijänä kolmeen vuoteen ennen virkaansa. Johtokunnan alaisuudessa toimivat valvontaosastot. Tilintarkastusvalvonnassa työskentelee yhteensä 28 henkilöä.

Tilintarkastusyhteisöillä tulee olla Finanssivalvonnan auktorisointi, jotta se voi toimia lakisääteisenä tilintarkastajana. Auktorisointi myönnetään tilintarkastusyhteisölle, joka osoittaa pystyvänsä suorittamaan tilintarkas-

tuksia lainsäädännön mukaisesti. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastusyhteisöjen tulee lisäksi osoittaa, että ne pystyvät tekemään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksia lisävaatimusten mukaisesti ja saada erityinen lisenssi tätä varten. Jos tilintarkastusyhteisö ei enää täytä lain vaatimuksia, voidaan auktorisointi peruuttaa tai sitä voidaan rajoittaa. Tämä voidaan tehdä myös yhteisön omasta pyynnöstä.

Finanssivalvonta hoitaa myös tilintarkastajien laadunvalvonnan. Laadunvalvontaan osallistuvilla työntekijöillä on keskimäärin 10–15 vuoden kokemus tilintarkastusalalta. Lisäksi he ovat perehtyneitä nykyiseen lainsäädäntöön ja alan vaatimuksiin lisäkoulutuksen kautta. Laadunvalvontaa tehdään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajille joka kolmas vuosi ja muille kuuden vuoden välein. Valvonnassa otetaan huomioon ammattiyhdistyksen an Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten, jäljempänä *SRA*, suorittamat laaduntarkastukset, jotka koskevat noin puolta muiden kuin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen valvonnasta. Lisäksi Finanssivalvonta valvoo *SRA*n tekemää laadunvalvontaa. Laadunvalvonnassa havaittujen puutteiden johdosta Finanssivalvonta voi kehottaa tilintarkastusyhteisöä korjaamaan puutteet, antaa julkisen varoituksen tai määrätä tilintarkastusyhteisölle sakon, joka voi olla enintään neljä miljoonaa euroa.

Tilintarkastajien kurinpitotoimia käsittelee erillinen tilintarkastajien kurinpitotuomioistuin, jonka päätöksistä voi valittaa kaupan ja teollisuuden valitustuomioistuimeen. Asia voidaan tarvittaessa siirtää myös syyttäjälle.

Finanssivalvonnan rahoitus hoidetaan valvottavilta perittävillä maksuilla ja osittain valtion budjetista. Valvottavilta perittävien maksujen tulee perustua budjettiin, jonka on hyväksynyt valvonnasta vastaava ministeri.

Alankomaissa on käynnissä tilintarkastajaluokkien yhdistäminen nykyisestä kahdesta luokasta yhteen.

Valtiontalouden tai paikallishallinnon tilintarkastusyhteisöt eivät tarvitse Finanssivalvonnan auktorisointia. Paikallishallintojen tilintarkastuksia varten paikallishallintojen on

nimettävä tilintarkastuslautakunta tai paikallinen, itsenäinen tarkastustoimisto. Paikallishallinto voi itse päättää tarkastuksen laajuuden ottaen huomioon riskit ja mahdolliset tarkastusta vaativat kohteet. Paikallishallintojen tarkastusta säätelee osittain paikallishallintolaki, joka määrittää rajat tarkastuksille.

Tilintarkastuslautakunnan jäsenenä voi olla paikallishallintoon osallistuvia henkilöitä. Jos tilintarkastus järjestetään tarkastustoimiston kautta, tarkastuksen hoitaa tilintarkastaja, mutta vastuussa tarkastuksesta on tarkastustoimiston hallitus, joka valitaan kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Paikallishallinto ei saa vaikuttaa järjestettävien tarkastusten kohteiden valintaan tai laajuuteen. Useimpien paikallishallintojen tilintarkastukset hoitavat yksityisen tilintarkastusyhteisön tilintarkastajat paikallishallinnon tai tarkastustoimiston valtuuttamana.

2.2.8 Euroopan unioni

EU:ssa yksityisen sektorin tilintarkastussääntely on pitkään perustunut direktiiviin, joista viimeisin ja yhä voimassa oleva on tilintarkastusdirektiivi. Lisäksi Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 16 päivänä huhtikuuta 2014 säädökset tilintarkastussääntelyn uudistamiseksi eli direktiivin tilinpäätösdirektiivin muuttamisesta (2014/56/EU) sekä asetuksen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisäateistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (537/2014), jäljempänä *EU:n tilintarkastusasetus*. Uuden lainsäädännön soveltaminen alkaa pääosin 17 päivänä kesäkuuta 2016, johon mennessä myös kansallinen lainsäädäntö tulee saattaa vastaamaan EU-säädösten asettamia vaatimuksia. Muutettu tilintarkastusdirektiivi ja EU:n tilintarkastusasetus nivoutuvat yhteen ja muodostavat tilintarkastusalalle uudenlaisen sääntelykonaisuuden. Uuden sääntelyn implementointiin liittyvä valmistelu alkaa työ- ja elinkeinoministeriössä syksyllä 2014.

Tilintarkastusdirektiivi

Tilintarkastusdirektiivi koskee EU-säädösten edellyttämiä tilinpäätösten ja kon-

sernitilinpäätösten lakisääteisiä tilintarkastuksia. Tilintarkastusdirektiivi on minimidirektiivi eli jäsenvaltiot voivat kansallisesti antaa direktiiviä tiukempia säännöksiä, ellei tätä nimenomaisesti ole kielletty.

Tilintarkastusdirektiivissä on tilintarkastajajärjestelmään liittyviä velvoittavia säännöksiä tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröinnistä ja valvonnasta. Tässä osassa tilintarkastusdirektiiviä kuvataan niiltä osin kuin direktiiviä ei ole muutettu uusilla säädöksillä. Jäljempänä kuvataan erikseen uutta sääntelyä.

Tilintarkastusdirektiivin mukaan lakisääteisiä tilintarkastuksia saavat suorittaa ainoastaan hyväksytyt tilintarkastajat tai tilintarkastusyhteisöt. Direktiivi sisältää yksityiskohtaiset säännökset tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisedellytyksistä. Tilintarkastajilta ja tilintarkastusyhteisöiltä edellytetään ensinnäkin hyvää mainetta. Luonnollisilta henkilöiltä edellytetään korkeakoulu tai vastaavaa kelpoisuutta sekä tiettyjen teoreettisten opintokokonaisuuksien hallintaa, joista direktiivissä on yksityiskohdainen luettelo. Lisäksi direktiivissä on vaatimuksia tilintarkastajilta edellytettävästä käytännön kokemuksesta sekä suoritettavasta ammattitutkinnosta. Tilintarkastusyhteisöjen osalta direktiivi sisältää vaatimuksia tilintarkastusyhteisöissä määräysvaltaa käyttävistä ja niiden hallinnosta. Myös tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen rekisteröinnistä ja rekisteröitävistä tiedoista on yksityiskohtaisia säännöksiä direktiivissä.

Tilintarkastusdirektiivissä on lisäksi normeja kolmansien maiden tilintarkastajien hyväksymiseen ja rekisteröintiin liittyen. Lähdekohtana on, että myös kolmansien maiden tilintarkastajien tulee täyttää samat vaatimukset kuin jäsenvaltioiden tilintarkastajien. Voidakseen toimia jäsenvaltiossa heidän tulee rekisteröityä kyseisen jäsenvaltion valvojalle.

Tilintarkastusdirektiivissä edellytetään, että jäsenvaltioiden on luotava tehokas julkisen valvonnan järjestelmä valvomaan tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä. Kaikkien lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen on oltava tämän valvonnan alaisia.

Julkisen valvonnan järjestelmän johdossa tulee olla lakisääteisen tilintarkastuksen kan-

nalta keskeisten alojen asiantuntijoita. Julkiseen valvontaan osallistuvat henkilöt on valittava riippumattoman ja läpinäkyvän nimitysmenettelyn kautta.

Valvontajärjestelmän tulee viime kädessä vastata tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisen ja rekisteröinnin valvonnasta, ammattietiikkaa, tilintarkastusyhteisöjen sisäistä laadunvalvontaa ja tilintarkastusta koskevien normien antamisen valvonnasta sekä jatkuvan koulutuksen, laadunvarmistuksen sekä tutkinta- ja kurinpitäjärjestelmien valvonnasta.

Tilintarkastusdirektiivin mukaan tilintarkastajiin ja tilintarkastusyhteisöihin tulee soveltaa laadunvalvontajärjestelmää. Laadunvalvonnan tulee olla riippumaton valvottavista tilintarkastajista ja laaduntarkastuksia tekeillä henkilöillä tulee olla asianmukainen koulutus, kokemus ja lisäksi laaduntarkastuksiin pätevöittävä erikoiskoulutus. Lisäksi direktiivi sisältää määräyksiä laaduntarkastuksen suorittamisesta sekä sen tuloksista raportoinnista.

Tilintarkastusdirektiivi edellyttää myös, että jäsenvaltioilla on puutteellisesti suoritettujen lakisääteisten tilintarkastusten havaitsemiseksi, korjaamiseksi ja ehkäisemiseksi tehokkaat tutkinta- ja seuraamusjärjestelmät. Seuraamukseen tulee sisältyä mahdollisuus peruuttaa tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön hyväksyminen.

Direktiivi tilintarkastusdirektiivin muuttamisesta sekä asetus yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteisestä tilintarkastuksesta

Tässä esityksessä uusia EU-säädöksiä kuvataan siltä osin kuin uudistukset liittyvät tilintarkastajajärjestelmään. Tässä ehdotuksessa ei kuitenkaan implementoida uusia säädöksiä, vaan tätä koskeva työ käynnistetään työ- ja elinkeinoministeriössä syksyllä 2014. Säädökset on kuitenkin huomioitu tätä esitystä laadittaessa.

Uuden EU-sääntelyn taustalla on tavoite edistää tilintarkastuspalveluiden sisämarkkinoita, vähentää hajanaisesta kansallisesta sääntelystä aiheutuvaa hallinnollista rasitetta, lisätä kilpailua tilintarkastusmarkkinoilla, edistää tilintarkastusten korkeaa laatua ja li-

sätä tilintarkastajien riippumattomuutta sekä parantamaan sijoittajien suojaa.

Tilintarkastusdirektiivin muutoksen mukaan jäsenvaltion tulee tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisöt tulee voida direktiivin soveltamisen alkaessa tarjota lakisääteisiä tilintarkastuspalveluja myös muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa yhteisö on hyväksytty, edellyttäen, että tilintarkastusta johtava päävastuullinen tilintarkastaja on kyseisessä jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastaja. Toimimisen edellytyksenä on kuitenkin tilintarkastusyhteisön rekisteröityminen sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa yhteisö haluaa toimittaa tilintarkastuksia.

Direktiivimuutoksessa on korostunut tilintarkastajien valvonnan riippumattomuus. Tilintarkastajat eivät saa osallistua valvontajärjestelmän johtoon. Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen suorittamaan direktiivissä säädettyjä tehtäviä, mutta yhden viranomaisen tulee olla viime kädessä vastuussa valvonnasta. Valvonnasta vastuussa olevan toimivaltaisen viranomaisen tulee viimekädessä vastata valvonnasta, joka koskee tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröintiä ja laadunvalvontaa, ammatitietuikkää ja laadunvarmistusta koskevien normien antamista, jatkuvaa koulutusta sekä tutkintajärjestelmiä ja hallinnollisia kurinpitäjärjestelmiä. Jäsenvaltio voi direktiivin mukaan siirtää tai sallia toimivaltaisen viranomaisen siirtää tehtäviä muille nimetyille tai laissa muulla tavoin tehtävien suorittamiseen valtuutetuille viranomaisille tai elimille.

Laaduntarkastus tulee suorittaa riskianalyysin perusteella ja vähintään kerran kuudessa vuodessa, paitsi yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien osalta, joiden osalta sääntely on EU:n tilintarkastusasetuksessa. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat direktiivin määritelmän mukaan muun muassa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt, luottolaitokset sekä vakuutusyhtiöt. Lisäksi jäsenvaltiot voivat nimetä yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä.

Direktiivimuutoksella on myös laajennettu niitä seuraamusvaltuuksia, joita valvojalla tulee olla käytettävissään. Valvojan tulee suo-

raan tai yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa taikka tuomioistuimen päätöksellä olla valtuus muun muassa määrätä tilintarkastaja lopettamaan säännösten rikkominen sekä asettaa hallinnollisia taloudellisia seuraamuksia.

EU:n tilintarkastusasetuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai viranomaiset, jotka vastaavat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastavien tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen valvonnasta. Näillä viranomaisilla on oltava riittävä henkilöstö.

Toimivaltaisen viranomaisen on oltava riippumaton lakisääteisistä tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä. Henkilö ei saa olla viranomaisen johtoelimen jäsen tai vastuussa sen päätöksenteosta, jos henkilö on osallistumisensa aikana tai kolmen edellisen vuoden aikana suorittanut lakisääteisiä tilintarkastuksia, ollut äänioikeutettu tilintarkastusyhteisössä, ollut tilintarkastusyhteisön hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai ollut tilintarkastusyhteisön partneri sen palveluksessa tai muutoin saanut siltä toimeksianton.

Asetuksessa kansallisten viranomaisten tehtäviksi määritellään laadunvalvonta, kurinpidollinen valvonta sekä tilintarkastusmarkkinan laadun ja kilpailun seuraaminen. Jäsenvaltiot voivat siirtää vain osan tehtävistä muille viranomaisille tai nimetyille toimielimille tai toimielimille, jotka on lailla valtuutettu suorittamaan tällaisia tehtäviä. Siirtää ei kuitenkaan voida laadunvalvontaa tai kurinpidollista tutkintaa. Laadunvalvontaan ja kurinpidolliseen tutkintaan liittyvien seuraamusten ja toimenpiteiden määrittäminen voidaan kuitenkin siirtää muille viranomaisille tai nimetyille toimielimille tai toimielimille, jotka on muutoin lailla valtuutettu suorittamaan kyseessä olevia tehtäviä, kun suurin osa henkilöistä, jotka osallistuvat viranomaisen tai toimielimen hallintoon on riippumaton tilintarkastajien ammattikunnasta.

Asetuksen mukaan kansallisilla viranomaisilla on oltava kaikki valvonta- ja tutkintavaltuudet, jotka ne tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseksi. Asetuksessa säädetään niistä tiedonsaanti ja tarkastusvaltuuksista, joita valvojalla tulee olla käytettävissään joko yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

EU-jäsenvaltioiden valvojien valvontayhteistyö toteutetaan säännösten soveltamisen alkaessa Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten komitean Committee of European Auditing Oversight Bodies, jäljempänä *CEAOB*, välityksellä. Tällä tullaan korvaamaan nykyinen EU:n tasoinen yhteistyömekanismi, joka toimii Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten asiantuntijaryhmänä European Group of Auditors' Oversight Bodies, jäljempänä *EGAOb*. *CEAOB* tulee *EGAOb*in tavoin koostumaan tilintarkastusdirektiivin mukaan toimivaltaisten viranomaisten korkean tason edustajista.

2.3 Nykytilan arviointi

2.3.1 Yleistä

Yhteiskunnan, yritystoiminnan, yritysten toimintaympäristön sekä EU- ja kansainvälisen kehityksen myötä tilintarkastajajärjestelmään kohdistuu monenlaisia vaatimuksia. Tilintarkastuksen ja tilintarkastajajärjestelmän on tietenkin kansallisesta näkökulmasta palveltava tarkoitustaan. Kansallisen näkökulman lisäksi kehitys EU:ssa sekä muu kansainvälinen kehitys asettaa järjestelmälle vaatimuksia.

Nykyiseen kahden erillisen, yksityisen ja julkisen sektorin, tilintarkastajajärjestelmän tilanteeseen on päädytty aikojen kuluessa tapahtuneen portaattain edenneen kehityksen kautta. Tilintarkastajajärjestelmän uudistamista työ- ja elinkeinoministeriön kutsumana selvittänyt professori Edvard Andersson on selvitysmiehen raportissaan Tilintarkastajajärjestelmän uudistaminen (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisusarja TEM Kilpailukyky 1/2010, jäljempänä *Anderssonin raportti*) todennut, että ”organisatorisesti nykyinen kolmen tilintarkastajakategorian järjestelmä sisältää runsaasti irrationalisia piirteitä, päällekkäisyyksiä ja vähemmän kustannustehokkaita ratkaisuja. Näihin ei olisi päädytty, jos tilintarkastajajärjestelmämme olisi alun perin kehitetty yhtenäisesti.”

Tilintarkastajajärjestelmä koostuu kahdesta tilintarkastajajärjestelmästä, kolmesta erillisestä tilintarkastajaluokasta ja kolmesta tilintarkastusyhteisökategoriasta, neljästä valvojainstanssista, joista yksi muodostuu useasta

itsenäisestä paikallistason valvojasta, ja kahdesta tilintarkastajarekisteristä. Kokonaisuus on vaikeaselkoinen niin kansallisessa kuin kansainvälisessä yhteydessä. Järjestelmissä ja myös järjestelmien sisällä on päällekkäisyyksiä. Kun erityisesti vielä otetaan huomioon suomalaisten tilintarkastusmarkkinoiden koko sekä tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen lukumäärä, ei nykyistä järjestelmää voi pitää tarkoituksenmukaisena.

2.3.2 Tilintarkastajaluokat ja tilintarkastusyhteisökattegoriat

TTL:n mukainen tilintarkastusvelvollisuus ulottuu Suomessa laajaan joukkoon erilaisia ja erikokoisia toimijoita. Suomessa yritysten tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat Eurooppalaisessa vertailussa alhaiset siten, että myös niin sanottuja mikroyhtiöitä kuuluu Suomessa tilintarkastusvelvollisuuden piiriin. Tilintarkastaja valitaan arviolta noin 200 000 yhteisössä ja säätiössä vuosittain. Tilintarkastusvelvollisia on niin osakeyhtiöissä, osuuskunnissa, henkilöyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä kuin yhdistyksissä. Yritysrakennetta Suomessa kuvaa myös se, että vuonna 2014 Tilastokeskuksen yrityсреgistereen vuositilaston mukaan henkilöstön ja liikevaihdon perusteella pieniä yrityksiä (EU:n suosituksen perustuva kokoluokitus) oli Suomessa 97 prosenttia kaikista yrityksistä, keskisuuria yksi ja suuria kaksi prosenttia. Pelkän henkilömäärän perusteella tarkasteltuna pieniä yrityksiä oli noin 100 prosenttia. Tästä seuraa, että valtaosassa tilintarkastusvelvollisista riittää tilintarkastusosaamisen tavanomainen hyvä taso. Tilintarkastajan asiakaskunnasta seuraa, että tilintarkastaja saattaa käytännössä erikoistua esimerkiksi tietyn toimialan tarkastuksiin tai perehtyä syvällisemmin esimerkiksi tiettyihin yhteisömuotoihin liittyviin erityiskysymyksiin.

Vaikka suomalaisista yrityksistä huomattavan suuri määrä kuuluu pienten yritysten sektoriin, on Suomessa kuitenkin noin 500—600 yleisen edun kannalta merkittävää yhteisöä, joihin kuuluu listayhtiöitä ja finanssialan toimijoita. Näissä tarvitaan erikoistuneempaa osaamista näitä koskevan erityissääntelyn osalta sekä toimintaympäristön ja tilinpäätösnormiston kansainvälistyttyä. Näiden tilin-

tarkastusten vaikeusasteen voidaan myös arvioida kasvavan ja niitä koskevan sääntelyn lisääntyvän myös tulevaisuudessa. Tätä yritysten ryhmää varten Suomessa tarvitaan myös tulevaisuudessa tilintarkastajia, joilta edellytetään tähän sektoriin liittyvää erityisosaamista. Tämä sinänsä tärkeä yritysjoukko, joita kansallisesti on kuitenkin vain pieni osa kaikkien tilintarkastuksen toimittavien joukosta, ei edellytä, että kaikilta tilintarkastajilta tulisi edellyttää näihin tilintarkastuksiin liittyvien erityispiirteiden hallitsemista.

Tilintarkastuskohteiden eroavuuksista johtuen on edelleen tarkoituksenmukaista säilyttää yksityisellä sektorilla kaksi tilintarkastajaluokkaa, joista toisessa hankitaan tilintarkastajan peruspätevyys ja toisessa erikoistutaan yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastukseen, mikä palvelisi myös muiden suurempien ja kansainvälisten yritysten tilintarkastusta. Myös tärkeimpiä vertailumaita tarkasteltaessa voidaan havaita, ettei kahden tilintarkastajatutkimuksen järjestelmä ole yksityisellä sektorilla poikkeuksellinen. Kehityssuuntana on kuitenkin yhteen tutkimukseen siirtyminen muutamassa vertailumaassa, kuten Ruotsissa, Saksassa ja Alankomaissa. Samalla tulee kuitenkin huomioda, että Alankomaissa on toisaalta luotu erityinen lisenssijärjestelmä yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä tarkastaville tilintarkastusyhteisöille.

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lisäksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksessa tilintarkastajalla on oltava erityisosaamista tähän sektoriin ja sen sääntelyyn liittyen. Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen liittyy sellaisia muun muassa talousarvio- ja valtiosuuslainsäädäntöön, julkisoikeudelliseen normistoon ja toiminnan verorahoitus pohjaan liittyviä erityispiirteitä, että on perusteltua edellyttää erityisosaamista myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksia tekeviltä tilintarkastajilta. Kansainvälisestä näkökulmasta lailla säännelty muusta tilintarkastuksesta erillinen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajajärjestelmä ja erillinen lailla säännelty tilintarkastajatutkimus ovat suomalainen erityispiirre. Vertailumaissa julkisen sektorin tilintarkastuksia voivat tehdä yksityisen sektorin tilintarkastajat. Julkishallinnon tilintarkas-

tajille on kuitenkin saatettu asettaa osaamisvaatimuksia.

Nykyisen tilintarkastajajärjestelmän hyvänä piirteenä voidaan pitää sopivan tilintarkastusosaamisen tuottamista erilaisille tarkastuskohteille. Epätarkoituksenmukaista sen sijaan on, että järjestelmät ovat toisistaan erilisiä ja rinnakkaisia. Myöskään se, että perustutkimus ei ole, vaan on kolme erillistä tutkintoa, ei ole tarkoituksenmukaista.

Kaikkien tilintarkastajien perustehtävä on lopulta sama: tilinpäätöksen tarkastaminen ja sen oikeellisuuden varmentaminen. Yhteisenä tekijänä on myös hallinnon tarkastus, vaikka sen sisältö on tarkastuksen kohteesta riippuen erilainen. Lisäksi taloudellisen raportoinnin peruslähtökohdat ovat yhdenmukaiset yksityisellä ja julkisella sektorilla. Julkissektorilla tapahtuneen yhtiöittämisen ja säätiöittämisen myötä muun muassa kuntakonserneihin kuuluu yhä enemmän yksityisoikeudellisia yhteisöjä ja säätiöitä. Kaikilta tilintarkastajilta olisi näin perusteltua edellyttää samanlaista ja -tasoista perusosaamista. Nykytilaa, jossa tilintarkastajaluokat ovat erillisiä sekä yksityisen ja julkisen sektorin osalta täysin eri järjestelmiin kuuluvia, ei voida enää pitää tarkoituksenmukaisena ratkaisuna.

Järjestelmien erillisyyden rajoittaa myös tarpeettomasti kilpailua tilintarkastustoimemarkkinoilla. Lisäksi tilintarkastajien ikärakenteesta seuraa, että niin yksityisen kuin julkisen sektorin tilintarkastajia siirtyy eläkkeelle runsaasti seuraavien vuosien aikana. Vaikka tutkimusten osien hyväksi lukemista koskevia säännöksiä tutkimusten välillä on lisätty sääntelyyn ja siirtymistä luokkien ja järjestelmien välillä helpotettu, erilliset järjestelmät eivät tästä huolimatta tuota tehokkaimmalla tavalla eläköityvien tilintarkastajien tilalle perustilintarkastuksen ja julkisen sektorin tilintarkastuksen osaajia. Tästä johtuen on kiinnitettävä myös huomiota tilintarkastajien ammatin kiinnostavuuteen nuorten keskuudessa. Ammatin kiinnostavuuteen vaikuttaa osaltaan tilintarkastajan ammattiin suuntautumisen helppous ja ammatin tarjoamat mahdollisuudet. Tilintarkastajajärjestelmällä on tärkeä rooli näiden edellytysten luomisessa.

Erilliset yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajajärjestelmät edellyttävät tällä hetkellä toisistaan poikkeavia opintoja alalle

hakeutuvilta. Tilintarkastajan ammattiin aikovan on käytännössä korkeakoulussa opiskellessaan tarkoituksenmukaista pyrkiä varmistumaan tutkintoon osallistumiseksi tarvittavien opintojen kertymisestä. Käytännössä suuntautuminen määräytyy suoritettujen opintojen ja jopa valitun korkeakoulun perusteella, sillä tarvittavien opintojen suorittaminen jo yhdenkin järjestelmän vaatimusten täyttämiseksi saattaa olla haasteellista. Yliopistojen on resursseillaan järjestettävä tilintarkastajan ammattiin aikoville opiskelijoille eri järjestelmien edellyttämät opintoja, mikä on johtanut siihen, että kaikki korkeakoulut ja yliopistot eivät pysty rajallisista resursseistaan johtuen tarjoamaan molempien tilintarkastajajärjestelmien edellyttämät opintoja. Tilintarkastajan ammatin kiinnostavuuden ja tilintarkastajien urakehityksen kannalta järjestelmää on siten tarpeen kehittää.

Sekä TTL:ssä että JHTT-laissa on säädetty edellytykset tilintarkastusyhteisöjen hyväksymiselle ja molemmissa laeissa on säännökset siitä, millä tilintarkastajaluokilla määräysvallan tilintarkastusyhteisössä tulee olla ja miten hallinto tulee järjestää. Näin kahteen lakiin perustuvat kaksi järjestelmää ovat säännöksineen aiheuttaneet tilanteen, jossa lainsäädännöstä johtuen tilintarkastustoimintaa varten on jouduttu perustamaan juridisesti erillisiä yhteisöjä. Erillisten tilintarkastusyhteisöjen ylläpitäminen lainsäädännöstä johtuen aiheuttaa turhia hallinnollisia kustannuksia ja velvoitteita tilintarkastusalalla toimiville.

Yhteenvetona voidaan todeta, että edelleen on tarve erilaiselle tilintarkastusosaamiselle. Tilintarkastajaluokkien erillisyydelle ei kuitenkaan ole enää perusteita ja ne tulisi yhdistää siten, että kyse olisi yhdestä järjestelmästä, joka rakentuisi tilintarkastajan pätevyydelle ja mahdollisuudelle suorittaa tämän lisäksi tiettyjä erikoispätevyyksiä. Tilintarkastusyhteisöjen osalta sen sijaan ei ole perusteita säilyttää eri kategorioita.

2.3.3 Valvonta

Tilintarkastajien valvontatehtävää hoitavat tällä hetkellä TILA, 14 TIVAA, VALA ja JHTT-lautakunta. Kaikkien lautakuntien valvontatehtävät koostuvat tilintarkastajien hy-

väksymisedellytysten valvonnasta, laadunvalvonnasta ja kurinpitovalvonnasta, kuitenkin siten, että VALA toimii pääasiassa muutoksenhakuasioita ratkaisevana hallintolainkäyttöelimenä. Ottaen huomioon ammattikunnan koko, noin 1 600 tilintarkastajaa, ei päällekkäisiä ja rinnakkaisia valvontajärjestelmiä voida pitää tehokkaana ratkaisuna. Hajautettu järjestelmä ei tue valvonnan tai hyvien käytäntöjen yhtenäistä kehittymistä, kun vastaavia asioita tehdään ja kehitetään useassa yksikössä.

Valvontavastuu on molempien tilintarkastajajärjestelmien mukaan luottamushenkilöpohjaisilla lautakunnilla. Lautakuntiin on tällä hetkellä sidottu pelkkään lautakuntatyöskentelyyn suuri määrä varsinaisia jäseniä. Lisäksi luottamushenkilöillä on varajäsenet. Yhteensä varsinaisina ja varajäseninä toimii 255 henkilöä. Näin laajasta järjestelmästä seuraa väistämättä tarpeettomasti hallinnollista kuluja ja rasitetta. Lautakuntien ja niissä toimivien määrää on vähennettävä.

Ammattikunnan pienestä koosta seuraa, että valvontalautakuntien käsiteltävänä olevat asiämäärät eivät yhteenlaskettuina ole suuria. Hajautuneessa valvonnassa tämä edelleen korostuu, ja esimerkiksi alueellisilla valvojilla ei juuri ole käsiteltäviä kurinpitoasioita. Lautakuntien päätösten valmistelu on järjestetty käsiteltävistä asiämääristä johtuen eri tavoin. Osalla lautakunnista on vakinaista kokopäiväistä työvoimaa, mutta valtaosa lautakunnista toimii osa-aikaisten ja sivutoimisten esittelijöiden ja sihteerien voimin. Nykyjärjestelmässä on tunnistettavissa hajautumisesta johtuva riski tilintarkastajien yhdenmukaisen kohtelun vaarantumisesta.

Käytännössä voimassa oleviin lakeihin perustuvissa järjestelmissä on myös mahdollista, että samaan kurinpidolliseen asiaan liittyy niin HTM-, KHT- kuin JHTT-tilintarkastajia ja heidän toimintansa arviointia. Tällöin olisi luontevaa, että valvonta ja toiminnan arviointi voitaisiin tehdä yhden valvojan toimesta, jolla olisi kompetenssi arvioida kaikkien tilintarkastajien menettelyä ja siten myös asiakokonaisuutta. Nykyjärjestelmässä valvojat käsittelevät vain omaan toimivaltaansa kuuluvia tilintarkastajien valvonta-asioita. Järjestelmien erillisyydestä myös seuraa, että sekä TTL:n että JHTT-lain mukaan auktorisoituun

tilintarkastajaan kohdistuu kahden eri järjestelmän valvonta.

Valvonta on myös muuttanut luonnettaan ja kurinpidollisen valvonnan rinnalle on tullut keskeiseksi valvontatehtäväksi myös etupainotteinen tilintarkastajien toiminnan laadunvalvonta. Esimerkiksi TILAn sihteeristön laadunvalvontaryhmä muodostui vuonna 2013 keskimäärin kuudesta henkilötyövuodesta. Valvonnan kehitys näkyy myös valvonnan kokonaiskustannuksissa. TILAn toteutuneet kulut vuonna 2013 olivat noin 1 870 000 euroa, kun kulut vielä vuonna 2006 olivat vain noin kolmasosa tästä eli noin 588 000 euroa.

TILA osallistuu myös valvontayhteistyöhön EU:ssa. Yhteistyö on tiivistymässä edelleen uusien EU-säädösten myötä, kun nykyinen komission yhteydessä toimivasta EGA-OBista muodostetaan itsenäinen valvojien komitea CEAOB.

Erityisesti operatiivisessa laadunvalvonassa sekä kansainvälisessä yhteistyössä kollegiona toimiva lautakuntamalli on toimintamuotona haasteellinen. Lautakuntatyöskentely on kuitenkin mallina ollut kauan käytössä tilintarkastajien valvonnassa. Aikaisemmin lautakunnan vastuulla ollut valvonta olikin pääasiassa jälkikäteistä ja reagoivaa valvontaa, johon lautakuntamalli soveltuu kollegiona erittäin hyvin. Käytännössä oman työnsä ohella lautakunnissa toimivat henkilöt eivät kuitenkaan pysty osallistumaan operatiiviseen valvontaan eivätkä kansainväliseen yhteistyöhön toteuttavalla tasolla. Myös lautakuntamallin kykyä reagoida ja toimia yhteistyötehtävissä voidaan arvioida kankeaksi. Tilintarkastusvalvonnan tehtävät eivät siten enää kaikilta osin sovi luontevasti luottamushenkilöpohjaisten lautakuntien hoidettavaksi. Lautakuntatyypinen kurinpitoelin on kuitenkin tyypillinen ammattihenkilöiden valvonnassa käytetty muoto ja sitä käytetään niin asianajajien, oikeudenkäyntiavustajien kuin teollisoikeusasiamiesten valvonnassa. Myös useassa vertailumaassa sanktiot määrää lautakunta tai lautakuntatyypinen toimielin. Tärkeänä piirteenä lautakuntamallissa voidaan pitää sitä, että lautakuntaan saadaan tilintarkastuksen ja tilintarkastajan toiminnan arvioinnin kannalta kulloinkin paras mahdollinen asiantuntemus. Lautakunnan tulee arvi-

oida tilintarkastusammattilaisten toimintaa ja näiden ammattilaisten toiminnan hyvän tilintarkastustavan mukaisuutta paitsi varsinaisessa tilintarkastuksessa myös muissa toimissa ja toiminnassa, jota tilintarkastaja tässä ominaisuudessaan harjoittaa ja joka myös kuuluu tilintarkastuslain soveltamisalaan.

Valvonnan sijainti

Valvonta on nykyjärjestelmässä sijoitettu yksityisen sektorin osalta jo edellä kuvatulla tavalla pääasiassa kauppakamarijärjestelmään ja julkisen sektorin tilintarkastajien valvonta on valtiovarainministeriön yhteydessä toimivalla lautakunnalla.

Tilintarkastuksen yhteiskunnalliseen rooliin on kiinnitetty kasvavaa huomiota niin kansallisesti kuin EU:ssa. Kansallisesti erityisesti harmaan talouden torjuntaan liittyvät näkökohdat ovat nousseet keskusteluun. Lisäksi säätiöiden tilintarkastukseen on liitetty tärkeitä yhteiskunnallisia näkökohtia omistajien tai sitä vastaavan sidosryhmän puuttumisen seurauksena. Toisaalta EU:ssa lähtökohdat ovat liittyneet finanssikriisiin ja tavoitteeseen edistää tilintarkastuksen luotettavuutta ja sitä kautta myös tukea rahoitusmarkkinoita. Tilintarkastajien valvonnan luonne ja merkitys ovat siten muuttuneet. Valvonnan tavoitteena ei ole valvoa tilintarkastajien menettelyä toimialan, yritysten tai niiden osakkeenomistajien intressissä, vaan valvontaan liittyy tilintarkastuksen yleinen luotettavuus ja eri sidosryhmien ja yhteiskunnallisen intressin turvaaminen.

Uusissa EU:n säädöksissä valvontaa koskeva sääntely on lisääntynyt ja valvonnalta edellytetään uusia entistä laajempia toimivaltuuksia. Valvonta on organisoitava siten, että se voi määrätä uusien EU-säännösten edellyttämällä tavalla taloudellisia hallinnollisia sanktioita. Myös tietojensaantiin liittyvät valtuudet ja kielto-oikeuden tehokas käyttäminen tulevat edellyttämään mahdollisuutta uhkasakon asettamiseen. Näissä on kyse perustuslain 124 §:ssä tarkoitettusta merkittävän julkisen vallan käyttämisestä eikä tällaisia valtuuksia voi antaa kauppakamarijärjestelmän yhteydessä toimiville lautakunnille, jotka eivät ole perustuslaissa tarkoitettuja viranomaisia. Valvonta ei siten enää sovellu

nykymuodossaan kauppakamarijärjestelmän yhteyteen varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle.

Valvontaviranomaisen rooli tulee muuttumaan myös siten, että se tulee osallistumaan EU:ssa nykyistä keskeisemmässä roolissa tilintarkastusta koskevien säännösten tulkintaan ja myös toimialaa velvoittavien normien kehittämiseen. Valvojalla on tällöin entistä tärkeämmäksi muodostuva vastuu vaikuttaa tulkintoihin ja normistoon siten, että ne soveltuvat yhteen kansallisen laajan tilintarkastusvelvoitteen kanssa.

Kansainvälisistä rahoitusmarkkinoista myös seuraa, että kotimaisten sijoittajien ja rahoittajien lisäksi myös ulkomaisten toimijoiden ja valvojien tulee luottaa suomalaiseen tilintarkastukseen. Tällöin valvontajärjestelmä, joka tukee tilintarkastuksen korkeaa laatua, on yksi tärkeä tekijä. Keskeisiä vaatimuksia ovat sekä valvontajärjestelmän ulkoinen uskottavuus, riippumattomuus että sen vertailukelpoisuus. Riittävää ei ole, että valvonta on tosiasiaa toimivaa, vaan merkityksellistä on myös se, miltä valvonta näyttää ulospäin ja luoko se luotettavan kuvan tilintarkastusjärjestelmästä ja sitä kautta yritystemme taloudellisen raportoinnin luotettavuudesta. Riippumattomuuden osalta keskeistä on valvontajärjestelmän riippumattomuus tilintarkastusalasta. Tämän lisäksi se on myös riippumattomuutta tilintarkastuksen kohteista eli yrityksistä sekä ylipäättään riippumattomuutta kaikesta, mikä saattaa heikentää valvonnan uskottavuutta tai vaikuttaa epäasiallisesti valvontaan. Tämän ja kansainvälisen vertailtavuuden näkökulmasta järjestelmä, jossa yhtiöiden tilintarkastajien valvontavastuu on järjestetty elinkeinoelämän edunvalvontatehtäviä hoitavan kauppakamarijärjestelmän yhteydessä, on poikkeuksellinen.

Valvontatehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen ja tehtävän merkittävyys yhteiskunnallisesta näkökulmasta sekä kehityksen myötä myös muuttuva julkisen vallankäytön luonne edellyttävät valvontatehtävien sijoittamista osaksi valtion viranomaiskoneistoa. Valvontatoiminnassa on kyse myös kaiken kokoisten yritysten kilpailukykyyn ja lisäksi jossain määrin myös kansalliseen suvereniteettiin liittyvistä kansainvälisen yhteistyön

vastuualueista, joita voidaan uskottavasti hoitaa vain valtion viranomaiskoneistossa ja yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Nykyinen lautakunnista muodostuva valvontajärjestelmä ei pysty riittävässä määrin vastaamaan valvontaan kohdistuviin vaatimuksiin. Nykyinen valvontajärjestelmä ei myöskään riittävästi tue valvonnan ulkoista uskottavuutta ja riippumattomuutta ottaen huomioon myös vertailumaiden järjestelmät.

2.3.4 Muutoksenhaku

Muutoksenhakutiet eroavat tilintarkastajajärjestelmien välillä. TTL:n mukaisessa järjestelmässä muutoksenhaku kulkee VALAn kautta suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen ohittaen hallinto-oikeudet. JHTT-lain mukaisessa järjestelmässä on käytössä valitusta edeltävä oikaisuvaatimusmenettely ja siitä normaali hallinto-oikeudellinen muutoksenhaku Helsingin hallinto-oikeuden kautta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Eroavat muutoksenhakutiet eivät järjestelmä uudistuksen myötä voi tulla kyseeseen, vaan muutoksenhaku on yhtenäistettävä. Nykymallin hyvänä piirteenä voidaan pitää asioiden keskitettyä käsittelyä muutoksenhakuasteessa. Asioiden vähälukuisuudesta ja niiden erityisluonteesta johtuen asioiden käsittelyn tulisi tapahtua tämän nykyisissä järjestelmissä omaksutun keskitetyn valitustien kautta.

TTL:ssa ei nykyisellään ole säädetty oikaisuvaatimusmenettelystä. Oikeusministeriö on vuonna 2012 käynnistänyt hankkeen, jossa oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöä hallinnossa pyritään laajentamaan. Malli on jo omaksuttu voimassa olevassa JHTT-laissa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Uudistuksen tarkoituksena on kehittää tilintarkastajajärjestelmää tehostamalla järjestelmän toimivuutta ja päivittämällä se vastaamaan tapahtuneeseen kehitykseen sekä järjestelmään kohdistuviin moninaisiin niin kansallisiin kuin kansainvälisiin vaatimuksiin

kestävällä tavalla. Tilintarkastajajärjestelmää esitetään uudistettavaksi siten, että lopputuloksena on yhtenäinen, selkeä ja kansainvälisesti uskottava järjestelmä.

Alalla toimivien tilintarkastajien yhdenmukaisen kohtelun turvaaminen on tärkeää. Uudistuksella parannetaan tilintarkastajien toimintaedellytyksiä ja urakehitysmahdollisuuksia poistamalla tarpeettomia kilpailuneesteitä ja edistämällä asianmukaisen tilintarkastusosaamisen tarjontaa ympäri maata niin yksityiselle kuin julkiselle sektorille. Tarkoituksena on myös edistää alan kiinnostavuutta, sopivan tilintarkastusosaamisen tuottamista markkinoille ja tukea ylipäättään tilintarkastajien ammattikunnan monipuolista osaamista.

Valvonnan osalta uuden lain tavoitteena on luoda valvontajärjestelmä, joka voi ottaa hoitaakseen uusien EU-säädösten mukaiset tehtävät. Myös kansainvälisen valvontayhteistyön osalta on tarkoituksenmukaista pyrkiä siihen, että järjestelmä on ulospäin siten uskottava, että kansallista kotimaan valvontaa pidetään riittävänä myös EU:n ulkopuolella. Näin voidaan ylläpitää ja edistää kilpailukykyä niin yritysten kuin myös tilintarkastustoimialan osalta. Esityksen tavoitteena on myös organisoida tilintarkastajien valvonta siten, että käytännön valvontatehtävät ja vastuut niiden hoitamisesta on järjestetty tehtävien luonne huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla virkamiesten ja lautakunnan välillä.

Muutoksenhakuteiden yhtenäistämisellä ja yksinkertaistamisella tavoitellaan tilintarkastajien oikeussuojan yhdenmukaistamista.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajajärjestelmät yhdistetään. Yhtä uutta järjestelmää koskeva sääntely keskitettäisiin uuteen tilintarkastuslakiin. Tilintarkastuksen sisältöä ei kuitenkaan tässä yhteydessä esitetä muutettavaksi. Sen sijaan tilintarkastuslain osat, jotka koskevat tilintarkastajien hyväksymistä, rekisteröintiä, valvontaa, sanktioita ja muutoksenhakua, uudistettaisiin. Samalla säädettäisiin myös uusi laki julkishallinnon ja -talouden ti-

lintarkastuksesta, joka kumoaisi voimassa olevan JHTT-lain.

3.2.1 Tutkintojärjestelmien ja tilintarkastusyhteisökategorioiden yhtenäistäminen

Tilintarkastajien tutkintojärjestelmä muodostuisi jatkossa tilintarkastajien perustutkinnosta, jolla varmistettaisiin kaikille tilintarkastajille yhtenäinen perusosaamisen taso. Tätä tutkintoa olisi mahdollista täydentää kahdella tutkinnolla, joista toisessa erikoistuttaisiin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksiin ja toisessa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksiin. Erikoistumistutkintojen sisällyttäminen uuteen tutkintorakenteeseen säilyttää nykyjärjestelmän edut sopivan tilintarkastusosaamisen tuottamisesta erilaisille tarkastuskohteille. Näin järjestelmä myös tulevaisuudessa tukisi tarvittavaa erikoisosaamista.

Kaikille tilintarkastajille ehdotettu yhteinen perustutkinto olisi yhtenä edellytyksenä tilintarkastajan perus pätevyydelle. Peruspätevyyden hyväksymisedellytykset täyttäisivät EU:n tilintarkastusdirektiivissä tilintarkastajille asetetut vaatimukset. Esityksessä ehdotetaan, että näistä tilintarkastajista käytettäisiin uudessa järjestelmässä ammattinimikettä HT-tilintarkastaja. Erikoistumistutkinnon suorittaminen olisi yhtenä edellytyksenä tilintarkastajan hyväksymiselle erikois pätevyys. Tilintarkastajalle voitaisiin hyväksyä kahdenlaisia erikois pätevyksiä, joiden ammattinimikkeet olisivat KHT-tilintarkastaja ja JHT-tilintarkastaja. Näistä KHT-tilintarkastaja olisi erikoistunut yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastukseen ja JHT-tilintarkastaja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen. JHT-tilintarkastajan ammattinimike erottuisi siten myös voimassa olevan JHTT-lain mukaan hyväksytyistä JHTT-tilintarkastajista, mikä on välttämätöntä JHT- ja JHTT-tilintarkastajien erilaisesta toimintakelpoisuudesta johtuen.

Tutkintouudistuksen valmistelussa on ollut esillä myös siirtyminen vain yhteen kaikille yhteiseen tilintarkastajatutkintoon. Tätä puoltaisivat järjestelmän yksinkertaisuus ja selkeys. Myös valvojan tehtävät tutkinto- ja hyväksymisasioiden vähenisivät. Yhtä tutkintoa

ei kuitenkaan ole päädytty esittämään, koska on tärkeää listayhtiöiden ja finanssialan tilintarkastuksen kannalta, että on olemassa näiden tarkastukseen liittyviä seikkoja nimenomaisesti painottava erikoistumistutkinto. Tilanne on sama julkisen sektorin erityiskysymyksiin keskittyvän tutkinnon kohdalla. Toisaalta erikoistumistutkintoja vastaavaa osaamista ei ole perusteltua edellyttää kaikilta tilintarkastajiksi hakeutuvilta, sillä tällaista osaamista edellyttävät tarkastuskohteet ovat vain pieni osa kaikista niistä, jotka toimittavat tilintarkastuksen.

Tilintarkastajatutkintoon pääsemiseksi edellytettäisiin nykytilannetta vastaavasti korkeakoulututkintoa, suoritettuja opintoja asetuksella tarkemmin säädetävistä aihepiireistä sekä käytännön kokemusta. Erikoistumistutkintoihin osallistuminen edellyttäisi puolestaan lähtökohtaisesti ylempää korkeakoulututkintoa. Tämän puuttuessa erikoistumistutkintoihin olisi mahdollista kuitenkin osallistua riittävän käytännön kokemuksen hankkimisen jälkeen. Vain julkisen sektorin erikoistumistutkintoon osallistujilta edellytettäisiin lisäopintoja erikoistumisen alalta. Opinnot olisivat kuitenkin vaihtoehtoiset julkissektorin käytännön kokemuksen kanssa. Erikoistumistutkintojen osalta valvojan järjestämä tutkinto olisi pääasiallinen ammattiosaamisen mittari, jolla testattaisiin riittävää erityisosaamisen hallintaa. Erikoistumisessa suoritettavalla tutkinnolla olisi keskeinen rooli ja tutkinnon taso olisi asetettava tämä huomioon ottaen tarkoituksenmukaiselle tasolle, jotta laadukas osaaminen varmistettaisiin ja toisaalta tilintarkastajien saatavuus turvattaisiin. Uudessa järjestelmässä itseisarvo ei olisi, että kaikki pyrkisivät suorittamaan erikoistumistutkinnon. Käytännössä tilintarkastajatutkinto ja erikoistumistutkinnot olisivat tasoltaan sellaisia, että niiden hyväksytty suorittaminen edellyttäisi käytännön kokemusta ja riittävää tietomäärää. Erikoistumistutkintojen osalta tutkinnossa edellytettävä osaamista voisi nopeasti syventää monipuolisissa ja vastuullisissa tilintarkastustöiden tehtävissä.

Uudistuksessa on pyritty edistämään nykyisen järjestelmän mukaisten JHTT-tilintarkastajien siirtymistä joustavasti osaksi uutta järjestelmää. Siirtyminen uuteen järjes-

telmään ei olisi pakollista, mutta järjestelmän selkeyteen liittyvistä syistä siirtymistä ehdotetaan edistettäväksi. Siirtymismahdollisuus koskisi arviolta noin 130 JHTT-tilintarkastajaa. Jos JHTT-tilintarkastaja siirtyy JHT-tilintarkastajaksi, hänen kelpoisuutensa toimia tilintarkastajana laajentuu huomattavasti kattaen suuren joukon kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kirjanpitovelvollisia yhteisöjä ja säätiöitä. Jotta tilintarkastuksen laatu voidaan riittävissä määrin varmistaa myös näissä tarkastuskohteissa, on JHTT-tilintarkastajilta perusteltua edellyttää tähän sektoriin liittyvän siirtymäkokeen suorittamista. Siirtymä uuteen järjestelmään ei kuitenkaan olisi pakollinen.

Myös tilintarkastusdirektiivissä asetetaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen tilintarkastajille tiettyjä vaatimuksia. Näitä on arvioitu suhteessa JHTT-tilintarkastajiin yleisesti siirtymisen sujuvoittamiseksi. Professori Andersson on raportissaan katsonut, että JHTT-kokemus tulisi ottaa täysimääräisesti huomioon käytännön kokemusta koskevan tilintarkastusdirektiivin vaatimuksen täyttymistä arvioitaessa. JHTT-tilintarkastajista merkittävällä osalla on erittäin pitkä käytännön kokemus tilintarkastustehtävistä. Lisäksi JHTT-tilintarkastajat voivat toimia tietyissä tilintarkastustehtävissä yhdessä tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyn tilintarkastajan kanssa ja myös yksin vielä vuonna 2016 tietyissä yhteisöissä ja säätiöissä, joissa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta. Niin Anderssonin raportissa kuin järjestelmäuudistusta valmistelleen työ- ja elinkeinoministeriön asettaman tilintarkastajien tutkinnot ja valvonta -työryhmän raportissa (TEM, Kilpailukyky 48/2012), on lähdetty siitä, että JHTT-tilintarkastajat täyttävät direktiivissä säädetyt käytännön kokemusta koskevat edellytykset.

Käytännön kokemuksen lisäksi on arvioitu direktiivissä säädettyjen edellytysten täyttymistä suhteessa JHTT-tilintarkastajien koulutusvaatimuksiin. JHTT-tilintarkastajilta vaadittavan ylempään korkeakoulututkinnon johdosta on tarpeen verrata vain direktiivin teoreettisten aihepiirien ja ammattitutkinnon vaatimusta. Teoreettisista aihepiireistä täydennettävä vaatimustaso liittyy sekä Anderssonin raportin että Tilintarkastajien tutkinnot

ja valvonta -työryhmän raportin mukaan kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin, yhtiöiden johtamis- ja hallinnointijärjestelmien hallintaan ja kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin eli IFRS-standardeihin.

JHTT-tilintarkastajan uuteen järjestelmään siirtymisen edellytykseksi ehdotetaan kevyttä siirtymäkoetta siten, että varmistetaan edellä mainittujen asiakokonaisuuksien hallinta JHTT-tilintarkastajan toimintakelpoisuuden laajentuessa kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuihin kirjanpitovelvollisiin yhteisöihin ja säätiöihin, mukaan lukien sellaisiin, jotka laativat tilinpäätöksen kasainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Samalla tulee huomioiduksi tilintarkastusdirektiivin periaatteiden noudattaminen. Tällaista kevyttä siirtymäkoetta ehdotettiin myös Anderssonin raportissa sekä Tilintarkastajien tutkimus ja valvonta -työryhmän raportissa. Siirtymäkoetta korvaisi siten täysimääräisen hyväksymisedellytysten tutkimisen ja perustutkinnon suorittamisen, tavoitteena edistää JHTT-tilintarkastajien siirtymistä uuden järjestelmän piiriin. TTL:n mukaan hyväksytyjen tilintarkastajien tulee sen sijaan täyttää ehdotettu julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikois pätevyyden hyväksymisedellytykset, mukaan lukien edellytetyt opinnot tai käytännön kokemus sekä erikoistumistutkimus, halutessaan tulla hyväksytyksi julkisen sektorin tilintarkastajan pätevyyteen.

Esityksessä ehdotetaan myös eri tilintarkastusyhteisökategorioiden yhdistämistä. Määräysvallan ei enää tarvitsisi olla tietyllä tilintarkastajaluokalla ja tilintarkastusyhteisökategoriolla, vaan riittävää olisi, että määräysvalta olisi tilintarkastajatutkinnon suorittaneilla tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä. Kansallisista luokista johtuvat rajoitteet poistuisivat myös tilintarkastusyhteisön hallinnon osalta.

3.2.2 Valvonnan yhtenäistäminen

Tilintarkastajien valvontaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikkien tilintarkastajien valvonta keskitettäisiin yhdelle valvojalle. Valvonnan keskittäminen hyödyntää synergioita sekä edistää osaamisen ja hyvien käytäntöjen keskittämistä. Näin voidaan myös edistää tilintarkastaji-

en yhdenmukaista kohtelua ja oikeusturvaa esimerkiksi sanktiokäytäntöjen yhdenmukaistuksessa.

Tilintarkastusvalvonta tulisi toimimaan osana Patentti- ja rekisterihallitusta. Kyse olisi siten virastolle annettavasta uudesta tehtävästä. Tilintarkastusvalvonnan yleiseen ohjaukseen liittyvät tehtävät olisi järjestetty Patentti- ja rekisterihallituksen normaalissa toimintajärjestyksessä. Tähän kuuluisivat valvonnan talouden ja toiminnan suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen sekä valvonnan yleinen järjestäminen.

Tilintarkastusvalvonnassa toimisi ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta, jolle olisi lailla säädetty ratkaisuvaltaa esimerkiksi seuraamusasioissa. Lautakunta säilyttäisi niissä valvontatehtävissä, joihin tämä malli soveltuu ja jossa sitä eri ammattialojen valvontajärjestelmissä laajasti käytetään. Lautakunta ratkaisisi jatkossa muun muassa sellaiset Tilintarkastusvalvonnan asiat, joissa on kyse tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä, tilintarkastajille asetettavista hallinnollisista sanktioista ja niiden määräämistä jättämisestä sekä tilintarkastajien valvontaan liittyvien oikaisuvaatimusten ratkaisemisesta.

Valvontayhteistyöstä Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan välillä säädettäisiin nimenomaisesti laissa. Lisäksi Finanssivalvonnan valvottavien ja muiden finanssimarkkinoilla toimivien osalta valvontaa tehostettaisiin siten, että tietyissä tilanteissa myös Finanssivalvonta voisi päättää tutkia tilintarkastajan menettelyn lainmukaisuutta ja esitellä asian ratkaistavaksi tilintarkastuslautakunnalle.

Lautakuntamallin hyödyntämiseen myös uudessa järjestelmässä on jo edellä jaksossa 2.3.3 esitetty perusteita. Näiden lisäksi lautakuntamalli parantaa tilintarkastajien oikeusturvaa lautakunnan ollessa päätöksenteossaan itsenäinen suhteessa asian ratkaistavaksi esittelevän tahon aiemmin samaan asiakokonaisuuteen mahdollisesti liittyvistä ratkaisuista.

Ehdotuksen mukaan Tilintarkastusvalvonnan toiminta rahoitettaisiin valvottavilta ja hakijoilta perittävillä maksuilla. Maksuista säädettäisiin erikseen.

Tilintarkastajien valvontajärjestelmän uudistuksen valmistelussa on ollut esillä useita

malleja. Valvonnan yhdistämisen ohella on ollut esillä myös vaihtoehto yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien valvonnan erottamiseen muusta valvonnasta. Vaihtoehto merkitsisi olennaista poikkeamista Anderssonin raportissa esitetystä. Tilintarkastajien valvontajärjestelmään kohdistuvia vaatimuksia ja sitä, miten järjestelmä olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa, kutsuttiin tarkemmin selvittämään oikeustieteen tohtori Pekka Timonen. Vaihtoehto merkitsisi myös olennaista poikkeamista Timosen raportissa ehdotetusta. Edellä mainittu raportti, Tilintarkastajien auktorisoinnin ja valvonnan yhtenäistäminen, julkaistiin työ- ja elinkeinoministeriön julkaisusarjassa TEM Raportteja (16/2011), jäljempänä *Timosen raportti*. Anderssonin ja Timosen kanssa samaan lopputulokseen päätyi myös uudistusta valmistellut tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmä.

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien valvonnan erottamiseen muusta valvonnasta ei ole päädytty, sillä tällöin keskitetyn valvonnan sijasta tuloksena olisi jälleen kaksi rinnakkaista valvontajärjestelmää. Seuraamuksia määrääviä elimiä ei ole ratkaisujen yhdenmukaisuuden, järjestelmän tehokkuuden ja asiantuntemuksen perusteella asianmukaista olla useampaa ottaen myös huomioon, että samat tilintarkastajat tarkastavat myös muita kuin yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Lisäksi valvottavien määrä, valvontatoimintojen synergiat ja osaamisen keskittäminen puoltavat yhden valvontatoiminnon perustamista. Myös kansainvälisen yhteistyön hoitamisessa on tärkeää, että yhteistyöhön osallistuva taho edustaa laajasti koko kansallisen kentän tuntemusta ja edistää koko kansallisen järjestelmän toimivuuden edellytysten turvaamista myös kansainvälisissä yhteyksissä ja yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Valvonnan jakaminen ei myöskään edistäisi järjestelmän yhtenäisyyttä, selkeyttä ja yksinkertaisuutta tai kustannustehokkuutta. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien valvontaa on kuitenkin tehostettu yhteistyövelvoitteella ja edellä selostetulla Finanssivalvonnalle annetulla itsenäisellä tutkintavaltuudella.

Keskitetyn valvonnan sijainnista on ollut esillä useita vaihtoehtoja. Professori Andersson ehdotti raportissaan valvonnan sijoittamista Keskuskauppakamarin yhteyteen. Anderssonista poiketen Timonen katsoi raportissaan, että valvonta tulisi siirtää osaksi valtion viranomaiskoneistoa ja samaan lopputulokseen päätyi uudistusta valmistellut työ- ja elinkeinoministeriön asettama Tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmä. Tässä esityksessä päädyttiin tähän tapaan toteuttaa valvonta.

Valvonnan keskittämiseen Keskuskauppakamariin ei esityksessä päädytty syistä, joita on jo kuvattu edellä jaksossa 2.3.3. Tavoiteltaessa valvonnan keskittämistä ja yksinkertaistamista on kokonaisuutta arvioitu myös perustuslain 124 §:n kannalta. Kyseisen pykälän mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Kauppakamarijärjestelmän tilintarkastukseen liittyvät tehtävät perustuvat siihen, että sille on lailla annettu julkisia tehtäviä. Vaikuttuneesti on katsottu, että kauppakamarit ja Keskuskauppakamari kuuluvat välilliseen julkishallintoon (PeLV 55/2002 vp ja PeVL 24/2000 vp) eivätkä ne ole valtion varsinaisen viranomaiskoneiston osia.

Valvonnan keskittämisen ja yksinkertaistamisen myötä tarkoituksena on, että valvonta jatkossa päättäisi myös kaikista kurinpitoseuraamuksista. Voimassa olevan lain perusteella ankarin kurinpitotoimi on hyväksymisen peruuttaminen, joka vaikuttaa suoraan yksityisen oikeuteen harjoittaa ammattia ja hankkia toimeentulonsa. Kyse on seuraamuksesta, joka toteutetaan hallintopakko-säännöksiä käyttämällä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 48/2005 vp) lupa katsottiin voitavan peruuttaa muun kuin valtion viranomaiskoneistoon kuuluvan toimesta, koska kysymys ei ollut elinkeinotoiminnasta. Tästä on mahdollista tehdä vastakohtaispäättelmä elinkeinoluvan peruuttamisen merkittävyydestä julkisen vallan käytön nä-

kökulmasta. Lainsäätäjän useissa laeissa omaksuman linjan mukaista ei olisi tällaisten tehtävien antaminen välilliselle julkishallinnolle. Uudessa tilintarkastuslaissa Tilintarkastusvalvonnalle olisi myös säädetty mahdollisuus uhkasakon asettamiseen, ja uudessa EU:n tilintarkastusasetuksessa edellytetään hallinnollisten taloudellisten sanktioiden käyttöönottoa. Myös näiden määrääminen edellyttää perustuslain 124 §:n mukaisessa tarkastelussa, että määrääjänä ei ole välillisen julkishallinnon toimija.

Lisäksi kansallisesta näkökulmasta on huomioitava tarve valvonnan järjestämiseen jatkossakin uskottavalla tavalla julkisen sektorin tilintarkastajien osalta, joiden valvonta on nykyisin valtiovarainministeriön yhteydessä. Myös tästä näkökulmasta uskottavuus omalta osaltaan puoltaa valvonnan sijoituspaikkaa varsinaisen viranomaiskoneiston osaksi, sillä on selkeämpää, että julkishallinnon toimija valvoo julkishallintoa tarkastavaa yksityistä toimijaa.

Tässä esityksessä kyseessä olevat viranomaistehtävät tulevat käsittämään tilintarkastajien hyväksymisen tutkintojärjestelmään, tilintarkastuksen yleisen ohjauksen ja kehittämisen, mukaan lukien hyvän tilintarkastustavan ohjauksesta siten, että tilintarkastus soveltuu tarkoitukseensa tilintarkastusvelvollisuuden koskiessa Suomessa laajaa joukkoa erilaisia ja erikokoisia toimijoita sekä tilintarkastajien valvonnan. Edellä tässä esityksessä todetusti tilintarkastaja valitaan arviolta noin 200 000 yhteisössä ja säätiössä vuosittain ja sama tilintarkastaja saattaa toimia tilintarkastajana niin osakeyhtiössä, osuuskunnassa, henkilöyhtiössä, asunto-osakeyhtiössä kuin esimerkiksi yhdistyksessä ja säätiössä sekä tämän lain voimaan tullessa myös julkisen sektorin tehtävissä. Tilintarkastusvalvonnan viranomaistehtävät on esityksessä ehdotettu Timosen raportissa ehdotetulla tavalla sijoitettavaksi Patentti- ja rekisterihallitukseen. Tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmä puolestaan ehdotti valvontaa sijoitettavaksi Patentti- ja rekisterihallituksen yhteyteen. Esityksessä on päädytty ehdottamaan sijoitusta Patentti- ja rekisterihallitukseen valvonnan organisoimiseksi tarkoitukseenmukaisella tavalla niin tehtävien luonteen ja hoidon kuin hallinnon näkökulmasta.

Patentti- ja rekisterihallituksen Tilintarkastusvalvonnassa voi luontevasti toimia tilintarkastuslautakunta. Lautakuntaa pidetään jaksossa 2.3.3 esitetyin perustein tärkeänä ammattihenkilöstön valvonnassa. Lautakunnan ratkaistavaksi olisi lailla siirretty asiat, jotka koskevat tilintarkastuksen yleistä ohjausta ja kehittämistä sekä päättäisi hallinnollisista seuraamuksista ja ratkaisisi valvonnan päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset. Patentti- ja rekisterihallitus toimii työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla ja valvontaviranomaisen ohjaus ja valvonta olisivat siten samalla viranomaisella kuin vastuu tilintarkastuksen yleissääntelystä, muista yleisistä tilintarkastusasioista sekä taloudellisesta raportoinnista. Patentti- ja rekisterihallitus hallinnoi myös suomalaisia yrityksiä ja säätiöitä kattavia tietokantoja ja tilintarkastusvelvollisia kattavaa yritystietojärjestelmää. Patentti- ja rekisterihallitukselle soveltuu lisäksi keskitettäväksi voimassa olevan lain mukaan aluehallintovirastoilla oleva velvoite määrätä tilintarkastaja tilanteessa, jossa yhteisöllä tai säätiöllä ei ole vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Patentti- ja rekisterihallituksella on myös entuudestaan säätiöiden valvontatehtäviä. Viraston yhteydessä toimii myös teollisoikeusasiamieslautakunta, joka järjestää tutkintoja ja valvoo auktorisoimiaan ammattihenkilöitä.

Valmistelussa on noussut esiin myös Finanssivalvonnan rooli tilintarkastajien valvonnassa, koska tilintarkastajat ovat tärkeä osa myös Finanssivalvonnan valvomien yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmää. Tilintarkastus kuitenkin perustuu osaltaan Finanssivalvonnan valvottavilleen antamaan ohjeistukseen, joten on perusteltua, että tilintarkastajia valvovana viranomaisen toimii jokin muu taho.

Tilintarkastajien valvonnassa on lopulta kyse sellaisen ammattihenkilöstön valvonasta, joka ei ole tilinpäätöksen laatijan palveluksessa ja joka arvioi tilinpäätöstä ulkopuolelta. Valvonnan näkökulma eroaa siten Finanssivalvonnan valvonnasta. Tilintarkastajien valvonnassa ei ole kyse tilintarkastettavien yhteisöjen valvonnasta tai esimerkiksi tilinpäätöksen oikeellisuudesta. Tilintarkastajien valvonnassa yksittäisten toimeksiantojen valvontaa tehdään suhteellisen vähän, lähin-

nä pistokoemaisesti ja esimerkiksi laadunvalvonta kohdistuu enemmän tilintarkastajien tapaan organisoida toimintaansa ja sisäisiä prosessejaan. Arvioitaessa yksittäisiä tilintarkastuksia on tilintarkastajien valvonnassa keskeisessä osassa tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa.

Koska Finanssivalvonnan keskeinen intressi kohdistuu kohtalaisen pieneen osaan nyt kyseessä olevaa tehtäväkokonaisuutta ja vielä pienempään osaan valvottavaa tilintarkastajien toimintaa, on Finanssivalvonnan rooli tilintarkastajien valvonnassa päädytty ratkaisemaan siten, että Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan yhteistyöstä säädettäisiin nimenomaisesti tilintarkastuslaissa ja lisäksi Finanssivalvonnan säädettäisiin rinnakkainen valtuus itsenäisesti tutkia sen intressipiirissä olevien tilintarkastajien menettelyn lainmukaisuutta sen omien valvontatehtävien niin edellyttäessä.

3.2.3 Muutoksenhaku

Ehdotetussa järjestelmässä myös muutoksenhakutie yhtenäistyisi. Muutoksenhaussa otettaisiin käyttöön JHTT-laissa jo omaksuttu oikaisuvaatimusjärjestelmä. Tilintarkastusvalvonnan päätöksistä tulisi lähtökohtaisesti ensi vaiheessa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen perusteella annetusta päätöksestä voisi valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen ja edelleen hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tietyissä asiaryhmissä olisi kuitenkin säädetty suorasta muutoksenhausta hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitukset ehdotetaan keskitettäväksi yhteen hallinto-oikeuteen Timosen raportissa ja Tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmän raportissa ehdotetusti. Valitusasioiden vähäisen lukumäärän vuoksi tätä pidetään perusteltuna, vaikka asioiden keskitämistä yhteen hallinto-oikeuteen yleensä pyritään välttämään.

Tällä hetkellä muutoksenhakuasioita käsittelee TTL:n mukaan nimenomaisesti näitä valitusasioita ratkova hallintolainkäyttöelin, VALA. Andersson on pitänyt raportissaan tärkeänä VALAn säilyttämistä, koska tilintarkastusasiat edellyttävät yhä enemmän eri-

tyisasiantuntemusta, jota yleisillä hallinto-oikeuksilla ei ole. Timonen on raportissaan katsonut, että hallinto-oikeus voisi tulla kyseeseen, mutta asioiden hoito olisi keskitettävä. Tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmä päätyi Timosen ehdottamalla tavalla ehdottamaan keskitettyä valitustietä hallinto-oikeuteen ja VALAn lakkauttamista.

Oikeudenkäyntien kokonaisuuden lyhentämiseksi ja oikeusturvan laadun parantamiseksi on hallituksen ohjelman mukaisesti laadittu oikeusturvaohjelma ja valtioneuvoston kehyspäätöksessä vuosille 2013–2016 edellytetään oikeusministeriön valmistelevan sopeuttamisohjelman. Oikeusministeriö asetti 1 päivänä kesäkuuta 2012 neuvottelukunnan valmistelemaan ehdotukset pitkän aikavälin oikeusturvaohjelmaksi ja kehyspäätöksen edellyttämäksi sopeuttamisohjelmaksi. Neuvottelukunnan mietinnössä (OM, mietintöjä ja lausuntoja, 16/2013) todetaan: ”Hallinto-oikeuksien asiämäärä on viime vuosina kääntynyt hienoiseen laskuun. Vireillä olevan hallinnon oikaisuvaatimusjärjestelmän laajentamisen myötä pyritään edelleen vähentämään hallinto-oikeuksiin saapuvien asioiden määrää. Myös nykyisin tiettyihin hallinto-oikeuksiin keskitettyjen asioiden hajauttamisella kahteen tai useampaan hallinto-oikeuteen voidaan tehostaa tuomioistuinten toimintaa.” Lisäksi mietinnössä todetaan: ”Hallinto-oikeuksien ja muiden hallintolainkäyttöelinten määrää on edelleen vähennettävä.”

Tämä ehdotus muutoksenhaun keskittämisestä ei ole ristiriidassa neuvottelukunnan mietinnön kanssa. Jos valitusasioita on tiettyssä asiaryhmässä paljon, ne saattavat keskitettynä ruuhkauttaa yhtä hallinto-oikeutta. Nyt kyseessä olevien valitusten määrä on kuitenkin erittäin vähäinen, eikä niiden hajauttaminen tehostaisi tuomioistuinten toimintaa. Keskittäminen on myös ohjelman asettamien muiden tavoitteiden kuten oikeusturvan laadun parantamisen mukaista. Esityksessä on lisäksi kokonaisuudessaan huomioitu ohjelman tavoitteet ottamalla käyttöön oikaisuvaatimusmenettely ja valituslupamenettely sekä hallintolainkäyttöelinten määrän vähentäminen.

Yksi järjestelmä uudistuksen mahdollisuuksista on keventää ja modernisoida järjestel-

mää siten, että kahden päällekkäisen valtion viranomaiskoneistoon kuuluvan lautakunnan ylläpitämiselle ei olisi tarvetta. Tämä voidaan ratkaista keskittämällä hallinnollinen valitustie voimassa olevan JHTT-lain tapaan yhteen hallinto-oikeuteen. Tilintarkastusasiat edellyttävät erityisosaamista erityisesti hyvään tilintarkastustapaan, ammattistandardeihin, tilintarkastajien laadunvarmistusjärjestelmiin sekä ammattieettisiin periaatteisiin liittyen. Kysymysten arviointi edellyttää toimialan, ammattitoiminnan ja siihen kohdistuvien vaatimusten ymmärtämistä sekä ymmärrystä tarkastuksen kohteiden taloudellisesta raportoinnista ja hallinnosta sekä näiden vaikutuksesta tilintarkastajan toimintaan. Edellä kuvattujen kysymyksenasettelujen yhdenmukaiselle arvioinnille luotaisiin parhaat edellytykset keskittämällä asioiden käsittely muutoksenhaussa. Asioiden keskittämistä tukee myös asioiden harvalukuisuus. Jos asiat hajautettaisiin eri hallinto-oikeuksiin, voi hallinto-oikeudelle tulla vuosien tauko asioiden käsittelystä. Harvalukuisten asioiden hajautuminen eri hallinto-oikeuksiin ja asioiden vähäisyys yhdistettynä niiden toimialaspesifisyyteen eivät turvaisi parhaalla mahdollisella tavalla ratkaisutoiminnan yhtenäisyyttä. Samassa asiassa saattaa myös olla kyse useamman tilintarkastajan toimintaan liittyvän kokonaisuuden arvioinnista ja selkein ratkaisu olisi valitusasioiden keskitetty käsittely yhdessä hallinto-oikeudessa.

Tiettyä ammattiryhmää koskevien valvonta-asioiden käsittelyssä on usein omaksuttu keskitetty valitustie. TTL:n lisäksi valitustie on keskitetty voimassa olevassa JHTT-laissa. Myös esimerkiksi teollisoikeusasiamiehiä koskevilla valvonta-asioissa valitetaan keskitetysti markkinaoikeuteen sekä asianajajien ja oikeudenkäyntiavustajien valvonta-asioissa Helsingin hovioikeuteen. Asioiden keskittämistä puoltaa myös se, että Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksistä yleissääntöseen perustuva valitustie on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen ja voimassa olevan JHTT-lain mukaan muutosta haetaan keskitetysti Helsingin hallinto-oikeudelta. Keskittämistä puoltaa myös se, että joka tapauksessa suuri osa valituksista päättyisi Helsinkiin, sillä noin 44 prosenttia tilintarkasta-

jista toimii pääkaupunkiseudulla ja sen lähi-alueella.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Yritykset ja ammatinharjoittajat

Tilintarkastajajärjestelmän uudistamisen yhtenä peruslähtökohtana on tukea sopivien tilintarkastusammattilaisten saatavuutta tilintarkastusvelvollisille näiden toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen. Perustutkinnon roolin korostuminen uudessa järjestelmässä edistää sopivan ja oikeamittaisen tilintarkastusosaamisen tuottamista erilaisiin tarpeisiin. Uudistuksen mukaisen perustutkinnon suorittanut hyväksytty tilintarkastaja voisi toimia tilintarkastajana jatkossa valtaosassa yhteisö- ja säätiöitä. Tutkintorakenne tukisi monipuolista tilintarkastuspalvelujen tarjontaa sekä sellaisen tilintarkastaja-ammattikunnan säilymistä, joka sijoittautuu suurimpien kaupunkien ulkopuolelle ja tarjoaa tilintarkastettavien yhteisöjen perusjoukolle laadukasta ja näiden tarpeita vastaavaa tilintarkastusta. Toisaalta tutkintorakenteen mahdollistama erikoistuminen edistäisi listayhtiöiden ja finanssisektorin tarpeita vastaavan tilintarkastaja-ammattikunnan vahvuutta.

Ehdotetun uuden järjestelmän myötä tilintarkastajien perustutkinnon suorittaneiden määrä tulisi kasvamaan, sillä myös julkisen sektorin tilintarkastuksiin suuntautuvilla olisi jatkossa yksityisen sektorin tilintarkastajan perusammattipätevyys. Tämä on omiaan edistämään osaltaan tilintarkastajaresurssien saatavuutta myös suurimpien kaupunkien ulkopuolella ja myös vaikuttamaan myönteisesti julkisen sektorin tilintarkastajien kilpailukykyyn sekä kilpailuneutraliteettiin alalla. Jatkossa julkisen sektorin tilintarkastuksiin erikoistuneiden tilintarkastajien kelpoisuus kattaisi siis myös ne yhteisöt, joita HTM-tilintarkastajat ovat oikeutettuja tarkastamaan voimassa olevan lain mukaan.

Yhdistämällä tilintarkastusyhteisöluokat ja vapauttamalla näitä koskevaa sääntelyä vähennetään hallinnollisia rajoituksia ja helpotetaan toimialan ammattilaisten yhteenliittymistä. Tämä parantaisi erityisesti pienten ja

keskisuurten tilintarkastusyhteisöjen kasvun edellytyksiä. Tarve juridisesti erillisten tilintarkastusyhteisöjen muodostamiseen pelkätään lainsäädännöstä johtuvista syistä poistuisi. Tästä voidaan ennakoida syntyvän tilintarkastusalan toimijoille kustannussäästöjä muun muassa kirjanpidosta, tilintarkastuksesta ja muiden yhtiöoikeudellisten velvoitteiden täyttämisen osalta.

Erillisen JHTT-järjestelmän lakkauttaminen vaikuttaisi JHTT-tilintarkastajiin ja -yhteisöihin. JHTT-tilintarkastajilla olisi mahdollisuus siirtyä uuteen järjestelmään ehdotettavien siirtymäsäännösten mukaisesti. On oletettavaa, että osa JHTT-tilintarkastajista ei siirtyisi uuteen järjestelmään. Koska kyse on yksilön mahdollisuudesta hankkia toimeentulonsa, voisivat JHTT-tilintarkastajat jatkaa ammattinsa harjoittamista siten kuin esityksen 2. lakiehdotuksena olevassa laissa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta tarkemmin säädetään. JHTT-yhteisöt eivät kuitenkaan voisi enää jatkaa toimintaansa sen jälkeen, kun viisi vuotta olisi kulunut tämän lain voimaantulosta. Siirtymäajan jälkeen JHTT-yhteisöjä ei enää olisi, eikä tilintarkastajan valinta voisi kohdistua JHTT-yhteisöön. JHTT-luetteloon on merkitty tällä hetkellä yhdeksän JHTT-yhteisöä. Täyttäessään tilintarkastuslaissa tilintarkastusyhteisölle säädetyt edellytykset yhteisö voisi hakea hyväksymistä tilintarkastusyhteisöksi. JHTT-yhteisöjen lakkauttaminen ei estäisi tilintarkastajan valinnan kohdistumista JHTT-auktorisoiutuun luonnolliseen henkilöön.

Valvontaorganisaation uudistamisella vastattaisiin yhteiskunnan kehityksen haasteisiin ja valvontaan kohdistuviin niin kansallisiin kuin kansainvälisiin vaatimuksiin sekä tuetaan näin kilpailukykyisen kansainvälisen yritystoiminnan ja kasvun edellytyksiä. Uusi kansainvälisessä vertailussa vertailukelpoinen ja tuleva kehitys huomioiden luotu tilintarkastajien valvontaorganisaatio lisäisi kansallisen tilintarkastusjärjestelmämme uskottavuutta. Kansainvälisessä vertailussa ulkoisesti uskottava tilintarkastajajärjestelmä edistäisi luottamusta markkinoillamme toimiviin yrityksiin ja niiden antamiin taloudellisiin tietoihin. Vaikutus myös rahoitusmarkkinoiden luotettavuuskuvaan olisi positiivinen.

Uudistus loisi edellytyksiä kansainvälisesti kilpailukykyiselle yritystoiminnalle ja tukee kansainvälisille markkinoille suuntautuvia toimijoita.

Valvontajärjestelmän uskottavuus edistäisi myös suomalaisten tilintarkastusammattilaisten toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä. Yritysten kansainvälistyessä ja toisaalta unionin sisämarkkinoiden avautuessa tulevaisuudessa tilintarkastuspalveluiden osalta nykyistä laajemmin on valvonnan uskottavuudella merkitystä myös kansallisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen kilpailukyvyn kannalta. Se, katsotaanko kansallinen valvontajärjestelmämme sellaiseksi, että myös ulkomailla voidaan luottaa valvontaan ja suomalaiseen tilintarkastukseen, saattaa sisämarkkinoiden kehittyessä tulevaisuudessa vaikuttaa jopa tilintarkastajavalinnan kohdistumiseen. Näin uudistuksella edistettäisiin pitkällä aikavälillä myös alan toiminta- ja kilpailuedellytyksiä.

Valvonnan kustannukset rahoitetaan nykyisessä järjestelmässä yksityisen sektorin tilintarkastajien osalta VALAa lukuun ottamatta toimialalta perityillä maksuilla. Julkisen sektorin tilintarkastajien valvonta rahoitetaan suurimmaksi osaksi valtion talousarvioista ja vain osittain valvottavilta perittävillä maksuilla. Uudistuksen jälkeen valvonta rahoitettaisiin toimialalta kerättävin maksuin. Maksuista ehdotetaan säädettäväksi erikseen. Niihin tilintarkastajiin, joilla on sekä voimassa olevan TTL:n että JHTT-lain mukainen hyväksyminen, ei jatkossa enää kohdistuisi kahden järjestelmän valvontaa ja valvontamaksuja.

4.1.2 Julkinen talous

Tällä hetkellä valvontaorganisaatioista VALAn ja JHTT-lautakunnan toiminta on lähes kokonaisuudessaan budjettirahoitteista, vaikkakin osa JHTT-lautakunnan menoista katetaan valvottavilta perittävillä maksuilla. Yhteensä valtion budjettivaroista on tilintarkastajien valvontaan käytetty vuosittain noin 200 000 euroa. VALAn kokonaismenot olivat vuonna 2013 noin 23 000 euroa, jotka katettiin budjettivaroista. JHTT-lautakunnan menot vuonna 2013 olivat noin 210 000 eu-

roa ja tulot noin 46 000 euroa. Budjettivaroista katettiin siis noin 160 000 euroa.

Budjettirahoituksen ulkopuolella ovat kauppakamarijärjestelmän yhteydessä toimivat TILA ja TIVAt, joiden toiminta katetaan kokonaan valvottavilta perittävillä maksuilla, jotka perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan ja kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan maksullisista suoritteista (285/2009). Tällä osalla valvontatoimintaa ei siten ole nykyjärjestelmässä budjettivaikutuksia. TILAn menot vuonna 2013 olivat noin 1,9 miljoonaa euroa ja TIVOjen yhteenlaskettu toimintameno noin 300 000 euroa. Vuonna 2013 tilintarkastajien valvonnan kokonaismenot olivat yhteensä noin 2,4 miljoonaa euroa ja tulot noin 2,2 miljoonaa euroa. Budjettivaroista katettiin noin 180 000 euroa.

Ehdotuksen mukaan Tilintarkastusvalvonta olisi osa Patentti- ja rekisterihallitusta. Tilintarkastusvalvonnan kokonaismenoiksi vuositasolla arvioidaan 2,4 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2016 aiheutuu Tilintarkastusvalvonnan organisoinnista ja tilintarkastajarekisterin perustamisesta arviolta 0,7—0,9 miljoonan euron kertaluonteinen meno. Valtiovarainministeriön toimintamenoista siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle JHTT-lautakunnan nettomenoja vastaava noin 160 000 euroa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenoista siirrettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle VALAn nettomenoja vastaava noin 20 000 euroa. Määrärahojen suuruus tarkentuu vuoden 2016 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä. Muilta osin valvonta tulitisiin rahoittamaan valvottavilta perittävillä maksuilla. Kertaluonteiset menot rahoitetaan edellä mainituilla toimintamenoisierroilla ja muutoin toimialalta perittävillä maksuilla.

Budjettivaroista ei ole enää siirtymävaiheen jälkeen tarkoitus kattaa valvonnan kustannuksia ja nykyinen noin 180 000 euron budjettivaikutus poistuisi siirtymävaiheen jälkeen arviolta vuonna 2018.

Koska valvonta tulitisiin rahoittamaan valvottavilta perittävillä maksuilla, uudistuksella ei olisi nettokustannuksia lisääviä vaikutuksia valtion talouteen. Toimialalta perittävien maksujen osalta kyse on vuoden 2016 budjettilaista. Tilintarkastajamaksuja koskeva halli-

tuksen esitys tuodaan eduskuntaan syksyllä 2015 ja se tulee sisältämään tarpeelliset ehdotukset myös muista, jo olemassa olevista Patentti- ja rekisterihallituksen valvontamaksuista.

Valvonnan kustannuksista tällä hetkellä yli kaksi kolmasosaa aiheutuu henkilöstökuluista, kuten palkoista, sivukuluista, henkilöstön koulutuksesta ja työhön liittyvistä matkakuluista sekä lautakunnan kuluista. Lisäksi suurempia kulueriä ovat tilavuokrat ja hallintokulut, joihin kuuluvat muun muassa palkkahallinto, kirjanpito, vastaanotto-, toimisto- ja esimiespalvelut. Valvonnan kustannusrakenteesta johtuen vuosikustannusten voidaan arvioida säilyvän lähes ennallaan.

Kuntakonserneille uudistuksella voidaan arvioida olevan tilintarkastuksen teettämiseen liittyen myönteisiä vaikutuksia. Kuntakonserneihin tulee valita voimassa olevan kuntalain mukaisesti JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö, kun taas kuntakonserneihin kuului tilintarkastuslain soveltamisalaan kuului yhteisöihin ja säätiöihin on valittava TTL:n mukainen tilintarkastaja lukuun ottamatta tilintarkastuslain poikkeussäännöstä, jonka mukaan JHTT-tilintarkastaja voidaan valita vielä vuonna 2016 päättyvälle tilikaudelle säätiöissä ja tietyissä yhteisöissä. Jatkossa kaikilla julkisen sektorin tilintarkastuksen erikoistumistutkinnon suorittaneilla tilintarkastajilla olisi myös tilintarkastajan perustutkinto, ja he voisivat siten tarkastaa kuntakonsernien yhteisöjä ja säätiöitä, joissa ei edellytetä KHT-tilintarkastajaa. Näin tilintarkastus voitaisiin järjestää käytännöllisesti. Kaikkien tilintarkastajien kuullessa samaan järjestelmään voi myös julkisen sektorin tilintarkastajan pätevyyden hankkivien määrä kasvaa. Muun muassa edellä mainituilla perusteluilla uudistuksen voidaan arvioida vaikuttavan kilpailua edistävästi myös julkiselle sektorille kuten kunnille suunnattujen tilintarkastuspalvelujen tarjontaan.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä on vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Ehdotuksen mukaisesti perustettaisiin Tilintarkastusvalvonta, joka toimisi Patentti- ja rekisterihallituksessa. Uuden yk-

sikön perustamisen seurauksena kaksi valti-onhallinnossa toimivaa lautakuntaa, JHTT-lautakunta sekä VALA, lakkautettaisiin. Lisäksi Keskuskauppakamarille ja kauppakamareille lailla annetut tilintarkastukseen liittyvät tehtävät lakkautettaisiin. Kun näitä tehtäviä ei enää olisi Keskuskauppakamarilla ja paikallisilla kauppakamareilla, myös TILA ja alueelliset TIVAt lakkaisivat. Tästä myös seuraisi, että valvonnan kohteena olevat yksityisen sektorin tilintarkastajat eivät enää voisi asioida oman alueensa valvojan kanssa, vaan kaikki valvonta keskittyisi yhdelle valtionhallinnon toimijalle.

Nykyisin valvontaan osallistuu 14 TIVAA paikallisissa kauppakamareissa, TILA, VALA ja JHTT-lautakunta. Kaikissa valvontaelimissä toimii esittelijöitä joko kokopäiväisesti tai sivutoimisesti. Valvonnan työ määrä valmistelevalle henkilökunnan henkilötövuosina mitattuna oli vuoden 2013 lopussa arviolta noin 16 henkilötövuotta. Uudistus ei vaikuta tehtävien määrään varsinaisissa valvonta-asioissa, sillä valvonnan laajuuteen tai valvontatehtävien määrään ei uudistuksessa ehdoteta muutoksia. Kyse on lähinnä valvonnan organisatorisesta uudistamisesta, jossa jo olemassa olevat tehtävät keskitetään yhdelle viranomaiselle.

Itse valvontalautakunnissa toimii suuri määrä luottamushenkilöitä. Varsinaisina jäseninä valvontalautakunnissa toimii 145 henkilöä. Lisäksi hallinnollisesti työtä aiheuttavat varsinaisten jäsenten varajäsenet, joita on yhteensä 111. Lautakuntien jäsenet osallistuvat toimintaan joko korvausta vastaan tai korvauksetta. Myös maksettavien korvausten määrissä on eroja lautakuntien välillä. Kun valvonta keskitetään, vähentyy valvontaan osallistuvien luottamushenkilöiden määrä huomattavasti, ja usean lautakunnan toiminnan hallinnointitarve poistuu. Tilintarkastusvalvonnassa toimisi jatkossa vain yksi lautakunta. Lautakunta olisi valtioneuvoston nimittämä.

Nykyiset valvontalautakunnat ovat koontuneet vuonna 2013 yhteensä yli 80 kertaa. Koska lautakunnan vastuulla olevia tehtäviä rajattu nykyisestä ja ylipäätään valvontatoimintaa keskitetty, voidaan arvioida, että lautakunnan kokouksia on jatkossa määrällisesti merkittävästi vähemmän kuin mitä ko-

kouksia on hajautetussa nykyjärjestelmässä. Valvonnan uudelleenorganisoinnin myötä tilintarkastuslautakunnan voidaan arvioida koontuvan noin kerran kuukaudessa eli yhteensä noin 12 kertaa vuodessa, mikä kuitenkin lopulta riippuu käsiteltävien asioiden määrästä.

Valvontaan osallistuvien luottamushenkilöiden määrä vähenee samoin kuin lautakuntien hallinnointiin ja kokousjärjestelyihin liittyvät tehtävät vähenevät. Myös tarve eri tilintarkastajia valvovien viranomaisten keskinäiseen koordinaatioon poistuu, kun kaikki valvonta keskitetään yhdelle valvojalles.

Operatiivinen valvonta sekä tilintarkastajien hyväksymiseen liittyvä päätöksenteko muuttuisi virkатыönä hoidettavaksi. Päätösvaltaa olisi enemmän virkamiestasolla ja siten lautakunnalle tehtävä valmistelutyö vähentäisi. Valvontalautakunnan tehtävät olisivat luonteeltaan sellaisia, että lautakunta pystyy niitä kollegiona tosiasiasa hoitamaan. Lautakunnassa virkavastuulla toimivien henkilöiden vastuu rajautuisi vain näihin tehtäviin. Uudistusta on pidettävä lautakuntatyöskentelyyn osallistuvien vastuun kannalta tavoiteltavana kehityssuuntana. Tehtävien uudelleenorganisointi lautakunnan ja virkamiesten välillä mahdollistaa asioiden tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan hoidon sekä resurssien asianmukaisen käytön ja kohdentamisen.

Jotta Patentti- ja rekisterihallitus pystyisi hoitamaan sille tehtäväksi säädetyn Tilintarkastusvalvonnan tehtävät, olisi sille osoitettava tehtävien edellyttämät resurssit. Tällä hetkellä valvonta vaatii arviolta yhteensä noin 16 henkilötövuotta. Patentti- ja rekisterihallitukseen perustettaisiin siten uusi valvontayksikkö, joka työllistäisi noin 16 henkilöä.

Tavoitteena on, että valvonnan jatkuvuus ja osaamisen säilyminen taataan siirtymävaiheessa. TILAn sihteeristö osaaminen ja hyvät käytännöt ja toisaalta JHTT-lautakunnan osaaminen ja hyvät käytännöt tulisi hyödyntää uutta valvontaa perustettaessa.

Esitys on valmisteltu siitä lähtökohdasta, että Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan sihteeristö siirtyy toimivana kokonaisuutena Patentti- ja rekisterihallitukseen ja siirtyvän henkilöstön asemaan sovelletaan työ sopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta

koskevia säännöksiä. Tämän katsotaan sekä varmistavan uuden valvontayksikön tarvittavan osaamisen siirtymisen että turvaavan nykyisen valvontahenkilöstön aseman muutostilanteessa. Keskuskauppakamarissa 13 henkilöä toimii lautakunnan sihteeristössä.

Esityksessä Finanssivalvonnalle on ehdotettu tietyissä tilanteissa mahdollisuutta tutkia tilintarkastajan menettelyä. Valtuus ei ole luonteeltaan, eikä sitä ole tarkoitettu sellaiseksi, että se edellyttäisi Finanssivalvonnalle lisättäväksi henkilöstöresursseja. Jos Finanssivalvonnan valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan kannalta on tutkittava myös valvottavan tilintarkastusta on Finanssivalvonnalla valtuudet tätä tutkia. Koska valvonta perustuu viime kädessä Finanssivalvonnan valvottavan valvonnasta syntyvään tarpeeseen, tulevat Finanssivalvonnalle mahdollisesti aiheutuvat kustannukset katettavaksi Finanssivalvonnan nykyisestä rahoitusrakenteesta.

Esityksessä ehdotetaan hallinto-oikeuksien toimivaltaa laajennettavaksi siten, että Tilintarkastusvalvonnan ja tilintarkastuslautakunnan tekemistä muutoksenhakukelpoisista päätöksistä ensimmäisenä varsinaisena valitusasteena olisi Helsingin hallinto-oikeus. Voimassa olevan JHTT-lain mukaan Helsingin hallinto-oikeudessa käsitellään valituksia JHTT-lautakunnan muutoksenhakukelpoisista päätöksistä. Yksityisen sektorin tilintarkastajien valvonta-asioiden muutoksenhakutie kulkee VALAsta suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen ohittaen hallinto-oikeudet.

Helsingin hallinto-oikeudessa oli vuosina 2012 ja 2013 käsiteltävänä yhteensä yksi JHTT-lautakunnan päätöksestä tehty valitus. Helsingin hallinto-oikeuteen jatkossa tulevien valvontaan liittyvien valitusten määrästä antaa viitettä se, että vuonna 2013 VALA käsiteli kuusi tutkintoa koskevaa valitusta, kolme tilintarkastajan seuraamusasiaa ja neljä laaduntarkastusten tuloksia koskevaa valitusta. Oikaisumenettelyn käyttöönoton voidaan arvioida entisestään vähentävän valitusasioita erityisesti tutkintoasioissa ja laaduntarkastusten tulosten osalta. Asiamäärien vähäisyydestä johtuen esityksen ei arvioida aiheuttavan lisäresurssien tarvetta hallinto-oikeudelle.

Esitys vaikuttaisi myös sekä työ- ja elinkeinoministeriön että valtiovarainministeriön tehtäviin. Ehdotuksen mukaan kaikki tilintarkastajajärjestelmää koskeva lainsäädäntö olisi tilintarkastuslaissa ja kuuluisi jatkossa työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan. Eri-tyisesti julkisen sektorin erikoistumista koskevista asioista tehtäisiin yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa. Itse julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta koskevat säännökset säilyisivät edelleen valtiovarainministeriön toimialalla. JHTT-lautakunnan laka- tessa myös siihen liittyneet hallinnolliset tehtävät lakkaisivat valtiovarainministeriöstä. Esityksellä ei olisi vaikutuksia työ- ja elinkeinoministeriön tai valtiovarainministeriön henkilöstöresursseihin. Valtiovarainministeriössä työpanosta vapautuisi muihin tehtäviin. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi tulisi jatkossa Patentti- ja rekisterihallituksen toiminnan ja tulosohjauksessa huomioida myös Tilintarkastusvalvonnan tehtävät osana viraston tehtäviä. Tältä osin ei myöskään aiheudu lisähenkilöstön tarvetta.

Toimiva yhteistyö työ- ja elinkeinoministeriön ja uuden valvontayksikön välillä on tärkeää. Tämä korostuu erityisesti osallistuttaessa kansainväliseen yhteistyöhön ja EU-yhteistyöhön. Yhteistyö ministeriön kanssa on tärkeää myös tilintarkastus- ja tilintarkastajajärjestelmien toimivuuden seurannassa ja kehittämiseksi sekä kansallisen lainsäädännön valmistelussa.

Lisäksi uudistus vaikuttaisi aluehallintovirastojen tehtäviin. TTL:n 9 §:n mukaan aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan tietyissä tapauksissa. Ehdotuksen mukaan tehtävä siirretään Patentti- ja rekisterihallitukselle. Tällä muutoksella ei ole henkilöstövaikutuksia aluehallintovirastoissa tai Patentti- ja rekisterihallituksessa, sillä aluehallintovirastot ovat käsitelleet viimeisen kolmen vuoden aikana yhteensä kymmenkunta tilintarkastajan määräämistä koskevaa hakemusta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Järjestelmän selkeyttämällä voidaan vaikuttaa toimialaa koskevaan julkisuuskuvaan ja tällä voidaan arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia tilintarkastusalaan laajemminkin. Muutos olisi omiaan selkeyttämään järjes-

telmää sidosryhmien näkökulmasta ja luomaan entistä uskottavamman kuvan järjestelmästä. Uudistus saattaa siten vaikuttaa myös sidosryhmien luottamuksen vahvistumiseen entisestään suhteessa tilintarkastukseen.

Järjestelmän selkeytymisestä huolimatta on mahdollista, että ehdotetun uuden järjestelmän mukaisten JHT-tilintarkastajien ja rajoitetumman tarkastuskelpoisuuden JHTT-tilintarkastajien mahdollinen sekoitettavuus saattaa aiheuttaa erityisesti lain voimaantullessa epäselviä tilanteita. Epäselvien tilanteiden voidaan arvioida kuitenkin vähenevän ajan kuluessa toisaalta suuren osan JHTT-tilintarkastajista siirtyessä todennäköisesti uuteen järjestelmään ja toisaalta jäljelle jäävien JHTT-tilintarkastajien eläköitymisen myötä.

Tilintarkastajien tutkintoa ja hyväksymistä koskevat säännökset tulevat vaikuttamaan tilintarkastusammattilaisten määrään ja työmarkkinoilla tarjolla olevaan ammattiosaimiseen. Yksi yhtenäinen järjestelmä lisäisi alan houkuttelevuutta entistä laajempien uramahdollisuuksien johdosta. Voimassa olevaan lakiin perustuvassa järjestelmässä ammattiin aikovan on opiskeluaikana suuntauduttava ja valittava tarjolla olevista opinnoista yksityisen tai julkisen sektorin tilintarkastajatutkinnon edellyttämät opinnot. Ehdotetun uudistuksen vaikutuksena opintovaatimukset yhtenäistyisivät siten, että henkilö voisi suuntautua yksityisen tai julkisen sektorin tilintarkastuksiin myös myöhemmin työelämässä laajentaen tilintarkastajien uramahdollisuuksia. Jatkosijoittautumismahdollisuudet ammattiin aikoville ovat näin laajemmat yksityisen ja julkisen sektorin yhtenäisessä järjestelmässä. Tämän arvioidaan vaikuttavan myönteisesti alan kiinnostavuuteen.

Esitys edistäisi myös tilintarkastajien hyväksymisen ja valvonnan yhdenmukaisuutta. Tilintarkastusvalvonnan päätöksissä otettaisiin käyttöön hallinto-oikeudellinen valitustie ja osassa päätöksiä tätä edeltävä oikaisuvaatimusmenettely. Normaalin hallinto-oikeudellisen valitustien arvioidaan pidentävän valitusten käsittelyaikaa verrattuna niihin valituksiin, jotka voimassa olevassa järjestelmässä on ratkaistu VALAssa. Muutoksen

vaikutuksia vähentämään otettaisiin muutoksenhaussa käyttöön oikaisuvaatimusmenettely. Kaikki oikaisuvaatimusasiat käsiteltäisiin tilintarkastuslautakunnassa. Näin yksilöiden ja yhteisöjen oikeusturva voi edelleen toteutua nopealla ja tehokkaalla tavalla.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Eduskunta edellytti hyväksyessään tilintarkastuslain (459/2007), että hallitus valmistelee yhteistyössä tilintarkastajayhdistysten kanssa tilintarkastajien tutkintovaatimusten kokonaisuudistuksen siten, että kaikille tilintarkastajille tulee yhteinen perustutkinto, jonka jälkeen voidaan suorittaa erikoistumistutkinnot.

Eduskunnan ponnen pohjalta aloitettiin työ- ja elinkeinoministeriössä sisäinen selvitystyö ja laadittiin arviomuistio, joka valmistui joulukuussa 2008 ja jossa tuotiin esille uudistamisessa huomioitavia näkökohtia. Muistiosta käydyn lausuntokierroksen jälkeen todettiin, että uudistustarpeen laajempi arviointi oli tarpeen. Selvitystyö päätettiin antaa professori Edward Anderssonin tehtäväksi. Tavoitteena oli selvittää, millaisia tilintarkastuspalveluita ja millaista tilintarkastusosaamista Suomessa tulevaisuudessa tarvittaisiin. Selvitystyön tuloksena laadittiin, jo edellä mainitusta Anderssonin raportista käytiin laaja lausuntokierros keväällä 2010. Lausuntoja raportista saapui yhteensä 51, ja niistä on julkaistu lausuntoyhteenveto julkaisusarjassa TEM Kilpailukyky (65/2010). Lausunnoissa puollettiin uudistusta ja valtaosa lausunnonantajista kannatti tilintarkastajatutkintojen uudistamista siten, että kaikilla olisi yhteinen perustutkinto, ja lisäksi olisi mahdollisuus suorittaa erikoistumistutkintoja. Kannatusta sai myös auktorisoinnin ja valvonnan keskittäminen yhteen organisaatioon. Lausunnoista nousi esiin, että valvontaorganisaation tulisi antaa ulospäin riippumaton ja uskottava kuva niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Valvontaa koskevalle lisäselvitykselle oli tarve, joten työ- ja elinkeinoministeriö nimitti selvitysmieheksi oikeustieteen tohtori Pekka Timosen selvittämään niitä vaatimuksia, joita

tilintarkastajien valvontajärjestelmään kohdistuu ja sitä, miten järjestelmä olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa. Lisäksi selvitysmiehen arviota pyydettiin tarkoituksenmukaisen muutoksenhakujärjestelmän kehittämiseksi. Selvitysmiehen raportti Tilintarkastajien auktorisoinnin ja valvonnan yhtenäistämisen, joka on mainittu jo edellä tässä esityksessä, valmistui huhtikuussa 2011. Myös tästä raportista käytiin laaja lausuntokierros ja lausuntoja saapui yhteensä 35 kappaletta. Saaduista lausunnoista on julkaistu lausuntoyhteenveto julkaisusarjassa TEM raportteja (25/2011). Lausunnoissa valtaosa yhtyi selvitysmiehen näkemyksiin. Kannatusta sai valvonnan järjestäminen viranomaistoimintana. Myös ehdotettu sijoitus Patentti- ja rekisterihallitukseen sai kannatusta. Lausunnoissa painottui myös nykyisen TILAn osaamisen ja hyvien käytäntöjen hyödyntäminen myös jatkossa.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 31 päivänä tammikuuta 2011 työryhmän valmistelevaan uudistusta. Työryhmässä olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto, Keskuskauppakamari, Suomen yrittäjät ry, Suomen Kuntaliitto ry, KHT-yhdistys—Föreningen CGR, HTM-tilintarkastajat ry, Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajat ry, Aalto-yliopisto, Vaasan yliopisto ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE. Työryhmän toimikausi alkoi 1 päivänä helmikuuta 2011 ja päättyi 1 päivänä tammikuuta 2012. Työryhmän tehtäväksi määriteltiin tilintarkastajajärjestelmän uudistamisen valmistelu sekä tilintarkastuslain ja muiden siihen liittyvien lakien muutostarpeiden kartoittaminen. Tehtävä koostui kahdesta kokonaisuudesta: tilintarkastajien tutkintouudistuksen valmistelusta ja tilintarkastajia koskevan valvonnan ja muutoksenhaun valmistelusta. Työ- ja elinkeinoministeriö jatkoi työryhmän pyynnöstä toimikautta 31 päivään elokuuta 2012 saakka EU-komission annettua ehdotuksensa unionin tilintarkastuslainsäädännön uudistamisesta. Työryhmän toimikauden päättyessä EU:n lainsäädäntöhankkeiden käsittely oli yhä kesken. Työryhmä luovutti jo edellä mainitun Tilintarkastajien tutkimukset ja valvonta -työryhmän raportin työ- ja elinkeinoministe-

riölle 31 päivänä marraskuuta 2012 ja se on julkaistu julkaisusarjassa TEM Kilpailukyky (48/2012). Raportista käytiin lausuntokierros keväällä 2013 ja annetuista lausunnoista julkaistiin lausuntoyhteenveto työ- ja elinkeinoministeriön Internet-sivuilla syyskuussa 2013. Lausunnoissa järjestelmäuudistusta on pidetty erittäin tarpeellisena ja sen on nähty selkeyttävän nykyistä järjestelmää sekä vastaavan paremmin sille asetettuihin kansallisiin ja kansainvälisiin vaatimuksiin. Myös valvonnan yhtenäistämistä kannatetaan ja laajaa kannatusta sai myös ehdotettu muutoksenhakurakenne.

Käydyn lausuntokierroksen jälkeen EU:ssa uutta EU-sääntelyä koskevat neuvottelut alkoivat tiivistyä ja uudet EU-säädökset annettiin 16 päivänä huhtikuuta 2014.

Työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltiin hallituksen esitys edellä mainittujen selvityksen, raporttien, lausuntokierrosten ja uuden EU-sääntelyn linjaukset huomioon ottaen. Luonnoksesta pyydettiin vielä lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, korkeimmalta hallinto-oikeudelta, Helsingin hallinto-oikeudelta, Patentti- ja rekisterihallitukselta, Finanssivalvonnalta, aluehallintovirastoilta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, Verohallitukselta, Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnalta, Valtion tilintarkastuslautakunnalta, Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta, Kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnilta, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoululta, Helsingin yliopiston oikeustieteelliseltä tiedekunnalta, Svenska Handelshögskolanilta, Tampereen yliopiston kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnalta, Turun yliopistolta, Vaasan yliopiston kauppatieteelliseltä tiedekunnalta, Åbo Akademin Handelshögskolanilta, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:ltä, Arvopaperimarkkinayhdistys ry:ltä, Keskuskauppakamarilta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Finanssialan keskusliitto ry:ltä, Helsingin arvopaperipörssi Nasdaq OMX Helsinki Oy:ltä, Julkishallinnon ja

-talouden tilintarkastajat ry:ltä, KHT-yhdistys—Föreningen CGR ry:ltä, Kuntatarkastajat ry:ltä, Listayhtiöiden neuvottelukunnalta, Osakesäästäjien Keskusliitto ry:ltä, Perheyrittäjien liitto ry:ltä, Suomen Asiakastieto ry:ltä, Suomen Asianajajaliitolta, Suomen Ekonomiliitto Finlands Ekonomförbund—SEFE ry:ltä, Suomen Kiinteistöliitto ry:ltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Suomen Lakimiesliitto—Finlands Juristförbund ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry:ltä, Taloushallinto-liitto ry:ltä, Tradenomiliitto TRAL ry:ltä, Valtionhallinnon tarkastajat ry:ltä, Yhdistysasiain neuvottelukunnalta, BDO Oy:ltä, Deloitte Oy:ltä, Ernst & Young Oy:ltä, KPMG Oy Ab:ltä, Nexia Tilintarkastus Oy:ltä, PricewaterhouseCoopers Oy:ltä, Revico Grant Thornton Oy:ltä ja Tuokko Tilintarkastus Oy:ltä.

Lausuntokierroksella saapui kaikkiaan 43 lausuntoa. Saaduissa lausunnoissa uudistukseen suhtaudutaan edeltävän lausuntokierroksen jo osoittamalla tavalla. Joistain yksityiskohdista uudistuksen toteuttamisessa on kuitenkin eriäviä näkemyksiä. Valvonnan sijainnin osalta Keskuskauppakamari saa kannatusta sijaintipaikkana kauppakamarijärjestelmän piirissä. Samoin Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu ja Turun yliopisto katsovat, että valvonta tulisi keskittää Keskuskauppakamariin. Valvonnan sijaintia tältä osin on käsitelty edellä jaksoissa 2.3.3 ja 3.2.2. Valtiovarainministeriö on puolestaan katsonut, että yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien valvonnan osalta Finanssivalvonta olisi perusteltu sijoituspaikka. Valvonnan jakamista usean valvojan kesken ei esityksessä ole päädytty ehdottamaan edellä jaksosta 3.2.2 ilmenevillä perusteilla. Kahta rinnakkaista valvontajärjestelmää ei ole pidetty hyvänä ratkaisuna valvonnan yhdenmukaisuudesta, järjestelmän tehokkuudesta, asiantuntemuksen keskittämisestä ja valvottavien tilintarkastajien määräästä johtuvista syistä. Lisäksi kansainvälisessä yhteistyössä on tärkeää, että valvoja edustaa koko kansallisen kentän tuntemusta ja edistää järjestelmän toimivuuden edellytysten turvaamista. Finanssivalvontaan ei myöskään päädytty ehdottamaan koko valvonnan sijoittamista syistä, joita on jo edellä mainituissa

jaksossa tarkemmin selvitetty. Ainoastaan kolmessa EU-maassa tilintarkastajien valvonta sijaitsee Finanssivalvonnassa. Suomessa tilintarkastajat toimivat tilintarkastajina erilaisissa yhteisöissä ja säätiöissä sekä julkissektorilla. Ammattikunnan valvonta kohdistuu tilintarkastajan tässä ominaisuudessa harjoittamaan toimintaan ja on siten laajempaa kuin pelkän tilintarkastustoiminnan valvontaa. Valvonta ehdotetaan sijoitettavaksi elinkeinoelämään liittyviä viranomaistehtäviä hoitavaan Patentti- ja rekisterihallitukseen. Siltä osin kuin Finanssivalvonnan valvottavien valvonnassa tilintarkastajan toiminnan tutkinta on tarpeen, on Finanssivalvonnalle ehdotettu sille sen valvontatehtävän kannalta tarpeellisia rinnakkaisia tutkintavaltuuksia.

Esityksessä ehdotettu muutoksenhakutie valvonnassa tehdyistä päätöksistä on saanut laajaa kannatusta lausuntokierroksella. Oikeusministeriö on vastustanut ehdotettua asioiden keskittämistä ja Helsingin hallinto-oikeus on ilmaissut huolen resurssistaan. Lakivaliokunta on edellyttänyt hallinto-oikeuden resurssien seuraamista mietinnössään (LaVM 14/2013). Valitustien keskittämistä on perusteltu tarkemmin edellä jaksossa 3.2.3. Keskittämistä on päädytty ehdottamaan näillä perusteilla ja koska ehdotus on lausuntokierroksella saanut merkittävän kannatuksen. Keskittämistä kannattaa myös korkein hallinto-oikeus, joka tällä hetkellä ratkaisee valitukset VALAn ratkaisuista. Oikeusministeriö on myös lausunnossaan pitänyt ehdotetun oikaisuvaatimuksen käyttöalaa muutoksenhakuasioissa liian laajana ja tätä on esityksessä kavennettu siten, että oikaisuvaatimuksen käyttöalan ulkopuolelle on rajattu tietyt asiaryhmät.

Lisäksi eriäviä näkemyksiä on lausuntokierroksella esitetty uuteen järjestelmään siirtymisjärjestelystä JHTT-tilintarkastajien osalta. JHTT-tilintarkastajia edustavat tahot, Kuntaliitto ja Valtiontalouden tarkastusvirasto ovat lausunnoissaan katsoneet, että JHTT-tilintarkastajilta ei tulisi edellyttää siirtymäkokeen suorittamista. Myöskään valtiovarainministeriö ei ole pitänyt tätä tarpeellisenä. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan ja osa kauppakamareista on sitä vastoin katsonut, että JHTT-tilintarkastajien ei tulisi olla mahdollista siirtyä kevyen siir-

tymäkokeen kautta, vaan siirtymisen tulisi tapahtua voimassa olevan sääntelyn kaltaiset tutkintovaatimukset täyttävän tutkinnon suorittamalla. Siirtymäkoetta pidetään alan vaatimukset huomioon ottaen liian helppona. Muutoin lausunnonantajien osalta esityksessä ehdotettu kevennetty siirtymäkoee saa kannatusta. Esityksen ehdotukseen siirtymäkoeksesta on päädytty jaksossa 3.2.1 esitetyin perustein tarkoituksena edistää nykyisten JHTT-tilintarkastajien siirtymistä uuteen järjestelmään. Kaikki ehdotetun uuden järjestelmän tilintarkastajat olisivat päteviä toimimaan tilintarkastajana merkittävässä osassa kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kirjanpitovelvollisia yhteisöitä ja säätiöitä, mikä on merkittävä laajennus JHTT-tilintarkastajien nykyiseen kelpoisuuteen. Siirtymäkoee ei kuitenkaan olisi pakollinen ja henkilö voisi toimia myös ehdotettujen lakien voimaantullessa tällä hetkellä voimassa olevan sääntelyn tarkoittamana JHTT-tilintarkastajana siten kuin 2. lakiehdotuksena olevassa laissa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta ehdotetaan.

Valmistelussa on lisäksi pyydetty kaikilta yliopistoilta lausunnot esityksen 70. lakiehdotuksesta laiksi yliopistolain 64 ja 67 §:n muuttamisesta. Annetuissa lausunnoissa muutokseen on suhtauduttu myönteisesti ja sitä on pidetty teknisenä.

Esityksessä ehdotettu uudistus on käsitelty lisäksi alueellistamisen koordinaatioryhmässä 11 päivänä syyskuuta 2014 ja luonnos hallituksen esitykseksi on käsitelty myös kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 21 päivänä lokakuuta 2014.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 175/2014 vp). Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan valtion vakuusrahastosta annetun lain kumoamista siten, että mainitun esi-

tyksen toteutuessa tämän esityksen 49. lakiehdotus valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta on tarpeeton. Lisäksi eduskuntakäsittelyn aikana kyseisen hallituksen esityksen 11., 12. ja 13. lakiehdotukseen sisältyvät viittaukset tilintarkastuslakiin on tarpeen sovittaa yhteen tähän esitykseen sisältyvää uutta tilintarkastuslakia koskevan lakiehdotuksen kanssa.

Eduskunnassa on tällä hetkellä käsiteltävänä myös hallituksen esitys säätiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 166/2014 vp). Eduskuntakäsittelyn aikana on tarpeen sovittaa yhteen tämän esityksen 4. lakiehdotus, 6. lakiehdotus, 86. lakiehdotus ja 90. lakiehdotus mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvän säätiölain uudistamista koskevan lakiehdotuksen, 5. lakiehdotuksen, 9. lakiehdotuksen, 10. lakiehdotuksen ja 14. lakiehdotuksen kanssa.

Eduskunnalle on annettu myös hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE 167/2014 vp). Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saamelaiskäräjistä annetun lain 18 c §:ää, jonka muuttamista esitetään myös tässä hallituksen esityksessä. Tämän esityksen 37. lakiehdotuksessa ehdotettu muutos on tarpeen sovittaa yhteen käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen kanssa.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan myös hallituksen esitys laiksi tilintarkastuslain muuttamisesta (HE 212/2014 vp). Esityksessä lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastajalle säädettäisiin velvoite ilmoittaa tilintarkastuksen aikana ilmenneistä säännösten tai määräysten vastaisuuksista tarkastuksen kohteena olevalle yhteisölle tai säätiölle. Jos yhteisö tai säätiö ei ilmoituksen johdosta ryhtyisi toimiin, olisi tilintarkastajalla velvollisuus tehdä ilmoitus toimivaltaiselle viranomaiselle. Tilintarkastuslakia muutettaisiin myös tilintarkastajan tehtävästä eroamisen ja tilintarkastajan salassapitovelvoitteen osalta ja lisäksi lain termistöä päivitetäisiin. Esitettyjen muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Tilintarkastuslain muuttamista koskeva hallituksen esitys on sovittava yhteen tämän esityksen 1. lakiehdotuksen kanssa.

Eduskunnalle on lisäksi annettu hallituksen esitys laiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2014 vp). Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen 5. lakiehdotuksessa esitetään muutettavaksi lakia valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista, jonka 6 §:ää esitetään muutettavaksi myös tämän esityksen 98. lakiehdotuksessa. Nämä lakiehdotukset on sovitettava yhteen eduskuntakäsittelyn aikana.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain (500/2008) kokonaisuudistus, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syysistuntokauden 2014 aikana. Ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain muuttamista koskeva hallituksen esitys on tarpeen sovittava yhteen tämän esityksen 45. lakiehdotuksen kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla Liikenneturvasta annetun lain (278/2003) muuttamista koskeva hanke. Hankkeessa arvioidaan muun muassa nykyiseen lakiin sisältyvän erillisen kirjanpitoa ja tilintarkastusta koskevan pykälän tarpeellisuutta. Tavoitteena on, että Liikenneturvasta annettuun lakiin esitettävät säädosmuutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016, jolloin hankkeen voimaantuloaikataulu olisi sama kuin tässä esityksessä ehdotettujen

lakien. Edellä tarkoitettuun hankkeeseen liittyvän mahdollisesti annettavan esityksen muutokset liikenneturvasta annettuun lakiin on sovitettava yhteen tämän esityksen 27. lakiehdotuksen kanssa eduskunnassa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla myös rautatielakia (304/2011) koskeva muutos. Mahdollinen esitettävä muutos on sovitettava yhteen tämän esityksen 83. lakiehdotuksen kanssa eduskunnassa.

Valtiovarainministeriö on valmisteillut esitystä uudeksi kuntalaiksi, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2014. Uuden kuntalain on tarkoitettu tulla voimaan vuoden 2015 alusta. Eduskuntakäsittelyn aikana on tarpeen sovittaa yhteen tämän esityksen 20. lakiehdotus kuntalakia koskevan hallituksen esityksen kanssa.

Ympäristöministeriössä arvioidaan parhailaan tarvetta uudistaa ympäristövahinkokuutuksesta annettua lakia (81/1998). Asiasta mahdollisesti annettava hallituksen esitys on tarvittaessa sovitettava yhteen tämän esityksen 54. lakiehdotuksen kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriössä on käynnissä maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) muutoshanke, jonka johdosta annettava hallituksen esitys tulee sovittava yhteen tämän esityksen 28. lakiehdotuksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Tilintarkastuslaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lain aineellinen soveltamisala muuttuu. Voimassa olevassa tilintarkastuslaissa ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa säännellyistä erillisistä tilintarkastajajärjestelmistä luovutaan. Tilintarkastajajärjestelmää koskeva sääntely keskitetään uuteen tilintarkastuslakiin. Lain soveltamisala tulee laajentumaan kaikkien tilintarkastajien, myös julkisen sektorin tilintarkastajiksi suuntautuvien ollessa jatkossa tilintarkastuslaissa säännellyn järjestelmän piirissä. Laki koskee siten entistä laajempaa joukkoa tilintarkastajia ja näiden toimintaa.

Pykälän *1 momentti* vastaa sanamuodoltaan voimassa olevan lain 1 §:n 1 momenttia. Lakia sovelletaan, jollei muussa laissa toisin säädetä, momentin 1 kohdan mukaan kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen sekä 2 kohdan mukaan toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan aineelliseen soveltamisalaan vaikuttaa paitsi laajentuva tilintarkastajien joukko, myös ehdotettu 2 momentti. Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin siitä, miltä osin tilintarkastuslakia sovelletaan toimintaan, johon sovelletaan 2. lakiehdotuksena olevaa lakia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta. Tällöin tilintarkastuslain soveltumista ei tietenkään arvioida 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että toimeen, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia, sovelletaan tiettyjä tilintarkastuslain säännöksiä. Säännökset koskevat tilintarkastajien hyväksymis- ja valvontajärjestelmää ja näihin liittyviä velvoitteita. Siltä osin kun ky-

se ei ole hyväksymis- ja valvontajärjestelmää koskevista tilintarkastuslain säännöksistä, vaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksen tai muun julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävän sääntelystä, on sääntely keskitetty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettavaan erilliseen lakiin, joka on tämän esityksen 2. lakiehdotuksena.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia, sovelletaan 2 momentin nojalla tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia päävastuullisesta tilintarkastajasta, 4 luvun 2 §:ää ammatitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä 4 ja 5 §:ää aineiston säilyttämisestä ja laadunvarmistuksesta, 6 lukua hyväksymisestä ja rekisteröinnistä, 7 lukua ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta, 8 lukua valvontavaltuuksista, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa valvojan oikeudesta antaa tietoja, 10 luvun 1 ja 2 §:ää hallinnollisista seuraamuksista sekä 11 lukua, jossa säädetään muutoksenhausta ja maksuista. Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa säädetään mahdollisesta tilintarkastuslain soveltamisesta siltä osin, kun kyse on muusta kuin hyväksymis- ja valvontajärjestelmään liittyvien säännösten soveltamisesta.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan säännöstä, jossa tilintarkastuslain soveltamisalan ulkopuolelle rajataan toiminta, jossa tilintarkastaja toimii valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä. Tehtävissä on luonteeltaan kyse toiminnasta, jossa tilintarkastaja toimii ainoastaan valtiontalouden tarkastusviraston ohjauksessa ja valvonnassa. Valtiontalouden tarkastusvirasto huolehtii virastossa virkamiehinä toimivien tilintarkastajien osalta myös esimerkiksi laadunvalvonnasta siltä osin, kun kyse on tilintarkastajan toiminnasta viraston virkamiehenä. Tilintarkastajan toimiessa muissa tehtävissä kuin viraston virkamiehenä tilintarkastuslain soveltumista arvioidaan pykälän muiden momenttien perusteella.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin lain soveltumisesta tilintarkastajan tässä ominaisuudessa harjoittamaan toimintaan, kun toiminta ei kuulu pykälän 1, 2 tai 3 momentin

piiriin. Momentti vastaa muutoin voimassa olevan lain 1 §:n 2 momenttia, mutta momentissa tarkoitettun toiminnan ulkopuolelle rajataan 1 momentissa tarkoitettun toiminnan lisäksi 2 ja 3 momentissa tarkoitettu toiminta. Momentin soveltamisala muuttuu myös, koska entistä laajempi tilintarkastajajoukko on jatkossa tilintarkastuslaissa säännellyn tilintarkastajajärjestelmän piirissä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen tilintarkastusvelvollisuudesta. Momentti vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 1 §:n 3 momenttia.

2 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin tilintarkastaja. Tilintarkastajalla tarkoitetaan 6 luvun 1 §:n mukaan hyväksyttyä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaa sekä tilintarkastusyhteisöä.

Pykälän 2 kohdassa määriteltäisiin HT-tilintarkastaja. HT-tilintarkastajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka on tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi. Yhtenä hyväksymisedellytyksenä on tilintarkastajatutkinnon eli HT-tutkinnon hyväksytty suorittaminen, ja kyse on kaikilta tilintarkastajilta edellytettävästä perus pätevydestä.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin KHT-tilintarkastaja. KHT-tilintarkastajalla tarkoitetaan HT-tilintarkastajaa, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täyttyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys. Yhtenä hyväksymisedellytyksenä on yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan erikoistumistutkinnon suorittaminen. Tutkinto on jatkotutkinto tilintarkastajatutkinnolle, ja kyse on siten tilintarkastajan erikoispätevyydestä.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin JHT-tilintarkastaja. JHT-tilintarkastaja on HT-tilintarkastaja, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytettyään hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan JHT-erikoispätevyys. Yhtenä hyväksymisedellytyksenä on hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon suorittaminen. Tutkinto on jatkotutkinto tilintarkastajatutkinnolle, ja kyse on siten tilintarkastajan erikoispätevyy-

destä. Velvollisuudesta JHT-tilintarkastajan valintaan säädetään muissa laeissa, kuten kuntalaissa.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi.

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin konserni. Konsernilla tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva yhteisö. Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla. Säännellyllä markkinalla tarkoitetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain esitöiden (HE 4/2013 vp) mukaan rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin mukaisesti pörssin tai sitä muussa ETA-valtiossa vastaavan markkinoiden ylläpitäjän ylläpitämää monenkeskistä kaupankäyntimenettelyä.

2 luku **Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus**

1 §. Tilintarkastajan yleinen kelpoisuus. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan yleisestä kelpoisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan tilintarkastajana ei voi toimia henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on vaa- jaavaltainen, konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. Henkilön kelpoisuus toimia tilintarkastajana päättyy siten esimerkiksi liiketoimintakieltoon asettamisen jälkeen. Kelpoisuus tilintarkastajana toimimiseen päättyy siitä riippumatta, onko tilintarkastajan hyväksymistä vielä peruutettu lainvoimaisella päätöksellä.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 §:n 2 momenttia.

2 §. Tilintarkastusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin yhteisöjen ja säätiöiden velvollisuudesta valita tilintarkastaja ja toimittaa tilintarkastus. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 1—5 momenttia.

3 §. Velvollisuus valita varatilintarkastaja. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta varatilintarkastajan valitsemiseen. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 6 momenttia.

4 §. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antaminen tilintarkastajalle. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin tilinpäätös ja toimintakertomus tulee viimeistään antaa tilintarkastajalle. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 4 §:n 7 momenttia.

5 §. Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Pykälän säännös perustuu voimassa olevan lain 5 §:ään. Säännöstä kuitenkin muutetaan siten, että se vastaa tämän lain mukaista tilintarkastajajärjestelmää, jossa on vain yksi tilintarkastusyhteisökategoria.

Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön velvollisuudesta ilmoittaa päävastuullinen tilintarkastaja säädettäisiin 7 §:ssä.

6 §. Tilintarkastusvelvollisuus konsernissa. Pykälässä säädettäisiin konsernin tilintarkastusvelvollisuudesta. Pykälä vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 6 §:ää.

7 §. Päävastuullinen tilintarkastaja. Pykälässä säädettäisiin päävastuullisesta tilintarkastajasta.

Pykälän 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 8 §:n 1 momenttia, ja siinä säädettäisiin tilintarkastusyhteisön velvollisuudesta ilmoittaa yhteisölle tai säätiölle päävastuullinen tilintarkastaja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin päävastuulliselta tilintarkastajalta edellytettävästä pätevyydestä. Jos tilintarkastajaksi valitaan tilintarkastusyhteisö, tulee tilintarkastusyhteisön ilmoittamalla päävastuullisella tilintarkastajalla olla vähintään se pätevyys, joka tulisi olla tilintarkastajaksi valittavalla luonnollisella henkilöllä. Jos luonnolliselta henkilöltä edellytetään esimerkiksi laissa, yhtiöjärjestyksessä, säännöissä tai yhtiösopimuksessa KHT-erikoispätevyyttä, tulee myös yhteisön päävastuullisen tilintarkastajan olla KHT-tilintarkastaja. Jos tilintarkastajalta ei edellytetä KHT- tai JHT-erikoispätevyyttä, voi

päävastuullisena tilintarkastajana toimia HT-, KHT- tai JHT- tilintarkastaja. Ennen tilintarkastustoimeksiannon vastaanottamista tilintarkastusyhteisön tulee varmistua siitä, että se pystyy nimeämään päävastuullisen tilintarkastajan, jolla on riittävä pätevyys toimeen.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 8 §:n 2 momenttia.

8 §. Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja. Pykälässä säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta tilintarkastajan määräämiseen. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 9 §:ää, kuitenkin siten muutettuna, että jatkossa tilintarkastajan määrää aluehallintoviraston sijasta Patentti- ja rekisterihallitus.

Pykälän 1 momentti perustuu voimassa olevan lain 9 §:n 1 momenttiin.

Tilintarkastajan määräämistä koskevassa asiassa Patentti- ja rekisterihallituksen tulee pyytää 2 momentin mukaan lausunto tilintarkastuslautakunnalta, jos pyyntö tilintarkastajan määräämiseen liittyy tilintarkastajan riippumattomuuteen. Tilintarkastuslautakunnasta säädetään tarkemmin tämän lain 7 luvussa.

Pykälän 3 ja 4 momentti perustuu voimassa olevan lain 9 §:n 3 ja 4 momenttiin.

9 §. Tilintarkastajan erottaminen ja eroaminen. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan erottamisesta ja eroamisesta. Pykälä perustuu voimassa olevan lain 10 §:ään. Tätä muutettaisiin kuitenkin siten, että se tilintarkastajien valvonnan osalta vastaa ehdotettua uutta tilintarkastajajärjestelmää.

Pykälän 1 momentin mukaan sen, joka erottaa tilintarkastajan kesken toimikauden on annettava selvitys Tilintarkastusvalvonnalle. Tilintarkastusvalvonnasta säädetään tämän lain 7 luvussa.

Pykälän 2 momentti perustuu voimassa olevan lain 10 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään tilintarkastajan eroamisesta toimikauden aikana. Momentin mukaan tilintarkastajan tulee tehdä ilmoitus eroamisesta Tilintarkastusvalvonnalle, jolle tulee ilmoittaa myös perusteltu syy eroamiselle. Momentti on yhdenmukainen tilintarkastusdirektiivin 38 artiklan 2 kappaleen kanssa, jossa edellytetään eroamiselle esitettävän asianmukaiset perusteet. Eroaminen tapahtuisi edelleen ilmoittamalla erosta yhteisölle tai säätiölle. Jatkossa tilintarkastajalla tulisi kuitenkin olla eroami-

selleen perusteltu syy ilmoitettavaksi valvojalle.

Perusteltu syy tilintarkastajan tehtävästä eroamiseen voi olla esimerkiksi henkilökohdaiset syyt, tilintarkastustoiminnan lopettaminen, riippumattomuuskysymyksiin tai esteellisyyteen liittyvä tilanne, tarkastuksen kohteen esittämä vaatimus lain tai hyvän tilintarkastustavan vastaisesta menettelystä, kyseisen tilintarkastuksen edellyttämän erityisasiantuntemuksen puuttuminen, tilintarkastuspalkkiota koskevien laskujen maksamatta jättäminen tai sellainen tilintarkastustehtävän suorittamiseen vaikuttava olosuhde, joka estää tilintarkastajaa toimimasta tehtävässään. Myös sellainen hyvin poikkeuksellinen tilanne, jossa tilintarkastaja kokee hengen tai terveyden uhkaa, on perusteltu syy eroamiseen. Lisäksi tilintarkastajan avustamisvelvoitteen olennainen laiminlyönti tarkastettavan taholta on perusteltu syy tilintarkastajalle erota, paitsi, jos asiaan liittyy epäily tarkastettavan säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä. Tällöin tilintarkastajan on ensin tehtävä tätä koskeva 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukainen ilmoitus viranomaiselle. Sitä vastoin esimerkiksi tarkastuksen kohteen hallinnon hoitoa, kirjanpitoikäsitteitä tai tilintarkastusmenettelyjä koskevat mielipide-erot tai se, että tilintarkastaja tarkastuksessa havaitsee seikkoja, joiden perusteella tilintarkastaja ei voi antaa vakiomuotoista lausuntoa tai joista tilintarkastajan tulee huomauttaa tilintarkastuskertomuksessa tai antaa lisätietoja, ei ole asianmukainen eroamisperuste. Tilintarkastajan havainto siitä, että tarkastuksen kohteen toiminnassa tai siihen liittyen, siten kuin 3 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, on jätetty noudattamatta säännöksiä tai määräyksiä tai tätä koskeva epäily ilmenee, ei myöskään riitä perusteeksi tilintarkastajalle erota tehtävästään. Kuitenkin, jos tarkastuksen kohteen toiminnassa tai siihen liittyen ilmenee menettelyä, josta tilintarkastaja tekee 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisen ilmoituksen viranomaiselle, voidaan tätä pitää tilanteena, jolloin tilintarkastajalla on perusteltu syy erota tehtävästään.

Tilintarkastajan eroamiseen johtavat tilanteet voivat olla moninaisia ja tapauskohtaisiin olosuhteisiin liittyviä. Tästä johtuen perusteltu syy tehtävästä eroamiseen ei pys-

tytä tyhjentävästi luettelemaan vaan suuri merkitys on valvonta- ja oikeuskäytännöllä.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 §:n 3 momenttia.

10 §. Tietojen antaminen seuraavalle tilintarkastajalle. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan velvollisuudesta antaa pyynnöstä tarpeelliset tiedot seuraajalleen. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 10 §:n 5 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vastaava tietojenantovelvollisuus koskee myös tilintarkastusyhteisöä, jonka palveluksessa tilintarkastaja on ollut.

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §. Tilintarkastuksen kohde. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastuksen kohteesta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 11 §:ää.

2 §. Konsernin tilintarkastus. Pykälässä säädettäisiin konsernin tilintarkastuksesta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 12 §:ää.

3 §. Kansainväliset tilintarkastusstandardit. Pykälässä säädettäisiin EU:ssa hyväksyttyjen kansainvälisten tilintarkastusstandardien noudattamisesta 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tilintarkastuksessa. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 13 §:ää. Vielä tämän esityksen antoajankohtana EU:ssa ei ole hyväksytty noudatettavaksi momentissa tarkoitettuja standardeja.

4 §. Ilmoitusvelvollisuus säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä. Pykälässä ehdotettu uusi säännös on EU:n tilintarkastusasetuksen 7 artiklassa tilintarkastajalle säädetyn ilmoitusvelvollisuuden kaltainen. EU:n tilintarkastusasetusta sovelletaan tältä osin 17 päivästä kesäkuuta 2016 alkaen yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastukseen. Ehdotetulla säännöksellä ilmoitusvelvollisuus ulotetaan koskemaan tilintarkastuslaissa tilintarkastusvelvollisiksi säädettyjen yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastusta.

Ehdotetun säännöksen tarkoitus ei ole vaikuttaa tilintarkastuksen kohteeseen, kohteen tarkastuksen laajuuteen tai tilintarkastusta koskevaan raportointiin. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten tilintarkastajan tulee menettellä, kun tilintarkastaja on tilintarkastuksen aikana havainnut seikkoja, joiden perusteella

tilintarkastaja epäilee säännösten tai määräysten vastaista menettelyä

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuudesta tarkastuksen kohteelle. Jos 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun tilintarkastuksen aikana tulee ilmi seikkoja, joiden perusteella yhteisön tai säätiön tilintarkastaja epäilee sellaista säännösten tai viranomaismääräysten vastaista menettelyä, josta tilintarkastajan on hyvää tilintarkastustapaa noudattaakseen ilmoitettava tarkastuksen kohteelle, on tilintarkastajan tehtävä ilmoitus ja pyydettyä tarkastuksen kohdetta ilman aiheetonta viivästystä tutkimaan asia ja toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet menettelyyn puuttumiseksi ja sen toistumisen estämiseksi.

Säännös tulee sovellettavaksi silloin, kun kyse on yhteisön tai säätiön tilintarkastuksesta. Säännös velvoittaa tilintarkastajaa siten myös silloin, kun yhteisö toimittaa tilintarkastuksen vapaaehtoisesti. Koska tilintarkastuslain säännöksiä tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä sovelletaan myös silloin, jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, tulisi säännös sovellettavaksi myös näissä tilanteissa siten kuin tilintarkastuslain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään. Esimerkiksi osakeyhtiölaissa on tällaisia säännöksiä liittyen sulautumiseen, jakautumiseen ja yhtiön purkamista koskevaan lopputilitykseen.

Tilintarkastajan tulee hyvän tilintarkastustavan mukaan tuntee kulloiseenkin tilintarkastustehtävään ja yhteisön toimintaan liittyvä olennainen normisto. Tämä normisto määrittäisi myös tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden laajuutta. Tilintarkastuksen yhteydessä ilmi tulevat säännösten tai määräysten vastaisuudet voivat siten liittyä esimerkiksi kirjanpitoa, kyseistä yhteisömuotoa, verotusta, toimialaa tai liiketoimintaa koskeviin tai väärinkäytöksiä normittaviin rikoslain talousrikossäännöksiin. Ilmoitettavaksi tulisivat siten esimerkiksi talousrikosepäilyt, milloin tällaisia ilmenee tarkastuksen aikana. Tapauskohtaisesti olennaisia voivat olla myös esimerkiksi valtion tukiin liittyvät säännökset sekä erityistoimialaa koskevat viranomaismääräykset, jolloin säännösten tai määräysten vastaisuus voisi liittyä myös näihin.

Momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus syntyy, jos tilintarkastuksen aikana tulee ilmi seikkoja, joiden perusteella tilintarkastaja epäilee sellaista säännösten tai viranomaismääräysten vastaista menettelyä, josta tilintarkastajan tulee hyvää tilintarkastustapaa noudattaakseen ilmoittaa tarkastuksen kohteelle. Ilmoitusvelvollisuuden aiheuttava menettely voi ilmetä tekona tai laiminlyöntinä. Kynnystä ilmoituksen tekemiseen arvioitaisiin huolellisen ammattihenkilön noudattaman käytännön mukaisesti ja jos havaittua rikkomusta voidaan pitää niin vähäpätöisenä, ettei siitä olisi ilmoitettava tarkastuksen kohteelle, ilmoitus voidaan jättää tekemättä.

Hyvän tilintarkastustavan noudattamisen voidaan katsoa edellyttävän ilmoittamista säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä, joka on tapahtunut yhteisön tai säätiön toiminnassa, kuten sen puolesta tai hyväksi. Tällöin menettelyyn on voinut ryhtyä yhteisön tai säätiön vastuuvollinen, tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä, työntekijä tai toimeksiannon saaja, kuten yhteisön ulkopuolinen kirjanpitäjä tai asiamies. Hyvän tilintarkastustavan noudattamisen voidaan katsoa myös edellyttävän ilmoittamista ainakin vastuuvollisen, tosiasiallista päätösvaltaa käyttävän ja työntekijän omasta menettelystä, jos menettely liittyy tarkastuksen kohteeseen. Ilmoitus voisi siten koskea esimerkiksi yhteisöön tai säätiöön kohdistuvaa kavallusta tai muuta väärinkäytöstä taikka tätä koskevaa epäilyä. Ilmoitettava olisi myös mahdollisten toimeksiannosta toimivien menettelystä menettelyn kohdistuessa tarkastettavaan yhteisöön ja ollessa muutoin sellaista, että huolellisesti toimiva ammattihenkilö tekee siitä ilmoituksen.

Ehdotuksen mukaan tilintarkastajan tulee ilmoittaa epäily tarkastuksen kohteena olevalle yhteisölle tai säätiölle. Lähtökohtaisesti ilmoitus tehdään siten hallitukselle, avoimen yhtiön yhtiömiehille, kommandiittiyhtiön vastuunalaisille yhtiömiehille tai vastaavassa asemassa yhteisössä toimiville. Ilmoitus voitaisiin tehdä myös muulle, kuten esimerkiksi toimitusjohtajalle tai hallintoneuvostolle. Ilmoituksen kulloisessakin kohdentamisessa olisi käytännössä huomioitava tavoite asian selvittämiseen sekä oikaisevien toimenpiteiden suorittamiseen. Erityisesti jos kyse on ri-

kollista menettelyä koskevasta epäilystä, joka kohdistuu johonkin vastuuvollisista, olisi tilintarkastajan harkittava ilmoituksen kohdistamista tämä huomioon ottaen ja mahdollisuuksien mukaan tehtävä ilmoitus ensisijassa muulle vastuuvolliselle kuin menettelystä epäillylle.

Ilmoitus yhteisölle tai säätiölle tulee tehdä epäilyn ilmetessä, joten säännös asettaa alhaisen kynnyksen ilmoituksen tekemiselle. Säännös koskee kuitenkin myös tilanteita, joissa rikkomus on epäilyä ilmeisempää. Ilmoitus tulee tehdä mahdollisimman pian epäilyn ilmenemisen jälkeen. On kuitenkin hyväksyttävää, että tilintarkastaja ennen ilmoitusta pyrkii selvittämään asiaan liittyviä seikkoja siinä määrin kuin se ilmoituksen tekemiseksi on tarpeen.

Ilmoittaessaan ilmenneistä epäilyistä yhteisölle tai säätiölle tilintarkastajan tulee pyytää tarkastuksen kohdetta ilman aiheetonta viivästystä tutkimaan asia ja toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet menettelyyn puuttumiseksi ja sen toistumisen estämiseksi. Tilintarkastajan ilmoitus ei kuitenkaan ole enää tarpeen, jos yhteisö on jo tietoinen menettelystä ja ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin tai asiassa on jo käynnissä viranomaistutkinta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan menettelystä niissä tilanteissa, joissa yhteisö tai säätiö ei tilintarkastajan ilmoituksesta huolimatta ryhdy tutkimaan asiaa. Jos asiaa selvitettyä ilmenee, ettei säännöksiä tai määräyksiä ole rikottu, ei momentin mukaan edellytetä enempää toimia. Muussa tilanteessa tarkastuksen kohteen tulee ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin menettelyyn puuttumiseksi ja sen toistumisen estämiseksi edellytyksenä sille, ettei tilintarkastajalle synny velvoitetta ilmoittaa epäilystä viranomaiselle.

Asianmukaisia toimenpiteitä menettelyyn puuttumiseksi olisivat moitittavan menettelyn keskeyttäminen, sen oikaiseminen ja vaikutusten poistaminen. Asianmukainen toimenpide voisi olla esimerkiksi kirjanpidon oikaiseminen tai tilinpäätöksen liitetietojen täydentäminen taikka yhteydenotto viranomaiseen sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen oikaisemiseksi tai täydentämiseksi. Yhteisöön kohdistuvan väärin-

käytösepäilyn osalta asianmukaisena voitaisiin pitää vastuuvollisten osalta esimerkiksi toimia vaikutusten poistamiseksi sekä työntekijöiden ja toimeksiannosta toimivien osalta myös toimia menettelyn toistumisen estämiseksi. Yhteisöön kohdistuvan väärinkäytöksen osalta voi kyseeseen tulla myös esimerkiksi oikeusprosessin aloittaminen tai vahinkojen korvaamisesta sopiminen. Jos menettelyn epäillään aiheuttaneen vahinkoa yhtiön ulkopuolisille eikä toimenpiteisiin menettelyn oikaisemiseksi tai vaikutusten poistamiseksi voi ryhtyä, yhtiö voisi esimerkiksi käynnistää keskustelut viranomaisen kanssa asian selvittämiseksi. Asianmukaisena toimenpiteenä voitaisiin pitää myös esimerkiksi ilmoitusta esitutkintaviranomaiselle, kun kyse on rikosepäilystä. Menettelyn toistumisen estämiseksi yhteisö tai säätiö voi esimerkiksi kehittää valvontajärjestelmiään, järjestää toimivalta- ja vastuurakenteita, laatia ohjeistusta tai järjestää koulutusta.

Säännösten tai määräysten rikkomiseen liittyvät tilanteet voivat olla moninaisia ja asianmukaiset toimenpiteet edellyttävät tapauskohtaisten olosuhteiden huomioimista, mistä johtuen niitä ei pystytä tyhjentävästi luettelemaan. Se, onko yhteisö tai säätiö ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin, on siten aina lopulta tapauskohtaista harkintaa. Harkinnassa voitaisiin huomioida esimerkiksi epäilyn säännösten tai määräysten vastaisen menettelyn vakavuus ja laajuus sekä mahdollinen aiheutuneen vahingon määrä, teosta epäilyn asema yhteisössä tai säätiössä, menettelyn merkitys tarkastettavan yhteisön tai säätiön toiminnassa sekä menettelyn merkitys omistajille, sidosryhmille ja yleiselle edulle.

Jos yhteisö tai säätiö ei ryhdy säännöksessä edellytettyihin toimiin ilman aiheetonta viivästystä ja asia on vähäistä merkittävämpi, tilintarkastajan tulee ilmoittaa menettelystä kyseisten säännösten tai määräysten vastaisen menettelyn tutkinnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Ilmoitusvelvollisuus viranomaiselle edellyttää myös, että kyseisten säännösten tai määräysten noudattamista valvotaan viranomaistoimin. Jos rikottu normi ei ole viranomaisvalvonnan kohteena, ilmoitusta ei edellytetä tehtäväksi. Ilmoitusvelvollisuus koskee

ilmoitusta vain suomalaiselle viranomaiselle. Säännös rajoittuu siten koskemaan niitä tilanteita, joissa kansallinen viranomainen on toimivaltainen asiassa. Rikotusta säännöksestä tai määräyksestä riippuen ilmoitus voi tulla tehtäväksi esimerkiksi kyseistä toimialaa tai toimintaa valvovalle viranomaiselle taikka vero-, esitutkinta- tai tulliviranomaiselle. Milloin toimivaltaisista viranomaisista on useampi, on riittävää ilmoituksen tekeminen yhdelle toimivaltaiselle viranomaiselle. Tilintarkastajalle ehdotettua velvoitetta ilmoituksen toimittamiseen toimivaltaiselle viranomaiselle lieventää tosiasia hallintolain (434/2003) 21 §, josta seuraa, että vaikka asiakirja erehdyksessä toimitetaan muulle kuin toimivaltaiselle viranomaiselle, tulee viranomaisen siirtää se toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle.

Tilintarkastajalle on säädetty ilmoitusvelvollisuuksia myös muualla lainsäädännössä. Jos tilintarkastajalle on muussa laissa säädetty nimenomainen ilmoitusvelvollisuus tietyistä seikoista tietyille viranomaisille, tulee tilintarkastajan noudattaa ensisijassa kyseistä säännöstä ja tilintarkastuslain yleisvelvoitteen ollessa laajempi, tilintarkastuslakia, jollei muuta ole säädetty. Jos taas muussa laissa on tilintarkastajalle säädetty tilintarkastuslakia laajempi mahdollisuus tehdä ilmoituksia viranomaiselle, sovelletaan tuota säännöstä siltä osin kuin ilmoitusmahdollisuus on laajempi kuin tilintarkastuslakiin ehdotettu ilmoitusvelvollisuus, jollei muuta ole säädetty.

Viranomaiselle ilmoittamisen ulkopuolelle on lakiehdotuksessa rajattu vähäiset asiat. Ilmoitusta ei siten olisi tehtävä viranomaiselle, jos asia on taloudelliselta merkitykseltään tai luonteeltaan sellainen, että siihen ei tilintarkastajan ammatillisen arvion mukaan liity yleisempää yhteiskunnallista intressiä. Tilintarkastajan velvollisuus ilmoittaa epäilyistä viranomaiselle ei siten ole yhtä laaja kuin velvollisuus ilmoittaa niistä yhteisölle tai säätiölle itselleen. Esimerkiksi yksittäiset yhtiön käyttöomaisuuden ohjeiden vastaiseen käyttöön tai vastaaviin tilanteisiin liittyvät ilmiöt edellyttävät toimivaa sisäistä ohjeistusta ja seurantaa, ei viranomaistoimia. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät myös muut vähäiset rikokset, sillä ne eivät ole taloudelliselta merkitykseltään tai luon-

teeltaan sellaisia, että niistä olisi edellytettävä ilmoitusta. Luonteeltaan vähäisenä voidaan pitää myös esimerkiksi tilinpäätöksen laatimisan noudattamisen laiminlyöntiä tai vähäistä puutetta tilinpäätöksessä.

Tilintarkastajan 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen saatuaan yhteisön tai säätiön tulee ryhtyä hoitamaan asiaa ilman aiheutonta viivästystä. Jos yhteisö tai säätiö suhtautuu passiivisesti tilintarkastajan ilmoitukseen eikä ryhdy toimiin tai ryhtyy niihin tavalla, joka ilmentää ennemmin tarkoitusta pitkittää asian selvittämistä, tulee tilintarkastajan tehdä 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus, jos asia ei ole vähäinen.

Viranomaiselle tehtävässä ilmoituksessa tilintarkastajan tulee yksilöidä epäily ja sen perusteet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan ilmoituksen salassapidosta. Tilintarkastajan viranomaiselle 2 momentin perusteella tekemä ilmoitus on salassa pidettävä ja siihen sovelletaan, mitä salassa pidettävistä viranomaisten asiakirjoista säädetään julkisuuslaissa. Tilintarkastajan ilmoitus perustuu laissa säädettyyn poikkeukseen tilintarkastajan salassapitovelvoitteesta ja tästä johtuen ilmoitusta on viranomaisen toimesta käsiteltävä salassa pidettävänä. Salassapidolla suojataan tilintarkastuksen luottamuksellisuutta.

Pykälän 4 momentin mukaan pykälän 1 ja 2 momenttia ei sovelleta silloin, kun tilintarkastajan tulee tehdä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) mukainen ilmoitus rahanpesun selvityskeskukseksi.

5 §. *Tilinpäätösmerkintä.* Pykälässä säädettäisiin tilinpäätösmerkinnästä. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 14 §:ää.

6 §. *Tilintarkastuskertomus.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastuskertomuksesta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 15 §:n 1—5 momenttia.

7 §. *Tilintarkastuskertomuksen luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle.* Pykälässä säädetään ajankohdasta, jolloin tilintarkastuskertomus tulee viimeistään luovuttaa yhteisön tai säätiön toimielimelle. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 15 §:n 6 momenttia.

8 §. *Tilintarkastuspöytäkirja.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastuspöytäkirjasta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 16 §:ää.

9 §. *Tilintarkastuspalkkion määräytyminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että tilintarkastuspalkkio ei saa määräytyä tavalla, joka voi vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 17 §:ää.

10 §. *Yhteisön tai säätiön toimielinten velvollisuus avustaa tilintarkastajaa.* Pykälässä säädettäisiin yhteisön tai säätiön toimielinten velvollisuudesta avustaa tilintarkastajaa. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 18 §:ää.

11 §. *Tilintarkastajan läsnäolo yhteisön tai säätiön kokouksessa.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan läsnäolosta yhteisön tai säätiön kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 19 §:ää.

4 luku **Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset**

1 §. *Ammattieettiset periaatteet.* Pykälään kirjataan ammattieettiset periaatteet. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 20 §:ää.

2 §. *Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen.* Tilintarkastaja on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitaitoaan. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 21 §:ää. Säännöksen velvoittavuuden piiriin tulee kuitenkin entistä laajempi joukko tilintarkastajia, kun sitä sovelletaan myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävissä toimiviin tilintarkastajiin. Säännös ilmentää tilintarkastusdirektiivin 13 artiklan mukaista jatkuvan koulutuksen vaatimusta.

Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen on edellytys tilintarkastajan hyväksymisen säilyttämiselle ja toisaalta lakkautetun hyväksymisen palauttamiselle. Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittämisen valvonta ja siinä ohjeistaminen kuuluu Tilintarkastusvalvonnan tehtäviin.

3 §. *Hyvän tilintarkastustavan velvoittavuus.* Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta noudattaa hyvää tilintarkastustapaa. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 22 §:ää.

4 §. *Aineiston säilyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta tilintarkastusaineiston säilyttämiseen. Säännös vastaa

voimassa olevan lain 45 §:n 3 momenttia muutoin, mutta sen soveltamisalaa laajenee. Aineiston säilyttäminen koskee 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimeksiantojen lisäksi 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimintaa, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia. Tilintarkastajan tulee säilyttää näitä toimeksiantoja ja tehtäviä koskeva aineisto vähintään kuusi vuotta, koska toiminta kuuluu tilintarkastuslain mukaan valvottavaan tilintarkastajan tilintarkastustoimintaan.

5 §. *Laadunvarmistus.* Pykälässä säädettäisiin velvoitteesta huolehtia tilintarkastustyön laadusta ja velvoitteesta osallistua laaduntarkastukseen. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 23 §:ää. Pykälän soveltamisala kuitenkin muuttuu. Tilintarkastajan tulee jatkossa huolehtia myös sellaisen tilintarkastustyön laadusta, johon ehdotetaan sovellettavaksi tämän esityksen 2. lakiehdotuksena olevaa lakia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta.

Uudesta soveltamisalasta seuraa, että tilintarkastajalla on pykälän nojalla velvollisuus huolehtia koko tilintarkastustoimintansa laadusta ja osallistua laaduntarkastukseen. Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä tehty tilintarkastustyö jää kuitenkin velvoitteen ulkopuolelle tilintarkastuslain 1 §:n 3 momentin perusteella.

6 §. *Tilintarkastajan riippumattomuus.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan riippumattomuudesta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 24 §:ää. Ainoastaan pykälän 6 momentin 1 kohdan ja 4 kohdan termistö muutetaan vastaamaan uutta tilintarkastajajärjestelmää.

7 §. *Tilintarkastajan esteellisyys.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan esteellisyydestä. Pykälä vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 25 §:ää.

8 §. *Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan 26 §:n 1 momenttia muutoin paitsi että siihen ehdotetaan lisättäväksi viittaus uuteen 3 momenttiin. Salassapitovelvollisuuden ulkopuolelle jää siten jatkossa 2 momentissa säädettyjen poikkeusten lisäksi myös uudessa 3 momentissa säädettyäksi ehdotettu poikkeus.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 2 momenttia vastaavaa säännöstä seikoista, joita salassapitovelvollisuus ei koske.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin uudesta poikkeuksesta tilintarkastajan salassapitovelvoitteeseen. Tilintarkastaja voisi salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa viranomaiselle säännösten tai määräysten vastaista menettelyä koskevasta epäilystä.

Säädöstasolla ei ole tarvetta velvoittaa tilintarkastajaa salassapitoon säännösten tai määräysten rikkomisesta suhteessa viranomaistahoon. Ehdotettu säännös mahdollistaa myös sen, että tilintarkastaja voi tarvittaessa ilmoittaa tilintarkastuksen aikana ilmenneen moitittavan menettelyn viranomaiselle myös ennen ehdotetun 3 luvun 4 §:n mukaista ilmoitusta yhteisölle tai säätiölle. Mahdollisuus suoraan ilmoittamiseen saattaa olla tarpeen esimerkiksi, jos 3 luvun 4 §:n mukainen ilmoitus yhteisölle tai säätiölle aiheuttaisi uhan tilintarkastusaineiston tuhoamisesta, tai se olisi ilmeisen tarpeetonta menettelyn ilmentäessä suunnitelmallista rikollista toimintaa. Mahdollisuus suoraan ilmoittamiseen on myös tarpeen niitä poikkeuksellisia tilanteita varten, joissa 3 luvun 4 §:n mukainen ilmoitus tilintarkastettavan yhteisön vastuuvollisille saattaisi aiheuttaa tilintarkastajan tai tämän läheisen henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhan. Tilintarkastaja voi tällöin ilmoittaa menettelystä suoraan viranomaiselle.

Tilintarkastuksen yhteisöoikeudellinen rooli huomioon ottaen ehdotetun 3 luvun 4 §:n mukainen ilmoitus yhteisölle tai säätiölle on kuitenkin pääasiallinen menettelynormi silloin, kun tilintarkastuksen aikana tilintarkastaja havaitsee säännösten tai määräysten vastaista menettelyä.

Tilintarkastajan tämän momentin perusteella tekemään ilmoitukseen sovelletaan, mitä salassa pidettävistä viranomaisten asiakirjoista säädetään julkisuuslaissa. Tilintarkastajan ilmoitus perustuu laissa säädettyyn poikkeukseen tilintarkastajan salassapitovelvoitteesta ja tästä johtuen ilmoitusta tulisi myös viranomaisen toimesta käsitellä salassa pidettävänä. Salassapidolla suojataan tilintarkastajan toiminnan luottamuksellisuutta.

5 luku

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset

1 §. Toimikausien enimmäisaika. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien enimmäisajasta. Säännös vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 27 §:ää.

2 §. Yhteisön hallitukselle annettavat tiedot. Pykälässä säädettäisiin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön hallitukselle annettavista tiedoista. Pykälä vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 28 §:ää.

3 §. Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen. Pykälässä säädettäisiin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajana toimivan tilintarkastusyhteisön velvollisuudesta omaa hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistamiseen. Pykälä vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 29 §:ää.

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

1 §. Tilintarkastajaksi hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan, tilintarkastajan erikoispätevyyden ja tilintarkastusyhteisön hyväksymisestä.

Pykälän 1 momentin mukaisesti hyväksymistä haetaan Tilintarkastusvalvonnalta, joka toimii Patentti- ja rekisterihallituksessa. Momentin mukaan Tilintarkastusvalvonnan on hakemuksesta hyväksyttävä 2 §:ssä säädetty edellytykset täyttävä hakija HT-tilintarkastajaksi. KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä hakija, joka täyttää kyseistä erikoispätevyyttä vastaavat 3 §:ssä säädetty hyväksymisedellytykset ja tilintarkastusyhteisöksi hakija, joka täyttää 5 §:ssä säädetty tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset. Tarkoituksenmukaisuusharkintaa ei hyväksymistä koskevaa asiaa päätettäessä voi käyttää, vaan päätöksenteko on sidottu laissa säädettyihin ja asetuksessa tarkemmin täsmennettyihin edellytyksiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan, tilintarkastajan erikoispätevyy-

den ja tilintarkastusyhteisön hyväksymisen voimassaolosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta. Työ- ja elinkeinoministe-riön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hakemusmenettelystä.

2 §. HT-tilintarkastajan hyväksymisedelly-tykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden täytyessä luon-nollinen henkilö on hyväksyttävä hakemuk-sesta tilintarkastajaksi ja merkittävä 9 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin. Näistä tilintarkastajan ammattitutkinnon suoritta-neista ja muut hyväksymisedellytykset täyt-tävistä tilintarkastajista käytetään ammat-tinimikettä HT-tilintarkastaja. HT-pätevyys on tilintarkastajan peruspätevyys, joka tilin-tarkastajaksi haluavan luonnollisen henkilön tulee hankkia voidakseen toimia tilintarkasta-jana. Tämän jälkeen tilintarkastaja voi eri-koistua yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuksiin sekä julkishal-linnon ja -talouden tilintarkastuksiin. Eri-koispatyvyyksistä säädettäisiin 3 §:ssä.

HT-tilintarkastajan hyväksymisedellytykset täyttävät tilintarkastusdirektiivissä tilintar-kastajalle asetetut vaatimukset, joten HT-tilintarkastaja on direktiivissä tarkoitettu la-kisäateinen tilintarkastaja.

Momentin 1 ja 2 kohdassa säädettäisiin ti-lintarkastajan hyväksymisen yleisistä edelly-tyksistä. Kohdat ovat asiallisesti lähellä voi-massa olevan lain 30 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 31 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyjä HTM- ja KHT-tilintarkastajan hyväksymisedellytyksiä.

Hyväksymisen edellytyksenä on momentin 1 kohdan mukaan, että henkilö ei ole kon-kurssissa, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole rajoitettu, hänelle ei ole määrätty edun-valvojaa, hän ei ole vajaavaltainen ja häntä ei ole määrätty liiketoimintakieltoon.

Momentin 2 kohdan mukaan henkilö ei toiminnallaan ole saanut osoittaa olevansa sopimaton tilintarkastajan tehtävään. Sopi-mattomuudesta säädetään tarkemmin pykälän 3 momentissa.

Tilintarkastajaksi hyväksymisen erityisistä edellytyksistä säädettäisiin momentin 3—7 kohdassa. Henkilön on momentin 3 kohdan mukaan tullut suorittaa korkeakoulututkinto. Korkeakoulututkinnolla tarkoitetaan tässä

korkeakoulututkintojen järjestelmästä anne-tun asetuksen (464/1998) 10 §:n 1 momentin mukaisia tutkintoja, joihin kuuluvat niin yli-opistossa kuin ammattikorkeakouluissa suo-ritetut tutkinnot. Vaihtoehtona korkeakoulu-tutkinnolle on riittävän käytännön kokemuk-sen hankkiminen kohdassa määritellyistä teh-tävistä. Vaikka henkilöltä puuttuu korkea-koulututkinto, voidaan hänet hyväksyä tilin-tarkastajaksi, jos hänellä on vähintään seit-semän vuoden kokemus ammattimaisista las-kentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä. Kokemusvaatimus perustuu tilintarkastusdirektiivin 11 artiklaan.

Koska henkilön tulee täyttää myös muut momentissa säädetyt hyväksymisen edelly-tykset, tulee hänen täyttää myös 5 kohdan edellytys joko kolmen vuoden käytännön tarkastuskokemuksesta tai 15 vuoden koke-muksesta ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä. Momentin 3 ja 5 kohdasta yhdessä seuraa, et-tä henkilöllä, jolla ei ole korkeakoulututkin-toa, on oltava 3 kohdassa tarkoitetun koke-muksen lisäksi 5 kohdassa edellytetty kol-men vuoden käytännön tarkastuskokemus. Jos kolmen vuoden käytännön tarkastusko-kemusta ei ole, tulee henkilöllä olla 15 vuo-den kokemus ammattimaisista laskentatoi-men, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtä-vistä, jolloin tietenkin myös tämän kohdan edellytys täyttyy.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin hyväk-symisen edellytyksenä olevista opinnoista. Säännöksen taustalla on tilintarkastusdirek-tiivin 8 ja 9 artikla. Edellytetyt opinnot koos-tuvat laskentatoimen, oikeustieteen ja muista kauppa- ja taloustieteellisistä opinnoista. Edellytetyistä opinnoista säädetään tarkem-min työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Momentin 5 kohdassa edellytetään, että henkilön on tullut hankkia vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta tai vastaavien taloudellisten laskelmien tarkas-tamisesta. Kokemus otetaan täysipainoisena huomioon vain sen liittyessä tilintarkastuk-seen tai vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamiseen. Kokemusvaatimuksen tarkoi-tuksena on varmistaa kyky soveltaa teoreettisia opintoja myös käytännössä. Säännös pe-rustuu tilintarkastusdirektiivin 10 artiklaan.

Kohdassa edellytetty käytännön kokemus voi olla hankittu yksityiseltä sektorilta ja julkiselta sektorilta. Tämän lain voimaan tultua merkitsevää ei enää ole, miltä sektorilta kokemus on hankittu. Ratkaisevaa on ainoastaan niiden tehtävien laatu, joista kokemusta on hankittu.

Käytännön kokemuksen voidaan vaihtoehtoisesti hyväksyä myös vähintään 15 vuoden käytännön kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä. Vaihtoehto perustuu tilintarkastusdirektiivin 11 artiklaan.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin hyväksymisedellytykseksi tilintarkastajatutkinnon eli HT-tutkinnon suorittaminen. Säännöksen taustalla on tilintarkastusdirektiivin 7 artikla. Suorittamalla tilintarkastajatutkinnon hakija osoittaa hallitsevansa tilintarkastajalta edellytetyt ammattitaidon.

HT-tutkintoon osallistumisen edellytyksenä on, että osa tässä momentissa säädetyistä hyväksymisedellytyksistä täyttyy. Tutkintoon osallistumisesta säädetään tarkemmin 4 §:ssä. Hyväksymismenettely on voimassa olevan lain tapaan kaksivaiheinen. Ensi vaiheessa henkilön on saatava 4 §:ssä tarkoitettu lupa osallistua tutkintoon. Tutkinnon hyväksytyn suorittamisen jälkeen henkilö voi hakea hyväksymistä tilintarkastajaksi, jolloin kaikkien hyväksymisedellytysten tulee täytyä.

Momentin 7 kohdassa säädettäisiin hyväksymisedellytykseksi tilintarkastajan vakuutuksen antaminen. Vakuutuksen antamisesta säädetään voimassa olevan lain 30 §:n 2 momentissa ja 31 §:n 2 momentissa. Vakuutus annetaan myös tämän lain mukaan tuomioistuimelle. Tilintarkastajan vakuutus on annettava ennen henkilön hyväksymistä HT-tilintarkastajaksi. KHT- ja JHT-erikoispätevyydet ovat tilintarkastajan erikoispätevyyksiä, eikä näihin liity vakuutuksen antamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta korvata 1 momentin 4 kohdassa edellytetyt opintoja lisätehtävillä. Jos henkilö ei ole suorittanut kaikkia edellytetyjä opintoja, voi hän korvata näitä erillisillä lisätehtävillä. Puuttuvien opintojen korvaaminen lisätehtävillä on kuitenkin mahdollista vain rajoitetusti ja lähtökohta on, että tilintarkasta-

jalta edellytettävät teoreettiset opinnot suoritetaan korkeakouluissa. Opintojen korvausmahdollisuudesta, mukaan lukien siitä, miten laajasti opintoja voidaan korvata, säädetään tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkemmin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta sopivuudesta. Sopivuuden osana tulee arvioida myös henkilön hyvä maine, jota edellytetään tilintarkastusdirektiivin 4 artiklassa tilintarkastajaksi hyväksyttäviltä henkilöiltä.

Voimassa olevassa laissa ei ole tarkemmin säädetty henkilön sopivuudesta. Ehdotetusta momentista ilmenee, että henkilö on sopimaton, jos hänet on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastajana. Tyypillisiä sopimattomuutta osoittavia rikoksia ovat erilaiset talousrikokset, kuten kirjanpitorikokset, velallisen rikokset, erilaiset petokset, kavalukset sekä väärennös- ja verorikokset.

Momentin mukaan henkilöä ei pidetä sopivana myöskään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tilintarkastajan tehtävään. Ilmeistä sopimattomuutta osoittaa esimerkiksi se, että henkilö on antanut paikkaansa pitämättömiä tietoja Tilintarkastusvalvonnalle.

Tilintarkastusvalvonnalla ei ole yleistä selvitysvastuuta henkilön sopivuudesta muutoin kuin rikos- ja sakkorekisterien osalta. Tilintarkastusvalvonta voi myös pyytää mahdollisia tarvittavia selvityksiä hakijalta.

Pykälän 4 momentin mukaan henkilöä, jonka hyväksyminen on kokonaan peruutettu kurinpidollisena seuraamuksena 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttaminen alkoi. Ehdoton karenssiaika koskee myös tilanteita, joissa tilintarkastuslautakunta toteaa, että tilintarkastajan menettelyn johdosta hyväksyminen olisi peruutettu tilanteessa, jossa tilintarkastajaksi hyväksyminen ei päätöksen tekohetkellä ole voimassa, koska se on jo lakkautettu tai peruutettu.

Momentissa tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan siitä, kun hyväksymisen peruuttaminen alkoi. Muutoksenhaulla on lähtökohteisesti lykkäävä vaikutus peruuttamiseen. Kolmen vuoden määräaika tulee tällöin laskettavaksi peruuttamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman. Lain 10 luvun 2 §:n mukaan Tilintarkastusvalvonta voi määrätä peruuttamista koskevan päätöksen noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta. Tilintarkastajaksi hyväksyminen peruutetaan tällöin heti ja kolmen vuoden aika alkaa kulua jo tästä ajankohdasta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin muissa maissa hyväksytyjen tilintarkastajien hyväksymisestä. Säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 14 artiklaan. Momentin mukaan muussa ETA-valtioissa hyväksytty tilintarkastaja ja ammattipätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen nojalla henkilö, jolla on tilintarkastajan ammattipätevyys muussa valtiossa, on hyväksyttävä HT-tilintarkastajaksi. Ennen hyväksymistä henkilön tulee kuitenkin suorittaa hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksenantovaltuuksista. Asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, mahdollisuudesta korvata puuttuvia opintoja lisätehtävillä, tilintarkastajalta edellytetystä käytännön kokemuksesta, tutkinnosta ja tutkinto-vaatimuksista sekä tilintarkastajan vakuutuksen sisällöstä ja kelpoisuuskokeesta.

3 §. KHT- ja JHT-erikoispätevyyden hyväksymisedellytykset. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä tilintarkastaja on hyväksyttävä KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi. Laissa olisi siten säädetty tilintarkastajalle mahdollisuus hankkia kaksi erikoispätevyyttä. Toisessa erikoistutaan yleisen edun kannalta merkittävien kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen eli säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen sekä luotto- ja vakuutuslaitosten tilintarkastuksiin. Tämä erikoistuminen kuitenkin palvelee myös muiden suurempien ja kansainvälisten yritysten tilintarkastusta. Toinen erikoistuminen keskittyy julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksiin. Erikoispätevyys voidaan hyväksyä vain tilintarkastajarekisteriin merkitylle HT-tilin-

tarkastajalle. Käytännössä Tilintarkastusvalvonta voi hyväksyä samalla kertaa hakijan HT-tilintarkastajaksi ja hyväksyä tälle KHT- tai JHT-erikoispätevyyden edellyttäen, että hakija täyttää sekä peruspätevyyden että erikoispätevyyden hyväksymisedellytykset.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä HT-tilintarkastaja, joka edelleen täyttää 2 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetyt kelpoisuusedellytykset, on hyväksyttävä KHT-tilintarkastajaksi.

Momentin 1 kohdassa edellytetään, että tilintarkastajalla on ylempi korkeakoulututkinto tai vaihtoehtoisesti riittävä käytännön kokemus. Ylemmällä korkeakoulututkinnolla tarkoitetaan tässä korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen mukaisia ylempiä korkeakoulututkintoja. Vaihtoehtona ylemmälle korkeakoulututkinnolle on, että tilintarkastaja on toiminut viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana tai että hänellä on vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä. Ammattimainen laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan kokemus voi sisältyä kokemukseen, jota tilintarkastaja on jo hankkinut esimerkiksi täyttääkseen edellä 2 §:n 1 momentin 3 tai 5 kohdassa edellytetyn käytännön kokemuksen HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakiessaan. Momentin 2 kohdassa edellytetään, että tilintarkastajan on tullut osoittaa ammattitaitonsa suorittamalla hyväksytysti yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön erikoistumistutkinto eli KHT-erikoistumistutkinto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä HT-tilintarkastaja, joka edelleen täyttää 2 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetyt kelpoisuusedellytykset, on hyväksyttävä JHT-tilintarkastajaksi. JHT-tilintarkastaja on erikoistunut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksiin ja sen erityispiirteisiin.

Momentin 1 kohdassa säädetyt edellytykset vastaavat edellä 1 momentin 1 kohdassa säädettyjä KHT-tilintarkastajan hyväksymisedellytyksiä.

Momentin 2 kohdassa edellytetään joko julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tehtävän edellyttämien opintojen suorittamista tai vaihtoehtoisesti vähintään yhden vuo-

den ja kuuden kuukauden kokemusta julkishallinnon ja -talouden tehtävistä.

Kohdassa tarkoitettu kokemus voi sisältyä kokemukseen, jota tilintarkastaja on jo hankkinut esimerkiksi täyttääkseen edellä 2 §:n 1 momentin 3 tai 5 kohdassa edellytetyn käytännön kokemuksen HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakiessaan. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tässä kohdassa tarkoitetuista julkishallinnon ja -talouden tehtävistä.

Momentin 3 kohdassa edellytetään, että tilintarkastajan on tullut osoittaa ammattitaitonsa suorittamalla hyväksytysti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinto eli JHT-erikoistumistutkinto.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin poikkeus edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja opintoja koskevasta vaatimuksesta. Vaatimuksesta voidaan poiketa, jos tilintarkastaja on suorittanut hyväksytysti oppiaineita käsittelevät lisätehtävät. Jos tilintarkastaja ei ole suorittanut kaikkia edellytettyjä opintoja, voi hän korvata näitä erillisillä lisätehtävillä. Puuttuvien opintojen korvaaminen lisätehtävillä on kuitenkin mahdollista vain rajoitetusti ja lähtökohta on, että opinnot suoritetaan korkeakouluissa. Opintojen korvausmahdollisuudesta, mukaan lukien siitä, miten laajasti opintoja voidaan korvata, säädetään tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin muissa maissa hyväksytyjen tilintarkastajien hyväksymisestä KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi. Säännös perustuu tilintarkastusdirektiivin 14 artiklaan. Momentin mukaan muussa ETA-valtioissa hyväksytty tilintarkastaja ja ammattipätevyyden vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen nojalla henkilö, jolla on tilintarkastajan ammattipätevyys muussa valtiossa, on hyväksyttävä KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi. Ennen hyväksymistä henkilön tulee kuitenkin suorittaa hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Pykälän 5 momentissa säädetäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksenantovaltuuksista. Asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, opintojen korvaamisesta lisätehtävillä ja käytännön kokemuksesta sekä tutkinnosta, tutkintovaatimuksista ja kelpoisuuskokeesta.

4 §. Tutkinnot ja niihin osallistuminen. Pykälässä säädetäisiin tutkinnoista ja niihin osallistumisesta. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin tutkintojen kalenterivuositaisesta vähimmäismäärästä. Niin HT-tutkinto kuin KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot järjestetään vähintään kerran kalenterivuodessa.

Tutkintoihin voi osallistua pykälän 2 momentin mukaan vain henkilö, joka on saanut osallistumisluvan Tilintarkastusvalvonnalta. Saatu lupa on voimassa myöntämisvuoden ja viisi seuraavaa kalenterivuotta.

Luvan myöntämisen edellytyksistä säädetäisiin pykälän 3—5 momentissa. Tutkintoon osallistumisen edellytykset täyttävälle hakijalle on myönnettävä lupa eikä Tilintarkastusvalvonta asiaa ratkaistessaan voi käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin niistä edellytyksistä, jotka hakijan tulee täyttää saadakseen luvan osallistua HT-tutkintoon. Edellytykset ovat yhteydessä HT-tilintarkastajaksi hyväksymisen edellytyksiin. Saadakseen luvan osallistua tutkintoon henkilön tulee täyttää momentissa määritellyt osin HT-tilintarkastajaksi hyväksymisen edellytykset. Muilta osin edellytykset tutkitaan tutkinnon suorittamisen jälkeen hyväksymishakemusta käsiteltäessä.

Momentissa edellytetään, että henkilön tulee täyttää 2 §:n 1 momentin 3 kohdan edellytys korkeakoulututkinnosta tai seitsemän vuoden käytännön kokemuksesta. Lisäksi henkilön on tullut suorittaa saman momentin 4 kohdassa tarkoitettut opinnot. Opintoja koskevasta vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa siltä osin kuin henkilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät. Lisätehtävillä tarkoitetaan niitä lisätehtäviä, joista säädetään 2 §:n 2 momentissa. Lisäksi henkilöllä tulee olla 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa edellytettyä käytännön kokemusta siten, että edellytetystä määrästä saa puuttua enintään 12 kuukautta. Tämä tarkoittaa, että henkilöllä tulee olla joko vähintään kaksi vuotta käytännön kokemusta tilinpäätösten tai konsernitalinpäätösten tilintarkastuksesta tai vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta taikka vähintään 14 vuotta ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä. Puuttuvat 12 kuukautta voi siten hankkia myös tutkinnon jälkeen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, jotka hakijan tulee täyttää saadakseen luvan osallistua KHT-erikoistumistutkintoon. Henkilöltä edellytetään, että hän on suorittanut hyväksytysti HT-tutkinnon. Henkilö voidaan kuitenkin hyväksyä suorittamaan erikoistumistutkintoa myös, jos hänellä on lupa osallistua HT-tutkintoon. Käytännössä lupa sekä HT- että erikoistumistutkintoon voidaan myöntää samanaikaisesti. Lisäksi henkilöltä edellytetään, että hän täyttää 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan osallistumislupa myöntää, vaikka edellytetystä käytännön kokemuksesta puuttuu 12 kuukautta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, jotka hakijan tulee täyttää saadakseen luvan osallistua JHT-erikoistumistutkintoon. Henkilöltä edellytetään, että hän on suorittanut hyväksytysti HT-tutkinnon. Henkilö voidaan kuitenkin hyväksyä suorittamaan erikoistumistutkintoa myös, jos hänellä on lupa osallistua HT-tutkintoon. Käytännössä lupa sekä HT- että erikoistumistutkintoon voidaan myöntää samanaikaisesti. Lisäksi henkilöltä edellytetään, että hän täyttää 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan osallistumislupa myöntää, vaikka edellytetystä käytännön kokemuksesta puuttuu 12 kuukautta. Lupa voidaan myöntää myös, jos henkilöltä puuttuu enintään kuusi kuukautta 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta kokemuksesta julkishallinnon ja -talouden tehtävistä. Opintojen suorittamista koskevasta vaatimuksesta voidaan poiketa, jos henkilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa hakija on saanut luvan osallistua sekä tilintarkastajatutkintoon että erikoistumistutkintoon. Erikoistumistutkintoon osallistuminen on mahdollista vain, jos henkilö osallistuu siihen samanaikaisesti HT-tutkinnon kanssa. Samanaikainen osallistuminen tarkoittaa käytännössä, että henkilö osallistuu molempiin tutkintoihin samalla tutkintokierroksella tai muuten siten, että henkilö on jo osallistunut tilintarkastajatut-

kintoon, mutta tutkinnon hyväksytystä suoritamisesta ei vielä erikoistumistutkintoon osallistuttaessa ole tietoa saatavilla.

Momentissa säädettäisiin myös niistä tilanteista, joissa henkilön tutkintosuoritus hylätään HT-tutkinnossa, mutta erikoistumistutkinto suoritetaan hyväksytysti. Tällöin erikoistumistutkinnon suoritus on voimassa tutkintovuoden eli sen kalenterivuoden, jonka tutkinnosta on kyse sekä viisi seuraavaa kalenterivuotta. Jos henkilö ei suorita HT-tutkintoa tuona aikana, erikoistumistutkinnon suoritus raukeaa ja erikoistumistutkinto on suoritettava uudelleen. HT-tutkinto on tilintarkastajan perustavaa osaamista mittaava tutkinto ja henkilöllä, joka siinä toistuvasti epäonnistuu tai jättää siihen toistuvasti osallistumatta, ei katsota olevan myöskään erikois pätevyyden tarkoittamaa ammattitaitoa.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin hakemusmenettelystä.

5 §. Tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastusyhteisöksi hyväksymisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentti vastaa osin voimassa olevan lain 33 §:n 1 momenttia ja 34 §:n 1 momenttia. Momentissa säädettäisiin ensinnäkin niistä yhteisömuodoista, joissa tilintarkastusyhteisö voi toimia. Voimassa olevasta 33 ja 34 §:stä poiketen tilintarkastusyhteisö voi toimia myös osuuskuntamuodossa.

Momentin 1 kohtaan ehdotetaan voimassa olevan 33 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 34 §:n 1 momentin 1 kohtaa vastaavaa säännöstä edellytyksistä toimia riippumattomana tilintarkastusyhteisönä.

Momentin 2 kohta vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 33 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 34 §:n 1 momentin 2 kohtaa paitsi että siinä otetaan huomioon myös osuuskuntamuotoinen toiminta. Kohdassa säädetään rajoite osuuskunnan jäsenten ja edustajiston äänimäärän jakautumiselle. Vastaavaa periaatetta noudattava rajoitus on voimassa olevassa laissa säädetty jo muille yhtiömuodoille.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin rajoitteita tilintarkastusyhteisön hallituksen kokoonpanolle. Kohta vastaa muutoin voimassa olevan lain 33 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja

34 §:n 1 momentin 3 kohtaa paitsi, että yhtiön hallituksen kokoonpanoa rajoittavaa sääntelyä kevennetään. Rajoitus ei voimassa olevan lain tavoin enää kohdistu vähintään kahteen kolmasosaan vaan riittää, että yli puolet osakeyhtiön tai osuuskunnan hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhteisössä työskenteleviä tilintarkastajia tai ETA-valtiossa hyväksyttyjä tilintarkastajia.

Momentin 2 ja 3 kohdassa voidaan tilintarkastajina ottaa huomioon HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajat. Momentin 2 ja 3 kohdan edellytykset täyttävät tilintarkastusdirektiivin 3 artiklan 4 kohdan c alakohdassa asetetut vaatimukset tilintarkastusyhteisön hallintotai johtuelimen kokoonpanolle.

Momenttiin ehdotetaan uutta 4 kohtaa. Siinä edellytetään, että tilintarkastusyhteisön vastuunalainen yhtiömies, toimitusjohtaja tai toimitusjohtajan sijainen, hallituksen jäsen tai varajäsen ei ole toiminnallaan osoittanut olevansa sopimaton tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään. Samalla kun 3 kohdan vaatimusta kevennetään voimassa olevaan lakiin verrattuna, on toisaalta tarpeen edelleen varmistua siitä, että yhteisö pysyy hyvämaineisena ja että johto ei ole sopimaton toimimaan vastuullisissa tehtävissä tilintarkastusyhteisössä. Säännöksen taustalla on tilintarkastusdirektiivin 4 artikla, jossa edellytetään hyväksyttäviltä tilintarkastusyhteisöiltä hyvää mainetta.

Pykälän 2 momentissa täsmennetään 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden sopivuutta. Henkilö on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla sopimaton tehtävään, jos hänet on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastusyhteisön vastuuvollisena. Henkilöä ei myöskään pidetä sopivana tehtävään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään. Tällainen toiminta saattaa olla esimerkiksi paikkaansa pitämättömien tietojen antaminen valvontaviranomaisille.

Tilintarkastusvalvonnalla ei ole yleistä selvitysvuorollisuutta henkilön sopivuudesta muutoin kuin rikos- ja sakkorekisterien osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ulkomaisten yhteisöjen hyväksymisestä. Momentti vastaa muutoin voimassa olevan lain 33 §:n 2 momenttia ja 34 §:n 2 momenttia paitsi, että ehdotetussa momentissa huomioidaan osuuskuntamuotoinen toiminta siten, että yhteisömuotoihin lisätään maininta osuuskunnasta.

6 §. *Oikeus käyttää ammattinimikettä.* Pykälään ehdotetaan säännöstä oikeudesta käyttää ammattinimikettä. Suojattuja nimikkeitä ovat luonnollisten henkilöiden pätevyyksiä osoittavat tilintarkastajan ammattinimikkeet sekä tilintarkastusyhteisö. Myös nimikkeisiin viittaavat lyhenteet HT, KHT ja JHT suojataan säännöksellä. Jos henkilön hyväksyminen ei ole voimassa, ei hänellä ole oikeutta ammattinimikkeen käyttöön. Ammattinimikettä ei siten voi käyttää henkilö, jonka hyväksyminen on lakkautettu tai peruutettu.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta käyttää HT-tilintarkastajan ammattinimikettä ja siihen viittaavaa lyhennettä. Tätä ammattinimikettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta käyttää KHT-tilintarkastajan ammattinimikettä ja siihen viittaavaa lyhennettä. Tätä ammattinimikettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti KHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin oikeudesta käyttää JHT-tilintarkastajan ammattinimikettä ja siihen viittaavaa lyhennettä. Tätä ammattinimikettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti JHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Tilintarkastusyhteisön nimikettä saa pykälän 4 momentin mukaan käyttää vain 1 §:n mukaisesti hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

7 §. *Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin hyväksymisen lakkauttamisesta ja palauttamisesta. Pykälä koskee niin HT-tilintarkastajaksi hyväksymisen kuin KHT- ja JHT-erikoispätevyyden hyväksymisen lakkauttamista ja palauttamista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin hyväksymisen lakkauttamisesta tilintarkastajan omasta pyynnöstä. Tilintarkastaja voi lakkauttaa myös pelkän KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksymisen eli KHT- tai JHT-erikoispätevyyden. Jos henkilö lakkauttaa HT-tilintarkastajaksi hyväksymisen, myös hyväksytyt erikoispätevyydet lakkaavat.

Lakkauttamismahdollisuudesta on säädetty myös voimassa olevan lain 36 §:n 1 momentissa. Voimassa olevan lain mukaisesta määräajaksi lakkauttamisesta luovutaan. Laissa ei myöskään enää säädetä lakkauttamisen voimassa olosta toistaiseksi. Se on tarpeetonta, koska lakkauttaminen päättää hyväksymisen, kunnes se hakemuksesta myöhemmin mahdollisesti palautetaan.

Lakkauttaminen tapahtuu tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön kirjallisella pyynnöllä, joka perustuu hakijan omaan harkintaan. Pyyntö ei edellytä minkäänlaisen lakkauttamisen syytä koskevan selvityksen esittämistä. Tilintarkastusvalvonta tekee päätöksen hyväksymisen lakkauttamisesta, ja tilintarkastajan hyväksyminen lakkaa päätöksen saatua lainvoiman.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin tilintarkastajan kuoleman johdosta tapahtuvasta hyväksymisen lakkauttamisesta. Tilintarkastusvalvonta lakkauttaa oma-aloitteisesti hyväksymisen saatuaan tiedon tilintarkastajan menehtymisestä.

Momentin 3 kohdan mukaan tilintarkastajan hyväksyminen lakkautetaan myös, jos tilintarkastaja ei ole suorittanut 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja maksuja kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun maksamatta jättämisestä on hänelle huomautettu. Hyväksymisen lakkauttamiseen ei tule ryhtyä vielä lyhyiden maksuviivästysten johdosta. Lisäksi tilintarkastajalle tulee varata mahdollisuus laiminlyönnin korjaamiseen kohtuullisessa ajassa. Jos maksua ei maksuhuomautuksesta huolimatta suoriteta, Tilintarkastusvalvonta voi lakkauttaa hyväksymisen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lakkautetun hyväksymisen palauttamisesta. Hyväksyminen on palautettava, jos momentissa määritellyt palauttamisen edellytykset täyttyvät. Palauttamisesta päättämiseen ei sisälly tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Hakija on

velvollinen esittämään tarpeellisen selvityksen hakemuksen ratkaisemiseksi. Jos tilintarkastajan hyväksyminen on lakkautettu 1 momentin 1 kohdan nojalla tilintarkastajan omasta pyynnöstä, tällaisia selvityksiä ovat esimerkiksi ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä osoittavat kouluttautumista koskevat todistukset.

Nykyinen käytäntö, jossa tilintarkastaja lakkauttaa hyväksymisensä ajaksi, jolloin ei toimi tilintarkastajan tehtävissä, voi jatkua, sillä hyväksyminen on hakemuksesta palautettava, kunhan hyväksymisen edellytykset sekä ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä koskeva vaatimus täyttyvät hakijan kohdalla.

Jos hyväksyminen on lakkautettu 1 momentin 3 kohdan nojalla, hyväksymisen palauttaminen edellyttää sen lisäksi, että hakija täyttää edelleen hyväksymisen edellytykset ja 4 luvun 2 §:n vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä, että hakija on suorittanut erääntyneet maksut.

8 §. Tilintarkastajatutkintorekisteri. Pykälä sisältää säännökset tilintarkastajien tutkintorekisteristä, rekisterin pitäjistä, rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisteriin merkittävistä tiedoista ja tietojen säilytysajasta.

Rekisteriä pidetään 1 momentin mukaan HT-, KHT- ja JHT-tutkintoihin sekä 2 ja 3 §:ssä tarkoitettuun kelpoisuuskokeeseen osallistuneista. Lisäksi rekisteriin merkitään tiedot 2. lakiehdotuksen 12 §:n 22 momentin nojalla JHTT-tilintarkastajan siirtymäkokeeseen osallistuneista. Rekisteriä pitää Tilintarkastusvalvonta.

Rekisteriä pidetään 2 momentin mukaan tutkinto- ja koetietojen säilyttämistä, Tilintarkastusvalvonnan tehtävien hoitamista sekä järjestelmän toimivuuden seuranta varten.

Rekisteriin tallennetaan 3 momentin mukaisesti henkilön nimi, henkilötunnus sekä tiedot tutkinnon tai kokeen nimestä, tuloksesta ja suorittamisajankohdasta. Jos erikoistutustutkinnon suoritus raukeaa 4 §:n 6 momentin nojalla, merkitään myös tästä tieto rekisteriin.

Pykälän 4 momentin mukaan tiedot säilytetään rekisterissä 50 vuotta. Tietojen säilyttäminen on rekisterin käyttötarkoitus huomioiden ottaen perusteltua sen vuoksi, että tutkinnon tai kokeen suoritus on edellytys HT-

tilintarkastajan ja erikoispätevyyden hyväksymiselle. Tieto tutkimon tai kokeen suorittamisesta tulee olla tarvittaessa jälkeenpäin tarkistettavissa.

9 §. Tilintarkastajarekisteri. Pykälässä säädetäisiin tilintarkastajarekisteristä, rekisterin pitäjistä, rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisteriin merkittävistä tiedoista sekä tietojen säilytysajasta. Tilintarkastajarekisteri on osittainen henkilökisteri, ja siitä säädetäisiin siltä osin lain tasolla, kun kyse on henkilötietojen käsittelystä, josta tulee perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaisesti säätää lailla. Rekisterin sisällön tulee vastata myös tilintarkastusdirektiivin 15—17 artiklassa asetettuja rekisteriä koskevia yksityiskohtaisia vaatimuksia, joten tarkempia säännöksiä rekisterin sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tilintarkastusvalvonta pitää pykälän 1 momentin mukaan tilintarkastajarekisteriä. Rekisteriä pidetään sen mahdollistamiseksi, että jokainen, esimerkiksi tilintarkastuspalveluja tarvitseva, saa tiedon siitä, kuka on tilintarkastaja sekä muut mahdolliset näistä tarvitsemansa tiedot. Lisäksi rekisteriä pidetään tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisten palauttamista varten.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin tilintarkastajarekisteriin tallennettavista tiedoista.

Momentin 1 kohdan mukaan rekisteriin tallennetaan luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, tallennetaan rekisteriin henkilön syntymäaika. Yhteisön osalta rekisteriin tallennetaan toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus.

Momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin tallennetaan rekisteröintipäivämäärä ja tilintarkastajalle rekisteröitäessä annettava tunnusnumero. Tilintarkastajan yksilöintiin voidaan käyttää siten henkilötunnuksen ja yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi tilintarkastajan tunnusnumeroa.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin tallennetaan postiosoite ja puhelinnumero.

Momentin 4 kohdan mukaan rekisteriin tallennetaan tieto HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksymisestä ja hyväksymisajankohdasta. Jos tilintarkastajan hyväksyminen lakkautetaan 7 §:n nojalla tai peruutetaan 10 luvun

2 §:n nojalla, tallennetaan rekisteriin hyväksymisen päättymisajankohta.

Momentin 5 kohdan mukaan rekisteriin tallennetaan hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta.

Momentin 6 kohdan mukaan rekisteriin merkitään tilintarkastajalle 10 luvun 1 §:n nojalla annettu huomautus tai varoitus sekä 10 luvun 2 §:n nojalla tehty hyväksymisen peruuttaminen. Hyväksymisen peruuttamisena tallennetaan tieto sekä HT- että KHT- tai JHT-hyväksymisen peruuttamisesta.

Momentin 7 kohdan mukaan rekisteriin merkitään tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai sen puuttuessa syntymäaika taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin tilintarkastajarekisteriin tallennettavien tietojen säilytysajasta. Rekisteriin merkityistä tiedoista osa säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu tai peruutettu eli siitä, kun henkilö ei enää ole tilintarkastaja. Muut tiedot säilytetään tätä lyhempiä aikoja. Voimassa olevan lain mukaan kaikki tilintarkastajaa koskevat tiedot poistetaan rekisteristä, jos hyväksyminen lakkautetaan tai peruutetaan.

Momentin 1 kohdan mukaan 30 vuotta säilytettäviä tietoja ovat henkilön ja yhteisön yksilöintitiedot, rekisteriin merkitsemistä koskevat tiedot, pätevyudet ja niiden hyväksymis- ja hyväksymisen päättymisajankohdat sekä oma-aloitteisen hyväksymisen lakkauttamisen ja palauttamisen ajankohdat. Tiedot säilytetään 30 vuotta, sillä tieto tilintarkastajan hyväksymisestä ja sen voimassaolosta tulee olla myös jälkikäteen tarkistettavissa.

Momentin 2 kohdassa säädetäisiin huomautusta, varoitusta ja hyväksymisen peruuttamista koskevan tiedon poistamisesta rekisteristä. Peruuttamista koskeva tieto on rekisterissä kymmenen vuotta siitä, kun peruuttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman. Voimassa olevan lain mukaan peruuttamista koskevaa tietoa ei rekisteröidä, koska henkilö poistetaan kokonaan rekisteristä, jos hyväk-

syminen peruutetaan. Momentin mukaan huomautusta koskeva päätös on rekisterissä kolme vuotta ja varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta siitä, kun seuraamusta koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin muiden rekisteriin merkittävien tietojen säilyttämisestä. Nämä tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu tai peruutettu lainvoimaisella päätöksellä eli kunnes henkilö ei enää ole tilintarkastaja.

Pykälän 4 momentti vastaa teknisin täsmennyksin voimassa olevan lain 37 §:n 2 momenttia muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyn ja rekisteröidyn tilintarkastajan tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta säätää rekisteriin merkittävistä tiedoista ja rekisterinpidosta tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Velvollisuus ilmoittaa hyväksymisedellytysten ja rekisteritietojen muutoksista. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa hyväksymisen edellytyksissä tapahtuneista muutoksista sekä huolehtia häntä koskevien rekisteritietojen ajantasaisuudesta. Tämä on edellytyksenä tilintarkastajarekisterin pitämiseksi ajan tasalla.

Tilintarkastajan tulee pykälän 1 momentin mukaan viipymättä ilmoittaa Tilintarkastusvalvonnalle hyväksymisen edellytyksissä tapahtuneista muutoksista. Tilintarkastajan tulee siten ilmoittaa esimerkiksi, jos hänet asetetaan konkurssiin tai määrätään liiketoimintakieltoon. Tilintarkastajan tulee ilmoittaa myös tilintarkastajarekisteriin merkittävien tietojen muutoksista. Ilmoitusvelvollisuus ei koske niitä luonnollisia henkilöitä tai yhteisöjä, joiden hyväksyminen on lakkautettu tai peruutettu eli jotka eivät enää ole tilintarkastajia. Näiden osalta rekisterissä ei säilytetä sellaisia tietoja, jotka vaativat päivittämistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että velvollisuus rekisteritietojen muutosten ilmoittamiseen koskee myös rekisteröityä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajaa.

11 §. Tietojensaanti rekistereistä. Pykälässä säädettäisiin tietojen saannista tässä laissa tarkoitetuista rekistereistä eli tilintarkastajatutkintorekisteristä ja tilintarkastajarekisteristä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilintarkastajarekisterin sähköisestä julkaisemisesta. Osan tilintarkastajarekisteriin tallennettavista tiedoista tulee olla tilintarkastuspalveluita käyttävien ja myös muiden sidosryhmien helposti saatavilla, jotta nämä voivat esimerkiksi varmistua siitä, kuka on tilintarkastaja, onko tilintarkastajalla esimerkiksi KHT-tai JHT-erikoispätevyys ja mitkä ovat tilintarkastajan yhteystiedot. Tämän mahdollistamiseksi momentissa säädettäisiin rekisteritietojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa. Julkaista ei kuitenkaan saa luonnollisen henkilön henkilötunnuksen tunnusosaa.

Ehdotettu 1 momentti syrjäyttää erityissäännöksenä, mitä julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta. Mainitun säännöksen mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena tai sähköisesti vain, jos luovutuksen saajalla on henkilötietolain (523/1999) mukaan oikeus käsitellä pyydettyjä henkilötietoja. Tällaisen tietojen käyttötarkoitusta koskevan ehdon toteuttamista ei voida soveltaa annettaessa tilintarkastajia koskevia henkilötietoja sähköisen tietoverkon kautta. Käyttörajoitus ei ole tarpeen yksityisyyden suojan vuoksi, sillä luovutettavat tiedot liittyvät ammatinharjoittamiseen eikä Internetin kautta saa luovuttaa tilintarkastajan henkilötunnuksen tunnusosaa.

Momentissa säädettäisiin lisäksi tietojen poistamisesta yleisestä tietoverkosta. Tiettyä tilintarkastajaa koskevat tiedot olisivat sähköisesti saatavilla ainoastaan niin kauan kuin hän tai se on tilintarkastaja. Tilintarkastajan tiedot poistettaisiin Internet-sivustolta ilman aiheutonta viivästystä, kun hyväksyminen on 7 §:n mukaan kokonaan lakkautettu tai 10 luvun 2 §:n nojalla kokonaan peruutettu lainvoimaisella päätöksellä.

Pykälän 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä tilintarkastajatutkintorekisterin ja tilintarkastajarekisterin tiedoista. Tietojensaantioikeuden ulkopuolelle jää kuitenkin luonnollisen henkilön henkilötunnuksen tunnusosa, jollei tiedon saamiselle ole hyväksyttävää perustetta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös oikeudesta saada merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia sähköisesti.

7 luku

**Ohjaus, kehittäminen ja
valvonta**

1 §. Tilintarkastusvalvonta. Pykälässä säädetäisiin tilintarkastajien valvonnan järjestämisestä. Tilintarkastus on keskeinen osa yhtiön taloudellisen raportoinnin ketjua, ja se on keskeisessä asemassa taloudellisten tietojen luotettavuuden kannalta. Tilintarkastuksella on tärkeä yhteisöoikeudellinen tehtävä ja tehtävä julkisyhteisöjen ja julkisten varojen käytön tarkastuksessa. Tilintarkastus palvelee myös yleistä yhteiskunnallista etua. Sillä on tärkeä rooli taloudellisen vakauden tukemisessa ja harmaan talouden torjunnassa. Tilintarkastajien julkista valvontaa säännellään tilintarkastusdirektiivissä ja EU:n tilintarkastusasetuksessa, joissa molemmissa korostuu toimialan julkisen viranomaisvalvonnan merkitys tilintarkastuksen luotettavuuden ja laadun edistämiseksi sekä toimialan valvonnessa. Tilintarkastusvalvonnan rooli tilintarkastusta koskevan normiston kehittämisessä sekä EU- ja kansainvälisessä yhteistyössä on myös kasvanut.

Pykälän *1 momentin* mukaan Tilintarkastusvalvonta on Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tilintarkastajien valvonta säädetäisiin Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013) Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäväksi. Tilintarkastusvalvonta olisi yksi viraston vastuualue, joten, jollei tässä laissa muuta säädetä, valvonnan johtamiseen ja ratkaisuvaltaan sovelletaan, mitä Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa säädetään.

Pykälän *2 momentissa* säädetäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin Tilintarkastusvalvonnan organisoinnista Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä valvonnessa noudattavasta menettelystä.

2 §. Tilintarkastusvalvonnan tehtävät. Pykälässä säädetäisiin Tilintarkastusvalvonnan tehtävistä. Tilintarkastusvalvonta vastaa *1 momentin* mukaan tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä tilintarkastajien valvonnasta. Tehtäviin sisältyy siten nykyjärjestelmän tavoin niin ohjaavia ja kehittäviä tehtäviä kuin ennakoivaa ja kurinpidollista tilintarkastajien toiminnan valvontaa. Yksityiskohtaisista valvonnan keinoista

tai valvontamääristä ei säädetä lain tasolla. Valvonnan tasoa ja kohdentumista seurataan Patentti- ja rekisterihallituksen tulosohjauksen yhteydessä. Patentti- ja rekisterihallituksen tulosohjauksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, joka vastaa myös tilintarkastuksen sääntelystä.

Momentin *1 kohdan* mukaan Tilintarkastusvalvonnan tehtävänä on hyväksyä tilintarkastajat sekä vastata hyväksymisjärjestelmästä ja sen kehittämisestä. Tehtävät sisältävät myös vastuun tutkintojärjestelmästä ja sen kehittämisestä.

Momentin *2 kohdan* mukaan Tilintarkastusvalvonnan tehtävänä on valvoa, että tilintarkastajat toimivat tilintarkastuslain, sen nojalla annettujen säännösten ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslain, joka on tämän esityksen 2. lakiehdotuksena, mukaisesti. Osana edellä mainittujen lakien noudattamista valvotaan hyvän tilintarkastustavan noudattamista. Vakiintuneesti osana hyvää tilintarkastustapaa arvioidaan myös tilintarkastajan muusta laista johtuvien velvoitteiden noudattamista.

Tilintarkastusvalvonta voi käynnistää tutkinnan tilintarkastajan menettelyn säännösten mukaisuudesta esimerkiksi yksittäisessä tilintarkastustoimeksiannossa tilintarkastajaan kohdistuvan kantelun tai muun saamansa tai julkisuuteen tulleen tiedon perusteella. Tilintarkastajalle mahdollisesti määrättävän hallinnollisen seuraamuksen määrittäminen kuuluu Tilintarkastusvalvonnessa toimivan tilintarkastuslautakunnan ratkaisuvaltaan siten kuin 5 §:ssä säädetään.

Valvontaa voidaan tehdä myös teemaperusteisin tarkastuksin ja muuna pistokoemaisena valvontana esimerkiksi sen selvittämiseksi, noudattavatko tilintarkastajat tilintarkastuslakia, kuten tilintarkastuskertomusta koskevia säännöksiä ja hyvää tilintarkastustapaa. Hyvän tilintarkastustavan edistämiseksi voidaan esimerkiksi tarkastuksin tai tietopyynnöin selvittää hyvän tilintarkastustavan noudattamista.

Momentin *3 kohdan* mukaan Tilintarkastusvalvonnan tehtävänä on valvoa, että tilintarkastajat ylläpitävät ja kehittävät ammattitaitoaan ja säilyttävät hyväksymisen edellytykset. Valvontaa tehdään esimerkiksi tilintarkastajilta vuosittain pyydettyjen valvon-

tailmoituksilla. Valvontailmoituksella valvonnalle annetaan muun muassa selvitystä ammattitaidon ylläpitämisestä. Valvonnan piirissä ovat jatkossa myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa tarkoitetuissa tehtävissä toimivat tilintarkastajat. Osaamisen ylläpidon tulee siten olla mahdollista myös silloin, kun toimitaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävissä tai valtiontalouden tarkastusvirastossa tilintarkastustehtävissä taikka muussa julkishallinnon- ja talouden tilintarkastustehtävässä.

Momentin 4 kohdan mukaan Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastuksen laatua. Osana tätä valvontaa valvotaan tilintarkastajien sisäisiä laadunvalvontajärjestelmiä eli tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön laadunvarmistusta. Tilintarkastajilla on voimassa olevan lain tavoin velvollisuus varmistaa työnsä laadusta. Kohdassa tarkoitettu valvonta koskee tilintarkastajan suorittaman tilintarkastustyön laatua. Muiden toimeksiantojen osalta laatua arvioidaan osana hyvän tilintarkastustavan mukaisuutta.

Tilintarkastusvalvonnan tulee kohdan mukaan myös huolehtia laadunvalvontajärjestelmän kehittämisestä.

Momentin 5 kohdan mukaan Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä. Tilintarkastuksen yleinen ohjaus ja kehittäminen sisältää niin yksityisen kuin julkisen sektorin yleisen ohjauksen ja kehittämisen tehtävät.

Yleiset ohjaus- ja kehittämistehtävät koskevat esimerkiksi hyvää tilintarkastustapaa yksityisellä ja julkisella sektorilla, EU:ssa mahdollisesti hyväksyttävien kansainvälisten tilintarkastusstandardien soveltamisen suhteellisuutta sekä tilintarkastajan riippumattomuutta ja esteellisyyttä. Koska yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajien valvontatehtävät olisivat samalla valvojalla, tulee valvonnan myös ohjata yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastuksen kehittymistä järjestelmän yhtenäisyyttä tukevalla tavalla.

Ohjaus- ja kehittämistehtävissä on huomioitava tilintarkastettavien yhteisöjen ja tilintarkastajien toiminnan laatuun ja laajuuteen liittyvät eroavaisuudet. Valvonnassa on edistettävä tilintarkastuskäytännön sovittamista

ja soveltumista erilaisiin ja -laajuisiin toimeksiantoihin. Valvonnassa on huomioitava myös muita tilintarkastuksen sääntelyn taustalla olevia näkökohtia, kuten tilinpäätösten ja tilintarkastusten uskottavuus ja luotettavuus, tilintarkastuksen korkea laatu, riittävän turvan antaminen säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen sijoittajille ja toisaalta pienempien yhteisöjen omistajille ja jäsenille, yleisen yhteiskunnallisen edun näkökulma, tilintarkastuksen kustannukset ja se, ettei aiheuteta tarpeetonta rasitetta yrityksille.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin Tilintarkastusvalvonnan tehtävistä kansainvälisessä yhteistyössä. Tilintarkastusvalvonta osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon sekä toimii tilintarkastusdirektiivin 2006/43/EY 32 artiklassa tarkoitettuna valvontaviranomaisena.

Momentin 7 kohdan mukaan valvonnan tulee hoitaa muut sille tässä laissa säädetyt tehtävät. Tällaisia ovat muun muassa rekisterien ylläpitämiseen liittyvät tehtävät.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonnan tulee hoitaa myös sille osoitetut muut Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävät. Tämä on luontevaa Tilintarkastusvalvonnan ollessa osa Patentti- ja rekisterihallitusta. Siten Tilintarkastusvalvonnan tulee hoitaa esimerkiksi sille osoitetut tietopalvelujen tuotamistehtävät sekä sellaiset selvitys-, kokeilu-, seuranta- ja suunnittelutehtävät sekä muut tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö antaa tai joista erikseen säädetään.

3 §. Valvottavat. Pykälään ehdotetaan säännöstä Tilintarkastusvalvonnan valvottavista. Pykälän 1 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 48 §:n 1 ja 2 momenttia. Momentin mukaan Tilintarkastusvalvonnan valvottavia ovat myös muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyt tilintarkastajat, jotka on rekisteröity 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilintarkastajaan kohdistuvien valvonta-asioiden vanhentumisesta. Momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi asiaa, jos tutkinnan kohteena olevista tapahtumista on ku-

lunut yli kuusi vuotta. Voimassa olevan lain mukaan seuraamusta ei voida määrätä, jos moitittavasta toiminnasta on kulunut yli kuusi vuotta. Säännös on käytännössä osoittautunut liian rajoittavaksi. On tilanteita, joissa valvonnan tulee voida tutkia ja sanktoida myös menettelyä, josta on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta. Esimerkiksi tilintarkastajan moitittavaan menettelyyn liittyvät oikeudenkäynnit yleisissä tuomioistuimissa saattavat olla pitkäkestoisia. Sanktioinnin tulee olla mahdollista edelleen tällaisen oikeudenkäynnin päätyttyä, vaikka tilintarkastajan menettelystä olisi tuolloin kulunut jo yli kuusi vuotta. Ehdotettu säännös mahdollistaa siten tutkinnan ja sanktioinnin myös kuuden vuoden jälkeen edellyttäen, että asia on otettu tutkittavaksi ennen kuuden vuoden vanhentumisajan täyttymistä. Ehdotettu säännös on myös yhdenmukainen 4 luvun 4 §:ssä säädetyn tilintarkastusaineiston säilyttämisen vähimmäisajan kanssa.

Pykälän 4 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta voi jättää valvonta-asian tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla. Valvonnan kohteena ovat siten niin luonnolliset henkilöt kuin yhteisöt ajalta, jolloin hyväksyminen oli voimassa, riippumatta siitä, onko hyväksyminen sittemmin lakkautettu tai peruutettu.

Voimassa olevaan lakiin perustuneessa valvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että valvontatoimenpiteitä voidaan kohdistaa ainoastaan tilintarkastajiin, joiden hyväksyminen on voimassa. Valvonnan tulee kuitenkin voida tutkia tilintarkastajan toimia siitä riippumatta, onko tilintarkastajan hyväksyminen ehditty esimerkiksi tilintarkastajan toimesta lakkauttaa ennen tutkinta-asian vireille tuloa tai seuraamuksen määräämistä. Valvontatoimia voidaan kohdistaa ja seuraamus määrätä henkilölle riippumatta siitä, onko henkilö esimerkiksi hallinnollisen seuraamuksen määräämishetkellä tilintarkastaja vai ei. Menettely voidaan siten tutkia, vaikka tilintarkastaja on ennen käynnistettyä tutkintaa tai ennen hallinnollisen seuraamuksen määräämistä lakkauttanut hyväksymisensä. Henkilölle voidaan näissäkkin tilanteissa mää-

rätä seuraamus, joka merkitään tilintarkastajarekisteriin ja otetaan huomioon mahdollisen hyväksymisen palauttamista koskevan asian käsittelyn yhteydessä.

Valvontavaltuuksien käyttö ja seuraamusten määrääminen perustuvat toimintaan tilintarkastajana eli aikaan, jolloin henkilön tai yhteisön hyväksyminen oli voimassa, vaikka hän tai se olisi sittemmin lakkauttanut hyväksymisen. Se, että hyväksyminen on sittemmin päättynyt, ei ole merkityksellistä valvontavaltuuksien käytön tai sanktioiden määräämisen kannalta. Asia voidaan kuitenkin jättää tutkimatta ja seuraamus määräämättä esimerkiksi asian tai sen merkityksen ollessa vähäinen tai esimerkiksi, jos tilintarkastajan hyväksyminen on lakkautettu tilintarkastajan kuoleman johdosta.

Säännös muuttaa tilintarkastajien valvonnan omaksuttua valvonnan ajallista ulottuvuutta.

4 §. Tilintarkastuslautakunta. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastuslautakunnasta, joka toimii Tilintarkastusvalvonassa. Lautakunta on ratkaisutoiminnassa itsenäinen. Tilintarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään tarkemmin 5 §:ssä.

5 §. Tilintarkastuslautakunnan ratkaisuvalt. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä asioista, joissa lautakunta käyttää ratkaisuvaltaa. Ratkaisuvaltaa Tilintarkastusvalvonnan valvonta-asioissa on siirretty ratkaisutoiminnassaan itsenäiselle lautakunnalle.

Lautakunta ratkaisee momentin 1 kohdan mukaan asiat, joissa on kyse tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä. Lautakunta seuraa tilintarkastajien toiminnan ja tilintarkastuksen yleistä kehitystä, antaa tähän liittyen ohjeita ja lausuntoja sekä tekee lainsäädäntöaloitteita.

Momentin 2 kohdan mukaan lautakunta ratkaisee asiat, joissa on kyse hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tai määräämistä jättämisestä. Kurinpidolliset asiat, joissa on kyse siitä, onko tilintarkastaja noudattanut velvollisuuksiaan, kuuluvat siten aina lautakunnan päätettäväksi. Tilintarkastusvalvonnan virkamiehistö vastaa tilintarkastajaan kohdistuvan tutkinnan käynnistämisestä ja tutkinnasta sekä toimii lautakunnan sihteeristönä ja esittelee asiat lautakunnalle ratkaistavaksi siten kuin Patentti- ja rekisterihallituk-

sen työjärjestyksessä tarkemmin määrätään. Tilintarkastusvalvonnan tutkinto päättyy aina lautakunnan päätökseen asiassa.

Momentin 3 kohdan mukaan lautakunta ratkaisee tämän lain 11 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetut oikaisuvaatimukset.

Momentin 4 kohdan mukaan tilintarkastuslautakunta päättää siitä, haetaanko muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut tilintarkastuslautakunnan hallinnollisen seuraamuksen määräämistä koskeneen päätöksen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lautakunnan yleisestä valvonnan edistämistä koskevasta tehtävästä. Lautakunnan tehtävänä on edistää tarkoituksenmukaisella tavalla Tilintarkastusvalvonnalle säädettyjen muiden tehtävien hoitamista. Tarkoitus on, että lautakunnan tai sen jaostojen asiantuntemusta voidaan hyödyntää ja kuulla myös muissa kuin nimenomaisesti lautakunnan ratkaistavaksi säädetyissä asioissa. Lautakunnan alaisuuteen voidaan tarvittaessa perustaa esimerkiksi jaostoja antamaan asiantuntijaneumyksiä muun muassa laadunvalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

6 §. Tilintarkastuslautakunnan asettaminen ja kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin tilintarkastuslautakunnan asettamisesta ja kokoonpanosta.

Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto asettaa tilintarkastuslautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi lautakunnassa on vähintään viisi ja enintään kahdeksan muuta jäsentä sekä kaksi pysyvää asiantuntijaa. Puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta kullakin jäsenellä on myös henkilökohtainen varajäsen ja pysyvällä asiantuntijalla varahenkilö. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja määrätään työ- ja elinkeinoministeriön esityksistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin lautakunnan kokoonpanosta ja jäsenten valintakriteereistä. Kaikkien jäsenten tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä. Koska lautakunta määrää seuraamuksia ja sen käsiteltäväksi tulee oikaisuvaatimuksia, on vähintään kahdella jäsenellä oltava oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Suomessa on vuoden 2011 alusta otettu oikeustieteen maisterin tutkinnon rinnalle uusi

kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Koska kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ei anna vastaavia tietoja kansallisesta oikeusjärjestyksestä kuin oikeustieteen maisterin tutkinto ja sitä vastaavat ylemmät oikeustieteen tutkinnot, kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa ei pidetä momentissa riittävänä pätevyytenä.

Lisäksi lautakunnan jäsenistöä nimitettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että lautakunnassa on sen tehtävien edellyttämä tarvittava muu asiantuntemus. Tätä tulee olla laskentatoimesta, yhteisöoikeudesta ja yritystoiminnasta, rahoitusmarkkinoista sekä julkishallinnosta ja -taloudesta. Lautakunnan pysyvien asiantuntijoiden tulee olla tilintarkastajia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lautakunnan jäsenten riippumattomuudesta. Pykälän mukaan lautakunnan jäseneksi ei voida valita tilintarkastajaa, tilintarkastusyhteisön osakasta tai vastaavassa asemassa olevaa, tilintarkastusyhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsentä taikka tilintarkastusyhteisöön työ- tai toimeksiantosuhteessa olevaa. Enemmistön jäsenistä tulee olla henkilöitä, joiden toimimisesta edellä mainituissa tehtävissä on kulunut enemmän kuin kolme vuotta.

Pykälän 4 momentin mukaan se, mitä säädetään lautakunnan jäsenistä, koskee myös vastaavasti heidän varajäseniään.

7 §. Asian käsittely tilintarkastuslautakunnassa. Pykälässä säädettäisiin asioiden käsittelystä tilintarkastuslautakunnassa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lautakunnan päätösvaltaisuudesta. Lautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä tai varajäsentä. Lisäksi, jotta lautakunta on päätösvaltainen, vähintään yhdellä edellä mainituista tulee olla oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Lautakunta tekee päätökset yksinkertaisella ääntenenemmistöllä. Äänten jakautuessa tasan puheenjohtajan tai tämän sijassa toimivan varapuheenjohtajan ääni on ratkaiseva. Pysyvät asiantuntijat eivät saa osallistua päätöksentekoon.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asioiden ratkaisemisesta tilintarkastuslautakunnassa esittelystä. Lautakunnan ratkaistavat

asiat valmistellaan Tilintarkastusvalvonnan toimesta ja siten, kuin Patentti- ja rekisterihallituksen sisäisessä työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että lautakunta voi kuulla myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Lautakunta voi siten kuulla asiantuntijoita esimerkiksi yksittäisissä kysymyksissä. Asiantuntijat voivat olla myös tilintarkastajia. Asiantuntijat eivät kuitenkaan saa osallistua lautakunnan päätöksentekoon.

Lisäksi momentissa säädettäisiin lautakunnan mahdollisuudesta perustaa jaostoja. Jaostoon voidaan nimetä myös lautakunnan ulkopuolisia henkilöitä ja näin mahdollistetaan esimerkiksi neuvoa-antavien asiantuntijajaostojen toiminta.

Koska lautakunnassa ei ole jäsenenä tilintarkastajia, tilintarkastajien näkemys on mahdollista saada lautakunnan käyttöön, paitsi pysyvien asiantuntijoiden, myös jaostojen kautta. Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta koskevien kysymysten jaoston perustaminen olisi aiheellista erityisesti siirtymävaiheessa. Jaostoon voidaan ottaa esimerkiksi tämän esityksen 2. lakiehdotuksena olevan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain voimaan tullessa lakkaavan JHTT-lautakunnan käytettävissä olevat jäsenet. Tämä tukisi asiantuntemuksen katkeamatonta siirtymistä uuden valvonnan käyttöön.

Tilintarkastuslautakunta voi perustaa jaoston myös tukemaan Tilintarkastusvalvontaa esimerkiksi tutkintojen valmistelua ja järjestämistä koskevilla tehtävillä. Jaostossa voidaan siten valmistella esimerkiksi tutkintokysymyksiä ja järjestää vastausten korjaaminen. Tilintarkastuslautakunta voi perustaa myös esimerkiksi laatujaoston, joka antaa asiantuntijanäkemyksiä tilintarkastajien laadunvalvontaan liittyvissä kysymyksissä. Jaostoissa ei kuitenkaan tehdä päätöksiä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jäsenen, varajäsenen, asiantuntijaan ja jaoston jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin lautakunnan työjärjestyksestä. Puheenjohtaja vah-

vistaa lautakunnalle oman työjärjestyksen siitä, miten lautakunnan työskentely käytännössä järjestetään.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksenantovaltuudesta lautakunnassa noudatettavasta menettelystä.

8 §. *Tutkintojen ja kokeiden järjestäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Tilintarkastusvalvonta vastaa 6 luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen, kokeiden ja lisätehtävien järjestämisestä. Tilintarkastusvalvonta voi käyttää tehtävissä ulkopuolisia asiantuntijoita. Tilintarkastusvalvonta voi siten käyttää asiantuntijoita esimerkiksi tutkintojen, kokeiden ja lisätehtävien edelleen kehittämisessä, koekysymysten laatimisessa ja niiden tarkastamisessa. Asiantuntijaan sovelletaan, mitä 8 luvun 8 §:n 4 momentissa säädetään hallinnon yleislakien noudattamisesta sekä rikos- ja vahingonkorvausvastuusta.

Tilintarkastusvalvonta voi myös ehdotetun 2 momentin nojalla päätöksellään valtuuttaa tilintarkastuslautakunnan tai sellaisen yhteisön, jota riippumattomuuden, luotettavuuden, asiantuntemuksen ja muiden seikkojen perusteella pidetään tehtävään sopivana, hoitamaan pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Tällaisia tahoja voisivat olla esimerkiksi yliopistot.

Momentissa tarkoitettu riippumattomuusedellytys ei estä tilintarkastajia osallistumasta tutkintojen järjestämiseen, kuten tehtävien laatimiseen ja tarkastamiseen. Riippumattomuutta arvioidaan kykynä hoitaa siirrettävät tehtävät oikeudenmukaisesti ja vailla epäasiallisia vaikutteita.

Momentissa säädettäisiin lisäksi Tilintarkastusvalvonnalle velvoite valvoa tutkintojen ja kokeiden järjestämistä. Jos tehtäviä on momentin perusteella siirretty tilintarkastuslautakunnalle tai muulle yhteisölle, tulee Tilintarkastusvalvonnan valvoa, että siirretyt tehtävät hoidetaan, että ne suoritetaan asianmukaisesti ja esimerkiksi, että tutkinnot täytävät laissa ja alemmanasteisissa säännöksissä asetetut vaatimukset sekä vastaavat muutoinkin sitä, mitä tutkinnoilta voidaan odottaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 2 momentin nojalla siirretyssä tehtävässä tulee noudattaa hallinnon yleislakeja. Koska tehtävässä tulee noudattaa hallinto-

oikeudellista yleislainsäädäntöä, ei siirto vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita. Lisäksi henkilö toimii virkavastuulla hoitaessaan 2 momentin nojalla siirrettyä tehtävää.

9 §. Laadunvalvonta. Tilintarkastusvalvonta valvoo 1 momentin mukaisesti tilintarkastuksen laatua. Laadunvalvontaan kuuluu tilintarkastajien sisäisen laadunvalvonnan eli laadunvarmistuksen valvonta. Tätä tehdään laaduntarkastuksin.

Momentin 1—4 kohdassa säädettäisiin tarkemmin tilintarkastajien laadunvarmistuksen valvonnasta. Säännöksen taustalla on tilintarkastusdirektiivin 29 artikla. Kohdat perustuvat voimassa olevan lain 40 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asian tuntijoiden käyttämisestä laaduntarkastustehävissä. Myös nykyisin laaduntarkastajina toimii asiantuntijoita, jotka pääasiassa ovat ammatissa toimivia tilintarkastajia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ulkopuolisen laaduntarkastajan velvoitteesta antaa selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle. Voimassa olevassa laissa selvityksen antamisesta säädetään 40 §:n 4 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään.

8 luku Valvontavaltuudet

Luvussa säädettäisiin Tilintarkastusvalvonnan valvontavaltuuksista. Samankaltaisia valvontavaltuuksia on esimerkiksi Finanssi-valvonnalla suhteessa omiin valvottaviinsa ja samankaltaisia valtuuksia on ehdotettu hallituksen esityksessä säätiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 166/2014 vp) Patentti- ja rekisterihallitukselle säätiövalvontaan liittyen.

1 §. Oikeus saada tietoja tilintarkastajalta. Pykälässä säädettäisiin Tilintarkastusvalvonnan oikeudesta saada tietoja tilintarkastajalta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilintarkastajan velvollisuudesta toimittaa Tilintarkastusvalvonnalle valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Myös voimassa olevan lain 45 §:n 1 momentissa säädetään valvojan tietojensaantioikeudesta. Nyt ehdo-

tettuun säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta selvitysten antamisesta avoimesti ja totuudenmukaisesti. Täsmennys vastaa asianajajista annetun lain (496/1958) 6 d §:n ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 15 §:n 3 momentin säännöksiä tietojen antamisesta valvontasäissä avoimesti ja totuudenmukaisesti.

Tilintarkastajan tulee noudattaa tehtävissään tilintarkastajan ammattietiikkaa. Ammattietiikkaan kuuluu muun muassa rehellisyys- ja objektiivisuusvaatimukset, joiden noudattamisesta säädetään tämän lain 4 luvun 1 §:ssä. Tilintarkastajan tulee myös valvonta-asioissa antaa tietoja ammattietiikan mukaisesti. Tietojen ja selvityksien antamisesta avoimesti ja totuudenmukaisesti ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös lakiin. Momentissa säädettäisiin lisäksi velvollisuus muutoinkin avustaa Tilintarkastusvalvontaa valvonta-asian selvittämisessä.

Momentin vastaisesta menettelystä voi tulla määrättäväksi tämän lain 10 luvussa tarkoitettu hallinnollinen seuraamus. Näin ollen valvonnan tulee ottaa huomioon perustuslain 21 §:ssä turvattu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvän hallinnon takeisiin, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukainen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus, jonka 14 artiklan 3 kappaleen g kohdan mukaan rikossyytettä tutkiessa ketään ei saa pakottaa todistamaan itseään vastaan tai tunnustamaan syyllisyyttään.

Jotta luonnollinen henkilö voisi jättää antamatta valvonnalle tietoja itsekriminoinnin suojan perusteella, henkilön on yksilöitävä rikosepäily ja sitä koskeva esitutkinta tai syyte. Lisäksi tietojen tulee liittyä rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan eli koskea sellaisia seikkoja, joihin henkilöön kohdistunut rikosepäily tai syyte perustuu ja joiden selvittämisen kannalta tiedoilla voi olla merkitystä. Jos myöhemmin käy ilmi, että antamatta jätetyt tiedot eivät millään tavalla liittyneet tekkoon, johon rikosepäily perustui, ja henkilön on objektiivisesti arvioiden täytynyt se ymmärtää, tulee menettely käsitellä kurinpitotutkintana.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tilintarkastusvalvonnan oikeudesta saada asiakir-

joja ja muita tallenteita. Tietojen saannista säädetään voimassa olevan lain 45 §:n 1 momentissa. Säännöstä on kuitenkin täydennetty vastaamaan EU:n tilintarkastusasetuksen 23 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a kohdassa säädettyä valtuutta. Momentin mukaan valvonnalla on oikeus saada valvonnan kannalta tarkoituksenmukaisessa muodossa kaikki valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomansa asiakirjat ja tallenteet sekä saada maksutta tarpeelliset jäljennökset näistä.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 45 §:n 2 momenttia.

2 §. *Oikeus saada tietoja muilta henkilöiltä.* Pykälässä säädetäisiin Tilintarkastusvalvonnan oikeudesta saada valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja myös muilta henkilöiltä kuin tilintarkastajilta. Kustannustehokkaan ja luotettavan valvonnan toteutumisen kannalta on merkityksellistä, että Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada toimintaan liittyviä tietoja suoraan niiltä tahoilta, joilla voidaan olettaa olevan tarpeellista tietoa.

Pykälän 1 momentin mukaan tietojenantovelvollisuus on tarkastuksen kohteella ja sillä, jolla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tarkastuksen kohteessa tai joka on tarkastuksen kohteen määräysvallassa. Tietojenantovelvollisuus koskee tietoja, joita Tilintarkastusvalvonta tarvitsee valvontatehtävänsä suorittamiseksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan tietojenantovelvollisuutta laajennettavaksi voimassa olevasta laista. Momentin mukaan Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatointa varten välttämättömiä tietoja myös niiltä luonnollisilta tai oikeushenkilöiltä, joilla voidaan perustellusta syystä olettaa olevan valvontatoimen kannalta tarpeellisia tietoja. Tietojenantovelvollisuuden piirissä olevien tahojen lisäämisellä pyritään varmistamaan, että valvonnalla on kaikissa tilanteissa mahdollisuus saada valvontatehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot. Tilintarkastajalla ei siten ole mahdollisuutta esimerkiksi ulkoistaa toimintoja siten, että valvonnan suorittaminen estyisi. Tietoja voi olla myös tilintarkastusyhteisöjen toimintoihin osallistuvilla muilla henkilöillä kuin tilintarkastajilla tai henkilöillä, jotka toimivat tarkas-

tettavissa yhteisöissä tai niiden konserniyhteisöissä taikka muissa sidosyrityksissä. Säännös perustuu EU:n tilintarkastusasetuksen 23 artiklan 3 kohdan 1 alakohdan b kohtaan ja 2 alakohdan b—e kohtaan.

Tietojen saamisesta toisilta viranomaisilta säädetäisiin 6 §:ssä. Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia sekä asianajajia koskeva poikkeuksesta säädetäisiin erikseen 4 §:ssä.

3 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälässä säädetäisiin Tilintarkastusvalvonnan tarkastusoikeudesta. Tarkastusoikeudesta säädetään tilintarkastajien laadunvalvonnan osalta myös voimassa olevan lain 40 §:ssä.

Tilintarkastusvalvonnalla on pykälän 1 momentin mukaan oikeus valvonnan toteuttamiseksi suorittaa tarkastus tilintarkastajan toimipaikassa. Kyse voi olla esimerkiksi laadunvalvontaan liittyvästä tarkastuksesta tai muusta Tilintarkastusvalvonnan valvontatehtävien edellyttämästä tarkastuksesta.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin selvyysvuoksi, että tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaisesti säädetty oikeudesta suorittaa Tilintarkastusvalvonnan kannalta tarpeellisia tarkastuskäyntejä muun kuin tilintarkastajan omassa toimipaikassa. Pykälän 3 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonnan oikeus tehdä tarkastuksia käsittäisi myös oikeuden tehdä tarkastus tilintarkastajan asiamiehenä tai toimeksiannosta tämän liiketoimintaan, kirjanpitoon, tietojärjestelmään, riskienhallintaan tai sisäiseen valvontaan liittyviä tehtäviä hoitavan toimipaikassa. Momentin tarkoituksena on varmistaa, että toiminnan tai toimintojen ulkoistaminen ei vaikeuta tilintarkastajan toiminnan valvontaa.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin Tilintarkastusvalvonnan oikeudesta saada tarkastettavakseen 2 §:ssä tarkoitettua henkilöillä, yhteisöillä tai säätiöillä hallussaan olevia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja sisältäviä asiakirjoja ja tallenteita. Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada asiakirjoista ja tallenteista jäljennöksiä. Oikeutta ei kuitenkaan ole saada asiakirjoista ja tallenteista maksutta jäljennöksiä momentissa mainituilta henkilöiltä.

4 §. *Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia sekä asianajajia koskeva poikkeus tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta.* Pykälän mukaan Tilintarkastusvalvonnalla ei ole oikeutta saada tietoja tilintarkastajan oikeudenkäyntiasiamieheltä, -avustajalta tai asianajajalta eikä tehdä näiden toimiloissa tarkastuksia oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan ja tämän asiakkaan välisen luottamussuhteen turvaamiseksi. Pykälässä tarkoitettu poikkeus koskee muitakin asianajajan lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja kuin oikeudenkäyntiasiamies- ja -avustajatehtävässä saatuja tietoja siltä osin kuin kyse on tiedoista, joita on annettu asiakassuhteessa. Rajoitus kuitenkin ulottuu vain tilintarkastajaa koskevien tietojen saantiin ja tarkastuksiin silloin, kun tilintarkastaja on oikeudenkäyntiasiamiehen, oikeudenkäyntiavustajan tai asianajajan asiakas. Tilintarkastusvalvonnalla on siten oikeus saada esimerkiksi asianajajalta, jos asianajaja hoitaa tilintarkastajan toimeksiannosta tilintarkastuksen kohteen tilintarkastukseen liittyviä tehtäviä, tähän liittyviä tietoja.

5 §. *Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä.* Pykälässä säädettäisiin Tilintarkastusvalvonnan oikeudesta saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä. Jotta Tilintarkastusvalvonta voi arvioida tilintarkastajaksi hyväksymistä tai hyväksymisen palauttamista hakevan sekä tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen sopivuutta tehtävään, valvonnalla on oikeus saada tarpeelliset tiedot sakkorekisteristä ja rikosrekisteristä.

6 §. *Tietojen saaminen muilta viranomaisilta.* Pykälän mukaan Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta tilintarkastuslaissa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä tietojen saamisesta muilta viranomaisilta. Muutosta ehdotetaan valvonnan tehostamiseksi. Pykälän perusteella tietoja olisi oikeus saada esimerkiksi ulosottoviranomaiselta, verohallinnolta, Finanssivalvonnalta, oikeusrekisterikeskukselta ja aluehallintovirastolta, jos tietojen saaminen on tarpeen Tilintarkastusvalvonnan valvontatehtävän suorittamiseksi. Viimeksi mainituilta pyydettyvät tiedot voivat olla esimerkiksi tie-

toja suoritetuista verotarkastuksista tai aluehallintoviranomaisten tekemistä tarkastuksista.

Tilintarkastusvalvonnalla ei ole oikeutta saada yleisesti kaikkia tietoja sellaiselta viranomaiselta, joka on kerännyt tietoja määrättyä tarkoitusta varten, vaan tietojen tulee olla välttämättömiä valvonnan kannalta. Tietojen tulee liittyä valvontatehtävään, kuten tilintarkastajana toimimisen edellytysten arvioimiseen tai tilintarkastajan toiminnan arviointiin.

Pyydettyvät tiedot saattavat koskea myös muuta tahoa kuin tilintarkastajaa. Niiden tulee kuitenkin olla tilintarkastajan valvontaa varten välttämättömiä. Tällaisten tietojen pyytäminen saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä tilintarkastajan toiminnan arvioimiseksi. Säännöksellä pyritään tehostamaan valvontaa ja viranomaisten tietojenvaihtoa.

Pykälässä tarkoitettu tietojensaantioikeus ei ulotu arkaluonteisiin henkilötietoihin.

7 §. *Uhkasakko.* Pykälässä säädettäisiin uhkasakosta. Pykälän 1 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta voi asettaa uhkasakon 1, 2 ja 3 §:ssä tarkoitettulle velvoittaakseen tämän täyttämään mainitussa pykälässä säädetyn velvollisuutensa, jos laiminlyönti ei ole vähäinen. Voimassa olevassa laissa ei ole mahdollisuutta uhkasakon asettamiseen, ja kyse on siten uudesta valtuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin itsekriminoinnin suojaan liittyen, että uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle, jos henkilö on epäiltynä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan. Uhkasakkoa ei siten voi asettaa, jos henkilöä epäillään rikoksesta ja sitä koskeva esitutkinta tai myöhempi rikosprosessin vaihe on vireillä.

Uhkasakon asettaa ja tuomitsee 3 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta. Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan päätökseen säädettäisiin tämän lain 11 luvun 1 §:ssä. Muutoin uhkasakkoon sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

8 §. *Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta voi käyttää ulkopuolista asian-

tuntijaa erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi silloin, kun viraston valvontatehtävien asianmukainen suorittaminen sitä edellyttää. Asiantuntijaa voidaan tarvita esimerkiksi yksittäistapauksessa tarvittavan erityisasiantuntemuksen hankkimiseksi valvonnan käyttöön ja heitä voidaan käyttää esimerkiksi erilaisissa tarkastus- tai tutkintatehtävissä.

Pykälän 2 momentin mukaan asiantuntijalla on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Laaduntarkastajana toimivan asiantuntijan tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtynyt henkilö, jolla on lisäksi laaduntarkastustehtäviin pätevöittävä erityiskoulutus.

Pykälän 3 momentin mukaan asiantuntijalla on tehtävänsä suorittamiseksi 1 §:n mukainen oikeus tietojensaantiin tilintarkastajalta sekä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarkastusoikeus, jolloin asiantuntijan tulee noudattaa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään siitä, ettei tarkastusta saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tässä momentissa tarkoitettut oikeudet asiantuntijalla on vain silloin, jos asiantuntijan tehtävä on sellainen, että ne ovat tarpeen tehtävän suorittamiseksi. Esimerkiksi laaduntarkastajan tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että tarkastajalla on tässä momentissa tarkoitettut oikeudet käytettävänä.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin asiantuntijaan sovellettavista laeista. Asiantuntijan tulee noudattaa yleishallinto-oikeudellista lainsäädäntöä. Asiantuntija myös toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvausvastuuta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Pykälän 5 momentissa säädetäisiin palkkion maksamisesta asiantuntijatyöstä. Momentin mukaan Tilintarkastusvalvonta voi määrätä asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Momentissa säädetys palkkiosta on kysymys siitä korvauksesta, jonka Tilintarkastusvalvonta sopii maksettavaksi ulkopuoliselle asiantuntijalle esimerkiksi tarkastuksen suorittamisesta. Asiantuntijan palkkio voidaan määrätä tilintarkastajan maksettavaksi, jos asiantuntijan käyttämiselle

valvontatehtävän suorittamiseksi on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Tilintarkastajasta johtuva erityinen syy voi olla esimerkiksi se, että tilintarkastaja ei toimita Tilintarkastusvalvonnan pyytämiä selvityksiä ja asiakirjoja tai toimittaa ne puutteellisenä, mistä johtuen tilintarkastajan toimipaikkaan joudutaan tekemään tarkastus. Tarve erityisasiantuntemuksen hankkimiseen valvonnan käyttöön ei ole peruste määrätä asiantuntijan palkkiota tilintarkastajan maksettavaksi.

Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkio-tasoa. Momentissa tarkoitettu palkkion maksamista koskeva päätös on luonteeltaan hallintopäätös, johon sillä, jota palkkio koskee, on oikeus hakea muutosta. Jos palkkio määrätään tilintarkastajan maksettavaksi, myös tilintarkastaja voi hakea muutosta palkkiota koskevaan päätökseen.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

1 §. Oikeus tietojen luovuttamiseen. Pykälässä säädetäisiin oikeudesta tietojen luovuttamiseen. Pykälän perusteella Tilintarkastusvalvonta voi luovuttaa julkisuuslain estämättä asiakirjoja ja muita tietoja pykälässä mainituille tahoille. Pykälä perustuu voimassa olevaan lain 46 §:ään. Ehdotettu säännös on kuitenkin laajempi mahdollistaen laajemmin viranomaisten välisen tehokkaan tietojen vaihdon.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tietoja voidaan luovuttaa Patentti- ja rekisterihallituksen muiden tehtävien hoitamista varten. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi säätiövalvontaan liittyvät viraston tehtävät.

Momentin 2 kohdan mukaan Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus luovuttaa tietoja suomalaiselle muulle viranomaiselle ja muulle julkista tehtävää hoitavalle niiden tehtävien hoitamista varten. Kohdan mukainen oikeus luovuttaa tietoja vastaa siten laajuudeltaan 8 luvun 6 §:ssä säädettyä Tilintarkastusvalvonnan oikeutta tietojen saantiin. Pykälän perusteella tietoja voitaisiin luovuttaa esimerkiksi Finanssivalvonnalle, esitutkintaviranomaisille, syyttäjälle ja tuomioistuimelle sekä valtion tai kunnan viranomaiselle niiden tehtävien hoitamista varten.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin oikeudesta tietojen antoon EU:n toimielimelle ja muulle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos unionin lainsäädännössä edellytetään tietojen antamista. Säännöksellä varmistetaan se, että valvoja voi antaa tietoja, joiden antamiseen on velvoite unionin säädöksessä.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin asiakirjojen ja muiden tietojen antamisesta ETA-valtion valvojalle, joka hoitaa Tilintarkastusvalvontaa vastaavia tehtäviä kotimassaan. Kohta liittyy siten myös kansainvälistä valvontayhteistyötä koskevaan tilintarkastusdirektiivin 36 artiklan 2 ja 3 kohtaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeus 1 momentissa tarkoitettuun oikeuteen luovuttaa asiakirjoja ja muita tietoja. Säännös ei mahdollista arkaluonteisten henkilötietojen luovuttamista.

2 §. *Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö.* Pykälässä säädettäisiin kansallisesta valvontayhteistyöstä. Tilintarkastusasetuksen 25 artiklassa edellytetään valvontayhteistyötä kansallisen tilintarkastajien valvojan ja rahoitusmarkkinavalvojan välillä. Myös käytännössä yhteistyötä jo tehdään. Asiantilan selkeyttämiseksi yhteistyötä koskeva nimenomainen säännös ehdotetaan otettavaksi tilintarkastuslakiin. Pykälän 1 momentissa asetetaan velvoite molempipuoliseen tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan välillä. Tämä tarkoittaa yhteistyötä finanssimarkkinoilla toimivien ja näiden tilintarkastajien valvontaan liittyen. Yhteistyöhön kuuluu keskeisenä osana tietojen vaihto valvonnan yhteydessä tehdyistä toisen valvontatehtävien kannalta merkityksellisistä havainnoista. Esimerkiksi Finanssivalvonnan havaitessa seikkoja, joiden perusteella tilintarkastajan toiminnan arviointi saataisi olla tarpeen, ilmoittaisi se tästä Tilintarkastusvalvonnan ja vastaavasti Tilintarkastusvalvontaa ilmoittaisi havainnoistaan Finanssivalvonnan havaintojen liittyessä esimerkiksi epäselvyyksiin tilinpäätösvalvottavan tilinpäätöksessä. Säännöksellä mahdollistetaan valvontayhteistyön tekeminen kulloinkin tarkoituksenmukaiseksi katsottavassa laajuudessa. Momentin tarkoituksena on luoda perusta molempia valvoja hyödyttävälle tietojenvaihdolle ja yhteistyölle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Finanssivalvonnalle mahdollisuus tutkia Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitetun valvottavan tai 5 §:ssä tarkoitetun muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä, onko valvottavan tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Itsenäisen tutkintamahdollisuuden säätämällä ei ole tarkoitettu antaa Finanssivalvonnalle sellaista tehtävää, joka edellyttää lisää esimerkiksi henkilöstöresursseja.

Ehdotetussa momentissa tarkoitettu Finanssivalvonnan tutkintaa koskeva toimivalta koskee niitä tilanteita, joissa Finanssivalvonnan valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan yhteydessä on tullut ilmi seikkoja, jotka edellyttävät tilintarkastajan toiminnan tutkintaa ja tutkinta on tarpeen Finanssivalvonnan valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnasta johtuvista syistä. Säännökseen perustuva toimivalta ulottuisi siten tilintarkastajan toiminnan jälkikäteiseen, kurinpidolliseen tutkintaan.

Tilintarkastusvalvonta vastaa tilintarkastajien valvonnasta ja siellä on tähän liittyvä asiantuntemus. Tarkoitus on, että Finanssivalvonta tekee yhteistyötä Tilintarkastusvalvonnan kanssa myös silloin, kun Finanssivalvonta katsoo tarpeelliseksi käynnistää tutkinnan. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista, että Finanssivalvonta aloittaessaan ehdotetun säännöksen perusteella tilintarkastajaan kohdistuvan tutkinnan ilmoittaa tästä Tilintarkastusvalvonnan. Vastaavasti Tilintarkastusvalvonta ilmoittaa tilintarkastajaan kohdistuvan tutkinnan aloittamisesta Finanssivalvonnan, jos kyse on Finanssivalvonnan valvottavan tai muun finanssimarkkinoilla toimivan tilintarkastukseen liittyvästä tutkinnasta. Ilmoittaminen mahdollistaa yhteistyön ja toisaalta myös mahdollisten erillisten ja päällekkäisten toimien välttämisen sekä asian asianmukaisen esittelyn tilintarkastuslautakunnan päätettäväksi.

Ehdotetun momentin mukaan Finanssivalvonta voi esitellä asiat tilintarkastuslautakunnalle seuraamuksen määräämistä tai määräämättä jättämistä varten. Kurinpidollisten seuraamusten määrääminen ja määräämättä jättäminen kuuluu tilintarkastuslautakunnan

ratkaisuvaltaan 7 luvun 5 §:n perusteella. Esitetä ei kuitenkaan ole sille, että asia esiteltäisiin myös normaalissa järjestyksessä viranomaisten väliseen yhteistyöhön perustuen.

Käynnistetty tutkinta päätetään aina tilintarkastuslautakunnassa, olipa tutkinta käynnistetty Tilintarkastusvalvonnan tai Finanssivalvonnan toimesta. Lautakunta ei enää arvioi tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

Säännöksen tavoitteena on tukea finanssimarkkinoilla toimivien listayhtiöiden, luotto- ja vakuutuslaitosten, muiden Finanssivalvonnan valvottavien ja muiden finanssimarkkinoilla toimivien valvontaa tilanteissa, joissa niiden valvonnassa on ilmennyt seikkoja, jotka edellyttävät myös tilintarkastajan toiminnan arviointia. Finanssivalvonnan toimivalta tutkia tilintarkastajan toimintaa olisi näissä tilanteissa rinnakkainen Tilintarkastusvalvonnan tutkintavaltuuden kanssa.

3 §. Kansainvälinen valvontayhteistyö. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 47 §:ää, kuitenkin siten, että se on päivitetty terminologiaaltaan vastaamaan uutta valvontajärjestelmää.

10 luku Seuraamukset

1 §. Varoitus ja huomautus. Pykälässä säädetäisiin tilintarkastajalle annettavasta varoituksesta ja huomautuksesta. Säännös vastaa pitkälti voimassa olevan lain 49 §:ää. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi varoituksen antamisperusteeksi myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastainen huolimaton tai varomaton menettely. Vastaavasti, jos menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, tulisi lain rikkomisesta antaa huomautus. Momentin 2 ja 3 kohta vastaavat voimassa olevan lain 49 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 49 §:n 2 momenttia.

2 §. Hyväksymisen peruuttaminen. Säännös vastaa pitkälti voimassa olevan lain 50 §:ää muutamin uuteen järjestelmään liittyvin muutoksin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hyväksymisen peruuttamisesta kokonaan eli HT-tilintarkastajaksi hyväksymisen ja hyväksytyjen KHT- ja JHT-erikoispätevyyksien peruuttamisesta.

Momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi hyväksymisen peruuttamisperusteeksi myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastainen tahallinen tai törkeän huolimaton menettely.

Momentin 2 ja 3 kohta vastaa voimassa olevan 50 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä mahdollisuudesta peruuttaa hyväksytty KHT- tai JHT-erikoispätevyys siten, että tilintarkastaja voi edelleen jatkaa tilintarkastajan tehtävissä HT-tilintarkastajana. Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu hyväksymisen peruuttamisen peruste liittyy toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja tilintarkastajalla on edelleen edellytykset toimia tilintarkastajana, tilintarkastuslautakunnan tulee peruuttaa ainoastaan tilintarkastajan kyseisen erikoispätevyyden hyväksyminen. Tarkoituksena on mahdollistaa ainoastaan erikoispätevyyden hyväksymisen peruuttaminen niissä tilanteissa, joissa tilintarkastajan katsotaan voivan jatkaa edelleen tilintarkastajana muissa kuin kyseistä erikoispätevyyttä edellyttävissä tehtävissä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 2 momenttia vastaavaa säännöstä määräaikaista hyväksymisen peruuttamisesta. Määräaikainen hyväksymisen peruuttaminen voi kohdistua koko hyväksymisen lisäksi myös ainoastaan erikoispätevyyden hyväksymiseen.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan voimassa olevan lain 50 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä mahdollisuudesta määrätä peruuttamista koskeva päätös pantavaksi täytäntöön valituksesta huolimatta. Momentti soveltuu myös ainoastaan KHT- ja JHT-erikoispätevyyden hyväksymisen peruuttamiseen.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan asiallisesti voimassa olevan lain 38 §:n 1 momenttiin sisältyvää säännöstä. Tilintarkastusvalvonnan tulisi tehdä momentissa tarkoitettu ilmoitus hyväksymisen peruuttamisesta muun ETA-valtion viranomaiselle, kun tilintarkastajan koko hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös on saanut lainvoiman eikä henkilö enää ole tilintarkastaja.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin hyväksymisen peruuttamisen vaikutuksista uuden hyväksymisen myöntämiseen. Momentin

mukaan henkilö, jonka hyväksyminen on peruutettu johtuen hyväksymisedellytysten puuttumisesta, hyväksytään uudelleen, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen hyväksymisedellytykset. Henkilöä, jonka hyväksyminen on peruutettu kurinpidollisena toimenä 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolmen vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §. Vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälässä säädetäisiin tilintarkastajan korvausvastuusta vahingosta, joka on aiheutettu 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suoritettaessa. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevan lain 51 §:ää, mutta siihen ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti.

Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 51 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin tilintarkastajan velvollisuudesta taloudellisten vahinkojen korvaamiseen tämän toimiessa 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää ja kun vahinko on aiheutettu 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 4 luvun 8 §:n 3 momentin mukaisella ilmoituksella. Momentin mukaan tilintarkastaja vastaa aiheuttamastaan taloudellisesta vahingosta ainoastaan, jos vahinko on aiheutettu antamalla tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista. Korotettu korvausvastuun kynnys perustuu ilmoituksen luonteeseen viranomaisten tiedonsaantia edistävänä toimenpiteenä. Korvausvastuun kynnyksen nostaminen myös vähentää riskiä tilintarkastajan painostamiseen mahdollisen syntyvän vahingonkorvausvastuun perusteella.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 51 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentti vastaa teknisin muutoksin voimassa olevan lain 51 §:n 3 momenttia.

4 §. Rangaistussäännökset. Pykälä vastaa sanamuodoltaan pitkälti voimassa olevan lain 52 §:n 1—4 momenttia.

Pykälän 1 momentin mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 6 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tilintarkastusrikkomuksesta sak-

koon. Tahallinen tilintarkastuskertomusta koskeva 3 luvun 6 §:n rikkominen, jollei teko ole vähäinen, rangaistaan voimassa olevan lain tapaan rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:n mukaisena tilintarkastusrikkoksena.

Momentin mukaan tilintarkastusrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea antaa lausunnossaan tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon. Rangaistusvastuu on siten säädetty väärän tai harhaanjohtavan tiedon antamisesta tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta sekä silloin, kun lausunnon antaminen perustuu laissa tai asetuksessa säädettyyn tehtävään, että silloin kun se annetaan muutoin viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön. Voimassa olevan lain sanamuotoa tarkistetaan siten, että tuomioistuimen ja viranomaisen käyttöön annettavat kirjalliset lausunnot kuuluvat selkeästi säännöksen piiriin. Tällaiset lausunnot on tarkoitettu kolmansien käyttöön ja niihin liittyy julkisen luotettavuuden vaatimus. Lisäksi säännöksen soveltamisala tulee laajentumaan tilintarkastajajärjestelmän uudistamisen seurauksena.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattoman käytön rangaistavuudesta. Se, joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä sakkoon. Säännöksellä suojataan uuden tilintarkastajajärjestelmän ammattinimikkeitä.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 52 §:n 3 momenttia.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 52 §:n 4 momenttia.

11 luku Erinäiset säännökset

1 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetäisiin muutoksenhausta. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin oikaisuvaatimuksen tekemisestä Tilintarkastusvalvonnan päätökseen. Valituskelteisissä Tilintarkastusvalvonnan päätöksissä otetaan käyttöön oikaisuvaatimusmenettely. Oikaisuvaatimus tehdään hallintolain

7 a luvun mukaisessa järjestyksessä. Hallintolain mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku on siten mahdollista oikaisuvaatimuksen perusteella annetusta päätöksestä ja muutoksenhaakuun sovelletaan hallintolainkäyttölain (586/1996) säännöksiä. Valitusten käsittely on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen. Muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta saa hakea vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupaa.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin 1 momentista poikkeavasta muutoksenhaustiasta. Tilintarkastusvalvonnan päätöksiin, jotka koskevat hyväksymisen lakkauttamista taikka uhkasakon asettamista tai tuomitsemista, haetaan muutosta suoraan valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Momentissa tarkoitetuissa asioissa ei siten ole käytössä oikaisuvaatimusmenettelyä. Hallinto-oikeuden päätökseen on näissä asiaryhmissä mahdollista hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valittaminen ei edellytä valituslupaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta tilintarkastuslautakunnan päätökseen. Se, jolle on annettu varoitus tai huomautus tai jonka hyväksyminen on peruutettu, saa hakea muutosta tilintarkastuslautakunnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Momentin mukaan tilintarkastuslautakunnan päätöksestä voi valittaa vain se, jolle seuraamus on määrätty.

Pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettut päätökset ovat luonteeltaan sellaisia, että niissä päätetään henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Oikaisuvaatimusmenettelyn ei ole katsottu soveltuvan tällaisiin asiaryhmiin sen viivyttaessa tuomioistuimeen pääsyä. Myös suoraa muutoksenhakuoikeutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen on asioiden luonteesta johtuen pidetty tarpeellisenä esimerkiksi auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetussa laissa (22/2014).

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä valvonnan päätöksistä, joihin ei voi hakea muutosta. Muutoksenhakukiellon kohteena on 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tilintarkastuksen yleistä ohjausta ja kehittämistä koskeva ratkaisu ja 4 kohdassa tarkoitettu tilintarkastuslautakunnan päätös hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen. Lisäksi muutoksenhakukiellon kohteena ovat 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettut päätökset, jotka ovat myös voimassa olevan lain 54 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakukiellon kohteena. Näissä päätöksissä on kyse operatiivisesta valvonta-toiminnasta. Lainkohdissa tarkoitettut päätökset koskevat tilintarkastajan määräämistä laaduntarkastukseen, laaduntarkastajan määräämistä tarkastusta suorittamaan sekä laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamisesta päättämistä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tilintarkastuslautakunnan muutoksenhakuoikeudesta. Tilintarkastuslautakunta voi hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut tilintarkastuslautakunnan tekemän 3 momentissa tarkoitettun päätöksen. Muutoksenhaku-oikeus on rajoitettu ainoastaan päätöksiin, joissa on kyse hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tilintarkastajalle.

Jos hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös on päätetty panna heti täytäntöön 10 luvun 2 §:n 4 momentin mukaisesti, on tätä 6 momentin mukaan noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Tällaiset asiat on käsiteltävä kiireellisinä valitusasteissa.

2 §. *Tilintarkastajamaksut.* Tilintarkastajamaksuista ehdotetaan säädettäväksi erikseen lailla.

12 luku

Voimaantulo

1 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tavanomainen voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Pykälän 2 momentin mukaan tällä lailla kumotaan voimassa oleva tilintarkastuslaki.

2 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että muualla laissa tai asetuksessa oleva viittaus kumottuun lakiin

tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Pykälän 2 *momentin* mukaan, jos yhteisön tai säätiön on lain tai asetuksen taikka yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen mukaan valittava tilintarkastajaksi HTM-tilintarkastaja, voidaan tämän lain voimaantulon jälkeen tilintarkastajaksi valita HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastaja. Jos yhteisö tai säätiö on velvollinen valitsemaan HTM- tai KHT-yhteisön, on tämän lain voimaantulon jälkeen velvollisuus valita tilintarkastusyhteisö. Jos yhteisön tai säätiön on valittava KHT-yhteisö, tulee valittavan tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan olla KHT-tilintarkastaja. Muutoin päävastuullinen tilintarkastaja voi olla niin HT-, KHT- kuin JHT-tilintarkastaja.

Pykälän 3 *momentti* vastaa voimassa olevan lain 57 §:n 4 momenttia sellaisen yhteisön ja säätiön, jossa on kunnalla tai kuntayhtymällä määräysvalta, tilintarkastajasta.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta valita JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö vaikka laissa tai asetuksessa säädetään JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön valinnasta. JHTT-tilintarkastajasta ja JHTT-yhteisöstä säädetään julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain, joka on tämän esityksen 2. lakiehdotuksena, siirtymäsäännöksissä.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin HTM- ja KHT-tilintarkastajien siirtymisestä uuteen järjestelmään. Jotta tilintarkastaja voi jatkaa toimintaansa tämän lain tultua voimaan, tulee tilintarkastajan rekisteröityä Tilintarkastusvalvonnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Rekisteröitymisen uudistamisesta on säädetty, jotta rekisterinpitäjän vaihtuessa tilintarkastajarekisteriin saadaan tilintarkastajista kaikki tarvittavat ja ajantasaiset tiedot ja rekisteri saadaan saatettua vastaamaan lain säännöksiä säädettyssä kohdullisessa ajassa.

Jos tilintarkastaja ei rekisteröidy Tilintarkastusvalvonnalle säädettyssä ajassa, tilintarkastajan hyväksyminen lakkaa suoraan tämän momentin nojalla. Jos henkilön hyväksyminen lakkaa, voi hän kuitenkin hakea hyväksymisen palauttamista. Henkilön hakiessa hyväksymisen palauttamista hän samalla re-

kisteröityy tässä momentissa tarkoitettulla tavalla Tilintarkastusvalvonnalle.

Uudelleenrekisteröitymisvelvoite ei koske muussa kuin ETA-valtiossa hyväksyttyä tilintarkastajaa, jonka rekisteröiminen tilintarkastajarekisteriin on perustunut voimassa olevan lain 37 §:n 2 momenttiin. Näiden tilintarkastajien rekisteröityessään antamat tiedot perustuvat komission 29 päivänä heinäkuuta 2008 tiettyjen kolmansien maiden tilintarkastajien ja tilintarkastusyksiköiden tilintarkastustoimintaa koskevasta siirtymäajasta tekemän päätöksen (2008/627/EY) yhteydessä julkaistuissa kaavakkeissa edellytettyihin tietoihin, jotka muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyn tilintarkastajan tulee toimittaa rekisteröityessään jäsenvaltiossa.

Pykälän 6 *momentissa* säädettäisiin ennen tämän lain voimaantuloa HTM- ja KHT-tutkintoihin hyväksytyjen hakijoiden oikeudesta osallistua tutkimukseen tämän lain voimaantultua. Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty HTM-tutkimukseen, vastaa hyväksyminen tässä laissa tarkoitettua lupaa osallistua HT-tutkimukseen. Jos henkilö on hyväksytty ennen tämän lain voimaantuloa KHT-tutkimukseen, vastaa hyväksyminen lupaa osallistua HT-tutkimukseen ja KHT-erikoistumistutkimukseen.

Pykälän 7 *momentissa* säädettäisiin suoritettujen HTM- ja KHT tutkimusten vastavuudesta suhteessa tällä lailla säädettyihin uuden järjestelmän tutkimuksiin. Suoritettu HTM-tutkimus vastaa suoritettua HT-tutkimusta ja KHT-tutkimus suoritettua HT-tutkimusta ja KHT-erikoistumistutkimusta. Siten esimerkiksi henkilö, joka on ennen tämän lain voimaantuloa lakkauttanut hyväksymisen, voi hakea hyväksymisen palauttamista tämän lain mukaan. Henkilö rekisteröidään hyväksymisen palauttamisen yhteydessä joko HT-tilintarkastajaksi tai HT- ja KHT-tilintarkastajaksi siitä riippuen, onko henkilö suorittanut kumottujen säännösten mukaisen HTM-tutkimuksen vai KHT-tutkimuksen.

Pykälän 8 *momentissa* säädettäisiin TILAn ja TIVOjen lakkaamisesta näitä koskevien säännösten kumoutuessa. Lisäksi momentissa säädettäisiin vireillä olevien asioiden sekä tilintarkastajarekisterin pidon siirtymisestä Tilintarkastusvalvonnalle. Vireillä olevina asioina siirtyvät kaikki keskeneräiset lautakun-

tien asiat siitä riippumaatta, onko kyse esimerkiksi tutkinta-asiasta, laadunvalvonnasta tai hakemusasiasta. Momentissa säädettäisiin, että lisäksi Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan kansainvälisessä yhteistyössä tekemien yhteisymmärryspöytäkirjojen velvoitteet siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Tällaisia yhteisymmärryspöytäkirjoja on tehty Sveitsin ja Yhdysvaltojen valvojen kanssa.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin TILAn henkilöstön asemasta TILAn lakatessa tämän lain voimaan tullessa. Henkilöstö siirtyisi Patentti- ja rekisterihallitukseen perustettavan Tilintarkastusvalvonnan tehtäviin. Henkilöstö on työsuhteessa Keskuskauppakamariin ja henkilöstön aseman järjestämiseen sovellettaisiin momentin mukaisesti työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovuttamista koskevia säännöksiä. Patentti- ja rekisterihallitukseen perustetaan tätä varten riittävä määrä virkoja ja henkilöstö siirtyisi Keskuskauppakamarista virkasuhteiksi ja nimitettäisiin tätä varten perustettaviin virkoihin Patentti- ja rekisterihallitukseen.

Pykälän 10 momentissa säädettäisiin, että Tilintarkastusvalvonnan tulee saattaa tilintarkastajarekisteri vastaamaan tässä laissa säädettyjä edellytyksiä viiden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Pykälän 11 momentissa säädettäisiin, että Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia siitä, että toimintakertomus laaditaan VALAn, TILAn ja TIVOjen viimeiseltä toimintavuodelta.

Pykälän 12 momentissa säädettäisiin, että mitä laissa tai asetuksessa säädetään TILasta tai TIVOista tarkoittaa tämän lain voimaan tultua Tilintarkastusvalvontaa.

Pykälän 13 momentissa säädettäisiin VALAn lakkauttamisesta. Vireillä olevat huomautusta ja varoitusta koskevat valitukset siirtyvät Helsingin hallinto-oikeudelle. Muut asiat siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Tilintarkastusvalvonnalle siirtyvät valitusasiat käsitellään oikaisuvaatimuksina. Muut Tilintarkastusvalvonnalle siirtyvät asiat, joita ovat mahdolliset vireillä olevat hyväksymisen peruuttamista koskevat asiat, käsitellään valvonnassa normaalissa päätöksentekojärjestyksessä. Muutoksenhakuun sovellettaisiin tämän lain säännöksiä.

Pykälän 14 momentin mukaan tämän lain voimaantullessa Tilintarkastusvalvonnalle siirtynyt muutoksenhakuasia, Helsingin hallinto-oikeudelle siirtynyt asia ja korkeimmasa hallinto-oikeudessa vireillä oleva asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Muutoksenhausta säädettäisiin kuitenkin 13 momentissa.

Pykälän 15 momentin mukaan, jos valvottava toiminta sijoittuu aikaan ennen tämän lain voimaantuloa, 10 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä varoituksen ja huomautuksen antamiseen sekä 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä hyväksymisen peruuttamiseen arvioidaan kumotun lain ja sen perusteella annettujen säännösten mukaan.

Momentissa säädettäisiin myös siitä, että Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan menettelyä, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, jos hyväksyminen on kokonaan lakkautettu tai peruutettu. Seuraamuksia ei voimassa olevan lain mukaan ole katsottu voitavan määrätä tilintarkastajalle, jonka hyväksyminen on lakkautettu tai peruutettu.

Pykälän 16 momentissa säädettäisiin, että ennen tämän lain voimaantuloa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

Pykälän 17 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin ennen tämän lain voimaantuloa määräämiin tilintarkastajamaksuihin. Näitä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan kumotun lain 55 §:ää.

Pykälän 18 momentissa säädettäisiin aluehallintovirastoissa vireillä olevien tilintarkastajan määräämistä koskevien asioiden siirtymisestä Patentti- ja rekisterihallitukselle.

1.2 Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta

Esityksen 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan annettavaksi uusi laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta, jolla kumotaan voimassa oleva JHTT-laki ja sen nojalla annetut alemmanasteiset säännökset. Laki kuuluisi valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

1 §. Soveltamisala. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen. Laki on julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta sääntelevä yleislaki, jota sovelletaan siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. Muussa laissa voidaan säätää myös laajemmin taikka kokonaan toisin, esimerkiksi tilintarkastuslain soveltamisesta, jolloin tätä lakia ei sovelleta.

Lakia sovelletaan 1 momentin mukaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen. Lakia sovelletaan tilintarkastusta suorittavan tilintarkastajan ammattinimikkeestä riippumatta eli siitä riippumatta, onko tilintarkastajaksi valittu tilintarkastuslain mukaan hyväksytty JHT-, KHT- tai HT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Lähtökohta on, että tilintarkastukseen ja tilintarkastajiin sovelletaan tämän ja 1. lakiehdotuksena olevan tilintarkastuslain voimaan tullessa samoja säännöksiä tilintarkastajan ammattinimikkeestä riippumatta heidän suorittaessaan samoja tehtäviä, jollei toisin säädetä. Kaikki tilintarkastajat ovat myös saman tilintarkastuslaissa säännellyn hyväksymis- ja valvontajärjestelmän piirissä.

Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston tarkastusviraston perustuslaissa säädetyistä ja viranomaisena suorittamasta tarkastuksesta säädettäisiin erikseen. Tämä vastaa vaikiintunutta oikeustilaa, josta säädetään myös voimassa olevan JHTT-lain 1 §:n 1 momentissa.

Tämä laki kumoaa voimassa olevan JHTT-lain osana tilintarkastajajärjestelmän uudistamista. Tässä laissa ei ole voimassa olevan JHTT-lain mukaisia säännöksiä tilintarkastajien hyväksymisestä tai valvonnasta, vaan tilintarkastajien hyväksymistä ja valvontaa koskeva sääntely on tämän esityksen 1. lakiehdotuksen olevassa tilintarkastuslaissa. Tilintarkastaja voi tilintarkastuslain mukaan erikoistua julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksiin ja tilintarkastaja hyväksytään tiettyjen edellytysten täytyessä JHT-tilintarkastajaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilintarkastuslain säännöksistä, joita sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen, jollei muuta säädetä. Momentin mukaan julkishallinnon ja -talouden tilintar-

kastukseen sovelletaan tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ää tilintarkastajan kelpoisuudesta, 7 §:ää päävastuullisesta tilintarkastajasta ja 9 §:ää tilintarkastajan erottamisesta ja eroamisesta, 10 §:ää tietojen antamisesta seuraavalle tilintarkastajalle ja 4 luvun 1 §:ää ammattieettisistä periaatteista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin että lakia sovelletaan myös tilintarkastajan toimintaan muussa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävässä. Tällainen muu julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävä on ulkoisen valvonnan tarkastustehtävässä toimiminen kunnan tai kuntayhtymän ulkoisessa tarkastusyksikössä taikka vastaavissa tehtävissä toimiminen kunnalla. Tilintarkastajia toimii erityisesti suurissa kaupungeissa tarkastuslautakunnan alaisissa virastoissa tai toimistoissa.

Momentin tarkoittamassa muussa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävässä toimitaan ulkoisen tarkastuksen tehtävissä tyypillisesti kunnan virkamiehenä. Tehtävissä eivät toimi tilintarkastusyhteisöt.

Momentin tarkoittamissa tehtävissä toimitaessa sovelletaan tätä lakia, ei kuitenkaan tämän lain 4 §:ää tilintarkastajan riippumattomuudesta ja virkavastuusta, 5 §:ää tilintarkastajan esteellisyydestä ja 10 §:ää vahingonkorvausvastuusta. Tämän lain lisäksi tehtävään sovelletaan tilintarkastuslain 4 luvun 1 §:ää ammattieettisistä periaatteista.

Muuta tilintarkastajan toimea ja tilintarkastajan tässä ominaisuudessa harjoittamaa toimintaa kuin sellaista, johon sovelletaan tätä lakia, arvioidaan tilintarkastuslain mukaan. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi muut toimet, joiden perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön. Uuden lain soveltamisala on siten kapeampi kuin voimassa olevan JHTT-lain. JHTT-tilintarkastajia koskevista poikkeuksellisesti laajemmasta soveltamisalasta säädettäisiin 12 §:n siirtymäsäännöksen 12 momentissa.

Pykälän 4 momentin mukaan tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajien hyväksymisestä ja valvonnasta. Säännös on luonteeltaan selvittävä. Kun tätä lakia sovelletaan tilintarkastukseen, sovelletaan tilintarkastuslakia tilintarkastajien hyväksymiseen ja valvontaan.

2 §. Tilintarkastaja. Pykälässä määritellään tilintarkastaja. Tässä laissa tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastajaksi tilintarkastuslain mukaan hyväksyttyä luonnollista henkilöä eli HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaa sekä tilintarkastuslain mukaan hyväksyttyä yhteisöä eli tilintarkastusyhteisöä. Tämän lain ja tilintarkastuslain tilintarkastajan määritelmät yhtenäistetään samoin kuin määritelmien käyttö, koska tilintarkastajien hyväksymistä ja valvontaa koskeva sääntely on tilintarkastuslaissa.

Tämän lain säännökset ovat neutraalit sen pätevyyden suhteen, joka valittavalla tilintarkastajalla tai tilintarkastusyhteisön päävastuullisella tilintarkastajalla tulee olla. Edellyttävästä pätevyydestä säädetään muualla kuten kuntalaissa.

3 §. Päävastuullinen tilintarkastaja. Pykälässä säädettäisiin päävastuullisesta tilintarkastajasta. Päävastuulliseen tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta. Lisäksi 1 §:n 2 momentista seuraa, että tilintarkastuksessa sovelletaan, mitä päävastuullisesta tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä.

4 §. Tilintarkastajan riippumattomuus ja virkavastuu. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 4 §:ää.

5 §. Tilintarkastajan esteellisyys. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 5 §:ää.

6 §. Hyvä tilintarkastustapa. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 6 §:ää.

7 §. Tilintarkastuskertomus. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 9 a §:ää.

8 §. Salassapitovelvollisuus. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan JHTT-lain 18 §:ää. Pykälän 1 momentti vaitiolovelvollisuudesta ehdotetaan kuitenkin korvattavaksi viittauksella julkisuuslakiin.

9 §. Rangaistussäännökset. Pykälässä säädettäisiin salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomittavasta rangaistuksesta. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 23 §:n 2 momenttia kuitenkin siten, että momentissa säädettäisiin ainoastaan tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomittavasta rangaistuksesta. Voimassa olevassa laissa säädetään lisäksi JHTT-lautakunnan salassapitovelvollisuudesta tuomittavasta rangaistuksesta. Lautakunta kuitenkin lakkaa tämän lain voimaan tullessa.

JHTT-tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattoman käytön rangaistavuudesta säädetäisiin tämän lain 12 §:n 20 momentissa säännöksen liittyessä JHTT-järjestelmään, jota koskevat säännökset kumotaan tämän lain voimaan tullessa.

10 §. Vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälä vastaa voimassa olevan JHTT-lain 24 §:ää.

11 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tavanomaista voimaantulosäännöstä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti 1. lakiehdotuksen kanssa 1 päivänä tammikuuta 2016.

Pykälän 2 momentin mukaan tällä lailla kumotaan laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista (467/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

12 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa on säännös siitä, että muualla laissa tai asetuksessa oleva viittaus kumottuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2016 ja sen jälkeen alkavan tilikauden tilintarkastukseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että lain voimaan tullessa JHTT-tilintarkastaja ja JHTT-yhteisö voi jatkaa toimintaansa kuitenkin edellyttäen, että JHTT-tilintarkastaja ja JHTT-yhteisö rekisteröityy kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta Tilintarkastusvalvonnalle. Rekisteröitymisvelvoite on säädetty, jotta tilintarkastajarekisteriin saadaan JHTT-tilintarkastajaa ja JHTT-yhteisöä koskevat rekisteröitävät tiedot ja rekisteri saadaan saatettua ajan tasalle säädetyssä kohtuullisessa ajassa. JHTT-tilintarkastajista ja JHTT-yhteisöistä tilintarkastajarekisteriin rekisteröitävät tiedot eroavat JHTT-luettelon tiedoista. Jos henkilö ei rekisteröidy säädetyssä ajassa JHTT-hyväksyminen lakkaa suoraan tämän momentin nojalla ja hänet poistetaan JHTT-luettelosta. Jos henkilön hyväksyminen on lakannut tämän momentin nojalla, voi luonnollinen henkilö hakea hyväksymisen palauttamista Tilintarkastusvalvonnalta. Sen sijaan jos JHTT-yhteisö ei rekisteröidy kolmen kuukauden kuluessa, ei sen hyväksymistä enää voida tämän jälkeen palauttaa. Luonnollisen henkilön hyväksymisen palauttamiseen sovelletaan 16 momentin nojalla, mitä

oli voimassa hyväksymisen palauttamisesta tämän lain voimaantullessa.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, miten JHTT-tilintarkastajat ja JHTT-yhteisöt rekisteröidään tilintarkastajarekisteriin. Jos kyse on JHTT-tilintarkastajasta, joka on myös tilintarkastuslain mukaan hyväksytty tilintarkastaja, rekisteröidään henkilö JHT-tilintarkastajana tilintarkastajarekisteriin. Jos kyse on sellaisen JHTT-tilintarkastajan rekisteröinnistä tilintarkastajarekisteriin, joka ei ole tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytty tilintarkastaja, rekisteröidään JHTT-tilintarkastaja JHTT-tilintarkastajana ja JHTT-yhteisö JHTT-yhteisönä tilintarkastajarekisteriin. Koska JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö eivät ole tilintarkastuslain mukaan hyväksytyjä, ja JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön kelpoisuus toimia tilintarkastustehtävissä eroaa tilintarkastuslain mukaan hyväksytyjen tilintarkastajien kelpoisuudesta, tulee eron käydä selkeästi ilmi rekisteristä. Rekisterinpidosta voidaan säätää tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Asetuksenantovaltuus perustuu tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:ään.

Pykälän 5 *momentin* mukaan JHTT-tilintarkastajan rekisteröintiin sovelletaan, mitä tilintarkastajan rekisteröinnistä säädetään tilintarkastuslaissa. Sovellettavaksi tulevat siten esimerkiksi tietojen julkaisemista ja luovuttamista koskevat tilintarkastuslain säännökset. Lisäksi *momentissa* säädettäisiin siitä, että tilintarkastajarekisteriin merkitään tiedot myös tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan annettusta huomautuksesta tai varoituksesta. Näiden merkitsemiseen ja merkintöjen poistamiseen sovelletaan, mitä ennen tämän lain voimaantuloa oli voimassa tietojen merkitsemisestä JHTT-luetteloon ja poistamisesta luettelosta.

Pykälän 6 *momentissa* säädettäisiin JHTT-yhteisön hyväksymisen voimassa olosta. Hyväksyminen voi olla voimassa enintään viisi vuotta tämän lain voimaantulosta, jonka jälkeen hyväksyminen lakkaa suoraan tämän *momentin* nojalla. Siten viiden vuoden siirtymäajan jälkeen kaikkien JHTT-yhteisöjen hyväksyminen lakkaa. Tämä tarkoittaa, ettei JHTT-yhteisöä enää voi valita tilintarkastajaksi toimikaudelle, jossa tilintarkastusker-

tomus annetaan viiden vuoden siirtymäajan päättymisen jälkeen. Siirtymäaika on kohtuullinen, jotta yhteisöt ehtivät tehdä joko toimintaansa liittyvät uudelleenjärjestelyt ja hakea hyväksymistä tilintarkastuslain mukaisesti tilintarkastusyhteisöksi tai muuten asemoida toimintansa lakimuutoksen edellyttämällä tavalla. Säännöksestä ilmenee myös, että uusia JHTT-yhteisöjä ei hyväksytä eikä lakkautettua hyväksymistä palauteta tämän lain voimaantulon jälkeen.

Pykälän 7 *momentissa* säädettäisiin JHTT-tilintarkastajan valitsemisesta. JHTT-tilintarkastajan valintaa koskevat vaatimukset sääntelyssä tullaan päivittämään terminologiaan uutta järjestelmää vastaaviksi. *Momentissa* säädettäisiin tästä johtuen, että JHTT-tilintarkastaja voidaan tämän lain voimaantulua valita tilintarkastajaksi, jos säännöksessä säädetään JHT-tilintarkastajan valitsemisesta. Jos taas säädetään tilintarkastusyhteisön valitsemisesta ja JHT-tilintarkastajan toimimisesta sen päävastuullisena tilintarkastajana, voidaan tilintarkastajaksi valita myös JHTT-yhteisö ja päävastuullisena tilintarkastajana voi toimia myös JHTT-tilintarkastaja. Siten, jos laissa esimerkiksi säädetään siitä, että tilintarkastajaksi tulee valita tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastaja, voidaan tilintarkastajaksi valita myös JHTT-yhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on JHT- tai JHTT-tilintarkastaja taikka tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullinen tilintarkastaja on JHT- tai JHTT-tilintarkastaja.

Pykälän 8 *momentissa* säädettäisiin, että valtionapuviranomaisen, muun viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhteisön voidessa muun lain nojalla valtuuttaa tilintarkastajan suorittamaan rahoituksen tai tuen saajaan, välittäjään tai myöntäjänsä kohdistuvan tarkastuksen tai määrätä tuen saajalle valvojan, voidaan tarkastustehtävään valtuuttaa tai tuen saajalle määrätä valvojaksi myös JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö. Tällaisia valtuuksia on useissa laissa kuten valtionavustuslain (688/2001) 16 §:ssä, maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 44 §:ssä, alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain (8/2014) 32 §:ssä ja alueiden kehittämisen ja

rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 41 §:ssä.

Pykälän 9 momentissa on voimassa olevan tilintarkastuslain 7 §:ää asiallisesti vastaava säännös. Säännöksellä mahdollistetaan JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön valitseminen yhteisön tai säätiön, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta, tilintarkastajaksi HT-, KHT-, JHT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön rinnalle myös tämän lain voimaan tultua. JHTT-yhteisöjen osalta siirtymäsäännöksen merkitys kuitenkin päättyy viimeistään kaikkien JHTT-yhteisöjen lakatessa viiden vuoden siirtymäajan jälkeen.

Pykälän 10 momentissa säädettäisiin, että jos tilintarkastajaksi valitaan JHTT-yhteisö, voidaan päävastuulliseksi tilintarkastajaksi nimetä JHTT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja.

Pykälän 11 momentissa säädettäisiin, että JHTT-tilintarkastajaan ja JHTT-yhteisöön sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta. JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön osalta tulee sovellettavaksi myös 1 §:n 2 ja 3 momentin viittaussäännösten mukaiset tilintarkastuslain säännökset ja mitä näissä säännöksissä säädetään tilintarkastajasta.

Pykälän 12 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, mitä säännöksiä JHTT-tilintarkastajaan ja JHTT-yhteisöön sovelletaan näiden toimiessa tässä ominaisuudessa muussa kuin 1 §:n tarkoittamassa tehtävässä. Jos henkilö on JHT-, KHT- tai HT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, toimintaa arvioidaan tilintarkastuslain mukaan. JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön toimiessa muussa kuin 1 §:ssä tarkoitetussa tehtävässä häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia, ei kuitenkaan tämän lain 4, 5 ja 10 §:ää, minkä lisäksi sovelletaan tilintarkastuslain 4 luvun 2 §:ää ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä ja valvonnasta ja 8 lukua valvontavaltuuksista, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa valvojan oikeudesta antaa tietoja, 10 luvun 1 ja 2 §:ää hallinnollisista sanktioista ja 11 luvun 1 §:ää muutoksenhausta.

Pykälän 13 momentin mukaan JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön valvontaan sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tilin-

tarkastuslain säännöksiä. Näitä säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, sijoittuuko esimerkiksi tutkittavana oleva tapahtuma aikaan ennen tämän lain voimaan tuloa vai sen jälkeiseen aikaan. Kaikkien niin JHTT-tilintarkastajien ja JHTT-yhteisöjen kuin tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyjen tilintarkastajien valvontaan sovelletaan siten jatkossa tilintarkastuslain valvontaa koskevia säännöksiä siten kuin tilintarkastuslain 1 §:ssä säädetään.

Momentin mukaan tilintarkastuslain valvontaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös kun tutkittavana oleva toiminta sijoittuu aikaan ennen tämän lain voimaantumista. Ainoastaan varoituksen ja huomautuksen antamisen sekä hyväksymisen peruuttamisen edellytyksiä arvioitaisiin ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleen JHTT-lain mukaan. Määrätyt seuraamukset rekisteröidään tilintarkastuslain mukaan ja ne säilytetään tilintarkastajarekisterissä tilintarkastuslaissa säädetyn ajan.

Momenttia sovelletaan myös sellaisen henkilön valvontaan, joka tutkittavana olevan toiminnan aikaan oli JHTT-tilintarkastaja, vaikka JHTT-hyväksyminen on myöhemmin päätynyt siitä syystä, että hänet on hyväksytty tilintarkastuslain tarkoittamaksi tilintarkastajaksi.

Pykälän 14 momentissa säädettäisiin siitä, että JHT-tilintarkastajalle voidaan määrätä hallinnollinen seuraamus myös ajalta, jolloin hän toimi JHTT-tilintarkastajana. JHT-tilintarkastajalle voidaan siis antaa huomautus tai varoitus tai tämän hyväksyminen voidaan peruuttaa myös perustuen toimintaan ennen JHT-tilintarkastajaksi hyväksymistä.

Pykälän 15 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantumista aiheutettuun vahinkoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

Pykälän 16 momentissa säädettäisiin JHTT-tilintarkastajiin ja siirtymäajalla JHTT-yhteisöihin sovellettavista hyväksymistä koskevista säännöksistä. JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön hyväksymiseen sovellettaisiin kumotun lain säännöksiä. Siirtymäsäännöksistä tosin seuraa, että viranomaistehtäviä asioissa hoitaa Tilintarkastusvalvonta JHTT-lautakunnan lakattua. Hyväksymisen palauttamista koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vain luonnolliseen

henkilöön, sillä JHTT-yhteisön hyväksymistä ei enää lain voimaan tulon jälkeen voi palauttaa. Myöskään uusia JHTT-yhteisöjä ei voida hyväksyä. JHTT-yhteisöjen osalta momentilla on merkitystä vain niiden hyväksymisedellytysten säilymisen valvonnan kannalta.

Pykälän 17 momentissa säädettäisiin niistä tutkinto-oikeuksista, jotka JHTT-lautakunta on myöntänyt ja jotka ovat voimassa tämän lain voimaantullessa. Tutkinto-oikeudet säilyvät enintään kolme vuotta tämän lain voimaantulosta eli sen ajan, jolloin JHTT-tutkintoja vielä tämän lain voimaan tultua järjestetään.

Pykälän 18 momentissa säädettäisiin, että JHTT-tutkinto järjestetään vielä kolmena vuotena ja vähintään kerran vuodessa tämän lain voimaantulon jälkeen. JHTT-tutkinnon järjestämisestä vastaa Tilintarkastusvalvonta JHTT-lautakunnan tehtävien siirtyessä tämän pykälän 23 momentin mukaan JHTT-lautakunnan lakatessa Tilintarkastusvalvonnalle. Tutkintoon ei voida myöntää osallistumislupaa enää tämän lain voimaan tultua, joten käytännössä osallistua voivat ne henkilöt, joille JHTT-lautakunta on myöntänyt luvan ennen tämän lain voimaantumista.

Pykälän 19 momentissa säädettäisiin siitä, että hyväksytysti suoritettu JHTT-tutkinto vastaa suoritettua 1. lakiehdotuksena olevan tilintarkastuslain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettua julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkintoa, mutta ei suoritettua tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettua HT-tutkintoa. Säännöksestä kuitenkin esimerkiksi seuraa, että henkilö, joka on hyväksytty tilintarkastuslain mukaan HT-tilintarkastajaksi voi JHTT-tutkinnon suoritettuaan hakea Tilintarkastusvalvonnalta JHT-tilintarkastajaksi hyväksymistä.

Pykälän 20 momentissa säädettäisiin oikeudesta ammattinimikkeen käyttöön. Voimassa olevan lain 23 §:n 1 momentissa säädetään JHTT-ammattinimikkeen käytöstä. Siirtymäsäännöksen tavoitteena on suojata myös tämän lain voimaantultua JHTT-nimikettä.

Momentin mukaan JHTT-tilintarkastajaan tai JHTT-yhteisöön viittaavaa ammattinimikettä saavat käyttää vain tilintarkastajarekisteriin merkityt JHTT-tilintarkastajat ja JHTT-yhteisöt. Nimikettä eivät saa käyttää JHT-

tilintarkastajaksi rekisteröidyt tilintarkastajat. Momentissa säädettäisiin myös ammattinimikkeen käytön rangaistavuudesta.

Pykälän 21 momentissa säädettäisiin JHTT-tilintarkastajien mahdollisuudesta siirtyä tilintarkastuslain mukaan hyväksytyksi tilintarkastajaksi. Siirtyminen on mahdollista siten, että JHTT-tilintarkastaja suorittaa siirtymäkokeen. Siirtymäkokeella varmistetaan kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kirjanpitovelvollisten yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastuksen riittävä hallinta. Siirtymäkokeella täydennetään voimassa olevan lain mukaisia JHTT-tilintarkastajan hyväksymisedellytyksiä siten, että ne yhdessä siirtymäkokeen kanssa muodostavat riittävän kokonaisuuden hallinnan myös tilintarkastusdirektiivi huomioon ottaen. Lisäksi JHTT-tilintarkastajan on täytettävä tilintarkastuslaissa tilintarkastajalle säädetyt yleiset kelpoisuusedellytykset. Muussa tapauksessa hyväksyminen ei ole kestävällä pohjalla, sillä yleisten edellytysten on täytyttävä myös tilintarkastajana toimittaessa ja uuteen järjestelmään kerran siirtyneet eivät enää voi tulla rekisteröidyiksi JHTT-tilintarkastajina.

JHTT-tilintarkastajan on haettava hyväksymistä, koska yleiset edellytykset on tutkittava. Tutkiminen vastaa sitä tutkintaa, mikä tehdään tilintarkastuslain perusteella hyväksymistä haettaessa. Tilintarkastusvalvonnan harkinta on sidottua harkintaa ja edellytykset täyttävä JHTT-tilintarkastaja on hyväksyttävä HT- ja JHT-tilintarkastajaksi.

Siirtymäkokeita järjestetään viiden vuoden ajan vähintään kerran vuodessa. Kokeen järjestämisestä vastaa Tilintarkastusvalvonta, mutta se voi siirtää kokeen käytännön järjestämiseen liittyviä tehtäviä tilintarkastuslaissa säädetyin mukaisesti.

Siirtymäkokeeseen voivat osallistua sekä luettelossa olevat JHTT-tilintarkastajat, että tilintarkastajat joiden hyväksyminen on lakautettu. Sitä, kuinka monta kertaa kokeeseen voi osallistua, ei ole rajoitettu.

Siirtymäkokeeseen ja tilintarkastajaksi hyväksymiseen liittyvästä päätöksestä haetaan muutosta tilintarkastuslain mukaisesti hakemalla ensin oikaisua tilintarkastuslautakunnalta ja tämän jälkeen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin tilintarkastuslaissa säädetään.

Siirtymäkokeen suorittamisen sijasta JHTT-tilintarkastaja tai henkilö, jonka hyväksyminen on lakkautettu, voi suorittaa myös HT-tutkinnon. Henkilö voi siten tulla tilintarkastuslain mukaan hyväksytyksi tilintarkastajaksi myös suorittamalla tilintarkastajatutkinnon, jos muut momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Säännös mahdollistaa erityisesti sen, että kun siirtymäkoetta ei enää järjestetä, siirtyminen on edelleen mahdollista osallistumalla tilintarkastajatutkintoon.

Siirtymäkokeen sisällöstä, suorittamisavasta, rakenteesta ja koevaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

Pykälän 22 *momentissa* säädettäisiin siirtymäkokeeseen osallistuneiden tietojen rekisteröinnistä tilintarkastuslaissa tarkoitettuun tutkintorekisteriin. Tilintarkastuslain rekisteriä ja siitä annettavia tietoja koskevien säännösten mukaan määräytyvät muun muassa tietojen julkisuus ja säilytysaika.

Pykälän 23 *momentin* mukaan JHTT-lautakunta lakkaa tämän lain voimaan tullessa. JHTT-lautakunnan tehtävät siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Lisäksi Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia, että toimintakertomus laaditaan JHTT-lautakunnan viimeiseltä toimintavuodelta.

Pykälän 24 *momentissa* säädettäisiin JHTT-lautakunnassa vireillä olevien asioiden siirtymisestä Tilintarkastusvalvonnalle, jollei muuta johdu 25 tai 27 momenteista. Myös JHTT-luettelon pito siirtyy Tilintarkastusvalvonnalle. Luettelo lakkaa viiden kuukauden kuluttua tämän lain voimaan tulosta, mihin mennessä Tilintarkastusvalvonnan tulee saat-taa tilintarkastajarekisteri sellaiseksi, että JHTT-luettelo voi lakata.

Pykälän 25 *momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta tiettyihin ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin JHTT-lautakunnan päätöksiin, joihin yhä on oikaisuvaatimusaikaa jäljellä. Jos kyse on huomautuksen tai varoituksen antamisesta tai hyväksymisen peruuttamisesta, haetaan päätökseen suoraan muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta oikaisuvaatimukselle säädetyssä ajassa. Jos oikaisuvaatimus on jo ehditty tehdä JHTT-lautakunnalle, mutta päätöstä oikaisuvaatimuksen johdosta ei vielä ole annettu, siirtyy asia Helsingin hallinto-oikeudelle.

Pykälän 26 *momentin* mukaan ennen tämän lain voimaantuloa annettuun JHTT-lautakunnan päätökseen, johon oikaisua ei ole vaadittu ennen tämän lain voimaantuloa, vaaditaan oikaisua tilintarkastuslautakunnalta, jollei kyse ole 25 tai 27 momentissa tarkoitettusta asiasta. Tilintarkastuslautakunnan oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta tilintarkastuslain mukaan.

Pykälän 27 *momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta JHTT-lautakunnan ennen tämän lain voimaantuloa määräämään maksuun. JHTT-lautakunnan maksuihin haetaan voimassa olevan lain mukaan muutosta maksuperustelain (150/1992) mukaan. Jos tällaiseen maksuun on haettu ennen lain voimaantuloa maksuperustelain mukaisesti oikaisua, siirtyy asia JHTT-lautakunnalta Helsingin hallinto-oikeudelle käsiteltäväksi muutoksenhakuasiana. Jos maksusta ei ole tämän lain voimaan tullessa tehty oikaisuvaatimusta, haetaan siitä suoraan muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta oikaisuvaatimukselle säädetyssä kuuden kuukauden määräajassa.

Pykälän 28 *momentissa* säädettäisiin, että tämän lain voimaantullessa hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä oleva valitus JHTT-lautakunnan päätöksestä sekä 25 ja 27 momentin nojalla sinne siirtyvä asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaan tuloa voimassa olleita säännöksiä.

1.3 Kauppakamarilaki

8 §. Kirjanpito ja tilintarkastus. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi velvoite kauppakamarille ja Keskuskauppakamarille siitä, että tilinpäätöksestä on käytävä ilmi tilintarkastuslaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten perittyjen maksujen määrä ja näiden tehtävien hoitamisesta aiheutuneet menot. Tilintarkastuslaissa ei enää säädetä tällaisia tehtäviä kauppakamareille tai Keskuskauppakamarille.

1.4 Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta

2 §. Tehtävät. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viraston tehtäviin lisätään tilintarkastuslaissa tarkoitettua tilintarkastajien valvontaa koskevat asiat ja tähän liittyvät tietopalvelut. Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan, että lakiehdotuksessa tarkoitettu Tilintarkastusvalvonta sijaitisi Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tilintarkastuslaissa tarkoitettua Tilintarkastusvalvonnan tehtävät kuuluisivat viraston tehtäviin.

1.5 Laki Finanssivalvonnasta

3 §. Tehtävät. Pykälän 2 momenttiin lisätään uusi 7 a kohta, jossa viitataan tilintarkastuslain säännökseen, jonka mukaan Finanssivalvonta voi aloittaa tilintarkastajan toiminnan tutkinnan tietyissä tilanteissa ja esitellä asian tilintarkastuslautakunnalle ratkaistavaksi.

19 §. Oikeus saada tietoja muulta henkilöltä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa todetaan, että Finanssivalvonnalla on oikeus saada tilintarkastajalta myös sellaiset tilintarkastajaa koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen Finanssivalvonnalle tilintarkastuslaissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

31 §. Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälän viittaukset muutetaan viittauksiksi uuteen ehdotettuun lakiin.

1.6 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

18 §. Verohallinnon oikeus tietojen omaaloitteiseen antamiseen. Pykälään ehdotetaan uutta 9 kohtaa. Kohdalla mahdollistetaan verohallinnon oma-aloitteinen tietojenanto Tilintarkastusvalvonnalle, joka on osa Patentti- ja rekisterihallitusta. Tietojenannon tulee olla mahdollista tietojen liittyessä tilintarkastajiin ja näiden toimintaan. Tietojen antaminen tilintarkastajan toiminnan arviointia varten edellyttää, että verohallinnon on voitava antaa tietoja myös muista verovelvollisista, joihin tilintarkastajan toiminta liittyy. Verohal-

linto voi esimerkiksi verotusmenettelyssä tai verotarkastuksissa havaita verovelvollisen toiminnassa epäilyjä verovelvollisen menettelyn lainvastaisuudesta liittyen esimerkiksi kirjanpitoon, tilinpäätökseen tai verovelvollisen hallintoon. Tällä on merkitystä verovelvollisen tilintarkastajan toiminnan valvonnan kannalta. Myös verotarkastuksissa ilmenevät seikat voivat olla merkityksellisiä tilintarkastajan toiminnan valvonnan kannalta. Verohallinnon tulee olla mahdollista antaa omaaloitteisesti tietoja Tilintarkastusvalvonnalle koskien havaittuja ilmeisiä tai törkeitä laiminlyöntitilanteita. Oma-aloitteinen tietojen antaminen ei kuitenkaan aseta Verohallinnolle yleistä velvollisuutta tietojen antamiseen esimerkiksi tarkastuksista, jotka johtavat toimenpiteisiin. Ehdotetulla säännöksellä parannetaan viranomaisten välistä tietojenvaihtoa.

1.7 Lakiehdotukset 7—99

Osakeyhtiölain muuttamisesta (7. laki), osuuskuntalakia (8. laki), lakia panttilainauslaitoksista (9. laki) ja lakia asumisoikeusyhdistyksistä (10. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastajan määrää pykälissä tarkoitetuissa tilanteissa aluehallintoviraston sijasta Patentti- ja rekisterihallitus. Lisäksi viittaukset kumottavaan tilintarkastuslakiin ehdotetaan muutettavaksi viittauksiksi uuteen tilintarkastuslakiin.

Lakia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä (11. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain tarkoittamaa valvontatehtävää tilintarkastajien osalta hoitaa tämän lain voimaan tultua Patentti- ja rekisterihallituksessa toimiva Tilintarkastusvalvonta.

Lakia Svenska Finlands folkting –nimisestä järjestöstä (12. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että järjestölle tulisi valita vähintään yksi uuden tilintarkastuslain tarkoittama tilintarkastaja. Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että viittaus tilintarkastuslakiin (936/1994) muutetaan viittaukseksi uuteen tilintarkastuslakiin.

Lakia eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä (13. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtymälle tulee valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö,

jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Lakia eurooppalaisesta taloudellisesta etu-yhtymästä (14. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus tilintarkastuslakiin (936/94) muutetaan viittaukseksi uuteen tilintarkastuslakiin.

Lakia eduskuntaryhmistä (15. laki) ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilintarkastajaksi on valittava uudessa tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja ja tilintarkastuksessa noudatetaan tilintarkastuslakia.

Useita muita lakeja (16.–99.) ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset kumottavaan TTL:iin ja kumottavaan JHTT-lakiin muutetaan viittauksiksi uusiin lakeihin ja kumottaviin lakeihin viittaava termistö muutetaan uuden tilintarkastuslain mukaiseksi.

2 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Tilintarkastuslakiehdotus on merkityksellinen perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta, minkä lisäksi sääntelyä on arvioitava perustuslain oikeusturvaa koskevan 21 §:n, henkilötietojen käsittelyä koskevan 10 §:n ja julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan 124 §:n näkökulmasta.

2.1 Ammatin luvanvaraisuus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt toimiluvan ja elinkeinovapauden suhdetta muun muassa lausunnoissa PeVL 24/2010 vp, PeVL 33/2005 vp, PeVL 23/2000 vp ja PeVL 35/1998 vp. Valiokunta on pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti.

Perustuslakivaliokunnan mukaan elinkeinon luvanvaraisuudesta on säädettävä lailla, jonka tulee täyttää perusoikeuden rajoittamiselta vaadittavat yleiset edellytykset. Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön

kannalta on myös tärkeää, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta. Tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisten toimivaltuudet määräytyvät niin sanotun sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti (esim. PeVL 32/2010 vp, PeVL 15/2008 vp, PeVL 33/2005 vp ja 66/2002 vp).

Perustuslaki ei siten estä lailla säätämästä ammattia tai elinkeinoa luvanvaraiseksi, edellyttäen, että siihen on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Ehdotetun lain, joka tältä osin vastaa kumottavaksi ehdotettua lakia, mukaisesti tilintarkastajaksi voidaan kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa kirjanpitovelvollisessa yhteisössä ja säätiössä valita vain tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Myös julkisen sektorin JHTT-tilintarkastajana toimiminen on edellyttänyt tilintarkastajan olevan hyväksytty siten, kuin voimassa olevassa JHTT-laissa säädetään. Tilintarkastajan hyväksymismenettely konstituoii hallinnollisen luvan toiminnan harjoittamiselle ja rajoittaa perustuslaissa säädettyä elinkeinovapautta. Ehdotuksessa uudessa järjestelmässä elinkeinovapauden rajoituksen laajuuteen ei ehdoteta muutoksia voimassa olevasta järjestelmästä. EU-oikeudesta seuraa, että tietyissä yksityisen sektorin tilintarkastuksissa tilintarkastajan tulee täyttää direktiivissä säädetyt hyväksymisedellytykset. Lisäksi tehtävän yhteiskunnallinen merkittävyys ja tilintarkastuksen luotettavuuden merkitys tarkastettavien taloudellisten tietojen varmentajana edellyttävät tilintarkastajalta hyväksymismenettelyssä tutkittavaa kelpoisuutta tehtävään. Elinkeinon luvanvaraisuudelle on siten asianmukaiset perusteet, jotka ovat myös perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä.

Sääntely täyttää myös perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden edellytykset. Rajoitusten laajuus ja luvan saamisen edellytykset ilmenevät laista tehden viranomaistoiminnasta riittävän ennustettavaa. Tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä säädettäisiin 1. lakiehdotuksen 6 luvun 2 §:ssä ja 3 §:ssä sekä tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytyksistä 6 luvun 5 §:ssä. Hyväksymisen edelly-

tyksistä on ehdotuksessa tarkkarajaiset säännökset eikä hyväksymiseen liittyisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Patenti- ja rekisterihallitus olisi viranomaisena vastuussa Tilintarkastusvalvonnasta. Tilintarkastusvalvonnan tehtäviin kuuluisi myös tilintarkastajien hyväksyminen. Tilintarkastusvalvonnan päätöksistä hyväksymisasioiden on järjestetty oikaisuvaatimus menettely ja sitä seuraava muutoksenhaku hallinto-oikeudellista valitustietä. Lakiehdotus täyttää siten myös oikeusturvan vaatimukset. Elinkeinovapauden rajoituksen laajuuteen ei esityksessä ehdoteta muutoksia voimassa oleviin lakeihin verrattuna. Edellä mainituilla perusteilla elinkeinovapaus ei muodosta estettä lakiehdotusten käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

2.2 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimukset on huomioitu lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:ssä. Lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta vaatia oikaisua Tilintarkastusvalvonnan päätökseen. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lakiehdotus sisältää säännökset hyväksymisen lakkauttamisesta, peruuttamisesta, varoituksen ja huomautuksen antamisesta ja uhkasakosta. Lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta näitä koskevista päätöksistä. Näissä asioissa ei olisi käytössä oikaisuvaatimusmenettelyä vaan suora valitus hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätöksestä voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Perustuslakivaliokunta on antamassaan lausunnossa todennut, ettei valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen enää ole perusteita suhtautua lähtökohtaisen pidätyvästi (PeVL 32/2012 vp). Muutoksenhakujärjestelmän tulee kuitenkin kokonaisuutena turvata sekä oikeusturvan saatavuus ja riittävyys että asian käsittely niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista. Siten on tarkasteltava etenkin sitä, turvaavatko korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät muutoksenhakujärjestelmät kyseisessä asiaryhmässä asian laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet (PeVL 33/2012 vp).

Lakiehdotuksen lähtökohta on, että päätöksiin saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Korkeinta hallinto-oikeutta edeltävien, 11 luvun 1 §:n 1 momentissa säädettyjen oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakujärjestelmien on katsottu turvaavan asian laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet. Lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut päätökset puolestaan on nähty aiheelliseksi rajata jatkovalitusluvan ulkopuolelle oikeusturvasyistä vastaavalla tavalla kuin auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä annetussa laissa. Päätökset liittyvät myönnetyn auktorisoinnin poistamiseen tai ovat luonteeltaan kurinpidollisia ja näistä voisi valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Sääntelyn katsotaan täyttävän perustuslain 21 §:n 1 momentissa asianosaisten oikeusturvalle asetetut vaatimukset.

2.3 Henkilötietorekisterit

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnissä ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset tietojen luovutettavuus mukaan luettuna, sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturva. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla

tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista (esim. PeVL 19/2012 vp, PeVL 38/2010 vp, PeVL 35/2004 vp ja PeVL 51/2002 vp).

Lakiehdotukseen sisältyy henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Edellä mainittu henkilötietojen suojan kannalta tärkeät seikat eli rekisteröinnin tavoite, rekisteröityvien henkilötietojen sisältö ja niiden sallitut käyttötarkoitukset on otettu huomioon ehdotetun lain 6 luvun 8 ja 9 §:ssä. Lakiehdotuksen 6 luvun 11 §:ssä säädettäisiin lisäksi tiettyjen henkilötietojen luovuttamisesta sähköisen tietoverkon kautta.

Sääntelyn katsotaan täyttävän perustuslain 10 §:n 1 momentissa henkilötietojen suojalle asetetut vaatimukset.

2.4 Asiantuntijoiden käyttäminen valvonnassa

Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan, että Tilintarkastusvalvonta on Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tilintarkastusvalvonnalle on ehdotettu mahdollisuutta ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämiseen tutkintojen järjestämisessä ja mahdollisuutta myös valtuuttaa ulkopuolinen yhteisö järjestämiään tutkinnot. Tältä osin ehdotusta olisi arvioitava myös perustuslain 124 §:n kannalta, sillä ehdotettu uusi säännös mahdollistaisi julkisen hallintotehtävän antamisen muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Ehdotettu ulkopuolisten käyttäminen on tarkoituksenmukaista, sillä mm. tutkintotehtävien laatimisessa ja tutkintojen arvostelussa ja käytännön järjestämisessä saattaa olla tarve käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita ja muita henkilöitä. Tilintarkastusvalvonta voisi myös valtuuttaa tilintarkastuslautakunnan, josta säädetään 7 luvun 4 §:ssä tai muun yhteisön järjestämään tutkinnot. Siirrettävissä olevat tehtävät liittyvät tutkintojen ja kokeiden kehittämiseen, tutkinto- ja koekysymysten sekä lisätehtävien laatimiseen ja arvoste-

luun sekä tutkintojen tai kokeiden käytännön järjestelyihin. Tilintarkastusvalvonta kuitenkin tekisi tutkintoihin ja kokeisiin liittyvät päätökset, kuten päätökset tutkinnoissa ja kokeissa hyväksytyistä ja hylätyistä. Siirrettävissä tehtävissä ei ole kyse merkittävän julkisen vallan käyttämisestä. Siirrettyjä tehtäviä hoitavat toimisivat tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastusvalvonta lisäksi vastaisi viimekädessä tutkintojen järjestämisestä ja sillä olisi valvontavastuu siirrettyjen tehtävien osalta. Tilintarkastusvalvonta myös vahvistaisi tutkinnossa hyväksytyt ja hylätyt. Asiantuntijoille tutkintoihin liittyen annettaviin julkisiin hallinto-tehtäviin ei sisältyisi merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi. Tällöin otetaan muun muassa huomioon hallintotehtävän luonne. (PeVL 57/2010 vp). Perustuslakivaliokunta on ratkaisukäytännössä myös katsonut, että tehtävien siirto on mahdollista sellaiselle ulkopuoliselle yhteisölle, jota riippumattomuuden, luotettavuuden, asiantuntemuksen ja muiden seikkojen perusteella on pidettävä tehtävään sopivana (PeVL 47/2004 vp). Ehdotettu säännös mahdollistaa tehtävien järjestämisen edellä esitettyjen vaatimusten täytyessä ja siten mahdollistaen tutkintojen järjestämisen tarkoituksenmukaisella tavalla. Ehdotus ei myöskään vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Perustuslain 124 §:n kannalta on arvioitava myös Tilintarkastusvalvonnan mahdollisuutta käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita tilintarkastajan valvonnan kannalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi sekä laaduntarkastajina tilintarkastajien laadunvalvonnassa. Asiantuntijalla on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä tilintarkastuksen, kirjanpidon ja oikeudellisten asioiden tuntemus. Asiantuntijat voisivat olla ammatissa toimivia tilintarkastajia, mutta heidän olisi oltava riippumattomia valvottavasta.

Asiantuntijoiden käyttäminen on tarkoituksenmukaista sellaisen erityisasiantuntemuksen hankkimiseksi, joka on tarpeen Tilintarkastusvalvonnan tehtävien hoitamiseksi. Myös laadunvalvonnan operatiivista valvon-

taa organisoitaessa on tarkoituksenmukaista mahdollistaa ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö ottaen huomioon valvottavien maantieteellinen hajanaisuus, määrä sekä Tilintarkastusvalvonnan EU-säätelyyn perustuva velvoite tarkastusten suorittamiseen valvottavasta riippuen vähintään kolmen tai kuuden vuoden välein. Laaduntarkastajilla olisi oltava tehtävän edellyttämä koulutus. Pätevyysvaatimukset ovat sopusoinnussa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön kanssa. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset tarkastustoiminnan kaltaisessa tosiasiallisessa toiminnassa voidaan turvata muun muassa tarkastustehtäviä suorittavien henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla (PeVL 42/2005 vp, 40/2002 vp, 48/2001 vp). Lisäksi säädettäisiin nimenomaisesti siitä, ettei laaduntarkastusta saa suorittaa pysyväisluonteeseen asumiseen käytettävissä tiloissa, mikä vastaa perustuslakivaliokunnan perustuslain 10 §:n tulkintakäytännössä omaksuttuja edellytyksiä sille, että laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä (PeVL

30/2010, PeVL16/2004 vp ja PeVL 40/2002 vp).

Asiantuntijan rooli olisi ehdotuksen mukaan vain Tilintarkastusvalvontaa avustava eikä asiantuntijalla olisi itsenäistä päätösvaltaa. Asiantuntijat toimisivat ehdotuksen mukaan virkavastuulla. Asiantuntijan tehtäviin ei sisältyisi merkittävää julkisen vallan käyttöä. Ehdotus mahdollistaa tehtävien tarkoituksenmukaisen hoitamisen eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotusten ei katsota olevan ongelmallisia perustuslain 10 § 1 momentin, 18 §:n tai 124 §:n kannalta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2016 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Tilintarkastuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen;

2) toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuinten käyttöön.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia, sovelletaan tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia, 4 luvun 2, 4 ja 5 §:ää, 6—8 lukuja, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa, 10 luvun 1 ja 2 §:ää sekä 11 lukua.

Tätä lakia ei sovelleta tilintarkastajan toimintaan valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan tämän lain 4 luvun 1—3 ja 8 §:ää, 7 ja 8 lukuja, 9 luvun 1 §:ää, 10 luvun 1 ja 2 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta, sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeeseen, jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan unionin säädösten mu-

kaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin tilintarkastukseen. Ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen tätä lakia sovelletaan siten kuin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tilintarkastajalla* 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä;

2) *HT-tilintarkastajalla* luonnollista henkilöä, joka on 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi;

3) *KHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys;

4) *JHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan JHT-erikoispätevyys;

5) *tilintarkastusyhteisöllä* yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi;

6) *konsernilla* kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia;

7) *säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä* yhteisöä, jonka

arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä markkinalla.

2 luku

Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus

1 §

Tilintarkastajan yleinen kelpoisuus

Tilintarkastajana ei voi toimia henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, joka on vajaavaltaisen taikka joka on konkurssissa tai liiketoimintakiellossa.

Jos tilintarkastajaksi on valittu yksi tai useampi luonnollinen henkilö, on vähintään yhdellä heistä oltava asuinpaikka ETA-valtiossa.

2 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Yhteisössä ja säätiössä on valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus sen mukaan kuin tässä laissa ja muussa laissa säädetään.

Jollei muussa laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättäneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

Tilintarkastaja voidaan myös jättää valitsematta toimintaansa aloittavassa yhteisössä, jolla ei vielä ole 2 momentissa tarkoitettuja tilikausia, jollei ole ilmeistä, ettei edellytyksiä tilintarkastajan valitsematta jättämiseen ole.

Tilintarkastaja on kuitenkin aina valittava yhteisössä, jonka pääasiallisena toimialana

on arvopapereiden omistaminen ja hallinta ja jolla on kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettu huomattava vaikutusvalta toisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan tai rahoituksen johtamisessa.

Jos yhteisöllä ei ole 1, 2 tai 3 momentin mukaista velvollisuutta valita tilintarkastajaa, yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä tilintarkastuksesta sekä useamman tilintarkastajan valinnasta.

3 §

Velvollisuus valita varatilintarkastaja

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä tai muussa laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.

4 §

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antaminen tilintarkastajalle

Jos tilinpäätöksen vahvistamisesta pääetään yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa, tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen tätä kokousta.

5 §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, jos kyse on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevasta yhteisöstä tai jos yhteisössä tai säätiössä päättäneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 25 000 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa; tai

3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.

6 §

Tilintarkastusvelvollisuus konsernissa

Mitä 2—4 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti konsernin emoyritykseen, jos konsernin osalta vähintään kaksi 2 §:ssä tarkoitettua kolmesta edellytyksestä täyttyy ja mitä 5 §:ssä säädetään, jos vähintään kaksi 5 §:ssä tarkoitettua kolmesta edellytyksestä täyttyy.

Tytäryrityksen tilintarkastajaksi on valittava vähintään yksi emoyrityksen tilintarkastaja. Edellä sanotusta voidaan poiketa vain perustellusta syystä.

7 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, tämän on ilmoitettava tilintarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle, kenellä tilintarkastusyhteisössä työskentelevällä tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama pätevyys, jota edellytettäisiin tilintarkastajaksi valittavalta luonnolliselta henkilöltä.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti päävastuulliseen tilintarkastajaan.

8 §

Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoituksesta määrättävä yhteisölle tai säätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai muun lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai tilintarkastaja ei ole 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai

3) yhtiöjärjestykseen, sääntöihin tai yhtiösopimukseen otettua tilintarkastajien luku-

määrää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Patentti- ja rekisterihallituksen on pyydetävä tilintarkastuslautakunnan lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ilmoituksen saa edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus, siihen verrattava toimielin tai yhtiömiös on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kommandiittiyhtiön äänestöntä yhtiömiöstä.

Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, on kuultava yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattavaa toimielintä tai yhtiömiehiä. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Patentti- ja rekisterihallituksen määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

9 §

Tilintarkastajan erottaminen ja eroaminen

Tilintarkastajan voi erottaa toimestaan kesken toimikauden se, joka on tilintarkastajan valinnut, määrännyt tai osoittanut tehtävään. Tilintarkastajan erottamiseen kesken toimikauden on oltava perusteltu syy. Jos tilintarkastaja erotetaan kesken toimikauden, sen, joka on erottanut tilintarkastajan, on annettava Tilintarkastusvalvonnalle selvitys erottamisesta ja sen syistä.

Tilintarkastaja voi erota toimestaan kesken toimikauden ilmoittamalla siitä yhteisölle tai säätiölle. Tilintarkastajan on ilmoitettava ero rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa siitä, kun hän teki ilmoituksen. Lisäksi tilintarkastajan on annettava Tilintarkastusvalvonnalle selvitys eroamisesta ja esitettävä sille perusteltu syy.

Jos tilintarkastajan toimi tulee avoimeksi kesken toimikauden tai jos tilintarkastaja

menettää kelpoisuutensa sanottuun toimeen, eikä varatilintarkastajaa ole, tilintarkastajan valintaan osallistuvien yhtiömiesten, hallituksen tai vastaavan toimielimen on huolehdittava siitä, että uusi tilintarkastaja valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

10 §

Tietojen antaminen seuraavalle tilintarkastajalle

Tilintarkastajan erotessa, tullessa erotetuksi tai tilintarkastajan toimikauden päättyessä tämän on pyynnöstä annettava seuraajalleen tiedot, jotka ovat tarpeen tilintarkastuksen suorittamista varten.

Mitä 1 momentissa säädetään koskee myös tilintarkastusyhteisöä, jonka palveluksessa tilintarkastaja on ollut.

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §

Tilintarkastuksen kohde

Tilintarkastus käsittää yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen.

Jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä.

2 §

Konsernin tilintarkastus

Emoyrityksen tilintarkastajan on tarkastettava myös konsernitilinpäätös sekä varmistuttava siitä, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen asianmukaisesti.

3 §

Kansainväliset tilintarkastusstandardit

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä säädetään, 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tehtävässä on noudatettava tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY 26 artiklassa tarkoitettuja, yhteisössä sovellettaviksi hyväksyttyjä tilintarkastusstandardeja (*kansainväliset tilintarkastusstandardit*).

4 §

Ilmoitusvelvollisuus säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä

Jos 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun tilintarkastuksen aikana tulee ilmi seikkoja, joiden perusteella yhteisön tai säätiön tilintarkastaja epäilee sellaista säännösten tai viranomaismääräysten vastaista menettelyä, josta tilintarkastajan on hyvää tilintarkastustapaa noudattaakseen ilmoitettava tarkastuksen kohteelle, on tilintarkastajan tehtävä ilmoitus ja pyydettyä tarkastuksen kohdetta ilman aiheutonta viivästystä tutkimaan asia ja toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet menettelyyn puuttumiseksi ja sen toistumisen estämiseksi.

Jos tilintarkastuksen kohde ei ryhdy 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin eikä asia ole vähäinen, tilintarkastajan on tehtävä ilmoitus suomalaiselle viranomaiselle, joka on toimivaltainen tutkimaan kyseisten säännösten tai määräysten vastaisen menettelyn.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun ilmoituksen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos epäily on sellainen, että tilintarkastajan tulee tehdä siitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämi-

sestä annetun lain (503/2008) mukainen ilmoitus.

5 §

Tilinpäätösmerkintä

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen.

6 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä sen kohteena oleva tilinpäätös sekä ilmoitettava, mitä tilinpäätössäännöstöä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava kansainvälisten tilintarkastusstandardien noudattamisesta.

Tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto siitä:

1) antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; sekä

2) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on vakiomuotoinen, ehdollinen tai kielteinen. Jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa, tilintarkastajan on ilmoitettava tästä tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastuskertomuksessa on annettava tarpeelliset lisätiedot.

Tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on:

1) syylistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhteisöä tai säätiötä kohtaan; tai

2) rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjestyä, yhtiösopimusta tai sääntöjä.

Emoyrityksenä olevassa yhteisössä tai säätiössä on annettava erityinen kertomus konsernista noudattaen soveltuvin osin, mitä 1—4 momentissa säädetään.

7 §

Tilintarkastuskertomuksen luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle

Tilintarkastuskertomus on luovutettava yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

8 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa. Tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja on annettava toimielimelle, jonka tehtävänä on huolehtia yhteisön tai säätiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Toimielimen on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

9 §

Tilintarkastuspalkkion määräytyminen

Tilintarkastajalle tilintarkastuksesta maksettava palkkio ei saa määräytyä tavalla, joka voi vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden.

10 §

Yhteisön ja säätiön toimielinten velvollisuus avustaa tilintarkastajaa

Yhtiömiesten tai hallituksen ja toimitusjohtajan taikka vastaavien toimielinten on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo sen tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää. Ty-

täryrityksen yhtiömiehellä, hallituksella ja toimitusjohtajalla tai vastaavalla toimielimellä on sama velvollisuus emoyrityksen tilintarkastajaa kohtaan.

11 §

Tilintarkastajan läsnäolo yhteisön tai säätiön kokouksessa

Tilintarkastajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

Tilintarkastajan on oltava kokouksessa läsnä, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

Tilintarkastajan on yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen pyynnöstä annettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Tietoja ei kuitenkaan saa antaa, jos niiden antaminen aiheuttaisi yhteisölle olennaista haittaa.

4 luku

Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset

1 §

Ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitetut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.

2 §

Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen

Tilintarkastaja on velvollinen pitämään yllä ja kehittämään ammattitaitoaan.

3 §

Hyvän tilintarkastustavan velvoittavuus

Tilintarkastajan on noudatettava hyvää tilintarkastustapaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan.

Tilintarkastajan on noudatettava yhtiömiesten sekä yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen antamia erityisiä ohjeita, jos ne eivät ole ristiriidassa lain, yhtiöjärjestyksen, sääntöjen, yhtiösopimuksen, kansainvälisten tilintarkastusstandardien, hyvän tilintarkastustavan tai ammattieettisten periaatteiden kanssa.

4 §

Aineiston säilyttäminen

Tilintarkastajan on säilytettävä 1 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa koskevat asiakirjat vähintään kuusi vuotta.

5 §

Laadunvarmistus

Tilintarkastajan on huolehdittava tilintarkastustyönsä laadusta ja osallistuttava 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun laaduntarkastukseen.

6 §

Tilintarkastajan riippumattomuus

Tilintarkastajan on oltava riippumaton 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa suorittaessaan ja järjestettävä toimintansa riippumattomuuden turvaavalla tavalla.

Jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastajan ei kuitenkaan ole tarpeen kieltäytyä tai luopua toimeksiantosta, jos:

1) riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä; tai

2) tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä ainakin jos:

1) tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai säätiössä tai tilintarkastajalla on muu kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön tai säätiöön;

2) tarkastettavana on tilintarkastajan oma toiminta;

3) tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön tai säätiön puolesta tai sitä vastaan;

4) tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka kuuluu yhteisön tai säätiön johtoon tai joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

5) tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitetut riippumattomuutta uhkaavat tekijät ja toimenpiteet riippumattomuuden turvaamiseksi tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan aineistoon.

Mitä 3 momentissa säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti, sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa arvioinnissa on otettava huomioon myös tilintarkastajan riippumattomuutta uhkaavat tekijät, jotka liittyvät:

1) tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja työskentelee;

2) henkilöön, joka osallistuu merkittävästi tilintarkastajan valvonnassa toimeksiannon suorittamiseen;

3) henkilöön, joka välittömästi johtaa tai valvoo tilintarkastajan toimintaa; tai

4) edellä 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastusyhteisön sellaiseen omistajaan tai sen johtoon kuuluvaan henkilöön, joka osallistuu merkittävästi toimeksiannon toteuttamiseen.

7 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastaja ei ole 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton ainakaan jos:

1) tilintarkastaja on yhteisön tai säätiön taikka samaan konserniin kuuluvan yhteisön taikka kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun osakkuusyrityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva;

2) tilintarkastajan tehtävänä on yhteisön tai säätiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

3) tilintarkastaja on palvelussuhteessa yhteisöön tai säätiöön taikka 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

4) tilintarkastajalla on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä;

5) tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai säätiöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä taikka tilintarkastaja on antanut mainitulle taholle tällaisen etuuden;

6) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tilintarkastajan puoliso, veli, sisar taikka tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuussuhteessa;

7) tilintarkastajan puolisolalla taikka tilintarkastajaan suoraan alenevassa sukulaisuussuhteessa olevalla henkilöllä on 4 kohdassa tarkoitettu omistus- tai muu oikeus, eikä tämä oikeus ole merkityksetön; tai

8) säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja on ottanut vastaan 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun tehtävän kyseisessä yhteisössä ja tällaiseen tehtävään siirtymisestä on kulunut vähemmän kuin kaksi vuotta.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske yhteisöä, jossa jäsenyys on edellytyksenä sen tarjoamien välttämättömyyspalveluiden käyttämiselle. Tilintarkastajalla saa olla tällaisessa yhteisössä vain sellainen osuus, joka oikeuttaa palveluiden käyttämiseen, ei kuitenkaan suurempaa osuutta kuin yksi sadasosa.

Jos tilintarkastaja toimeksiannon vastaanottamisen jälkeen saa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun oikeuden, hänen on luovuttava oikeudesta tai toimeksiannosta kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saannostaan ja hänellä oli oikeus luopua siitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

8 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastaja tai hänen apulaisensa ei saa ilmaista ulkopuoliselle tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, ellei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske seikkaa:

1) josta tilintarkastajan on ilmoitettava tai lausuttava lain nojalla;

2) jonka ilmaisemiseen se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksensa;

3) jonka viranomainen, tuomioistuin tai muu henkilö on lain perusteella oikeutettu saamaan tietoonsa; tai

4) joka on tullut yleiseen tietoon.

Salassapitovelvollisuuden estämättä tilintarkastaja voi ilmoittaa säännösten tai viranomaismääräysten vastaista menettelyä koskevan epäilyn viranomaiselle. Ilmoitukseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista.

5 luku

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset

1 §

Toimikausien enimmäisaika

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään seitsemän vuotta.

Tilintarkastaja voi 1 momentissa tarkoitetun enimmäisajan jälkeen osallistua uudelleen yhteisön tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä.

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta yhteisöön, vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

2 §

Yhteisön hallitukselle annettavat tiedot

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on annettava yhteisön hallitukselle vuosittain:

1) kirjallinen vahvistus riippumattomuudesta sekä ilmoitus 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetuista muista kuin merkityksellisinä pidettävistä riippumattomuutta uhkaavista tekijöistä sekä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty riippumattomuuden turvaamiseksi; sekä

2) ilmoitus yhteisölle suorittamistaan muista kuin yhteisön tilintarkastusta koskevista tehtävistä.

3 §

Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on julkistettava vuosittain tietoja tilintarkastusyhteisön oikeudellisesta rakenteesta, omistussuhteista, taloudesta ja tilintarkastusasiakkaista sekä tilintarkastusyhteisön hallinnosta, laadunvarmistusjärjestelmästä ja riippumattomuusohjeista. Julkistettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

1 §

Tilintarkastajaksi hyväksyminen

Tilintarkastusvalvonnan on hakemuksesta hyväksyttävä HT-tilintarkastajaksi hakija, jo-

ka täyttää 2 §:ssä säädettyt hyväksymisedellytykset ja KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi, hakija, joka täyttää 3 §:ssä säädettyt kyseisen erikoispuoleisuuden hyväksymisedellytykset sekä tilintarkastusyhteisöksi hakija, joka täyttää 5 §:ssä säädettyt tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hyväksyminen on voimassa toistaiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hakemusmenettelystä.

2 §

HT-tilintarkastajan hyväksymisedellytykset

HT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä luonnollinen henkilö, joka

1) ei ole konkurssissa, jota ei ole määrätty liiketoimintakielloon, joka ei ole vajaavaltainen, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jolle ei ole määrätty edunvalvojaa;

2) ei toiminnallaan ole osoittanut olevansa sopimaton tilintarkastajan tehtävään;

3) on suorittanut korkeakoulututkinnon tai jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;

4) on suorittanut tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen, oikeustieteen ja muut kauppa- ja taloustieteelliset opinnot;

5) on hankkinut vähintään kolmen vuoden käytännön kokemuksen tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta tai vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta taikka vähintään 15 vuoden käytännön kokemuksen ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;

6) on suorittanut hyväksytysti tilintarkastajatutkinnon, jäljempänä *HT-tutkinto*; sekä

7) on HT-tutkinnon hyväksytysti suorittamaan antanut tuomioistuimelle tilintarkastajan vakuutuksen.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos henkilö on suorittanut hyväksytysti oppiaineita käsittelevät lisätehtävät.

Henkilö on 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla sopimaton tilintarkastajan tehtävään, jos hänet on tuomittu lainvoimaisella

tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastajana. Henkilöä ei myöskään pidetä sopivana tehtävään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tilintarkastajan tehtävään.

Henkilöä, jonka hyväksyminen on kokonaan peruutettu 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida uudelleen hyväksyä HT-tilintarkastajaksi ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttaminen alkoi.

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, HT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä ETA-valtiossa hyväksytty tilintarkastaja ja henkilö, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Henkilön on ennen hyväksymistä suoritettava hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, mahdollisuudesta opintojen korvaamiseen lisätehtävillä, kokemusvaatimuksista, tutkinnosta ja tutkintovaatimuksista, tilintarkastajan vakuutuksen sisällöstä sekä kelpoisuuskokeesta.

3 §

KHT- ja JHT-erikoispuoleisuuden hyväksymisedellytykset

KHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä HT-tilintarkastaja, joka edelleen täyttää 2 §:n 1 ja 2 kohdassa säädettyt kelpoisuusedellytykset ja

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai on toiminut vähintään viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana taikka jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä; sekä

2) on suorittanut hyväksytysti yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan erikoistumistutkinnon, jäljempänä *KHT-erikoistumistutkinto*.

JHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä HT-tilintarkastaja, joka täyttää edelleen 2 §:n 1 ja 2 kohdassa säädettyt kelpoisuusedellytykset ja

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai on toiminut vähintään viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana taikka jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;

2) on suorittanut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen ja oikeustieteen opinnot tai hankkinut vähintään yhden vuoden ja kuuden kuukauden kokemuksen julkishallinnon ja -talouden tehtävistä; sekä

3) on suorittanut hyväksytysti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon, jäljempänä *JHT-erikoistumistutkinto*.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa mainitusta vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilintarkastaja on suorittanut hyväksytysti oppiaineita käsittelevät lisätehtävät.

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä ETA-valtiossa hyväksytty tilintarkastaja ja henkilö, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Henkilön on ennen hyväksymistä suoritettava hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, opintojen korvaamisesta lisätehtävillä ja kokemusvaatimuksista, tutkinnoista ja tutkintovaatimuksista sekä kelpoisuuskokeesta.

4 §

Tutkinnot ja niihin osallistuminen

HT-tutkinto sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot järjestetään vähintään kerran kalenterivuodessa.

Tutkintoon voi osallistua luonnollinen henkilö, joka on saanut osallistumisluvan Tilintarkastusvalvonnalta. Myönnetty osallistumislupa on voimassa myöntämismuodon ja viisi seuraavaa kalenterivuotta.

Lupa osallistua HT-tutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka täyttää 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden, on suorittanut hyväksytysti 4 kohdassa tarkoitettua opintoja sekä on hankkinut 5 kohdassa tarkoitettua käytännön kokemusta siten, että edellytetystä määrästä puuttuu enintään 12 kuukautta. Opintojen suorittamista koskevasta vaatimuksesta voidaan poiketa, jos henkilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät.

Lupa osallistua KHT-erikoistumistutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun HT-tutkinnon tai on saanut luvan osallistua siihen ja joka täyttää 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan lupa myöntää, jos 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta käytännön kokemuksesta puuttuu enintään 12 kuukautta.

Lupa osallistua JHT-erikoistumistutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun HT-tutkinnon tai on saanut luvan osallistua siihen ja joka täyttää 3 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan lupa myöntää, jos 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta käytännön kokemuksesta puuttuu enintään 12 kuukautta. Jos henkilöllä ei ole 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja opintoja, voidaan lupa myöntää, jos kohdassa tarkoitettua käytännön kokemuksesta puuttuu enintään kuusi kuukautta. Opintojen suorittamista koskevasta vaatimuksesta voidaan poiketa, jos henkilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät.

Jos henkilölle on myönnetty lupa osallistua sekä HT-tutkintoon että KHT- tai JHT-erikoistumistutkintoon, mutta hän ei ole suorittanut hyväksytysti HT-tutkintoa, voi henkilö osallistua erikoistumistutkintoon vain samanaikaisesti HT-tutkinnon kanssa. Jos hän tällöin suorittaa hyväksytysti vain erikoistumistutkinnon, on suoritus voimassa viisi tutkintovuotta seuraavaa kalenterivuotta. Jos

henkilö ei erikoistumistutkinnon voimassaoloaikana suorita hyväksytysti HT-tutkintoa, erikoistumistutkinnon suoritus raukeaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hakemusmenettelystä.

5 §

Tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset

Tilintarkastusyhteisöksi on hyväksyttävä tilintarkastustoimintaa harjoittava osakeyhtiö, osuuskunta, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö,

1) jolla on edellytykset toimia riippumattomana tilintarkastusyhteisönä tämän lain mukaisesti;

2) jossa enemmistö avoimen yhtiön yhtiömiehistä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä on yhtiössä työskenteleviä tilintarkastajia, tilintarkastusyhteisöjä taikka ETA-valtiossa hyväksyttyjä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä taikka jossa enemmistö osakeyhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai osuuskunnan jäsenten ja edustajiston äänimäärästä on edellä tarkoitetuilla tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä;

3) jossa yli puolet osakeyhtiön tai osuuskunnan hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhteisössä työskenteleviä tilintarkastajia tai ETA-valtiossa hyväksyttyjä tilintarkastajia; sekä

4) jossa vastuunalainen yhtiömies, toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, hallituksen jäsen tai varajäsen ei toiminnallaan ole osoittanut olevansa sopimaton tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään.

Henkilö on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla sopimaton tehtävään, jos hänet on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastusyhteisön vastuuvollisena. Henkilöä ei myöskään pidetä sopivana tehtävään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton

tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään.

Mitä edellä säädetään osakeyhtiöstä, osuuskunnasta, kommandiittiyhtiöstä ja avoimesta yhtiöstä, sovelletaan näitä vastaavaan ulkomaiseen yhteisöön.

6 §

Oikeus käyttää ammattinimikettä

Ammattinimikettä HT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti HT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Ammattinimikettä KHT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti KHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Ammattinimikettä JHT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti JHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Tilintarkastusyhteisön ammattinimikettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

7 §

Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen

Tilintarkastusvalvonta lakkauttaa hyväksymisen

1) tilintarkastajan pyynnöstä;

2) tilintarkastajan kuoleman johdosta;

3) jos tilintarkastaja ei ole suorittanut 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja maksuja kohdullisessa ajassa sen jälkeen, kun maksamatta jättämisestä on hänelle huomautettu.

Jos hyväksyminen on lakkautettu 1 momentin 1 kohdan nojalla, hyväksyminen palautetaan hakemuksesta, jos hakija täyttää edelleen hyväksymisen edellytykset ja 4 luvun 2 §:ssä säädetyn vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Hyväksymisen palauttaminen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa edellyttää lisäksi, että hakija on suorittanut erääntyneet maksut.

8 §

Tilintarkastajatutkintorekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastaja- ja erikoistumistutkintoihin sekä pätevyyskokeeseen osallistuneista tilintarkastajatutkintorekisteriä. Rekisteriä pidetään tutkinto- ja koetietojen säilyttämistä, Tilintarkastusvalvonnan tehtävien hoitamista sekä järjestelmän toimivuuden seuranta varten.

Rekisteriin tallennetaan tutkintoon tai kokeeseen osallistuneen henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tiedot tutkinnon tai kokeen nimestä, tuloksesta ja suorittamisajankohdasta. Jos suoritettu erikoistumistutkinto raukeaa 4 §:n 6 momentin nojalla, merkitään tieto tässä rekisteriin.

Tiedot säilytetään rekisterissä 50 vuotta.

9 §

Tilintarkastajarekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastajarekisteriä, jotta jokainen voi saada tiedon tilintarkastajista sekä muut näistä tarvitsemansa tiedot. Rekisteriä pidetään myös tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisten palauttamista varten. Rekisteriin tallennetaan tilintarkastajaksi hyväksytyn luonnollisen henkilön ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksytyn yhteisön yksilöivät tiedot sekä muut tilintarkastajan ammatin ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin tallennetaan ainakin seuraavat tiedot:

1) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä yhteisön toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;

2) rekisteröintipäivä ja tunnusnumero;

3) postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite sekä puhelinnumero;

4) HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen sekä hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;

5) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;

6) annettu huomautus tai varoitus sekä hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta;

7) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai henkilötunnusten puuttuessa syntymäajat taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimitusjäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Tiedot säilytetään tilintarkastajarekisterissä seuraavasti:

1) edellä 2 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdan tietoja säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä;

2) edellä 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua peruuttamista koskeva tieto säilytetään kymmenen vuotta, varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta ja huomautusta koskeva tieto kolme vuotta siitä, kun kyseistä sanktiota koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Rekisteriin merkitään tiedot myös sellaisesta muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastajasta, joka antaa tilintarkastuskertomuksen muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröidyn yhteisön tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, kun yhteisön arvopaperi on kaupankäynnin kohteena rahoitusvälineistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettussa pörssissä. Rekisteröitävän on lisäksi täytettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetty ammattitaitoa, tilintarkastusyhteisön hallintoa, tilintarkastuksen suorittamista ja tietojen julkistamista koskevat edellytykset. Rekisteröinti ei koske tilintarkastajaa sellaisessa yhteisössä, jonka arvopapereista säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena on vain sellaisia muita kuin osakesidonnaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa.

Rekisteriin merkittävistä muista tiedoista kuin henkilötiedoista sekä rekisterinpidosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Velvollisuus ilmoittaa hyväksymisedellytysten ja rekisteritietojen muutoksista

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Tilintarkastusvalvonnalle hyväksymisen edellytyksissä tapahtuneista muutoksista sekä tilintarkastajarekisterin tietojen muutoksista.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa rekisteritietojen muutoksista, sovelletaan myös edellä 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityyn muun kuin ETA-valtion tilintarkastajaan.

11 §

Tietojensaanti rekistereistä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tilintarkastusvalvonta voi yleisen tietoverkon kautta luovuttaa tilintarkastajarekisterin tietoja, ei kuitenkaan henkilön henkilötunnuksen tunnusosaa. Tiedot on poistettava julkisesta tietopalvelusta ilman aiheetonta viivästystä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä tilintarkastajatutkintorekisterin ja tilintarkastajarekisterin tiedoista. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekistereihin tehdyistä merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia sähköisesti. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, koskee luonnollisen henkilön henkilötunnuksen tunnusosaa, jos tieto on tarpeen etujen tai oikeuksien suojaamiseksi tai sen saamiselle on muu hyväksyttävä peruste.

7 luku

Ohjaus, kehittäminen ja valvonta

1 §

Tilintarkastusvalvonta

Tilintarkastusvalvonta on Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Tilintarkastusvalvonnan organisoinnista Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä valvonnassa noudatettavasta menettelystä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Tilintarkastusvalvonnan tehtävät

Tilintarkastusvalvonta vastaa tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä tilintarkastajien valvonnasta. Tilintarkastusvalvonta

1) hyväksyy tilintarkastajat sekä huolehtii hyväksymisjärjestelmästä ja sen kehittämisestä;

2) valvoo, että tilintarkastajat toimivat tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (/) mukaisesti;

3) valvoo, että tilintarkastajat ylläpitävät ja kehittävät ammattitaitoaan ja säilyttävät hyväksymisen edellytykset;

4) valvoo tilintarkastuksen laatua ja huolehtii laadunvalvontajärjestelmän kehittämisestä;

5) huolehtii tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä;

6) osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon;

7) hoitaa muut sille tässä laissa säädetty tehtävät.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi Tilintarkastusvalvonta hoitaa sille osoitetut muut Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävät.

3 §

Valvottavat

Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

Tilintarkastusvalvonta valvoo myös 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityjä, muussa kuin ETA-valtiossa hyväksyttyjä tilintarkastajia soveltaen, mitä tilintarkastajien valvonnasta säädetään, jollei kyseisen valtion valvonnan ole arvioitu vastaavan tilintarkastajien valvontaa ETA-valtioissa. Vastaavuusarvioinnissa on noudatettava Euroopan unionin komission päätöstä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuudesta. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty, Tilintarkastusvalvonta arvioi kyseisen valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuutta tai noudattaa muun ETA-valtion tekemää vastaavuusarviointia.

Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan toimintaa, jos tapahtumista on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta.

Tilintarkastusvalvonta voi jättää tilintarkastajan toiminnan tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla.

4 §

Tilintarkastuslautakunta

Tilintarkastusvalvonnassa toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta.

5 §

Tilintarkastuslautakunnan ratkaisulta

Tilintarkastuslautakunta ratkaisee tässä laissa tarkoitetut asiat, joissa on kyse:

1) tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä;

2) tämän lain 10 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tai määräämättä jättämisestä;

3) tämän lain 11 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oikaisuvaatimuksesta;

4) tämän lain 11 luvun 1 §:n 5 momentissa tarkoitetusta muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen.

Tilintarkastuslautakunnan tehtävänä on myös edistää tarkoituksenmukaisella tavalla Tilintarkastusvalvonnalle tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista.

6 §

Tilintarkastuslautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa tilintarkastuslautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Lisäksi lautakunnassa on kaksi pysyvää asiantuntijaa. Kullakin jäsenellä, puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla lukuun ottamatta, on henkilökohtainen varajäsen ja pysyvällä asiantuntijalla varahenkilö. Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja määrätään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä.

Kaikkien jäsenten tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä. Vähintään kahdella jäsenellä tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Lautakunnalla kokonaisuutena tulee olla sen tehtävien edellyttämä muu asiantuntemus. Pysyvien asiantuntijoiden tulee olla tilintarkastajia.

Lautakunnan jäseneksi ei voida valita tilintarkastajaa, tilintarkastusyhteisön osakasta tai vastaavassa asemassa olevaa, tilintarkastusyhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsentä taikka tilintarkastusyhteisöön työ- tai toimeksiantosuhteessa olevaa. Enemmistön jäsenistä tulee olla henkilöitä, joiden toimimisesta edellä mainituissa tehtävissä on kulunut enemmän kuin kolme vuotta.

Mitä edellä säädetään jäsenistä, koskee vastaavasti heidän varajäseniään.

7 §

Asian käsittely tilintarkastuslautakunnassa

Tilintarkastuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä tai varajäsentä, joista vähintään yhdellä on oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Lautakunta tekee päätökset yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan tai tämän sijassa toimivan varapuheenjohtajan ääni. Pysyvät asiantuntijat eivät saa osallistua päätöksentekoon.

Tilintarkastuslautakunta ratkaisee asiat esittelystä, josta määrätään tarkemmin Patentti- ja rekisterihallituksen työjärjestyksessä.

Lautakunta voi tehtäviensä hoitamista varten kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita ja perustaa jaostoja.

Tilintarkastuslautakunnan jäsen, varajäsen, asiantuntija ja jaoston jäsen toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrätään tarkemmin lautakunnan puheenjohtajan vahvistamassa työjärjestyksessä.

Tarkempia säännöksiä lautakunnassa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Tutkintojen ja kokeiden järjestäminen

Tilintarkastusvalvonta vastaa 6 luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen, kokeiden ja lisätehtävien järjestämisestä. Tilintarkastusvalvonta voi käyttää tehtävissä ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan, mitä 8 luvun 8 §:n 4 momentissa säädetään.

Tilintarkastusvalvonta voi päätöksellään valtuuttaa tilintarkastuslautakunnan tai sellaisen yhteisön, jota riippumattomuuden, luotettavuuden, asiantuntemuksen ja muiden seikkojen perusteella on pidettävä tehtävään sopivana, hoitamaan 1 momentissa tarkoitett

tehtävät. Tilintarkastusvalvonnan tulee valvoa siirrettyjen tehtävien hoitamista.

Edellä 2 momentin nojalla siirrettyjä tehtäviä hoidettaessa on noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Henkilö toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan 2 momentin nojalla siirrettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

9 §

Laadunvalvonta

Valvoessaan tilintarkastuksen laatua Tilintarkastusvalvonta:

1) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi tai jos on kyse tilintarkastajasta, joka tarkastaa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevaa yhteisöä, vähintään joka kolmas vuosi;

2) määrää yhden tai useamman riippumattoman laaduntarkastajan suorittamaan laaduntarkastusta;

3) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta; sekä

4) käsittelee laaduntarkastuksen tulokset ja tekee päätöksen toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta.

Tilintarkastusvalvonta voi käyttää laaduntarkastuksessa ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ulkopuolisen laaduntarkastajan on viipymättä annettava selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle.

Ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään asiantuntijoista.

8 luku

Valvontavaltuudet

1 §

Oikeus saada tietoja tilintarkastajalta

Tilintarkastajan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava Tilintarkastusvalvonnalle ilman aiheetonta viivästystä sen pyytä-

mät valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti sekä muutoinkin avustettava valvonta-asian selvittämisessä.

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada tilintarkastajalta valvonnan kannalta tarkoituksenmukaisessa muodossa kaikki valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomansa asiakirjat ja muut tallenteet sekä saada maksutta tarpeelliset jäljennökset näistä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetty koskee myös emoyrityksenä olevan yhteisön tai säätiön tilintarkastajaa, ellei konsernin tilintarkastusta koskevien tietojen antamiselle ole muun valtion lainsäädännöstä johtuvaa tai muuta tilintarkastajasta riippumatonta estettä. Tilintarkastajan on osoitettava esteen olemassaolo.

2 §

Oikeus saada tietoja muilta henkilöiltä

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tilintarkastuksen kohteelta, siinä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa käyttävältä tai sen määräysvallassa olevalta kaikki niiden hallussa olevat tilintarkastajaa tai tilintarkastusta koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen Tilintarkastusvalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatointia varten valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja muulta kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettulta, jolla voidaan perustellusta syystä olettaa olevan tällaisia tietoja.

3 §

Tarkastusoikeus

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tarkastettavakseen tilintarkastajan toimipaikassa tämän toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat ja muut tallenteet sekä tietojärjestelmät siinä laajuudessa kuin on tarpeen Tilintarkastusvalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Mitä 1 momentissa säädetään tilintarkastajasta, koskee myös yritystä, joka tilintarkastajan asiamiehenä taikka muuten tilintarkastajan toimeksiannosta hoitaa tämän liiketoimintaan, kirjanpitoon, tietojärjestelmään, riskienhallintaan tai sisäiseen valvontaan liittyviä tehtäviä.

Tilintarkastusvalvonnalla on lisäksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 2 §:ssä tarkoitetuilta henkilöiltä, yhteisöiltä ja säätiöiltä tarkastettavakseen asiakirjat ja tallenteet, jotka sisältävät mainitussa pykälässä tarkoitettuja tietoja ja oikeus saada niistä jäljennöksiä.

4 §

Oikeudenkäyntiasiamiehiä, oikeudenkäyntiavustajia ja asianajajia koskeva poikkeus tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta

Poiketen siitä, mitä edellä tässä luvussa säädetään, Tilintarkastusvalvonnalla ei ole oikeutta saada asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitettulta asianajajalta tai hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

5 §

Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteriä.

teristä tiedot, jotka ovat tarpeen tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön 6 luvun 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun vastuuvollisuuden selvittämiseksi.

Tilintarkastusvalvonnan oikeus saada tietoa rikosrekisteristä perustuu rikosrekisterilakiin (770/1993).

6 §

Tietojen saaminen muilta viranomaisilta

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä saada viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tässä laissa säädettyä valvontaa varten välttämättömät tiedot. Tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuudesta on säädetty. Mitä edellä säädetään ei kuitenkaan koske arkaluonteisia henkilötietoja.

7 §

Uhkasakko

Tilintarkastusvalvonta voi uhkasakolla velvoittaa 1, 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun täyttämään mainituissa pykälissä säädetyn velvollisuutensa, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

Uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle tässä laissa säädetyn tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi, jos henkilö on epäiltynä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

Uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta päättää Tilintarkastusvalvonta. Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan päätökseen säädetään tässä laissa.

8 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Tilintarkastusvalvonta voi valvonnan kanalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Asiantuntijalla on oltava kulloisenkin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä

asiantuntemus. Jos asiantuntija toimii ulkopuolisenä laaduntarkastajana, on hänen oltava tilintarkastukseen hyvin perehtynyt henkilö, jolla on laaduntarkastukseen pätevöittävä erityiskoulutus.

Asiantuntijalla on tehtävänsä suorittamisen sitä edellyttäessä 1 §:ssä ja 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut oikeudet. Lisäksi asiantuntijan tulee noudattaa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Asiantuntijan on noudatettava, mitä hallintolaissa, kielilaissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Asiantuntija toimii rikosoikeudellisella virkakastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisesti annettuja julkisoikeudellisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tilintarkastusvalvonta voi määrätä ulkopuolisen asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkiotasoa.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

1 §

Oikeus tietojen luovuttamiseen

Tilintarkastusvalvonnalla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus luovuttaa asiakirjoja ja muita tietoja:

1) Patentti- ja rekisterihallituksen muiden tehtävien hoitamista varten;

2) suomalaiselle muulle viranomaiselle ja muulle julkista tehtävää hoitavalle sen tehtävien hoitamista varten;

3) Euroopan unionin toimielimelle tai muulle viranomaiselle, jos unionin lainsäädännössä edellytetään niiden antamista;

4) ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan koske arkaluonteisia henkilötietoja.

2 §

Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö

Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua valvottavaa tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä Finanssivalvonta voi tutkia, onko tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Finanssivalvonta voi esitellä valvontasian tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi.

3 §

Kansainvälinen valvontayhteistyö

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Tilintarkastusvalvonnan on pyynnöstä toimitettava valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja muita tietoja edellä 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle ETA-valtion valvojalle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös valvonnan kannalta tarpeellisten asiakirjojen toimittamista muun kuin ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä, jos:

1) asiakirjat liittyvät tilintarkastukseen sellaisessa yhteisössä, joka laatii konsernitilinpäätöksen kyseisessä valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säänneltyä markkinaa vastaavalla markkinalla;

2) tilintarkastajien valvonta kyseisessä valtiossa on arvioitu 7 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittäväksi;

3) kyseisen valtion valvojan kanssa on sovitettu tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä ja salassapidosta;

4) tietojen vaihdossa noudatetaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tilintarkastusvalvonnan on ryhdyttävä valvontatoimenpiteisiin 1 §:n 1 momentin 4

kohdassa tarkoitettua ETA-valtion valvojan pyynnöstä tai annettava pyynnön esittäneen valvojan osallistua toimenpiteiden suorittamiseen.

Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä 1—3 momentissa tarkoitettua pyynnön toteuttamisesta painavasta syystä. Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta myös, jos pyynnössä tarkoitettua tekoa tai tilintarkastajaa koskeva seuraamusmenettely on Suomessa vireillä tai siitä on Suomessa annettu lainvoimainen päätös tai tuomio.

10 luku

Seuraamukset

1 §

Varoitus ja huomautus

Tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus, jos tämä on:

1) huolimattomuudesta tai varomattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) perusteettomasti menetellyt tavalla, joka on muutoin omiaan alentamaan tilintarkastajien ammatillista luotettavuutta tai arvoa.

Jos tilintarkastajan 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, tilintarkastajalle tulee antaa huomautus.

2 §

Hyväksymisen peruuttaminen

Tilintarkastuslautakunnan on peruutettava hyväksyminen kokonaan, jos tilintarkastaja:

1) on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) on annetusta varoituksesta huolimatta toistuvasti rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) ei ole enää ammattitaitoinen tai ei täytä muita hyväksymisen edellytyksiä.

Kuitenkin, jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu peruste liittyy tilintarkastajan toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja luonnollisella henkilöllä on edelleen edellytykset toimia tilintarkastajana, tilintarkastusvalvonnan tulee peruuttaa ainoastaan kyseisen erikoispätevyysvaatimuksen hyväksymisen.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös enintään kahden vuoden määräajaksi.

Hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöönvalituksesta huolimatta, jos siihen on erittäin painavia syitä.

Jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan peruutettu, Tilintarkastusvalvonnan on viipymättä peruuttamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman ilmoitettava peruuttamisesta ja sen syystä asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävillä viranomaisille.

Jos hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla, uusi hyväksyminen voidaan myöntää 6 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen edellytykset. Tilintarkastajaa, jonka hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan aiheuttanut tahallisesti tai huolimattomuudesta yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhtiöjärjestyä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla on aiheutettu yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintar-

kastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Edellä 1 momentista poiketen tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan 3 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 4 luvun 8 §:n 3 momentissa tarkoitettulla ilmoituksella aiheutetun taloudellisen vahingon ainoastaan, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon antamalla tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa.

4 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 6 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea antaa lausunnossaan tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava *tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä* sakkoon.

Rangaistus tilintarkastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:ssä.

Rangaistus 4 luvun 8 §:ssä säädetyn tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 5 tai 6 §:n mukaan taikka jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Muutoksenhaku

Tilintarkastusvalvonnan päätökseen tyytymätön saa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentista poiketen se, jonka hyväksyminen on 6 luvun 7 §:n nojalla lakkautettu tai jolle on 8 luvun 7 §:n nojalla asetettu tai tuomittu maksettavaksi uhkasakko, saa hakea muutosta Tilintarkastusvalvonnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tilintarkastuslautakunnan päätökseen muutosta saa hakea valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen se, jolle on annettu 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu varoitus tai huomautus tai jonka hyväksyminen 10 luvun 2 §:n nojalla peruutettu.

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa taikka 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut 3 momentissa tarkoitettua tilintarkastuslautakunnan päätöksen.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä, jolla hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, on noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Valitusviranomaisen on käsiteltävä asia kiireellisenä.

2 §

Tilintarkastajamaksut

Tilintarkastajan valvontamaksuista säädetään erikseen.

12 luku

Voimaantulo

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan tilintarkastuslaki (459/2007) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, jäljempänä *kumottu laki*.

2 §

Siirtymäsäännökset

1. Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus kumottuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

2. Jos yhteisön tai säätiön on lain tai asetuksen taikka yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen mukaan valittava tilintarkastajaksi HTM-tilintarkastaja, on yhteisön tai säätiön valittava tämän lain voimaan tultua HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastaja. Jos yhteisön tai säätiön on valittava tilintarkastajaksi KHT- tai HTM-yhteisö, on yhteisön tai säätiön valittava tämän lain voimaan tultua tilintarkastusyhteisö. Jos yhteisön tai säätiön on valittava KHT-yhteisö, tulee valittavan tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan olla KHT-tilintarkastaja.

3. Sen estämättä, mitä 2 luvun 2, 5 ja 6 §:ssä ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetään, voidaan sellaisessa yhteisössä tai säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta, tilintarkastajaksi valita viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyvälle tilikaudelle HT-tilintarkastajan sijasta JHTT-tilintarkastaja. JHTT-tilintarkastaja voidaan kuitenkin valita 1 päivänä tammi-

kuuta 2013 tai sen jälkeen päättyvälle tilikaudelle edellä tässä momentissa tarkoitettua yhteisössä, joka on osakeyhtiö taikka avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä tai sellaisia avoimia yhtiöitä tai kommandiittiyhtiöitä, joiden kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä, vain, jos enintään yksi seuraavista rajoista ylittyy sekä tarkastettavalla että sitä edeltäneellä tilikaudella:

1) taseen loppusumma on 4 400 000 euroa;
2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on 8 800 000 euroa;

3) yhteisön palveluksessa on keskimäärin 50 henkilöä.

4. Jos muussa laissa tai asetuksessa säädetään JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön valinnasta, voidaan tämän lain voimaan tultua valita JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan tulee tällöin olla JHT- tai JHTT-tilintarkastaja.

5. Tämän lain voimaan tullessa hyväksytty ja tilintarkastajarekisteriin rekisteröity HTM- ja KHT-tilintarkastaja sekä HTM- ja KHT-yhteisö voi jatkaa toimintaansa edellyttäen, että tämä kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta rekisteröityy Tilintarkastusvalvonnalle, taikka hyväksyminen lakkaa. Tilintarkastusvalvonnalle rekisteröitynyt HTM-tilintarkastaja rekisteröidään tilintarkastajarekisteriin HT-tilintarkastajaksi, KHT-tilintarkastaja HT- ja KHT-tilintarkastajaksi ja KHT- ja HTM-yhteisö tilintarkastusyhteisöksi. Se, jonka hyväksyminen on lakannut tämän momentin nojalla, voi hakea hyväksymisen palauttamista. Hyväksymisen palauttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 6 luvun 7 §:ssä säädetään hyväksymisen palauttamisesta. Tässä momentissa tarkoitettu velvoite uudistaa rekisteröityminen ei koske kumotun lain 37 §:n 2 momentin perusteella tilintarkastajarekisteriin rekisteröityä muussa kuin ETA-valtiossa hyväksyttyä tilintarkastajaa.

6. Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty HTM-tutkintoon, vastaa hyväksyminen lupaa osallistua HT-tutkintoon. Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty KHT-tutkintoon,

vastaa hyväksyminen lupaa osallistua HT-tutkintoon ja KHT-erikoistumistutkintoon.

7. Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytysti suoritettu HTM-tutkinto vastaa tämän lain voimaan tultua hyväksytysti suoritettua HT-tutkintoa ja KHT-tutkinto hyväksytysti suoritettua HT-tutkintoa ja KHT-erikoistumistutkintoa.

8. Tämän lain voimaan tullessa Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta ja kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnat lakkaavat ja vireillä olevat asiat ja tilintarkastajarekisterin pito siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Myös Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan kansainvälisessä yhteistyössä tekemien yhteisymmärryspöytäkirjojen velvoitteet siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle.

9. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan Keskuskauppakamariin työsuhteessa olevan henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovuttamista koskevia säännöksiä. Henkilöstö nimitetään tätä varten perustettaviin virkoihin Patentti- ja rekisterihallitukseen päivästä kuuta 20.

10. Tilintarkastusvalvonnan tulee saattaa tilintarkastajarekisteri vastaamaan tässä laissa säädettyjä edellytyksiä viiden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

11. Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia, että toimintakertomus laaditaan valtion tilintarkastuslautakunnan, Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan ja kauppakamarien tilintarkastuslautakuntien viimeiseltä toimintavuodelta.

12. Mitä muussa laissa tai asetuksessa säädetään Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnasta tai kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnista, koskee tämän lain voimaan tultua Tilintarkastusvalvontaa.

13. Tämän lain voimaan tullessa valtion tilintarkastuslautakunta lakkaa ja vireillä olevat huomautusta ja varoitusta koskevat muutoksenhakuasiat siirtyvät Helsingin hallinto-oikeudelle. Muut vireillä olevat asiat siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Tilintarkastusvalvonnalle siirtyvät muutoksenhakuasiat käsitellään oikaisuvaatimuksina noudattaen, mitä tässä laissa säädetään oikaisuvaatimusten käsittelystä. Tämän pykälän perusteella siirtyneessä asiassa annettuun päätökseen haetaan

muutosta noudattaen, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhausta.

14. Tämän lain voimaan tullessa tilintarkastusvalvonnalle siirtynyt muutoksenhakuasia, Helsingin hallinto-oikeudelle siirtynyt asia ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä oleva asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Muutoksenhausta säädetään kuitenkin 13 momentissa.

15. Valvottavan toiminnan sijoituessa aikaan ennen tämän lain voimaantuloa, 10 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä varoituksen ja huomautuksen antamiseen sekä 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä hyväksymisen peruuttamiseen arvioidaan kumotun lain ja sen perusteella annettujen säännösten mukaan. Tilintarkastusval-

vonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan menettelyä, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu tai peruutettu.

16. Ennen tämän lain voimaantuloa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

17. Keskuskauppakamarin tai kauppakamarien ennen tämän lain voimaantuloa määräämiä tilintarkastajamaksuja koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

18. Aluehallintovirastoissa vireillä olevat tilintarkastajan määräämistä koskevat asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Patentti- ja rekisterihallitukselle.

2.

Laki

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamasta tarkastuksesta säädetään erikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain (/) 2 luvun 1, 7, 9 ja 10 §:ssä sekä 4 luvun 1 §:ssä säädetään, siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä.

Tilintarkastajan toimintaan muussa julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävässä sovelletaan tätä lakia, ei kuitenkaan tämän lain 4, 5 ja 10 §:ää, ja tilintarkastuslain 4 luvun 1 §:ää.

Tilintarkastajien hyväksymisestä ja valvonnasta säädetään tilintarkastuslaissa.

2 §

Tilintarkastaja

Tilintarkastajalla tarkoitetaan tässä laissa tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua tilintarkastajaa.

3 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti päävastuulliseen tilintarkastajaan.

4 §

Tilintarkastajan riippumattomuus ja virkavastuu

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattomaan tilintarkastukseen. Jos edellytykset puuttuvat, tilintarkastajan on kieltydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla. Vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä tämän lain 10 §:ssä säädetään.

5 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastajaksi valitun luonnollisen henkilön tai tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain (434/2003) 27—30 §:ssä säädetään.

6 §

Hyvä tilintarkastustapa

Tilintarkastustehtävää suorittaessaan tilintarkastajan on noudatettava julkishallinnon hyvää tilintarkastustapaa.

7 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksen sisällöstä säädetään erikseen.

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen.

Jos tilintarkastaja kesken tilikauden havaitsee merkittävää huomauttamista tarkastettavan yhteisön hallinnosta tai taloudesta, hänen on viipymättä ilmoitettava asiasta tarkastettavan yhteisön hallitukselle tai muulle vastaavalle toimielimelle.

8 §

Salassapitovelvollisuus

Tilintarkastajan tai tilintarkastajan palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säädetään.

Salassapitovelvollisuuden estämättä tietojen ja asiakirjojen on oikeus antaa:

1) valtion tai kunnan tai muulle viranomaiselle sen lain mukaisen valvonta- tai muun tehtävän suorittamista varten;

2) poliisi- tai muulle esitutkintaviranomaiselle, tulli- tai syyttäväviranomaiselle tai tuomioistuimelle rikoksen selvittämistä varten;

3) Euroopan unionin toimielimelle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos unionin lainsäädännössä edellytetään niiden antamista;

4) jos Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa edellytetään niiden antamista.

9 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus 8 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muulla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

10 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut tarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia taikka tarkastettavaa yhteisöä tai säätiötä koskevaa säännöstä tai sitä koskevia sääntöjä rikkomalla on aiheutettu tarkastettavan yhteisön tai säätiön osakkaalle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisansa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, vahingosta vastaavat tilintarkastusyhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista (467/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, jäljempänä *kumottu laki*.

12 §

Siirtymäsäännökset

1. Muualla laissa tai asetuksessa oleva viittaus kumottuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

2. Tätä lakia sovelletaan päivänä kuuta 20 ja sen jälkeen alkavan tilikauden tilintarkastukseen.

3. Tämän lain voimaan tullessa kumotun lain nojalla hyväksytty JHTT-tilintarkastaja ja JHTT-yhteisö voi jatkaa toimintaansa edellyttäen, että JHTT-tilintarkastaja ja JHTT-yhteisö kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta rekisteröityy tilintarkastuslain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetulle Tilintarkastusvalvonnalle. Jos JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö ei rekisteröidy tässä momentissa säädetyssä ajassa, hyväksyminen lakkaa. Luonnollinen henkilö, jonka JHTT-hyväksyminen on lakannut tämän momentin nojalla, voi hakea hyväksymisen palauttamista 16 momentin mukaan.

4. JHTT-tilintarkastaja, joka on tilintarkastuslain nojalla hyväksytty tilintarkastaja, merkitään 3 momentissa tarkoitetun rekisteröitymisen tai hyväksymisen palauttamisen perusteella tilintarkastuslaissa tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin JHT-tilintarkastajana. Muu JHTT-tilintarkastaja rekisteröi-

dään JHTT-tilintarkastajana ja JHTT-yhteisö JHTT-yhteisönä tilintarkastajarekisteriin.

5. JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön rekisteröintiin ja velvollisuuteen ilmoittaa hyväksymisedellytysten ja rekisteritietojen muutoksista sovelletaan, mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 6 luvun 9—11 §:ssä. Tilintarkastajarekisteriin tallennetaan JHT-tilintarkastajalle, JHTT-tilintarkastajalle ja JHTT-yhteisölle kumotun lain nojalla annettu huomautus ja varoitus noudattaen kumotun lain säännöksiä niiden merkitsemisestä JHTT-luetteloon sekä poistamisesta sieltä.

6. JHTT-yhteisön hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta tämän lain voimaan tultua, minkä jälkeen JHTT-yhteisön hyväksyminen lakkaa. Uusia JHTT-yhteisöjä ei hyväksytä eikä lakkautettua hyväksymistä palauteta tämän lain voimaan tultua.

7. Jos muualla laissa tai asetuksessa säädetään JHT-tilintarkastajan valitsemisesta, voidaan tilintarkastajaksi valita myös JHTT-tilintarkastaja. Jos muualla laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastusyhteisön valitsemisesta ja JHT-tilintarkastajan toimimisesta sen päävastuullisena tilintarkastajana, voidaan tilintarkastajaksi valita myös JHTT-yhteisö ja päävastuullisena tilintarkastajana voi toimia myös JHTT-tilintarkastaja.

8. Valtionapuviranomaisen, muun viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhteisön voimassa muun lain nojalla valtuuttaa tilintarkastajan suorittamaan rahoituksen tai tuen saajaan, välittäjään tai myöntäjään kohdistuvan tarkastuksen taikka määrätä tuen saajalle valvojan, voidaan tarkastustehtävään valtuuttaa tai valvojaksi määrätä myös JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö.

9. Sen estämättä, mitä edellä 7 momentissa ja tilintarkastuslain 2 luvun 2, 5 ja 6 §:ssä säädetään, voidaan sellaisessa yhteisössä ja säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta, tilintarkastajaksi valita HT-, KHT-, JHT-tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön lisäksi JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö. Edellä tarkoitettussa tehtävässä toimivaan JHTT-tilintarkastajaan ja JHTT-yhteisöön sovelletaan tilintarkastuslain säännöksiä.

10. Jos tilintarkastajaksi valitaan JHTT-yhteisö, voidaan päävastuulliseksi tilintarkas-

tajaksi nimetä JHTT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja.

11. JHTT-tilintarkastajaan ja JHTT-yhteisöön sovelletaan, mitä tässä laissa ja tämän lain 1 §:n 2 ja 3 momentin nojalla sovellettavissa tilintarkastuslain säännöksissä säädetään tilintarkastajasta.

12. JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön toimiessa tässä ominaisuudessa muussa kuin tämän lain 1 §:ssä tarkoitetussa tehtävässä häneen sovelletaan tätä lakia, ei kuitenkaan tämän lain 4, 5 ja 10 §:ää, ja tilintarkastuslain 4 luvun 2 §:ää, 7 ja 8 lukua, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa, 10 luvun 1 ja 2 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää ja mitä niissä säädetään tilintarkastajasta.

13. JHTT-tilintarkastajan ja JHTT-yhteisön valvontaan sovelletaan, mitä tilintarkastajan valvonnasta säädetään tilintarkastuslaissa. Valvottavan toiminnan sijoittuessa aikaan ennen tämän lain voimaantuloa, hyväksymisen peruuttamisen sekä varoituksen ja huomautuksen antamisen edellytyksiä arvioidaan kuitenkin kumotun lain 20 ja 21 §:n mukaan.

14. Tämän pykälän 4 ja 21 momentin perusteella hyväksytylle JHT-tilintarkastajalle voidaan antaa huomautus tai varoitus ja JHT-hyväksyminen voidaan peruuttaa myös toiminnasta ajalta, jolloin hän toimi JHTT-tilintarkastajana. Tällöin sovelletaan, mitä 13 momentissa säädetään.

15. Ennen tämän lain voimaantuloa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

16. Tämä lain tultua voimaan JHTT-tilintarkastajan hyväksymiseen sovelletaan kumotun lain 7 §:ää ja tämän lain voimaantullessa voimassa olleita kumotun lain nojalla annettuja säännöksiä, JHTT-yhteisön hyväksymiseen 10 §:ää, kuitenkin siten, että pykälän 2 ja 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä tarkasteltaessa otetaan JHTT-tilintarkastajien ja JHTT-yhteisöjen lisäksi huomioon myös JHT-tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt sekä luonnollisen henkilön hyväksymisen palauttamiseen 19 §:ää. Muutoksenhakuun hyväksymistä tai hyväksymisen palauttamista koskevassa asiassa sovelletaan tilintarkastuslakia.

17. JHTT-lautakunnan ennen tämän lain voimaantuloa JHTT-tutkintoon hyväksymän henkilön oikeus osallistua JHTT-tutkintoon

säilyy lautakunnan päätöksen mukaisena, kuitenkin siten, että oikeus lakkaa olemasta voimassa viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta. Tutkintoon osallistumiseen ja JHTT-tutkintoon sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. JHTT-luettelon sijasta hyväksytty JHTT-tilintarkastaja rekisteröidään tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin tämän pykälän 4 momentin mukaisesti. Muutoksenhakuun sovelletaan tilintarkastuslakia.

18. JHTT-tutkinto järjestetään tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja vähintään kerran vuodessa, kunnes kolme vuotta on kulunut tämän lain voimaantulosta. Tämän jälkeen JHTT-tutkintoa ei järjestetä. Kokeen järjestämisestä vastaa Tilintarkastusvalvonta ja siihen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 7 luvun 8 §:ssä säädetään tutkintojen ja kokeiden järjestämisestä. Tutkintoon ei voida hyväksyä uusia hakijoita tämän lain voimaan tultua.

19. Suoritettu JHTT-tutkinto vastaa tämän lain voimaan tultua suoritettua tilintarkastuslain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettua julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkintoa.

20. Vain tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajarekisteriin merkitty JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö on oikeutettu käyttämään nimikettä JHTT-tilintarkastaja ja JHTT-yhteisö. Joka tahallaan tämän momentin vastaisesti käyttää nimikettä taikka muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa henkilön olevan JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö, on tuomittava *JHTT-tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomasta käyttämisestä* sakkoon.

21. JHTT-tilintarkastaja on hakemuksesta ja tässä momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä hyväksyttävä HT- ja JHT-tilintarkastajaksi. Hyväksymisestä päättää Tilintarkastusvalvonta. Edellytyksenä on, että JHTT-tilintarkastaja suorittaa hyväksytysti siirtymäkokeen ja täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyt yleiset kelpoisuusedellytykset. Siirtymäkoee järjestetään vähintään kerran vuodessa viitenä vuotena tämän lain voimaantulon jälkeen. Kokeen järjestämisestä vastaa Tilin-

tarkastusvalvonta ja siihen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 7 luvun 8 §:ssä säädetään tutkintojen ja kokeiden järjestämisestä. Siirtymäkokeeseen voi osallistua JHTT-tilintarkastaja ja henkilö, jonka JHTT-hyväksyminen on lakkautettu. Tilintarkastusvalvonta päättää kokeen hyväksytystä suorittamisesta. Siirtymäkokeeseen tai hyväksymiseen liittyvään päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä tilintarkastuslaissa säädetään. HT- ja JHT-tilintarkastajaksi tämän momentin nojalla hyväksyttyä henkilöä ei enää rekisteröidä JHTT-tilintarkastajaksi. Siirtymäkokeen sijasta JHTT-tilintarkastaja voi suorittaa myös tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajatutkinnon. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siirtymäkokeen sisällöstä, suorittamistavasta, rakenteesta ja koevaatimuksista.

22. Tilintarkastuslain 6 luvun 8 §:ssä tarkoitettuun tilintarkastajatutkintorekisteriin tallennetaan siirtymäkokeeseen osallistuneen henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tieto kokeen nimestä, tuloksesta ja suorittamisaikakohdasta.

23. Tämän lain voimaan tullessa JHTT-lautakunta lakkaa ja sen tehtävät siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Tehtävät hoidetaan tilintarkastusvalvonnassa noudattaen, mitä tilintarkastuslaissa säädetään vastaavien tehtävien hoitamisesta. Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia, että toimintakertomus laaditaan JHTT-lautakunnan viimeiseltä toimintavuodelta.

24. Tämän lain voimaan tullessa JHTT-lautakunnassa vireillä olevat asiat, jollei kyse ole 25 tai 27 momentissa tarkoitetusta asiasta, ja JHTT-luettelo siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Muutoksenhakuun sovelletaan tilintarkastuslakia. JHTT-luettelo lakkaa vii-

den kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

25. Jos ennen tämän lain voimaantuloa annetusta JHTT-lautakunnan päätöksestä, jossa on kyse huomautuksen tai varoituksen antamisesta tai hyväksymisen peruuttamisesta, ei ole tehty oikaisuvaatimusta, haetaan päätökseen suoraan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen oikaisuvaatimukselle säädetyssä ajassa. Jos edellä tarkoitettua päätöstä koskeva oikaisuvaatimus on tehty, mutta sitä koskevaa päätöstä ei ole annettu ennen tämän lain voimaantuloa, siirtyy asia Helsingin hallinto-oikeudelle valitusasiana.

26. Ennen tämän lain voimaantuloa annettuun JHTT-lautakunnan päätökseen, johon ei ole vaadittu oikaisua ennen tämän lain voimaantuloa, vaaditaan oikaisua tilintarkastuslain 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetulta tilintarkastuslautakunnalta, jollei kyse ole 25 tai 27 momentissa tarkoitetusta asiasta. Tilintarkastuslautakunnan oikaisuvaatimuksesta annettavaan päätökseen haetaan muutosta tilintarkastuslain mukaan.

27. Jos JHTT-lautakunnan ennen tämän lain voimaantuloa määräämää maksua koskeva oikaisuvaatimus on tehty, mutta sitä koskevaa päätöstä ei ole annettu ennen tämän lain voimaantuloa, siirtyy asia Helsingin hallinto-oikeudelle valitusasiana. Jos määrätystä maksusta ei ole tämän lain voimaan tullessa tehty oikaisuvaatimusta, maksuun haetaan suoraan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

28. Tämän lain voimaan tullessa hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä oleva valitus JHTT-lautakunnan päätöksestä sekä 25 ja 27 momentin nojalla sinne siirtyvä asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki**kauppakamarilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kauppakamarilain (878/2002) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 2 §:n 2 momentti ja 2 §:n 3 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1098/2007 sekä 2 §:n 2 momentti ja 2 §:n 3 momentin 1 kohta laissa 475/2007, sekä
muutetaan 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

8 § <i>Kirjanpito ja tilintarkastus</i>	ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain maksuja koskevaa säännöstä on noudatettu.
--	--

_____	_____
Keskuskauppakamarin tilinpäätöksestä on käytävä ilmi, että kiinteistönvälitysliikkeistä	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

4.

Laki**Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain (578/2013) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 § <i>Tehtävät</i>	vontaa, tilinpäätösasiakirjojen julkistamista, toiminimeä ja tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettua tilintarkastusvalvontaa koskevat asiat sekä tarjoaa näihin tehtäviin liittyviä tietopalveluja.
----------------------------	---

Patentti- ja rekisterihallitus käsittelee patenttia, integroidun piirin piirimallia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, yrityskiinnitystä, kaupparekisteriä, yhdistysrekisteriä, säätiörekisteriä ja säätiölaissa (109/1930) tarkoitettua säätiöiden val-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

5.

Laki**Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 31 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
lisätään 3 §:n 2 momenttiin uusi 7 a kohta ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa
 752/2012, uusi 4 momentti, seuraavasti:

3 §

Tehtävät

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä to-
 teuttamiseksi Finanssivalvonta:

7 a) valvoo tilintarkastajia siten kuin tilin-
 tarkastuslain (/) 9 luvun 2 §:ssä sääde-
 tään;

19 §

Oikeus saada tietoja muulta henkilöltä

Finanssivalvonnalla on oikeus saada tilin-
 tarkastajalta myös sellaiset tilintarkastajaa
 koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen Finanssi-
 valvonnalle tilintarkastuslaissa säädetyn val-
 vontatehtävän hoitamiseksi.

31 §

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Toimilupavalvottavan tilintarkastajan on
 viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle
 valvottavaa koskevasta seikasta tai päätök-
 sestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtä-
 väänsä suorittaessaan ja jonka voidaan kat-
 soa:

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa
 muun kuin tilintarkastuslaissa tarkoitetun va-
 kiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain
 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huo-
 mautuksen esittämiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

6.

Laki**verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 1500/2011 ja 988/2012, uusi 9 kohta seuraavasti:

18 §

Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

9) Patentti ja rekisterihallituksen Tilintarkastusvalvonnalle verovalvonnassa tai muutoin havaituista tilintarkastajaan, tilintarkastajan toimintaan ja muuhun verovelvolliseen liittyvistä seikoista, joilla saattaa olla merkitystä tilintarkastajan valvonnan kannalta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

7.

Laki**osakeyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 5 luvun 10 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 5, 6 ja 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 10 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 6 ja 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti laissa 461/2007 sekä 7 luvun 5 § laissa 1413/2009, seuraavasti:

5 luku

Yhtiökokous

10 §

Muiden osallistuminen

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä

yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/). Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

3 §

Varatilintarkastaja

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Yhtiökokous voi valita varatilintarkastajan myös yhtiössä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan. Jos osa tilintarkastajista valitaan muussa järjestyksessä, yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että myös tällaisen tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Yhtiössä, jossa ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, yhtiökokouksen on valittava tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, vaativat sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei yhtiökokous valitse tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n

nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkeenomistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanneen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

8.

Laki**osuuskuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuskuntalain (421/2013) 5 luvun 11 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 5, 6 ja 16 §, 25 luvun 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale sekä 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti seuraavasti:

5 luku

Osuuskunnan kokous ja edustajisto*Yleiset säännökset*

11 §

Muiden osallistuminen

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä osuuskunnan kokouksessa, jollei osuuskunnan kokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että jäsenen 27 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta osuuskunnan kokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 7 luvun 13 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon osuuskunnan kokouksessa.

7 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus

3 §

Varatilintarkastaja

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi valita varatilintarkastajan myös osuuskunnassa, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varati-

lintarkastajan. Säännöissä voi määrätä, että myös 2 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla muussa järjestyksessä valitun tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Osuuskunnassa, jossa ei lain tai sääntöjen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, osuuskunnan kokouksen on valittava tilintarkastaja, jos jäsenet, joilla on vähintään yksi neljäsosa osuuskunnan jäsenten koko äänimäärästä tai yksi kolmasosa kokouksessa edustettujen jäsenten äänimäärästä, vaativat sitä varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tai siinä osuuskunnan kokouksessa, jossa asiaa kokouksen mukaisesti on käsiteltävä. Jollei osuuskunnan kokous valitse tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan noudattaen, mitä tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Pörssiosuuskunnassa vähintään yhden osuuskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai ti-

lintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

7 §

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 25 luvun 6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voi rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voi rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

9.

Laki**panttilainauslaitoksista annetun lain 13 ja 13 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 13 § ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 13 § laissa 478/2007 ja 13 a § laissa 1430/2009, seuraavasti:

13 §

Panttilainauslaitoksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (/), osakeyhtiölaissa ja tässä laissa säädetään.

Panttilainauslaitoksen yhtiökokouksen on kutakin tilikautta varten valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja yksi varatilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

13 a §

Patentti- ja rekisterihallituksen on määrättävä panttilainauslaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) 13 §:n säännöksiä ei ole noudatettu;
- 2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Patentti- ja rekisterihallituksen on pyydetävä tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Patentti- ja rekisterihallituksen määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

Aluehallintovirasto antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettun määräyksen.

Patentti- ja rekisterihallitus ja aluehallintovirasto voivat kesken toimikauden erottaa määräämänsä tilintarkastajan toimestaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

10.

Laki**asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain (1072/1994) 48 §:n 2 momentti, 51 §:n 3 momentti, 53 §:n 2 momentti, 60 § ja 65 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 48 §:n 2 momentti ja 51 §:n 3 momentti laissa 466/2007, 53 §:n 2 momentti laissa 1402/2009 ja 60 § laissa 1607/2009, seuraavasti:

48 §

Valvoja

Valvojaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä tilintarkastuslain (/) 2 luvun 1 §:ssä säädetään tilintarkastajan kelpoisuudesta, 2 luvun 9 §:ssä erottamisesta ja eroamisesta, 3 luvun 11 §:ssä läsnäolosta kokouksessa, 4 luvun 6 §:ssä riippumattomuudesta, 4 luvun 7 §:ssä esteellisyydestä ja 4 luvun 8 §:ssä salassapitovelvollisuudesta.

51 §

Tilintarkastajan valinta

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Yhdistyksen kokous voi valita varatilintarkastajan myös yhdistyksessä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan.

53 §

Velvollisuus valita tilintarkastaja

Jos yhdistyksen kokous ei valitse 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilin-

tarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhdistyksen kokouksesta.

60 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

65 §

Lunastustakuurahaston hallinto

Rahastolla on oltava vähintään kaksi valtuutettujen valitsemaa tilintarkastajaa ja varatilintarkastajaa. Ainakin kahden tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä, joiden päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki**eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain (554/2009) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

13 §

Yhtymän kirjanpito ja tilintarkastus

toimitettava tilintarkastus. Tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Yhtymän tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslain (/) säännöksiä. Yhtymässä on kuitenkin aina valittava tilintarkastaja ja

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

14.

Laki**eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain (1299/1994) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

6 §

Tilintarkastus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Etuyhtymän tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (/) ja tässä pykälässä säädetään.

15.

Laki**eduskuntaryhmistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eduskuntaryhmistä annetun lain (979/2012) 12 §:n 2 momentti seuraavasti:

12 §

*Eduskuntaryhmän kirjanpito, tilinpäätös ja
tilintarkastus*

tarkastajaan ja tilintarkastukseen sovelletaan,
mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Eduskuntaryhmällä on oltava tilintarkastus-
laissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilin-

16.

Laki**arpajaislain 13 ja 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arpajaislain (1047/2001) 13 §:n 4 momentti ja 37 §, sellaisena kuin niistä on
13 §:n 4 momentti laissa 575/2011, seuraavasti:

13 §

Raha-automaattiyhdistys

Yhdistyksellä on oltava yhdistyksen koko-
uksen valitsema tilintarkastaja, jonka tulee
olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö,
jonka päävastuullisen tilintarkastajan
tulee olla KHT-tilintarkastaja. Yhdistyksellä
on oltava lisäksi valtioneuvoston määräämä
tilintarkastaja, jonka tulee olla JHT-
tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka
päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla
JHT-tilintarkastaja.

37 §

Tilitystä koskeva lausunto

Tilitykseen on liitettävä tilintarkastuslaissa
(/) tarkoitetun tilintarkastajan lausunto
bingopelin toimeenpanon kannattavuudesta.

Bingoluvassa voidaan sallia, että lausunnon
antaa luonnollinen henkilö, joka täyttää tilin-
tarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:n riippumatto-
muus- ja esteellisyysvaatimukset, jos bingo-
pelin toimeenpanokertojen vähäisyyden tai
muun syyn vuoksi voidaan olettaa pelin tuon
tuo- jäävän vähäiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

17.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkesäätiölain (1774/1995) 33 §, sellaisena kuin se on laissa 471/2007, sekä
muutetaan 31, 32 ja 35 §, 112 §:n 1 momentti ja 113 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin niistä ovat 31, 32 ja 35 § sekä 113 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 471/2007, seuraavasti:

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/), jollei tästä laista muuta johdu.

B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään kaksi tilintarkastuslaissa tarkoitettua tilintarkastajaa. Toimintapiiriin kuuluvat henkilöt valitsevat ainakin yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan ja työnantaja nimeää muut tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se nimeää tilintarkastajat ja varatilintarkastajat toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden ja työnantajan esityksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, työnantaja valitsee eläkesäätiötä perustettaessa väliaikaisesti kaikki tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan työnantajan on kuultava toimintapiirin edustajia. Jos työnantajayhteisöön sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia, työnantajan on toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan kuultava sanotuisia laeissa tarkoitettuja henkilöstön edustajia. Eläkesäätiön tultua rekisteröidyksi on sen toimintapiiriä edustavien tilintarkastajien ja heidän varatilintarkastajiensa valinta suoritettava niin pian kuin se 3 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen on mahdollista.

Sen estämättä, mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

32 §

Tilintarkastajan toimikausi on määrättävä eläkesäätiön säännöissä. Tilintarkastajan tehtävä päättyy sen eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksen lopussa, jossa tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta käsitellään tai, jos hänet on valittu toistaiseksi, silloin kun uusi tilintarkastaja on valittu hänen tilalleen.

35 §

Finanssivalvonnan on määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on eläkesäätiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkesäätiölle on valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kannetta eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jollei-

vät eläkesäätiön varat riittä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöltä peritään vakuutustarkastuksen kustannusten korvaamiseksi.

113 §

Eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekkoon:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

henkilöstörahaslain 5 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilöstörahaslain (934/2010) 5 § ja 11 §:n 4 momentti seuraavasti:

5 §

Perustamisen edellytykset

Tässä laissa tarkoitettu henkilöstörahasasto voidaan perustaa vain, jos yrityksen tai sen tulosityksikön työsuhhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään kymmenen ja yrityksen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään tilintarkastuslain (/) 2 luvun 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetyn määräinen.

11 §

Perustamiskokous

Perustamiskokouksessa henkilöstörahasastolle on valittava hallitus ja tilintarkastajat, joista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Jos rahastolle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, rahastolle on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

kunnallisen eläkelain 137 ja 165 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 137 §:n 3 momentti ja 165 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat laissa 554/2012, seuraavasti:

137 §

Valvonta

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain tilintarkastajan, jonka tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että kunnallisen eläkelaitoksen esittämät 137 b §:ssä tarkoitetut laskelmat valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen eläkkeiden maksamiseen tarvittavasta summasta ja kunnallisen eläkelaitoksen kustannusten korvauksesta antavat oikeat ja riittävät tiedot. Lisäksi tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että eläkelaitos on perinyt työntekijän ja työntekijän eläkemaksut valtion eläkelain 135 ja 136 §:n mukaisina ja että eläkemaksut sekä siirtymämaksut ja työttö-

myysvakuutusrahaston maksu on maksettu oikean suuruisina valtion eläkerahastolle. Tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastuksesta säädetään tilintarkastuslaissa (/).

165 §

Tilintarkastus ja tilinpäätös

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön ilmoittaman päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastuksessa noudatetaan tilintarkastuslakia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

20.

Laki**kuntalain 72 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntalain (365/1995) 72 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 325/2012, seuraavasti:

72 §

Tilintarkastajat

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan, joka toimii tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastajat voidaan valita enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi JHT-

tilintarkastaja. Ellei tilintarkastajaksi valita yhteisöä ja tilintarkastajia valitaan vain yksi, on valittava vähintään yksi varatilintarkastaja. Varatilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastajasta säädetään. Valtuusto voi erottaa tilintarkastajan toimestaan kesken toimikauden. Tilintarkastaja voi erota toimestaan kesken toimikauden ilmoittamalla siitä valtuustolle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

21.

Laki**arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 2 luvun 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 2 luvun 29 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 luku

Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta

29 §

Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljennöksiä eräistä asiakirjoista

Arvopaperikeskuksen tilintarkastajista vähintään yhden on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

22.

Laki**maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 27 ja 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 27 §:n 1 momentti ja 39 §, sellaisena kuin niistä on 39 § laissa 501/2014, seuraavasti:

27 §

Tarkastuksissa avustavat tahot

Tarkastuksessa voidaan käyttää apuna tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettua tilintarkastajaa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastaava tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

39 §

Todentamisviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää horisontaaliasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun todentamisviranomaisen. Todentamisviranomaiseksi voidaan nimetä viranomainen taikka tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

23.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 5 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 4 kohta ja 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 §:n 1 momentti laissa 1342/2007, seuraavasti:

5 §

Valtuutettujen tehtävät

Valtuutettujen tehtävänä on:

4) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia, sekä vahvistaa heille johtosääntö;

18 §

Tilintarkastus

Kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksen toimittamisessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslain (/) säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

24.

Laki**kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1283/2011, seuraavasti:

12 §

Todistus

—————
 Kun haetaan yhteisölupa maanteiden tavaraliikenteen harjoittamista varten muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asiakirjan antaa yrityksen kotipaikan poliisi, joka myös antaa artiklan 2 kohdassa tarkoitettua todistuksen. EU:n liikenteenharjoittaja-

asetuksen 7 artiklassa tarkoitetun todistuksen vakavaraisuudesta antaa luottolaitos taikka tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja ja mainitun asetuksen 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen ammatillisesta pätevyydestä antaa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos henkilö on saanut oikeuden harjoittaa tavaraliikennettä ensi kerran ennen 2 päivää lokakuuta 1999, ja muutoin Liikenteen turvallisuusvirasto.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

25.

Laki**kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain (417/1992) 20 §:n 2 momentti seuraavasti:

20 §

—————
 Jos päämies kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai, jos on perusteltua aihetta epäillä, että laskelma tai annettu tieto on puutteellinen tai virheellinen, kauppaedustajan nimeämällä tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettulla tilintarkastajalla on oikeus

tarkastaa päämiehen kirjanpitoa siinä laajuudessa kuin se on tarpeen sen selvittämiseksi, missä määrin kauppaedustajalla on oikeus provisioon.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

26.

Laki**Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 12 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kuntien takauskeskuksesta annetun lain (487/1996) 12 §:n 1 momentti ja 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 12 §:n 1 momentti laissa 944/2006, seuraavasti:

12 §

Tilintarkastus ja tilinpäätös

Valtuuskunta valitsee enintään toimikautaan vastaavien vuosien tilien ja hallinnon tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastusyhteisön ilmoittaman päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (/).

13 §

Takauskeskustarkastaja

Takauskeskustarkastajaksi määrätään tilintarkastusyhteisö. Takauskeskustarkastajan tehtäviä tilintarkastusyhteisössä hoitavan luonnollisen henkilön tulee olla KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja. Takauskeskuksen tilintarkastustehtäviä 12 §:n mukaisesti suorittamaan valittu tilintarkastusyhteisö ei voi toimia samanaikaisesti takauskeskustarkastajana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

27.

Laki**Liikenneturvasta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikenneturvasta annetun lain (278/2003) 12 §:n 2 momentti seuraavasti:

12 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Liikenneturvan hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, joiden tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastajia. Tilintarkastajista toisen valit-

see keskusjärjestön kokous ja toisen määrää liikenne- ja viestintäministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varatilintarkastaja. Liikenneturvan tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

28.

Laki**maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 53 §:n 2 momentti seuraavasti:

53 §

Tarkastuksen suorittaminen

—————
 Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia,

saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista virnaomaistoiminnasta annettua lakia. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

—————

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

29.

Laki**maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 45 §:n 2 momentti seuraavasti:

45 §

Tarkastuksen suorittaminen

—————
 Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittaessa sovelletaan hallintolakia

(434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suorittaessaan aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

—————

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

30.

Laki**maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 §

Tilintarkastus

sen tulee olla KHT-tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toi-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

31.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 b §, sellaisena kuin se on laissa 681/2000, seuraavasti:

2 b §

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toi-

sen tulee olla JHT-tilintarkastaja ja toisen KHT-tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

32.

Laki

Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 18 § seuraavasti:

18 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

tyn lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 ja 24 §:ssä säädetään.

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on voimassa tilintarkastuslaissa (/) sääde-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

33.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 58 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1511/2011, seuraavasti:

58 §

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

kastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi suoritettavista rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tar-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

34.

Laki**perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 9 § seuraavasti:

9 §

Tilintarkastus

Toimiluvan haltijan tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja.

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa säädetään, tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää

erityinen lausuma siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

35.

Laki**raha-automaattivastuksista annetun lain 18 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 18 §:n 2 momentti ja 22 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 366/2013, seuraavasti:

18 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Avustuksen saajan on järjestettävä tilintarkastus tilintarkastuslaissa (/) säädetyllä tavalla.

Raha-automaattiyhdistys voi erityisestä syystä valtuuttaa ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

22 §

Tarkastusoikeus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

36.

Laki**rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 479/2007 ja 886/2008, seuraavasti:

15 §

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastus

Vähintään yhden ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajista on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle sellaisista ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista seikoista ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa tehtävää suorittaessaan ja joiden voidaan katsoa:

1) rikkovan ryhmittymän omistusyhteisön tämän lain mukaisia velvollisuuksia;

2) vaarantavan ryhmittymän omistusyhteisön tai sen tytäryritysten toiminnan jatkumisen; tai

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muun kuin vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen esittämiseen.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän momentin mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

37.

Laki**saamelaiskäräjistä annetun lain 18 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 18 c §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1725/1995, seuraavasti:

18 c §

Tilintarkastajat

män varamiehen. Ainakin toisen tilintarkastajan ja hänen varamiehensä tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastaja.

 Saamelaiskäräjät ja oikeusministeriö valitsevat kumpikin yhden tilintarkastajan ja tä-

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

38.

Laki**Suomen Pankista annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 18 § seuraavasti:

18 §

Tilintarkastajien valinta

Eduskunta valitsee Suomen Pankin tilinpäätöstä ja kirjanpitoa sekä hallintoa tarkastamaan viisi tilintarkastajaa ja kullekin heistä yhden varajäsenen.

Vähintään kahden tilintarkastajan ja heidän varajäsentensä on oltava KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia.

Tilintarkastajat valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja ottavat sihteerin, jonka tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

39.

Laki**taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain (502/1989) 4 § seuraavasti:

4 §

Osuuskunnalle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi, jolloin on soveltuvin osin noudatettava, mitä osuuskunnan perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta on säädetty. Ilmoitukseen

on liitettävä tilintarkastuslaissa (/) tarkoitetun tilintarkastajan todistus siitä, että yhdistyksen varat riittävät velan ja osuuspääoman katteeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

40.

Laki**Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain (938/2006) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

lintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi ei ole valittu tilintarkastusyhteisöä, tulee valtuuskunnan valita tilintarkastajalle varatilintarkastaja. Muilta osin tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia.

Valtuuskunnalla tulee olla kaksi tilintarkastajaa. Vähintään yhden tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaisa (/) tarkoitettu ti-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

41.

Laki**totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 14 §:n 3 momentti seuraavasti:

14 §

Tarkastusoikeus

tusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaisa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkas-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

42.

Laki**työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1362/2007, seuraavasti:

16 §

Muutoksenhakulautakunnan talouden perusteet

—————
 Muutoksenhakulautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä, salassapitovelvollisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta. Muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee vuosittain tilintarkastajan ja varatilintarkastajan, joista toinen on KHT-

tilintarkastaja ja toinen JHT-tilintarkastaja. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää muutoksenhakulautakunnan täysistunto. Muutoksenhakulautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle. Jos tilinpäätös osoittaa yli- tai alijäämää vahvistettuun talousarvioon nähden, erotus otetaan huomioon seuraavalta vuodelta määrättävän oikeushallintomaksun perusteissa.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

43.

Laki**työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 8 § seuraavasti:

8 §

Työterveyslaitoksella on oltava sen hallinnon ja tilien tarkastamista varten kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla KHT-

tilintarkastaja. Tilintarkastajat valitsee sosiaali- ja terveysministeriö.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

44.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 39 a §, sellaisena kuin se on laissa 525/2008, seuraavasti:

39 a §

Tilintarkastus

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka

3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella.

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Finanssivalvonnalle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä on voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä säädetään.

Sivuliikkeen tilintarkastuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

Finanssivalvonta voi antaa ohjeita sivuliikkeen tilintarkastuksen suorittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

45.

Laki**ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain 17 ja 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain (500/2008) 17 §:n 2 momentti ja 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

17 §

Yhteisen hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

25 §

Menojen varmentaminen

Yhteinen hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

46.

Laki**valmismatkaliikkeistä annetun lain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 19 §:n 1 momentti seuraavasti:

19 §

Tilintarkastaja ja kirjanpito

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka on asetettava tämän lain mukainen vakuus tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän luokseen, on oltava tilintarkastuslaissa (/) tar-

koitettu tilintarkastaja, vaikka kyseinen valmismatkaliikkeen harjoittaja ei olisi tilintarkastuslain nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

47.

Laki**valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion asuntorahastosta annetun lain (1144/1989) 5 §:n 1 momentti, sellaisena
 kuin se on laissa 72/2007, seuraavasti:

5 §	_____
Asuntorahaston tilikausi on kalenterivuosi.	
Ympäristöministeriö määrää rahastolle kaksi	_____
tilintarkastajaa, joista toisen on oltava KHT-	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja.	kuuta 20 .

48.

Laki**valtion eläkerahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

8 §	_____
<i>Valtion eläkerahaston tilinpäätös ja tilintar-</i>	maan kaksi tilintarkastajaa, joiden molempi-
<i>kastus</i>	en tulee olla joko KHT- tai JHT-
	tilintarkastajia.

_____	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain	kuuta 20 .
rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkasta-	

49.

Laki**valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/1992) 7 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 245/1996, seuraavasti:

7 §

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997). Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (/). Rahaston tilikautena on kalenterivuosi.

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää

kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää ministeriö.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

50.

Laki**valtion liikelaitoksista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 14 §:n 1 ja 3 momentti sekä 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 §

Tilintarkastus

Ministeriö asettaa vuosittain liikelaitoksen hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Toisen tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja ja toisen KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

—————
Tilintarkastajan esteellisyydestä ja salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (/) säädetään.
—————

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Liikelaitoksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut liikelaitokselle siten kuin osakeyhtiölain 22 luvussa osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvauksesta säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain 10 §:ssä.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20__.

51.

Laki**valtiontakuurahastosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 680/2000, seuraavasti:

10 §

Tilintarkastus

räämät tilintarkastajat. Yhden tilintarkastajista tulee olla KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja.

Rahaston tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittavat työ- ja elinkeinoministeriön mää-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

52.

Laki**vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

15 §

Tilintarkastus ja kirjanpito

tilintarkastajia. Tilintarkastajista toisen valitsee yhdistyksen kokous ja toisen määrää puolustusministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varatilintarkastaja. Muilta osin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko KHT-tilintarkastajia, JHT-tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä, joiden päävastuullisten tilintarkastajien tulee olla KHT- tai JHT-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

53.

Laki**vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 21 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1103/2010, seuraavasti:

21 §

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen Opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen

myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

54.

Laki**ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain (81/1998) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Ympäristövakuutuskeskuksen hallinto ja valvonta

Keskuksella on kaksi yleiskokouksen valitsemaa tilintarkastajaa, joiden tulee olla KHT-

tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä, joiden päävastuullisten tilintarkastajien tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

55.

Laki**maaseutuelinkeinojen rahoituslain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 44 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 425/2007, seuraavasti:

44 §

Tarkastusoikeus

Valvonnan ja tarkastusten asianmukaiseksi suorittamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa mainittujen tukimuotojen käyttöön liittyviä tuen välittäjiin, myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuk-

sesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittamaan valtuutettuun tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lakia (621/1999). Tilintarkastajaan sovelletaan hänen suorittaessaan tässä tarkoitettua tarkastustehtävää rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

56.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 128 ja 129 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1232/2009, seuraavasti:

128 §

Tilintarkastus

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/).

Eläkelaitoksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään

säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi

alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päätävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Jos eläkelaitokselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkas-

taja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on eläkelaitoksen hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

57.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 191, 192 ja 194 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1233/2009, seuraavasti:

191 §

Sovellettava laki

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/).

Eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

192 §

Tilintarkastajan valinta ja kelpoisuus

Eläkekassassa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Tilintarkastajan valitsee valtuuskunta. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Jos eläkekassalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa sääde-

tään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

194 §

Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläke-

kassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädetyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

58.

Laki

arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7 luvun 8 §:n 3 momentti seuraavasti:

7 luku

Säännöllinen tiedonantovelvollisuus

8 §

Tilintarkastuskertomus ja sen julkistaminen

Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilinpäätös ja toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus välittömästi, jos tilintarkastaja:

1) antaa muun kuin tilintarkastuslain (/) 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua va-

kiomuotoisen lausunnon tai antaa lausunnon ohella samassa pykälässä tarkoitettuja lisätietoja;

2) esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitettua huomautuksen; tai

3) toteaa, että selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä ei ole annettu tai että se ei ole yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

59.

Laki**puoluelain 9 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puoluelain (10/1969) 9 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 683/2010, seuraavasti:

9 c §

Tilintarkastus

Edellä 9 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta saavalla puolueella ja avustuspäätöksessä tarkoitettulla yhdistyksellä samoin kuin puolueen lähiyhteisöksi ilmoitetulla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sellaisella yhteisöllä ja säätiöllä, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi,

on oltava tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, on tilintarkastusyhteisön ilmoitettava tarkastettavalle, kenellä sen tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

60.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 13—15 § seuraavasti:

12 luku

Tilinpäätös, osavuosisikatsaus ja tilintarkastus

13 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (/) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintar-

kastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvasta yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vas-

tuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

14 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilintarkastajista vähintään yhden on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

15 §

Finanssivalvonnan velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä, osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä ja osuus-

kuntalain 7 luvun 15 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja osakeyhtiölain 7 luvun 8 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitetun tarkastajan luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä ei ole 14 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Sijoituspalveluja tarjoavan luottolaitoksen tilintarkastajan tulee toimittaa Finanssivalvonnan kalenterivuodelta tilintarkastajan antama lausunto siitä, vastaavatko luottolaitoksen asiakasvarojen säilyttämistä koskevat järjestelyt sijoituspalvelulain 9 luvun 1—4 §:n ja mainitun lain 9 luvun 5 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivää kuuta 20 .

61.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sijoitusrahastolain (48/1999) 36 §:n 2 momentti, 37 §, 53 §:n 2 momentti, 108 a §:n 2 momentti, 113 §:n 1 momentin 10 kohta ja 3 momentti sekä 135 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 36 §:n 2 momentti laissa 477/2007, 37 § osaksi laeissa 648/2006 ja 477/2007, 53 §:n 2 momentti laissa 163/2014 sekä 108 a §:n 2 momentti, 113 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti laissa 1490/2011, seuraavasti:

36 §

Ainakin yhden tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

37 §

Finanssivalvonnan on määrättävä kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) 36 §:n 1 tai 2 momentin taikka tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:n säännöksiä on rikot-

2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai

3) rahastoyhtiön yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei ole noudatettu.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettua rahastoyhtiötä tai säilytysyhteisöä koskevan määräyksen antaa Finanssivalvonta.

Rahastoyhtiön hallitusta on kuultava ennen tässä pykälässä tarkoitettua määräyksen antamista. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitettua tilintarkastajan tilalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja.

53 §

Rahasto-osuusrekisteriin voidaan tehdä merkintä vasta, kun on varmistettu, että rahasto-osuuden merkintähinta saadaan sijoitusrahastolle markkinoilla normaalisti noudattavassa määräajassa. Rahasto-osuuden merkintähinta on maksettava rahassa tai antamalla sijoitusrahastolle merkintähintaa vastaava määrä 69 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita tai rahamarkkinavälineitä siten, että merkintahinnan määräytymishetkellä eri arvopaperi- tai rahamarkkinavälinelajien jakauma vastaa sijoitusrahaston säännöissä lajikohtaisesti yksilöityä sijoitustoimintaa ja arvopaperien tai rahamarkkinavälineiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa. Pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin varojaan sijoittavan erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta voidaan myös maksaa antamalla kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, joiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa, jos erikoissijoitusrahaston sääntöihin on otettu määräys siitä, että rahasto-osuus voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna erikoissijoitusrahastoon osuutta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*). Muun 12 luvussa tarkoitettua

erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta ja 115 a §:ssä tarkoitettua syöttörahaston kohderahastosta merkitsemien rahasto-osuuksien merkintähinta voidaan maksaa antamalla 11 luvussa tarkoitettuja rahoitusvälineitä apporttina. Muun 12 luvussa tarkoitettua erikoissijoitusrahaston osalta edellytyksenä on lisäksi, että sen säännöissä on määräys, jonka mukaan kunkin rahasto-osuudenomistajan on merkittävä rahasto-osuuksia vähintään miljoonan euron määrästä. Apporttiomaisuuden arvosta ja vaikutuksesta rahasto-osuudenomistajien yhdenvertaisuuteen on ennen rahasto-osuuden merkintää hankittava kiinteistörahastolaissa tarkoitettua riippumattoman ja ulkopuolisen kiinteistönarvioitsijan arvio, tai jollei apporttiomaisuuteen kuulu kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, lausunto KHT-tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisöltä, jonka lausunnosta vastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

108 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lausunto ei saa olla tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakimuotoinen lausunto.

113 §

Rahastoyhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

10) jakautumisesta 3 momentissa tarkoitettulle yhdelle tai useammalle tilintarkastajalle taikka tilintarkastusyhteisölle suoritettava palkkio tai sen määräytymisperuste.

Jakautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä lausunto siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan jakautumisen syiden, vastaanottavalle sijoitusrahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arvi-

ointiin. Lausunto tulee olla vähintään yhdeltä riippumattomana asiantuntijana toimivalta KHT-tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisöltä, jonka lausunnosta vastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

62.

Laki

säästöpankkilain 64 ja 84 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan säästöpankkilain (1502/2001) 64 §:n 1 momentti ja 84 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1423/2007, seuraavasti:

64 §

Sulautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi KHT-tilintarkastaja antamaan sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

84 §

Jakautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi KHT-tilintarkastaja antamaan jakautumissuunnitelmasta lausunto kullekin jakautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

63.

Laki**työttömyyskassalain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyyskassalain (603/1984) 16 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 473/2007, seuraavasti:

16 §

Tilintarkastajat

Työttömyyskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Työttömyyskassan hallintoa ja tilejä tarkastamaan on kassan kokouksessa valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heille varati-

lintarkastajat. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhdistys, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita. Tilintarkastajan toimikausi jatkuu, kunnes uusi vaali on toimitettu.

_____ päivä _____ kuuta
 Tämä laki tulee voimaan _____
 20 .

64.

Laki**vakuutuskassalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutuskassalain (1164/1992) 56 ja 61 §, 69 §:n 3 momentti ja 157 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 472/2007, seuraavasti:

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajan on oltava

tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastajat valitsee kassankokous. Kassan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että jäsenillä ja osakkailla on kummillakin oikeus erikseen valita määrätty määrä tilintarkastajista, osakkailla kuitenkin enintään puolet tilintarkastajien yhteismäärästä.

Varsinaisten tilintarkastajien lisäksi on valittava vähintään kaksi varatilintarkastajaa. Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

Sen estämättä, mitä 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valit-

sematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, eikä kassa ole säännöissään toisin määrännyt.

61 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jolle se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on kassan hallitusta kuultava.

Määräys on voimassa siihen asti, kun kassalle on valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

69 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1—5 kohdassa, 2 luvun 1 § ja 7 §:ssä, 3 luvun 8, 10 ja 11 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 ja 153 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

65.

Laki**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 7 luvun 3 a §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti ja 6 §:n 4 momentti, 11 luvun 5 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti, 14 a luvun 4 § sekä 15 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 3 a §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 6 §:n 4 momentti, 15 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 8 § laissa 1231/2009, 9 luvun 3 §, 11 luvun 5 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti sekä 14 a luvun 4 § laissa 470/2007, seuraavasti:

7 luku

Yhdistyskokous

3 a §

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhdistyskokouksessa, jollei yhdistyskokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkaan 15 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhdistyskokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/). Yhdistyskokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhdistyskokouksessa.

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

—————
Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.
—————

3 §

Suuressa vakuutusyhdistyksessä vähintään yhden tilintarkastajan on oltava KHT-

tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Suuren vakuutusyhdistyksen ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Pienessä vakuutusyhdistyksessä tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja.

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määrystä on rikottu.

—————
Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakun-

nalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista

allekirjoitettava, ja se on liitettävä sulautumissuunnitelmaan.

6 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

17 §

Sulautuvan yhdistyksen vakuutuskanta sekä muut varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhdistykselle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Samalla sulautuva yhdistys purkautuu.

11 luku

Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu käyttö

5 §

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaisesti.

14 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

4 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastuslaissa tarkoitetun tilintarkastajan on annettava vakuutuskannan luovuttamista koskevasta suunnitelmasta lausunto sekä luovuttavalle että vastaanottavalle yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko suunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan vakuutuskannan luovuttamisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän vakuutuskannan ja sen katteeksi siirrettäväksi sovitun varallisuuden sekä mahdollisen vastikkeen arvon arviointiin. Lausunnossa on erikseen mainittava, onko vakuutuskannan luovuttaminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä 14 luvun 5 §:ssä säädetään.

14 luku

Sulautuminen

5 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastuslaissa tarkoitetun tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle yhdistykselle annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Lausunto on päivättävä ja

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

5 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla päättää yhdistyskokous. Hallituksella on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

7 §

Yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

8 §

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhdistyksen tämän luvun 1, 3 ja 3 a §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla sellaisia tämän lain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhdistysjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhdistyksen oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhdistysjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

66.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 7 luvun 1, 3, 4, 8 ja 10 § sekä 28 luvun 5 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentin johdantokappale, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 10 §, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 1 § osaksi laissa 893/2008, seuraavasti:

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään. Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 luvun säännöksiä

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan tämän luvun 3 §:ää ja Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää.

Vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

3 §

Tilintarkastajan pätevyysvaatimukset

Vähintään yhden vakuutusyhtiön yhtiökokouksen tai vakuutusomistusyhteisön yhtiökokouksen tai sitä vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

4 §

Varatilintarkastaja

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on yhtiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilalle.

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä,

3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön tämän luvun 2—4 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle tämän luvun 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin

rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

10 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista

ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

67.

Laki

valtionavustuslain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 16 §:n 2 momentti seuraavasti:

16 §

Tarkastusoikeus

Valtionapuviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan

tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

68.

Laki

yhteismetsälain 30 ja 30 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteismetsälain (109/2003) 30 §:n 1 ja 4 momentti sekä 30 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1420/2011, seuraavasti:

30 §

Tilintarkastus

Osakaskunnan tilintarkastajan valintaan ja tilintarkastuksen toimittamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään. Osakaskunnan tilintarkastajan valitsee osakaskunnan kokous.

—————
Jos osakaskunnalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

30 a §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden osakaskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, jos päättäneellä tilikaudella osakaskunnan tuloslaskelman tai konsernituloslaskelman mukainen liikevaihto tai liikevaihtoa vastaava tuotto ylittää 10 000 000 euroa.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

69.

Laki**yliopistolain 64 ja 67 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 64 ja 67 § seuraavasti:

64 §

Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastus

Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastuksen toimittamiseen sekä tilintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/).

Yliopistokollegio valitsee yliopistolle johdosäännössä määrätyn tarpeellisen määrän tilintarkastajia ja varatilintarkastajia. Vähintään yhden tilintarkastajista tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja ja vähintään yhden KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien toimikausi jatkuu toistaiseksi. Toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päättävän yliopistokollegion kokouksen päättyessä, jollei

uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

Tilintarkastajat toimittavat yliopiston tilintarkastuksen ja antavat tilintarkastuskertomuksen yliopistokollegiolle tilivuotta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä.

67 §

Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

70.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 2 luvun 15 §:n 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 464/2007, seuraavasti:

2 luku

1 §

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

Soveltamisala

15 §

Tarkastusoikeus

Yhtiömies saa käyttää avustajia kirjanpitoa tarkastaessaan. Toiset yhtiömiehet voivat kieltää avustajan käyttämisen, jollei avustaja ole tilintarkastaja. Avustajien salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä tilintarkastajasta tilintarkastuslain (/) 4 luvun 8 §:ssä säädetään.

Tilintarkastusvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 2 luvussa. Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Tilintarkastajan valintaan osallistuvat yhtiömiehet voivat lisäksi valita yhden tai useamman varatilintarkastajan.

10 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 13 ja 14 §:ssä sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä säädetään.

10 luku

Tilintarkastus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

71.

Laki**kirjanpitolain 3 luvun 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kirjanpitolain (1336/1997) 3 luvun 12 §, sellaisena kuin se on laissa 460/2007, seuraavasti:

3 luku

Tilinpäätös ja toimintakertomus

12 §

Tilintarkastusta koskevat tiedot

Jos kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan tilintarkastuslain (/) mukaisesti, kirjanpitovelvollisen tulee liittää jäljennös tilintarkastuskertomuksesta rekisteröitäväksi ilmoitettavaan tilinpäätökseensä ja toimintakertomukseensa sekä tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen, jonka kirjanpitovelvollinen muuten julkistaa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, jäljennös tilintarkastuskertomuksesta saadaan jättää liittämättä 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen lyhennelmään. Jos tilintarkastaja antaa muun kuin tilintarkastuslaissa tarkoitettun vakiomuotoisen lausunnon tai esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun lisätiedon taikka 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen, on tästä mainittava lyhennelmässä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

72.

Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 6 luvun 10 §, 9 luvun 5 §:n 2 momentti ja 14 §, 24 luvun 4 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §:n 1 momentti ja 11 § seuraavasti:

6 luku

Yhtiökokous

10 §

Muiden osallistuminen

Hallituksen jäsenellä ja isännöitsijällä on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päätä toisin. Hallituksen ja isännöitsijän on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 9 luvussa. Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

9 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus

5 §

Velvollisuus valita tilintarkastaja

— — — — —
 Jos yhtiökokous ei valitse 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Tilintarkastajan määräämisestä Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä silloin, kun yhtiökokous ei valitse tilintarkastajaa 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa, säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä.

14 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

24 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

8 §

Päätöksenteko yhtiössä

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yhtiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

—————

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

—————

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava siten kuin velan vanhentumisesta annetussa laissa (728/2003), jäljempänä *vanhentumislaki*, säädetään.

—————

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

73.

Laki**yhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 38 §, 38 a §:n 3 ja 5 momentti ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 678/2010, seuraavasti:

38 §

Tilintarkastus

Yhdistyksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

38 a §

Toiminnantarkastus

—————
 Jos toiminnantarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai yhdistyksen sääntöjen mukaisesti, aluehallintovirasto määrää ilmoituksesta toiminnantarkastajan noudattaen vastaavasti, mitä tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentissa tilintarkastajan määräämisestä säädetään.

—————
 Yhdistyksen hallituksen velvollisuuteen avustaa toiminnantarkastajaa sekä toiminnantarkastajan läsnäoloon kokouksessa ja salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä tilin-

tarkastuslain 3 luvun 10 ja 11 §:ssä sekä 4 luvun 8 §:ssä tilintarkastajan osalta säädetään.

39 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimeksaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

74.

Laki**rikoslain 30 luvun 10 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §, sellaisena kuin se on laissa 474/2007, seuraavasti:

30 luku
Elinkeinorikoksista

10 a §

Tilintarkastusrikos

Joka rikkoo tilintarkastuslain (/) 3 luvun 6 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuk-

sen laatimisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

75.

Laki**sijoituspalvelulain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 16 luvun 1 §:n 4 momentti seuraavasti:

16 luku
Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset

1 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

_____ Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös _____

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

76.

Laki**kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 2 luvun 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 2 luvun 22 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 luku
Pörssitoiminta
 22 §

Pörssin tilintarkastajista vähintään yhden on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljennöksiä eräistä asiakirjoista

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

77.

Laki**vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 6 luvun 6 §, 11 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentti sekä 22 luvun 8 §:n 4 momentti seuraavasti:

6 luku
Toimintaedellytykset
 6 §

Tilintarkastus ja tilintarkastaja

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (/) ja osakeyhtiölakia (624/2006). Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien liikkeeseenlaskijan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Mitä tässä momentissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastajista vähintään yhden on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä ja osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7—10 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä

säädetään tilintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastojen hoitajalla tai omistusyhteisöllä ei ole 2 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

11 luku

Avoimuutta koskevat vaatimukset

2 §

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Vaihtoehtorahaston tilintarkastajista vähintään yhden on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tilintarkastajan määrää Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastoon kelpoisuusehdot täyttävä

tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastoon ei ole valittu tämän pykälän 2 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

22 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku

8 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

78.

Laki

Kansallisgalleriasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 25 §:n 1 momentti, 26 §, 30 §:n 4 momentti ja 31 §:n 1 momentti seuraavasti:

25 §

Tilintarkastus

Kansallisgallerian tilintarkastukseen sekä tilintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/).

26 §

Tilintarkastajat

Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsee Kansallisgallerian tilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa ja varatilintarkastajaa, joista toisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja ja toisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi valitaan tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei kuitenkaan tarvitse valita.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa valtuuskunnan vuosikokouksen päättyessä, jollei

uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

30 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

31 §

Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädetyssä määräajassa nostamaan kannetta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

79.

Laki**riistahallintolain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistahallintolain (158/2011) 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1421/2011, seuraavasti:

9 § <i>Suomen riistakeskuksen kirjanpito ja tilintarkastus</i>	Suomen riistakeskuksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään.
_____	_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

80.

Laki**merimiespalvelulain 25 ja 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 25 ja 26 § seuraavasti:

25 § <i>Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus</i>	26 § <i>Tilintarkastus</i>
Merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (/) säännöksiä.	Edellä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita. _____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

81.

Laki**eurooppayhtiölain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppayhtiölain (742/2004) 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 627/2006, seuraavasti:

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan sekä osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön halli-

tuksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja osakeyhtiölaissa.

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

82.

Laki**postilain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 30 §:n 1 momentti, seuraavasti:

30 §

Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta

Yleispalvelun tarjoajan tulee valita tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta ker-

tomus. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava kertomus Viestintävirastolle tilikautensa päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

83.

Laki**rautatielain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatielain (304/2011) 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §

Toimiluvan hakeminen

liset lisätiedot ministeriölle. Ministeriö voi lisäksi vaatia hakijalta tilintarkastuslaissa (/) tarkoitetun tilintarkastajan arvioinnin hakijan taloudellisesta tilasta.

Hakijan on ministeriön pyynnöstä toimitettava viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa ministeriön lisäselvityspyynnön tiedoksisaannista asian ratkaisemiseksi tarpeel-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

84.

Laki**valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) 20 §:n 2 momentti seuraavasti:

20 §

Valvonta

taja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Ulkopuolisen tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkas-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

85.

Laki**eurooppaosuuskuntalain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppaosuuskuntalain (906/2006) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppaosuuskunnan hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen sekä jäsenen ja edustajiston jäsenen vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osuuskuntalaissa ja muussa laissa säädetään osuuskunnan hallituksen tai

hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, osuuskunnan jäsenen tai edustajiston jäsenen vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja osuuskuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

86.

Laki**asumisoikeusasunnoista annetun lain 26 b ja 51 f §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 26 b §:n 4 momentti ja 51 f §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 26 b §:n 4 momentti laissa 1608/2009 ja 51 f §:n 1 momentti laissa 482/2007, seuraavasti:

26 b §

Lunastussuorituksiin käytettävissä olevat varat ja vastuu virheellisestä lunastussuorituksesta

Jos asumisoikeuksien lunastukseen on käytetty varoja, joita tämän lain mukaan ei saa käyttää, on omistajayhteisön hallitus ja, jos varojen jakaminen perustuu virheelliseen taseeseen, taseen vahvistamiseen taikka tarkastamiseen osallistunut tilintarkastaja tilintarkastuslain (/) 10 luvun 3 §:n mukaisesti velvollinen korvaamaan omistajayhteisölle

näin syntyneen vahingon. Rangaistuksesta osakeyhtiörikoksesta säädetään osakeyhtiölain (624/2006) 25 luvun 1 §:ssä sekä asunto-osakeyhtiörikoksesta ja rikkomuksesta asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 27 luvun 1 ja 2 §:ssä. Jos omistaja on asumisoikeusyhdistys, sovelletaan lisäksi, mitä asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 76 §:ssä säädetään. Rangaistuksesta asumisoikeusyhdistysrikkomuksesta säädetään asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 83 §:ssä. Jos omistaja on säätiö, sovelletaan lisäksi, mitä säätiölain (109/1930) 12 a §:ssä säädetään.

51 f §

Kielto antaa lainaa tai vakuutta

Talon omistaja ei saa antaa rahalainaa omistajayhteisönsä tai -säätiönsä osakkaalle tai jäsenelle taikka hallituksen, johtokunnan taikka yhteisön tai säätiön vastaavan päätösvaltaisen toimielimen taikka asukastoimi-

kunnan tai vastaavan jäsenelle, isännöitsijälle, tilintarkastajalle tai valvojalle taikka sille, joka on johonkuhun näistä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa suhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

87.

Laki**kaupparekisterilain 17 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupparekisterilain (129/1979) 17 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1716/1995, seuraavasti:

17 a §

 Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjoja ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain (/) mukaisesti tarkastettu si-

vuliikkeen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ilmoitettava rekisteröitäväksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

88.

Laki

eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003) 6 a §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1371/2009, seuraavasti:

6 a §

Eriyttämislaskelma

Eriyttämislaskelma ja vastaavalta tilikaudelta laadittu tilinpäätös on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta palvelun toimeksiantaneelle julkisyhteisölle. Jos yrityksen tilinpäätöksen on tarkastanut tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja, eriyttämislaskelmaan on _____

liitettävä myös tilintarkastajan lausunto tästä laskelmasta. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, julkisyhteisö voi määrätä eriyttämislaskelmaan sisältyvien tietojen toimittamisesta muulla tavoin, jos julkinen rahoitus on myönnetty kertaluonteisen hankkeen toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

89.

Laki

huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 9 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 225/2008, seuraavasti:

9 §

Huoltovarmuuskeskuksen kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen tilintarkastuslakia (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

90.

Laki**säätiölain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (109/1930) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 465/2007, seuraavasti:

12 §	_____
Säätiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

91.

Laki**alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 41 § seuraavasti:

41 §	_____
<i>Valvoja</i>	tava muutoinkin riittävä ammattitaito tehtävän hoitamiseen. Valvojaan sovelletaan tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.
Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää hankkeen suomalaiselle tuensaajalle valvojan. Valvojan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Valvojan tulee olla riippumaton tuen saajasta. Valvojalla on ol-	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

92.

Laki**Kiinteistörahastolain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistörahastolain (1173/1997) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 164/2014, seuraavasti:

4 §

Muun lainsäädännön soveltaminen

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sekä kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömiehiin sovelletaan, mitä vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa on säädetty vaihtoehtorahastoista, vaihtoehtorahastojen hoitajista ja niiden osakkeenomistajista. Osakeyhtiömuotoiseen kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiö-

lakia (624/2006), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (1336/1997) sekä tilintarkastuslakia (/), jollei tässä laissa toisin säädetä. Kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömieheen sovelletaan osakeyhtiölain sijaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia (389/1988).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

93.

Laki**osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 50 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain (423/2013) 50 §:n 1 momentti seuraavasti:

50 §

Luottolaitoksen jäsenen ja edustajiston jäsenen, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamiseen luottolaitoksen lukuun sovelletaan osuuskuntalain 25 lu-

vun 6—8 §:ää. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/). Toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään osuuskuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

94.

Laki**kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain (688/2010) 31 § seuraavasti:

31 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Kiinnitysluottopankin osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingon-

korvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (/). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

95.

Laki**liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain (1501/2001) 25 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 642/2006, seuraavasti:

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voi-

massa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

96.

Laki**alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain 32 ja 42 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain (8/2014) 32 §:n 2 momentti ja 42 §:n 4 momentti seuraavasti:

32 §

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

—————
 Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen tai tuensajaan kohdistuvan 1 momentin mukaisen tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja.
 —————

42 §

Tarkastusoikeus

—————
 Edellä 1 momentissa mainitut viranomaiset voivat päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja.
 —————

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 —————

97.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 59 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 59 §:n 1 momentti seuraavasti:

59 §

Yksityisten toimijoiden käyttö apuna tarkastuksissa

Tässä luvussa tarkoitettu tarkastuksesta vastaava viranomainen voi käyttää tarkastuksessa apuna ulkopuolista tilintarkastajaa tämän suostumuksella, jos tämä on tarpeen tar-

kastuksen tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

98.

Laki

valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

6 §

Tarkastusoikeus

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus tehdä työnantajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia hakemuksen ja tehdyn päätöksen oikeellisuuden selvittämiseksi. Keskus voi

erityisestä syystä valtuuttaa tilintarkastuslaissa (/) tarkoitetun tilintarkastajan tekemään tarkastuksen. Tarkastusta suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

99.

Laki

tietoyhteiskuntakaaren 75 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 75 §:n 1 momentti seuraavasti:

75 §

Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta

Yrityksen tulee valita tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan yrityksen kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kerto-

mus. Yrityksen on toimitettava kertomus Viestintävirastolle yrityksen tilikauden päätymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Työministeri *Lauri Ihalainen*

3.

Laki**kauppakamarilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kauppakamarilain (878/2002) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 2 §:n 2 momentti ja 2 §:n 3 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1098/2007 sekä 2 §:n 2 momentti ja 2 §:n 3 momentin 1 kohta laissa 475/2007, sekä
muutetaan 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin
julkiset tehtävät*

*Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin
julkiset tehtävät*

Kauppakamarin tehtävänä on:
1) *hoitaa sille tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetty tehtävät;*

Kauppakamarin tehtävänä on:
(1 kohta *kumotaan*)

Kauppakamarilla on tilintarkastuslain 43 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusvaliokunta. Keskuskauppakamari voi kyseisiä kauppakamareja kuultuaan päättää, että kahdella tai useammalla kauppakamarilla on yhteinen tilintarkastusvaliokunta.

(2 mom. *kumotaan*)

Keskuskauppakamarin tehtävänä on:
1) *hoitaa sille tilintarkastuslaissa säädetty tehtävät;*

Keskuskauppakamarin tehtävänä on:
(1 kohta *kumotaan*)

8 §

8 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Kirjanpito ja tilintarkastus

Kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin tilinpäätöksestä on käytävä ilmi tilintarkastuslaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten perittyjen maksujen määrä ja näiden tehtävien hoitamisesta aiheutuneet menot. Lisäksi Keskuskauppakamarin tilinpäätöksestä on käytävä ilmi, että kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun

Keskuskauppakamarin tilinpäätöksestä on käytävä ilmi, että kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun

Voimassa oleva laki

lain maksuja koskevaa säännöstä on noudatettu.

lain maksuja koskevaa säännöstä on noudatettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain (578/2013) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tehtävät

Tehtävät

Patentti- ja rekisterihallitus käsittelee patenttia, integroidun piirin piirimallia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, yrityskiinnitystä, kaupparekisteriä, yhdistysrekisteriä, säätiörekisteriä ja säätiölaissa (109/1930) tarkoitettua säätiöiden valvontaa, tilinpäätösasiakirjojen julkistamista ja toiminimeä koskevat asiat sekä tarjoaa näihin tehtäviin liittyviä tietopalveluja.

Patentti- ja rekisterihallitus käsittelee patenttia, integroidun piirin piirimallia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, yrityskiinnitystä, kaupparekisteriä, yhdistysrekisteriä, säätiörekisteriä ja säätiölaissa (109/1930) tarkoitettua säätiöiden valvontaa, tilinpäätösasiakirjojen julkistamista, toiminimeä ja tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettua tilintarkastusvalvontaa koskevat asiat sekä tarjoaa näihin tehtäviin liittyviä tietopalveluja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 31 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
lisätään 3 §:n 2 momenttiin uusi 7 a kohta ja 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa
 752/2012, uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Tehtävät

Tehtävät

 Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä to-
 teuttamiseksi Finanssivalvonta:

 Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä to-
 teuttamiseksi Finanssivalvonta:

7 a) valvoo tilintarkastajia siten kuin tilin-
 tarkastuslain (/) 9 luvun 2 §:ssä sääde-
 tään;

19 §

19 §

Oikeus saada tietoja muulta henkilöltä

Oikeus saada tietoja muulta henkilöltä

*Finanssivalvonnalla on oikeus saada tilin-
 tarkastajalta myös sellaiset tilintarkastajaa
 koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen Finansi-
 valvonnalle tilintarkastuslaissa säädetyn val-
 vontatehtävän hoitamiseksi.*

31 §

31 §

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

Tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuus

 Toimilupavalvottavan tilintarkastajan on
 viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle
 valvottavaa koskevasta seikasta tai päätökse-
 stä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtävänsä
 suorittaessaan ja jonka voidaan katsoa:

 Toimilupavalvottavan tilintarkastajan on
 viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle
 valvottavaa koskevasta seikasta tai päätök-
 sestä, jonka hän on saanut tietoonsa tehtä-
 vänsä suorittaessaan ja jonka voidaan kat-
 soa:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muun kuin tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitetun vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen esittämiseen.

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muun kuin *tilintarkastuslaissa tarkoitetun* vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen esittämiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

6.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1108/2006, 504/2008, 525/2009, 1500/2011 ja 988/2012, uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

18 §

*Verohallinnon oikeus tietojen oma-
aloitteiseen antamiseen*

*Verohallinnon oikeus tietojen oma-
aloitteiseen antamiseen*

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

9) Patentti ja rekisterihallituksen Tilintarkastusvalvonnalle verovalvonnassa tai muutoin havaituista tilintarkastajaan, tilintarkastajan toimintaan ja muuhun verovelvolliseen liittyvistä seikoista, joilla saattaa olla merkitystä tilintarkastajan valvonnan kannalta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

7.

Laki**osakeyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 5 luvun 10 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 5, 6 ja 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 10 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 6 ja 8 §, 22 luvun 4 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti laissa 461/2007 sekä 7 luvun 5 § laissa 1413/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

5 luku

Yhtiökokous

Yhtiökokous

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

10 §

10 §

Muiden osallistuminen

Muiden osallistuminen

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007). Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/). Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

3 §

Varatilintarkastaja

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 4 §:ssä. Yhtiökokous voi valita varatilintarkastajan myös yhtiössä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan. Jos osa tilintarkastajista valitaan muussa järjestyksessä, yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että myös tällaisen tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Yhtiössä, jossa ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, yhtiökokouksen on valittava tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, vaativat sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei yhtiökokous valitse tilintarkastajaa, aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 9 §:n 1 ja 4 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

3 §

Varatilintarkastaja

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Yhtiökokous voi valita varatilintarkastajan myös yhtiössä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan. Jos osa tilintarkastajista valitaan muussa järjestyksessä, yhtiöjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että myös tällaisen tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Yhtiössä, jossa ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, yhtiökokouksen on valittava tilintarkastaja, jos osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista, vaativat sitä varsinaisessa yhtiökokouksessa tai siinä yhtiökokouksessa, jossa asiaa kokouskutsun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei yhtiökokous valitse tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Julkisessa osakeyhtiössä vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 8, 18, 19, 24—26 ja 51 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennä-

8 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 22 luvun 6—9 §:ssä ja 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

22 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asioista, jotka koskevat yhtiön 1—3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

7 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on to-

köistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvaus-
vaatimuksen toteuttamisesta ja:

dennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingon-
korvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n
nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan
tekoon perustuva kanne on nostettava:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun
3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangais-
tavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön
tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mu-
kaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos va-
hinko on aiheutettu:

9 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhti-
ön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun
3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvauk-
seen, jos vahinko on aiheutettu:

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osak-
keenomistajan tai muun henkilön tämän lu-
vun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oi-
keutta vahingonkorvaukseen tai kanteen aja-
miseen.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osak-
keenomistajan tai muun henkilön tämän lu-
vun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mu-
kaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kan-
teen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

8.

Laki**osuuskuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuskuntalain (421/2013) 5 luvun 11 §, 7 luvun 3 §:n 1 momentti, 5, 6 ja 16 §, 25 luvun 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 8 §:n johdantokappale sekä 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 luku

5 luku

Osuuskunnan kokous ja edustajisto**Osuuskunnan kokous ja edustajisto***Yleiset säännökset**Yleiset säännökset*

11 §

11 §

*Muiden osallistuminen**Muiden osallistuminen*

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä osuuskunnan kokouksessa, jollei osuuskunnan kokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että jäsenen 27 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta osuuskunnan kokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 7 luvun 13 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon osuuskunnan kokouksessa.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä osuuskunnan kokouksessa, jollei osuuskunnan kokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että jäsenen 27 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta osuuskunnan kokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 7 luvun 13 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon osuuskunnan kokouksessa.

7 luku

7 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus**Tilintarkastus, toiminnantarkastus, jäsenen tarkastusoikeus ja erityinen tarkastus**

3 §

3 §

*Varatilintarkastaja**Varatilintarkastaja*

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 4 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi valita varatilintarkastajan myös osuuskunnassa, jossa siihen ei ole vel-

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Osuuskunnan kokous voi valita varatilintarkastajan myös osuuskunnassa, jossa siihen ei

vollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan. Säännöissä voi määrätä, että myös 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla muussa järjestyksessä valitun tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan. Säännöissä voi määrätä, että myös 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla muussa järjestyksessä valitun tilintarkastajan varatilintarkastaja valitaan muussa järjestyksessä.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Osuuskunnassa, jossa ei lain tai sääntöjen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, osuuskunnan kokouksen on valittava tilintarkastaja, jos jäsenet, joilla on vähintään yksi neljäsosa osuuskunnan jäsenten koko äänimäärästä tai yksi kolmasosa kokouksessa edustettujen jäsenten äänimäärästä, vaativat sitä varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tai siinä osuuskunnan kokouksessa, jossa asiaa kokouksutun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei osuuskunnan kokous valitse tilintarkastajaa, aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan noudattaen, mitä tilintarkastuslain 9 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksesta.

5 §

Vähemmistön oikeus vaatia tilintarkastajaa

Osuuskunnassa, jossa ei lain tai sääntöjen mukaan ole valittava tilintarkastajaa, osuuskunnan kokouksen on valittava tilintarkastaja, jos jäsenet, joilla on vähintään yksi neljäsosa osuuskunnan jäsenten koko äänimäärästä tai yksi kolmasosa kokouksessa edustettujen jäsenten äänimäärästä, vaativat sitä varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tai siinä osuuskunnan kokouksessa, jossa asiaa kokouksutun mukaisesti on käsiteltävä. Jollei osuuskunnan kokous valitse tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan noudattaen, mitä tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään. Edellytyksenä on lisäksi, että jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa osuuskunnan kokouksesta.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Pörssiosuuskunnassa vähintään yhden osuuskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

6 §

Erityinen velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja

Pörssiosuuskunnassa vähintään yhden osuuskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 25 luvun

16 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 25 luvun

6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 8, 18, 19, 24—26 ja 51 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

6—9 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

7 §

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

25 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

6 §

Päätöksenteko osuuskunnassa

Asioista, jotka koskevat osuuskunnan 1—3 §:ään, 4 §:n 2 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää tämän lain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Niistä voi kuitenkin päättää myös osuuskunnan kokouksessa.

7 §

Osuuskunnan ja edustajiston jäsenen ja osuuden ja osakkeen omistajan oikeus ajaa kannetta osuuskunnan hyväksi

Yhdellä tai useammalla jäsenellä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi osuuskunnalle 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei osuuskunta huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voi rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voi rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

8 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Pakottavuus

Säännöissä ei voi rajoittaa osuuskunnan tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

Säännöissä ei voi rajoittaa jäsenen, osuuden tai osakkeen omistajan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki**pantilainauslaitoksista annetun lain 13 ja 13 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 13 § ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 13 § laissa 478/2007 ja 13 a § laissa 1430/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Panttilainauslaitoksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (459/2007), osakeyhtiölaissa ja tässä laissa säädetään.

Panttilainauslaitoksen yhtiökokouksen on kutakin tilikautta varten valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja yksi varatilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslain

13 §

Panttilainauslaitoksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (/), osakeyhtiölaissa ja tässä laissa säädetään.

Panttilainauslaitoksen yhtiökokouksen on kutakin tilikautta varten valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja yksi varatilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuulli-*

2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

13 a §

Aluehallintoviraston on määrättävä panttilainauslaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) 13 §:n säännöksiä ei ole noudatettu;
- 2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 24 tai 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai
- 3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määrystä on rikottu.

Aluehallintoviraston on pyydetävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Aluehallintoviraston määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

Aluehallintovirasto antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettun määräyksen.

Aluehallintovirasto voi kesken toimikauden erottaa määräämänsä tilintarkastajan toimestaan.

sen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

13 a §

Patentti- ja rekisterihallituksen on määrättävä panttilainauslaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) 13 §:n säännöksiä ei ole noudatettu;
- 2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai
- 3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määrystä on rikottu.

Patentti- ja rekisterihallituksen on pyydetävä *tilintarkastuslautakunnalta* lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Patentti- ja rekisterihallituksen määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan tilalle on valittu tilintarkastaja.

Aluehallintovirasto antaa panttilainauslaitokselle osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitettun määräyksen.

Patentti- ja rekisterihallitus ja aluehallintovirasto voivat kesken toimikauden erottaa määräämänsä tilintarkastajan toimestaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

10.

Laki**asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain (1072/1994) 48 §:n 2 momentti, 51 §:n 3 momentti, 53 §:n 2 momentti, 60 § ja 65 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 48 §:n 2 momentti ja 51 §:n 3 momentti laissa 466/2007, 53 §:n 2 momentti laissa 1402/2009 ja 60 § laissa 1607/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

Valvoja

Valvoja

Valvojaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä tilintarkastuslain (459/2007) 3 §:ssä säädetään tilintarkastajan kelpoisuudesta, 10 §:ssä erottamisesta ja eroamisesta, 19 §:ssä läsnäolosta kokouksessa, 24 §:ssä riippumattomuudesta, 25 §:ssä esteellisyydestä ja 26 §:ssä salassapitovelvollisuudesta.

Valvojaan sovelletaan soveltuvin osin, mitä tilintarkastuslain (/) 2 luvun 1 §:ssä säädetään tilintarkastajan kelpoisuudesta, 2 luvun 9 §:ssä erottamisesta ja eroamisesta, 3 luvun 11 §:ssä läsnäolosta kokouksessa, 4 luvun 6 §:ssä riippumattomuudesta, 4 luvun 7 §:ssä esteellisyydestä ja 4 luvun 8 §:ssä salassapitovelvollisuudesta.

51 §

51 §

Tilintarkastajan valinta

Tilintarkastajan valinta

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 4 §:ssä. Yhdistyksen kokous voi valita varatilintarkastajan myös yhdistyksessä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan.

Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Yhdistyksen kokous voi valita varatilintarkastajan myös yhdistyksessä, jossa siihen ei ole velvollisuutta, ja valita useamman varatilintarkastajan.

53 §

53 §

Velvollisuus valita tilintarkastaja

Velvollisuus valita tilintarkastaja

Jos yhdistyksen kokous ei valitse 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tilintarkastajaa, aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 9 §:n 1 ja 4 momentissa sää-

Jos yhdistyksen kokous ei valitse 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tilintarkastajaa, Patentti- ja rekisterihallitus määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n

detyssä järjestyksessä, jos jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhdistyksen kokouksesta.

60 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

65 §

Lunastustakuurahaston hallinto

Rahastolla on oltava vähintään kaksi valtuutettujen valitsemaa tilintarkastajaa ja varatilintarkastajaa. Ainakin kahden tilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä.

1 ja 4 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jos jäsen hakee tilintarkastajan määräämistä kuukauden kuluessa yhdistyksen kokouksesta.

60 §

Lainan- ja vakuudenantokielto

Yhdistys ei saa antaa rahalainaa yhdistyksen jäsenelle, hallituksen tai asukastoimikunnan jäsenelle, yhdistyksen tai asukashallintoalueen isännöitsijälle, tilintarkastajalle, toiminnantarkastajalle tai valvojalle taikka henkilölle, joka on näihin tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa sukulaisuussuhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

65 §

Lunastustakuurahaston hallinto

Rahastolla on oltava vähintään kaksi valtuutettujen valitsemaa tilintarkastajaa ja varatilintarkastajaa. Ainakin kahden tilintarkastajan tulee olla *KHT-tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä, joiden päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki**rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 31 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1428/2009, sekä
muutetaan 2 §:n 1 momentin 17 kohta ja 31 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 17 kohta laissa 178/2014 ja 31 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1428/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan:

Tätä lakia sovelletaan:

17) tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitet-
 tuun tilintarkastajaan;

17) tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettuun
 tilintarkastajaan.

31 §

31 §

*Valvonta**Valvonta*

Tämän lain ja sen nojalla annettujen sään-
 nösten noudattamista valvoo:

Tämän lain ja sen nojalla annettujen sään-
 nösten noudattamista valvoo:

4) Keskuskauppakamarin tilintarkastuslau-
 takunta ja kauppakamarin tilintarkastusvalio-
 kunnat niiden valvottavaksi tilintarkastuslais-
 sa säädettyä tilintarkastajaa ja tilintarkas-
 tussyhteisöä;

4) *Patentti- ja rekisterihallituksen Tilintar-
 kastusvalvonta 2 §:n 17 ja 18 kohdassa tar-
 koitettua ilmoitusvelvollista;*

5) *julkishallinnon ja -talouden tilintarkas-
 tuslautakunta 2 §:n 18 kohdassa tarkoitettua
 ilmoitusvelvollista;*

(5 kohta kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

12.

Laki**Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) 10 §:n
 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Kirjanpito ja tilintarkastus

 Folktingetillä tulee olla kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa. Vähintään yhden tilintarkastajan ja yhden varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia. Muilta osin tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (936/1994).

 Folktingetillä tulee olla vähintään yksi tilintarkastaja ja varatilintarkastaja, joiden tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettuja tilintarkastajia. Muilta osin tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

13.

Laki**eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain (554/2009) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Yhtymän kirjanpito ja tilintarkastus

Yhtymän kirjanpito ja tilintarkastus

Yhtymän tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslain (459/2007) säännöksiä. Yhtymässä on kuitenkin aina valittava mainitun lain 5 tai 7 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus.

Yhtymän tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslain (/) säännöksiä. Yhtymässä on kuitenkin aina valittava *tilintarkastaja* ja toimitettava tilintarkastus. *Tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

14.

Laki**eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä annetun lain (1299/1994) 6 §:n
1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

6 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Etuyhtymän tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (936/94) ja tässä pykälässä säädetään.

Etuyhtymän tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tilintarkastuslaissa (/) ja tässä pykälässä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

15.

Laki**eduskuntaryhmistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eduskuntaryhmistä annetun lain (979/2012) 12 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

12 §

Eduskuntaryhmän kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

Eduskuntaryhmän kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

Eduskuntaryhmällä on oltava tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajaan ja tilintarkastukseen sovelletaan, mitä näissä laeissa säädetään.

Eduskuntaryhmällä on oltava *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastajaan ja tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

16.

Laki**arpajaislain 13 ja 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaislain (1047/2001) 13 §:n 4 momentti ja 37 §, sellaisena kuin niistä on
 13 §:n 4 momentti laissa 575/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

13 §

*Raha-automaattiyhdistys**Raha-automaattiyhdistys*

Yhdistyksellä on oltava yhdistyksen kokouksen valitsema tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, sekä valtioneuvoston määräämä tilintarkastaja, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö.

Yhdistyksellä on oltava yhdistyksen kokouksen valitsema tilintarkastaja, jonka tulee olla *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja. Yhdistyksellä on oltava lisäksi valtioneuvoston määräämä tilintarkastaja, jonka tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja.*

37 §

37 §

*Tilitystä koskeva lausunto**Tilitystä koskeva lausunto*

Tilitykseen on liitettävä tilintarkastuslain (936/1994) 4 tai 6 §:ssä tarkoitettun tilintarkastajan lausunto bingoelin toimeenpanon kannattavuudesta.

Bingoluvassa voidaan sallia, että lausunnon antaa muukin tilintarkastaja kuin 1 momentissa tarkoitettu, jos bingoelin toimeenpanokertojen vähäisyyden tai muun syyn vuoksi voidaan olettaa pelin tuoton jäävän vähäiseksi.

Tilitykseen on liitettävä tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettun tilintarkastajan lausunto bingoelin toimeenpanon kannattavuudesta.

Bingoluvassa voidaan sallia, että lausunnon antaa *luonnollinen henkilö, joka täyttää tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:n riippumattomuus- ja esteellisyysvaatimukset*, jos bingoelin toimeenpanokertojen vähäisyyden tai muun syyn vuoksi voidaan olettaa pelin tuoton jäävän vähäiseksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

17.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkesäätiölain (1774/1995) 33 §, sellaisena kuin se on laissa 471/2007, sekä
muutetaan 31, 32 ja 35 §, 112 §:n 1 momentti ja 113 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin niistä ovat 31, 32 ja 35 § sekä 113 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 471/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (459/2007), jollei tästä laista muuta johdu.

B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa. Toimintapiiriin kuuluvat henkilöt valitsevat ainakin yhden tilintarkastajan ja hänelle varatilintarkastajan ja työnantaja nimeää muut tilintarkastajat ja heidän varatilintarkastajansa. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se nimeää tilintarkastajat ja varatilintarkastajat toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden ja työnantajan esityksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, työnantaja valitsee eläkesäätiötä perustettaessa väliaikaisesti kaikki tilintarkastajat ja heille varatilintarkastajat. Toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan työnantajan on kuultava toimintapiirin edustajia. Jos työnantajayhteisöön sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia, työnantajan on toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan kuultava sanotuissa laeissa tarkoitettuja henkilöstön edustajia. Eläkesäätiön tultua rekisteröidyksi on sen toimintapiiriä edustavien tilintarkastajien ja heidän varatilintarkastajiensa valinta suoritettava niin pian kuin se 3 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen on mahdollis-

31 §

Eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/), jollei tästä laista muuta johdu.

B-eläkesäätiön ja AB-eläkesäätiön tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkesäätiössä on oltava vähintään kaksi tilintarkastuslaissa tarkoitettua tilintarkastajaa. Toimintapiiriin kuuluvat henkilöt valitsevat ainakin yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan ja työnantaja nimeää muut tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Jos eläkesäätiössä on hallintoneuvosto, se nimeää tilintarkastajat ja varatilintarkastajat toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden ja työnantajan esityksestä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, työnantaja valitsee eläkesäätiötä perustettaessa väliaikaisesti kaikki tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan työnantajan on kuultava toimintapiirin edustajia. Jos työnantajayhteisöön sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia tai yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia, työnantajan on toimintapiiriä edustavia tilintarkastajia valitessaan kuultava sanotuissa laeissa tarkoitettuja henkilöstön edustajia. Eläkesäätiön tultua rekisteröidyksi on sen toimintapiiriä edustavien tilintarkastajien ja heidän varatilintarkastajiensa valinta suoritettava niin pian kuin se 3 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen on mahdollista.

ta.

Sen estämättä, mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastuslain 33 §:ssä tarkoitettu KHT-yhteisö tai 34 §:ssä tarkoitettu HTM-yhteisö.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

32 §

Tilintarkastajan toimikausi on määrättävä eläkesäätiön säännöissä. Tilintarkastajan tehtävä päättyy sen eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksen lopussa, jossa tilintarkastuslain 15 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta käsitellään tai, jos hänet on valittu toistaiseksi, silloin kun uusi tilintarkastaja on valittu hänen tilalleen.

33 §

Eläkesäätiön tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö taikka mainitun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettu HTM-tilintarkastaja tai HTM-yhteisö.

35 §

Vakuutusvalvontaviraston on määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on eläkesäätiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun

Sen estämättä, mitä 3 ja 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

32 §

Tilintarkastajan toimikausi on määrättävä eläkesäätiön säännöissä. Tilintarkastajan tehtävä päättyy sen eläkesäätiön hallituksen tai hallintoneuvoston kokouksen lopussa, jossa tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus hänen toimikauteensa sisältyvältä viimeiseltä tilikaudelta käsitellään tai, jos hänet on valittu toistaiseksi, silloin kun uusi tilintarkastaja on valittu hänen tilalleen.

33 §

(33 § kumotaan)

35 §

Finanssivalvonnan on määrättävä eläkesäätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai jos tilintarkastaja on tämän lain 34 §:n mukaan esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on eläkesäätiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti,

eläkesäätiölle on valittu tilintarkastaja Vakuutusvalvontaviraston määräämän tilalle.

kun eläkesäätiölle on valittu tilintarkastaja *Finanssivalvonnan* määräämän tilalle.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 44 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kannetta eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jolleivät eläkesäätiön varat riitä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöltä peritään vakuutustarkastuksen kustannusten korvaamiseksi.

112 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla päättää eläkesäätiön hallitus tai hallintoneuvosto. Jos teko on rangaistava eikä hallitus tai hallintoneuvosto tee päätöstä kanteen nostamisesta, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä erityisen asiamiehen ajamaan kannetta eläkesäätiön lukuun. Asiamiehelle maksetaan palkkio ja kustannusten korvaus eläkesäätiön varoista. Jolleivät eläkesäätiön varat riitä palkkion ja korvausten maksuun, puuttuva osa maksetaan niistä varoista, jotka eläkesäätiöltä peritään vakuutustarkastuksen kustannusten korvaamiseksi.

113 §

Eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

113 §

Eläkesäätiön lukuun 109 ja 110 §:n sekä tilintarkastajan osalta tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki**henkilöstörahastolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilöstörahastolain (934/2010) 5 § ja 11 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Perustamisen edellytykset

Perustamisen edellytykset

Tässä laissa tarkoitettu henkilöstörahasto voidaan perustaa vain, jos yrityksen tai sen tulosityksikön työsuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään kymmenen ja yrityksen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään tilintarkastuslain (459/2007) 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetyn määräinen.

Tässä laissa tarkoitettu henkilöstörahasto voidaan perustaa vain, jos yrityksen tai sen tulosityksikön työsuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään kymmenen ja yrityksen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään tilintarkastuslain (/) 2 luvun 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetyn määräinen.

11 §

11 §

Perustamiskokous

Perustamiskokous

Perustamiskokouksessa henkilöstörahastolle on valittava hallitus ja tilintarkastajat, joista vähintään yhden on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Jos rahastolle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, rahastolle on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Perustamiskokouksessa henkilöstörahastolle on valittava hallitus ja tilintarkastajat, joista vähintään yhden on oltava *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Jos rahastolle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, rahastolle on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

19.

Laki**kunnallisen eläkelain 137 ja 165 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 137 §:n 3 momentti ja 165 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 554/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

137 §

137 §

*Valvonta**Valvonta*

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain tilintarkastajan, jonka tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että kunnallisen eläkelaitoksen esittämät 137 b §:ssä tarkoitetut laskelmat valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen eläkkeiden maksamiseen tarvittavasta summasta ja kunnallisen eläkelaitoksen kustannusten korvauksesta antavat oikeat ja riittävät tiedot. Lisäksi tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että eläkelaitos on perinyt työnantajan ja työntekijän eläkemaksut valtion eläkelain 135 ja 136 §:n mukaisina ja että eläkemaksut sekä siirtymämaksut ja työttömyysvakuutusrahaston maksu on maksettu oikean suuruisina valtion eläkerahastolle. Tilintarkastajan on oltava joko Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastaja (JHTT). Tilintarkastuksesta säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007).

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain tilintarkastajan, jonka tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että kunnallisen eläkelaitoksen esittämät 137 b §:ssä tarkoitetut laskelmat valtion, evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen eläkkeiden maksamiseen tarvittavasta summasta ja kunnallisen eläkelaitoksen kustannusten korvauksesta antavat oikeat ja riittävät tiedot. Lisäksi tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunnallisen eläkelaitoksen kirjanpidosta ja muusta aineistosta, että eläkelaitos on perinyt työnantajan ja työntekijän eläkemaksut valtion eläkelain 135 ja 136 §:n mukaisina ja että eläkemaksut sekä siirtymämaksut ja työttömyysvakuutusrahaston maksu on maksettu oikean suuruisina valtion eläkerahastolle. Tilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja*. Tilintarkastuksesta säädetään tilintarkastuslaissa (/).

165 §

165 §

*Tilintarkastus ja tilinpäätös**Tilintarkastus ja tilinpäätös*

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastuksessa noudatetaan tilintarkastus-

Kunnallisen eläkelaitoksen tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittaa valtuuskunnan toimikaudekseen valitsema *tilintarkastusyhteisö*. *Tilintarkastusyhteisön ilmoittaman päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla*

lakia.

KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastuksessa
noudatetaan tilintarkastuslakia.Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

20.

Laki

kuntalain 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntalain (365/1995) 72 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 325/2012,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

72 §

72 §

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan, joka toimii tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastajat voidaan valita enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajalautakunnan hyväksymä henkilö (JHTT-tilintarkastaja) tai yhteisö (JHTT-yhteisö). Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT-tilintarkastaja. Ellei tilintarkastajaksi valita yhteisöä ja tilintarkastajia valitaan vain yksi, on valittava vähintään yksi varatilintarkastaja. Varatilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastajasta säädetään. Valtuusto voi erottaa tilintarkastajan toimestaan kesken toimikauden. Tilintarkastaja voi erota toimestaan kesken toimikauden ilmoittamalla siitä valtuustolle. JHTT-yhteisöstä säädetään erikseen.

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan, joka toimii tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastajat voidaan valita enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Ellei tilintarkastajaksi valita yhteisöä ja tilintarkastajia valitaan vain yksi, on valittava vähintään yksi varatilintarkastaja. Varatilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastajasta säädetään. Valtuusto voi erottaa tilintarkastajan toimestaan kesken toimikauden. Tilintarkastaja voi erota toimestaan kesken toimikauden ilmoittamalla siitä valtuustolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

21.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 2 luvun 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (749/2012) 2 luvun 29 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta

Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta

29 §

29 §

Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljennöksiä eräistä asiakirjoista

Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljennöksiä eräistä asiakirjoista

Arvopaperikeskuksen tilintarkastajista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Arvopaperikeskuksen tilintarkastajista vähintään yhden on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

22.

Laki**maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 27 ja 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 27 §:n 1 momentti
 ja 39 §, sellaisena kuin niistä on 39 § laissa 501/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

27 §

Tarkastuksissa avustavat tahot

Tarkastuksissa avustavat tahot

Tarkastuksessa voidaan käyttää apuna tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettua tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastaava tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Tarkastuksessa voidaan käyttää apuna *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettua tilintarkastajaa*, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tilitarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastaava tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

39 §

39 §

Todentamisviranomainen

Todentamisviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää horisontaaliasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun todentamisviranomaisen. Todentamisviranomaiseksi voidaan nimetä viranomainen taikka tilintarkastuslaissa tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö tai tilintarkastaja.

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää horisontaaliasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun todentamisviranomaisen. Todentamisviranomaiseksi voidaan nimetä viranomainen taikka *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

23.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 5 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 4 kohta ja 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 §:n 1 momentti laissa 1342/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 §

5 §

*Valtuutettujen tehtävät**Valtuutettujen tehtävät*

Valtuutettujen tehtävänä on:

Valtuutettujen tehtävänä on:

4) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita, sekä vahvistaa heille johtosääntö;

4) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia*, sekä vahvistaa heille johtosääntö;

18 §

18 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksen toimittamisessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslain (459/2007) säännöksiä.

Kansaneläkelaitoksen tilintarkastuksen toimittamisessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslain (/) säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

24.

Laki**kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1283/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

12 §

*Todistus**Todistus*

Kun haetaan yhteisölupa maanteiden tavaraliikenteen harjoittamista varten muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asiakirjan antaa yrityksen kotipaikan poliisi, joka myös antaa artiklan 2 kohdassa tarkoitetun todistuksen. EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen 7 artiklassa tarkoitetun todistuksen vakavaraisuudesta antaa luottolaitos taikka Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö ja mainitun asetuksen 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen ammatillisesta pätevyydestä antaa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos henkilö on saanut oikeuden harjoittaa tavaraliikennettä ensi kerran ennen 2 päivää lokakuuta 1999, ja muutoin Liikenteen turvallisuusvirasto.

Kun haetaan yhteisölupa maanteiden tavaraliikenteen harjoittamista varten muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa, EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun asiakirjan antaa yrityksen kotipaikan poliisi, joka myös antaa artiklan 2 kohdassa tarkoitetun todistuksen. EU:n liikenteenharjoittajaasetuksen 7 artiklassa tarkoitetun todistuksen vakavaraisuudesta antaa luottolaitos taikka *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja* ja mainitun asetuksen 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun todistuksen ammatillisesta pätevyydestä antaa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos henkilö on saanut oikeuden harjoittaa tavaraliikennettä ensi kerran ennen 2 päivää lokakuuta 1999, ja muutoin Liikenteen turvallisuusvirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki**kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain (417/1992) 20 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

20 §

20 §

Jos päämies kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai, jos on perusteltua aihetta epäillä, että laskelma tai annettu tieto on puutteellinen tai virheellinen, kauppaedustajan nimeämällä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymällä tilintarkastajalla on oikeus tarkastaa päämiehen kirjanpitoa siinä laajuudessa kuin se on tarpeen sen selvittämiseksi, missä määrin kauppaedustajalla on oikeus provisioon.

Jos päämies kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai, jos on perusteltua aihetta epäillä, että laskelma tai annettu tieto on puutteellinen tai virheellinen, kauppaedustajan nimeämällä *tilintarkastuslaissa* (/) *tarkoitetulla* tilintarkastajalla on oikeus tarkastaa päämiehen kirjanpitoa siinä laajuudessa kuin se on tarpeen sen selvittämiseksi, missä määrin kauppaedustajalla on oikeus provisioon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

26.

Laki**Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 12 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kuntien takauskeskuksesta annetun lain (487/1996) 12 §:n 1 momentti ja 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 12 §:n 1 momentti laissa 944/2006, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

12 §

*Tilintarkastus ja tilinpäätös**Tilintarkastus ja tilinpäätös*

Valtuuskunta valitsee enintään toimikautaan vastaavien vuosien tilien ja hallinnon tarkastamista varten Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastusyhteisön tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymän tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (936/1994).

Valtuuskunta valitsee enintään toimikautaan vastaavien vuosien tilien ja hallinnon tarkastamista varten *tilintarkastusyhteisön*. *Tilintarkastusyhteisön ilmoittaman päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (/).*

13 §

13 §

*Takauskeskustarkastaja**Takauskeskustarkastaja*

Takauskeskustarkastajaksi määrätään Keskuskauppakamarin tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Takauskeskustarkastajan tehtäviä tilintarkastusyhteisössä hoitavan luonnollisen henkilön tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja). Takauskeskuksen tilintarkastustehtäviä 12 §:n mukaisesti suorittamaan valittu tilintarkastusyhteisö ei voi toimia samanaikaisesti takauskeskustarkastajana.

Takauskeskustarkastajaksi määrätään *tilintarkastusyhteisö*. Takauskeskustarkastajan tehtäviä tilintarkastusyhteisössä hoitavan luonnollisen henkilön tulee olla *KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja*. Takauskeskuksen tilintarkastustehtäviä 12 §:n mukaisesti suorittamaan valittu tilintarkastusyhteisö ei voi toimia samanaikaisesti takauskeskustarkastajana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

27.

Laki

Liikenneturvasta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikenneturvasta annetun lain (278/2003) 12 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

12 §

*Kirjanpito ja tilintarkastus**Kirjanpito ja tilintarkastus*

Liikenneturvan hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajia (JHTT). Tilintarkastajista toisen valitsee keskusjärjestön kokous ja toisen määrää liikenne- ja viestintäministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varamies. Sen lisäksi Liikenneturvan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään.

Liikenneturvan hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, *joiden tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastajia*. Tilintarkastajista toisen valitsee keskusjärjestön kokous ja toisen määrää liikenne- ja viestintäministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös *varatilintarkastaja*. *Liikenneturvan tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/).*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.

28.

Laki**maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 53 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

53 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annettua lakia. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

29.

Laki

maatalouden rakennetuista annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 45 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

45 §

45 §

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suorittaessaan aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

30.

Laki**maatalouden interventiorahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Tilintarkastus

Tilintarkastus

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) ja toinen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittanut henkilö (JHTT).

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla *KHT-tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

31.

Laki**maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 2 b §, sellaisena kuin se on laissa 681/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 b §

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastaja ja toisen Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

2 b §

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla *JHT-tilintarkastaja* ja toisen *KHT-tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

32.

Laki**Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 18 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on voimassa tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetyn lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 ja 24 §:ssä säädetään.

18 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on voimassa tilintarkastuslaissa (/) säädetyn lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 ja 24 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

33.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 58 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1511/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

58 §

58 §

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi suoritettavista rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tai tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi suoritettavista rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .*

34.

Laki

perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Tilintarkastus

Tilintarkastus

Toimiluvan haltijan yhden tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään, tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää erityinen lausuma siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla.

Toimiluvan haltijan *tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja.*

Sen lisäksi, mitä *tilintarkastuslaissa säädetään*, tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää erityinen lausuma siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

35.

Laki**raha-automaattivastuksista annetun lain 18 ja 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raha-automaattivastuksista annetun lain (1056/2001) 18 §:n 2 momentti ja 22 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 366/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Kirjanpito ja tilintarkastus**Kirjanpito ja tilintarkastus*

Avustuksen saajan on järjestettävä tilintarkastus tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetyllä tavalla.

Avustuksen saajan on järjestettävä tilintarkastus tilintarkastuslaissa (/) säädetyllä tavalla.

22 §

22 §

*Tarkastusoikeus**Tarkastusoikeus*

Raha-automaattiyhdistys voi erityisestä syystä valtuuttaa ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Raha-automaattiyhdistys voi erityisestä syystä valtuuttaa ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

36.

Laki**rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 479/2007 ja 886/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastus**Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastus*

Vähintään yhden ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajista on oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Vähintään yhden ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajista on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle sellaisista ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista seikoista ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa tehtävää suorittaessaan ja joiden voidaan katsoa:

Ryhmittymän omistusyhteisön tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle sellaisista ryhmittymän omistusyhteisöä koskevista seikoista ja päätöksistä, jotka hän on saanut tietoonsa tehtävää suorittaessaan ja joiden voidaan katsoa:

1) rikkovan ryhmittymän omistusyhteisön tämän lain mukaisia velvollisuuksia;

1) rikkovan ryhmittymän omistusyhteisön tämän lain mukaisia velvollisuuksia;

2) vaarantavan ryhmittymän omistusyhteisön tai sen tytäryritysten toiminnan jatkumisen; tai

2) vaarantavan ryhmittymän omistusyhteisön tai sen tytäryritysten toiminnan jatkumisen; tai

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muun kuin vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettua huomautuksen esittämiseen.

3) johtavan tilintarkastuskertomuksessa muun kuin vakiomuotoisen lausunnon tai tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitettua huomautuksen esittämiseen.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän momentin mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Vilpittömässä mielessä toimineelle tilintarkastajalle ei aiheudu vastuuta tämän momentin mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

37.

Laki**saamelaiskäräjistä annetun lain 18 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 18 c §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1725/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 c §

18 c §

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat

 Saamelaiskäräjät ja oikeusministeriö valitsevat kumpikin yhden tilintarkastajan ja tämän varamiehen. Ainakin toisen tilintarkastajan ja hänen varamiehensä tulee olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja.

 Saamelaiskäräjät ja oikeusministeriö valitsevat kumpikin yhden tilintarkastajan ja tämän varamiehen. Ainakin toisen tilintarkastajan ja hänen varamiehensä tulee olla *KHT- tai JHT-tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

38.

Laki**Suomen Pankista annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 18 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

18 §

*Tilintarkastajien valinta**Tilintarkastajien valinta*

Eduskunta valitsee Suomen Pankin tilinpäätöstä ja kirjanpitoa sekä hallintoa tarkastamaan viisi tilintarkastajaa ja kullekin heistä yhden varajäsenen.

Vähintään kahden tilintarkastajan sekä heidän varajäsentensä on oltava Keskuskaupakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneita.

Tilintarkastajat valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja ottavat sihteerin, jonka tulee olla Keskuskaupakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Eduskunta valitsee Suomen Pankin tilinpäätöstä ja kirjanpitoa sekä hallintoa tarkastamaan viisi tilintarkastajaa ja kullekin heistä yhden varajäsenen.

Vähintään kahden tilintarkastajan *ja* heidän varajäsentensä on oltava *KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia*.

Tilintarkastajat valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja ottavat sihteerin, jonka tulee olla *KHT-tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

39.

Laki**taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi annetun lain
4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi
annetun lain (502/1989) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Osuuskunnalle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi, jolloin on soveltuvien osin noudatettava, mitä osuuskunnan perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta on säädetty. Ilmoitukseen on liitettävä Keskuskauppakamarin tai kaupakamarin hyväksymän tilintarkastajan todistus siitä, että yhdistyksen varat riittävät velan ja osuuspääoman katteeksi.

Ehdotus

4 §

Osuuskunnalle valitun hallituksen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi, jolloin on soveltuvien osin noudatettava, mitä osuuskunnan perustamisesta kaupparekisteriin tehtävästä ilmoituksesta on säädetty. Ilmoitukseen on liitettävä *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitetun tilintarkastajan* todistus siitä, että yhdistyksen varat riittävät velan ja osuuspääoman katteeksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

40.

Laki**Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain (938/2006) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Kirjanpito ja tilintarkastus**Kirjanpito ja tilintarkastus*

Valtuuskunnalla tulee olla kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa. Vähintään yhden tilintarkastajan ja yhden varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia. Muilta osin tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (936/1994).

Valtuuskunnalla tulee olla kaksi tilintarkastajaa. Vähintään yhden tilintarkastajan *tulee olla tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Jos tilintarkastajaksi ei ole valittu tilintarkastusyhteisöä, tulee valtuuskunnan valita tilintarkastajalle varatilintarkastaja.* Muilta osin tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

41.

Laki**totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) 14 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus

 Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslais-
 sa (936/1994) tai julkishallinnon ja -talouden
 tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999)
 tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilin-
 tarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on
 nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintar-
 kastaja.

 Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastus-*
laissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilin-
 tarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta
 vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

42.

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1362/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Muutoksenhakulautakunnan talouden perusteet

Muutoksenhakulautakunnan talouden perusteet

Muutoksenhakulautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä, salassapitovelvollisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta. Muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee vuosittain tilintarkastajan ja varatilintarkastajan, joista toinen on Keskuskauppamarkin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) ja toinen julkishallinnon ja -talouden tilintarkastaja (JHTT). Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää muutoksenhakulautakunnan täysistunto. Muutoksenhakulautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle. Jos tilinpäätös osoittaa yli- tai alijäämää vahvistettuun talousarvioon nähden, erotus otetaan huomioon seuraavalta vuodelta määrättävän oikeushallintomaksun perusteissa.

Muutoksenhakulautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä, salassapitovelvollisuudesta, erottamisesta ja eroamisesta. Muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee vuosittain tilintarkastajan ja varatilintarkastajan, joista toinen on *KHT-tilintarkastaja ja toinen JHT-tilintarkastaja*. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää muutoksenhakulautakunnan täysistunto. Muutoksenhakulautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle. Jos tilinpäätös osoittaa yli- tai alijäämää vahvistettuun talousarvioon nähden, erotus otetaan huomioon seuraavalta vuodelta määrättävän oikeushallintomaksun perusteissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

43.

Laki**työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 8 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

Työterveyslaitoksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten sillä on oltava kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tilintarkastajat valitsee sosiaali- ja terveysministeriö.

8 §

Työterveyslaitoksella on oltava sen hallinnon ja tilien tarkastamista varten kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla *KHT-tilintarkastaja*. Tilintarkastajat valitsee sosiaali- ja terveysministeriö.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

44.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 39 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 39 a §, sellaisena kuin se on laissa 525/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 a §

39 a §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja*. Jos sivuliikkeelle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä

2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-yhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Vakuutusvalvontaviraston on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka

3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 24 ja 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton.

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella.

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Vakuutusvalvontavirastolle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä on voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä säädetään.

Sivuliikkeen tilintarkastuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa ohjeita sivuliikkeen tilintarkastuksen suorittamisesta.

ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä sivuliikkeelle tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa tai varatilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta; taikka

3) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Patentti- ja rekisterihallituksen tilintarkastuslautakunnalta lausunto, jos se aikoo määrätä tilintarkastajan 2 momentin 3 kohdan perusteella.

Tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa Finanssivalvonnalle vakuutusyhtiötä koskevista seikoista ja päätöksistä on voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä säädetään.

Sivuliikkeen tilintarkastuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä tilintarkastuslaissa säädetään.

Finanssivalvonta voi antaa ohjeita sivuliikkeen tilintarkastuksen suorittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

45.

Laki**ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain 17 ja 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkorajayhteistyön hallinnosta annetun lain (500/2008) 17 §:n 2 momentti ja 25 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

17 §

*Yhteisen hallintoviranomaisen tarkastusoikeus**Yhteisen hallintoviranomaisen tarkastusoikeus*

Yhteinen hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Yhteinen hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

25 §

25 §

*Menojen varmentaminen**Menojen varmentaminen*

Tarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tarkastaja.

Tarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

46.

Laki**valmismatkaliikkeistä annetun lain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmismatkaliikkeistä annetun lain (939/2008) 19 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

19 §

*Tilintarkastaja ja kirjanpito**Tilintarkastaja ja kirjanpito*

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka on asetettava tämän lain mukainen vakuus tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän luukuun, on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, vaikka kyseinen valmismatkaliikkeen harjoittaja ei olisi tilintarkastuslain (459/2007) nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka on asetettava tämän lain mukainen vakuus tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän luukuun, on oltava *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*, vaikka kyseinen valmismatkaliikkeen harjoittaja ei olisi tilintarkastuslain nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 ____ .

47.

Laki

valtion asuntorahastosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion asuntorahastosta annetun lain (1144/1989) 5 §:n 1 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 72/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Asuntorahaston tilikausi on kalenterivuosi. Ympäristöministeriö määrää rahastolle kaksi tilintarkastajaa, joista toisen on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT) ja toisen julkishallinnon ja talouden tilintarkastaja (JHTT).

Ehdotus

5 §

Asuntorahaston tilikausi on kalenterivuosi. Ympäristöministeriö määrää rahastolle kaksi tilintarkastajaa, joista toisen on oltava *KHT-tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____.

48.

Laki**valtion eläkerahastosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Valtion eläkerahaston tilinpäätös ja tilintarkastus**Valtion eläkerahaston tilinpäätös ja tilintarkastus*

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joiden molempien tulee olla joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajia (JHTT).

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, *joiden molempien tulee olla joko KHT- tai JHT-tilintarkastajia.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

49.

Laki**valtion vakuusrahastosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/1992) 7 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 245/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Tilinpäätös ja tilintarkastus**Tilinpäätös ja tilintarkastus*

Rahaston kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (655/73). Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (936/94). Rahaston tilikautena on kalenterivuosi.

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää ministeriö.

Rahaston kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997). Tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin tilintarkastuslakia (/). Rahaston tilikautena on kalenterivuosi.

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtioneuvoston yleisistunto määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään kuusi tilintarkastajaa, joista kahden tulee olla KHT-tilintarkastajia tai niin, että toinen on JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää ministeriö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

50.

Laki

valtion liikelaitoksista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) 14 §:n 1 ja 3 momentti sekä 15 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Tilintarkastus

Tilintarkastus

Ministeriö asettaa vuosittain liikelaitoksen hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Toisen tilintarkastajista tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö ja toisen tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Ministeriö asettaa vuosittain liikelaitoksen hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Toisen tulee olla *JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja ja toisen KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Liikelaitoksen tilintarkastajista, heidän esteellisyydestään ja salassapitovelvollisuudestaan on voimassa, mitä tilintarkastajista julkishallinnon ja talouden tilintarkastajista annetussa laissa säädetään.

Tilintarkastajan esteellisyydestä ja salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (/) säädetään.

15 §

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Liikelaitoksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut liikelaitokselle siten kuin osakeyhtiölain 22 luvussa osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvauksesta säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 24 §:ssä.

Liikelaitoksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut liikelaitokselle siten kuin osakeyhtiölain 22 luvussa osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvauksesta säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään *julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain 10 §:ssä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

51.

Laki**valtiontakuurahastosta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 680/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

10 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Rahaston tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittavat kauppa- ja teollisuusministeriön määräämät tilintarkastajat. Yhden tilintarkastajista tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastaja.

Rahaston tilien ja hallinnon tarkastuksen suorittavat *työ- ja elinkeinoministeriön* määräämät tilintarkastajat. Yhden tilintarkastajista tulee olla *KHT-tilintarkastaja tai JHT-tilintarkastaja*.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 ____.*

52.

Laki**vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 §

15 §

*Tilintarkastus ja kirjanpito**Tilintarkastus ja kirjanpito*

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai tilintarkastusyhteisöjä tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajia (JHTT). Tilintarkastajista toisen valitsee yhdistyksen kokous ja toisen määrää puolustusministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varatilintarkastaja. Muilta osin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko *KHT-tilintarkastajia, JHT-tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä, joiden päävastuullisten tilintarkastajien tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastajia.* Tilintarkastajista toisen valitsee yhdistyksen kokous ja toisen määrää puolustusministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varatilintarkastaja. Muilta osin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 . _____

53.

Laki**vapaasta sivistystyöstä annetun lain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 21 §:n 2 momentti, sellaisena
 kuin se on laissa 1103/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 §

21 §

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

Tietojen toimittaminen ja tarkastus

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen Opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tai tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Valtionapuviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuuden toteamiseksi rahoituksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvista tarkastuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkastuksen Opetushallituksen tehtäväksi. Valtionapuviranomainen voi antaa tarkastuksen myös ulkopuolisen tilintarkastajan tehtäväksi. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmään. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 . _____

54.

Laki**ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövahinkovakuutuksesta annetun lain (81/1998) 7 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Ympäristövakuutuskeskuksen hallinto ja valvonta**Ympäristövakuutuskeskuksen hallinto ja valvonta*

 Keskuksella on kaksi yleiskokouksen valitsemaa tilintarkastajaa, joiden tulee olla Keskukskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä.

 Keskuksella on kaksi yleiskokouksen valitsemaa tilintarkastajaa, joiden tulee olla *KHT-tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä*, joiden päävastuullisten tilintarkastajien tulee olla *KHT-tilintarkastaja*.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

55.

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain 44 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 44 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 425/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 §

44 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus

Valvonnan ja tarkastusten asianmukaiseksi suorittamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa mainittujen tukimuotojen käyttöön liittyviä tuen välittäjiin, myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (936/1994) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittamaan valtuutettuun tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tilintarkastajaan sovelletaan hänen suorittaessaan tässä tarkoitettua tarkastustehtävää rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valvonnan ja tarkastusten asianmukaiseksi suorittamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa mainittujen tukimuotojen käyttöön liittyviä tuen välittäjiin, myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suorittamaan valtuutettuun tilintarkastajaan tai tilintarkastusyhteisöön sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tilintarkastajaan sovelletaan hänen suorittaessaan tässä tarkoitettua tarkastustehtävää rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

56.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 128 ja 129 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 128 ja 129 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1232/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

128 §

Tilintarkastus

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (459/2007).

Eläkelaitoksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päättävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Jos eläkelaitokselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-yhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

128 §

Tilintarkastus

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilintarkastuksesta säädetään tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/).

Eläkelaitoksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkelaitoksessa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Vähintään yhden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Eläkelaitoksen tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päättävän valtuuskunnan kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin. Valtuuskunnan kokouksessa ei voida päättää, että tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Jos eläkelaitokselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole *tilintarkastusyhteisö*, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on eläkelaitoksen hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

129 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti tai tilintarkastajalla ei ole tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai milloin tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen saa 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Eläkelaitoksen hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentissa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan, on eläkelaitoksen hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun eläkelaitokselle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

57.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 191, 192 ja 194 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1233/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

191 §

191 §

*Sovellettava laki**Sovellettava laki*

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (459/2007).

Eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Eläkekassan tilintarkastuksesta säädetään tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/).

Eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

192 §

192 §

*Tilintarkastajan valinta ja kelpoisuus**Tilintarkastajan valinta ja kelpoisuus*

Eläkekassassa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Tilintarkastajan valitsee valtuuskunta. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Jos eläkekassalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-yhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

Eläkekassassa on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Tilintarkastajan valitsee valtuuskunta. Vähintään yhden tilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Jos eläkekassalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole *tilintarkastusyhteisö*, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

194 §

194 §

*Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä**Oikeus vaatia tilintarkastajan määräämistä*

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrät-

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta mää-

tävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädetys-
sä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

rättävä eläkekassalle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän luvun tai tilintarkastuslain mukaisesti; tai

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Eläkekassan hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei valtuuskunta viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu tilintarkastajan määräys annetaan, eläkekassan hallitusta on kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes eläkekassalle on säädetys-
sä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Finanssivalvonnan määräämän tilintarkastajan tilalle.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

58.

Laki**arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7 luvun 8 §:n 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 luku

7 luku

Säännöllinen tiedonantovelvollisuus**Säännöllinen tiedonantovelvollisuus**

8 §

8 §

*Tilintarkastuskertomus ja sen julkistaminen**Tilintarkastuskertomus ja sen julkistaminen*

Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilinpäätös ja toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus välittömästi, jos tilintarkastaja:

1) antaa muun kuin tilintarkastuslain (459/2007) 15 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakimuotoisen lausunnon tai antaa lausunnon ohella samassa pykälässä tarkoitettuja lisätietoja;

2) esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen; tai

3) toteaa, että selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä ei ole annettu tai että se ei ole yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilinpäätös ja toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus välittömästi, jos tilintarkastaja:

1) antaa muun kuin tilintarkastuslain (/) 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakimuotoisen lausunnon tai antaa lausunnon ohella samassa pykälässä tarkoitettuja lisätietoja;

2) esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen; tai

3) toteaa, että selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä ei ole annettu tai että se ei ole yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

59.

Laki**puoluelain 9 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puoluelain (10/1969) 9 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 683/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 c §

9 c §

Tilintarkastus

Tilintarkastus

Edellä 9 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta saavalla puolueella ja avustuspäätöksessä tarkoitettulla yhdistyksellä samoin kuin puolueen lähiyhteisöksi ilmoitetulla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sellaisella yhteisöllä ja säätiöllä, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi, on oltava tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö. Tilintarkastusyhteisön ja JHTT-yhteisön on ilmoitettava tarkastettavalle, kenellä sen tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Edellä 9 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta saavalla puolueella ja avustuspäätöksessä tarkoitettulla yhdistyksellä samoin kuin puolueen lähiyhteisöksi ilmoitetulla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sellaisella yhteisöllä ja säätiöllä, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi, on oltava tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja. *Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, on tilintarkastusyhteisön* ilmoitettava tarkastettavalle, kenellä sen tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

60.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 13—15 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 luku

12 luku

Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

Tilinpäätös, osavuositarkastus ja tilintarkastus

13 §

13 §

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevien säännösten soveltaminen

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (459/2007) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvalta yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (/) ja osakeyhtiömuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan lisäksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntamuotoisen luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan osuuskuntalakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Luottolaitoksen tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Luottolaitoksen tilintarkastajaan ei sovelleta tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Tilintarkastajan on kuitenkin ilmoitettava Finanssivalvonnalle luottolaitokselta taikka sen kanssa samaan konserniin kuuluvalta yritykseltä saamastaan luotosta tai sen hänen hyväkseen antamasta takauksesta, vastuusitoumuksesta, vakuudesta tai näitä vastaavasta etuudesta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään luottolaitoksen tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan myös omistusyhteisön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

14 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilintarkastajista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

15 §

Finanssivalvonnan velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 9 §:ssä, osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 15 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja osakeyhtiölain 7 luvun 8 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitetun tarkastajan luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä ei ole 14 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Sijoituspalveluja tarjoavan luottolaitoksen tilintarkastajan tulee toimittaa Finanssivalvonnalle kultakin kalenterivuodelta tilintarkastajan antama lausunto siitä, vastaavatko luottolaitoksen asiakasvarojen säilyttämistä koskevat järjestelyt sijoituspalvelulain 9 luvun 1—4 §:n ja mainitun lain 9 luvun 5 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia.

14 §

Tilintarkastajan kelpoisuus

Luottolaitoksen ja omistusyhteisön tilintarkastajista vähintään yhden on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

15 §

Finanssivalvonnan velvollisuus määrätä tilintarkastaja sekä erityinen tarkastus ja tarkastaja

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä, osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 15 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja osakeyhtiölain 7 luvun 8 §:ssä ja osuuskuntalain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitetun tarkastajan luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä säädetään tilintarkastuslaissa, osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä luottolaitokseen ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos luottolaitoksella tai omistusyhteisöllä ei ole 14 §:ssä säädetyt vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

Sijoituspalveluja tarjoavan luottolaitoksen tilintarkastajan tulee toimittaa Finanssivalvonnalle kultakin kalenterivuodelta tilintarkastajan antama lausunto siitä, vastaavatko luottolaitoksen asiakasvarojen säilyttämistä koskevat järjestelyt sijoituspalvelulain 9 luvun 1—4 §:n ja mainitun lain 9 luvun 5 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

61.

Laki

sijoitusrahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoitusrahastolain (48/1999) 36 §:n 2 momentti, 37 §, 53 §:n 2 momentti, 108 a §:n 2 momentti, 113 §:n 1 momentin 10 kohta ja 3 momentti sekä 135 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 36 §:n 2 momentti laissa 477/2007, 37 § osaksi laeissa 648/2006 ja 477/2007, 53 §:n 2 momentti laissa 163/2014 sekä 108 a §:n 2 momentti, 113 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti laissa 1490/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

36 §

Ainakin yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Ainakin yhden tilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

37 §

37 §

Rahoitustarkastuksen on määrättävä kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) 36 §:n 1 tai 2 momentin taikka tilintarkastuslain 3 §:n säännöksiä on rikottu;

2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 24 tai 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton; tai

3) rahastoyhtiön yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei ole noudatettu.

Rahoitustarkastuksen on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun rahastoyhtiötä tai säilytisyhteisöä koskevan määräyksen antaa Rahoitustarkastus.

Rahastoyhtiön hallitusta on kuultava ennen tässä pykälässä tarkoitetun määräyksen antamista. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan tilalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja.

Finanssivalvonnan on määrättävä kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) 36 §:n 1 tai 2 momentin taikka tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:n säännöksiä on rikottu;

2) tilintarkastaja ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 tai 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton; tai

3) rahastoyhtiön yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä ei ole noudatettu.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:ssä tarkoitetun rahastoyhtiötä tai säilytisyhteisöä koskevan määräyksen antaa *Finanssivalvonta*.

Rahastoyhtiön hallitusta on kuultava ennen tässä pykälässä tarkoitetun määräyksen antamista. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes 1 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan tilalle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja.

53 §

Rahasto-osuusrekisteriin voidaan tehdä merkintä vasta, kun on varmistettu, että rahasto-osuuden merkintähinta saadaan sijoitusrahastolle markkinoilla normaalisti noudatettavassa määräajassa. Rahasto-osuuden merkintähinta on maksettava rahassa tai antamalla sijoitusrahastolle merkintähintaa vastaava määrä 69 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita tai rahamarkkinavälineitä siten, että merkintähinnan määräytymishetkellä eri arvopaperi- tai rahamarkkinavälinelajien jakauma vastaa sijoitusrahaston säännöissä lajikohtaisesti yksilöityä sijoitustoimintaa ja arvopaperien tai rahamarkkinavälineiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa. Pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin varojaan sijoittavan erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta voidaan myös maksaa antamalla kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, joiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa, jos erikoissijoitusrahaston sääntöihin on otettu määräys siitä, että rahasto-osuus voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna erikoissijoitusrahastoon osuutta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*). Muun 12 luvussa tarkoitetun erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta ja 115 a §:ssä tarkoitettun syöttörahaston kohderahastosta merkitsemien rahasto-osuuksien merkintähinta voidaan maksaa antamalla 11 luvussa tarkoitettuja rahoitusvälineitä apporttina. Muun 12 luvussa tarkoitetun erikoissijoitusrahaston osalta edellytyksenä on lisäksi, että sen säännöissä on määräys, jonka mukaan kunkin rahasto-osuudenomistajan on merkittävä rahasto-osuuksia vähintään miljoonan euron määrästä. Apporttiomaisuuden arvosta ja vaikutuksesta rahasto-osuudenomistajien yhdenvertaisuuteen on ennen rahasto-osuuden merkintää hankittava kiinteistörahastolaissa tarkoitetun riippumattoman ja ulkopuolisen kiinteistönarvioitsijan arvio, tai jollei apporttiomaisuuteen kuulu kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, KHT-tilintarkastajan tai KHT-yhteisön lausunto.

53 §

Rahasto-osuusrekisteriin voidaan tehdä merkintä vasta, kun on varmistettu, että rahasto-osuuden merkintähinta saadaan sijoitusrahastolle markkinoilla normaalisti noudatettavassa määräajassa. Rahasto-osuuden merkintähinta on maksettava rahassa tai antamalla sijoitusrahastolle merkintähintaa vastaava määrä 69 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja arvopapereita tai rahamarkkinavälineitä siten, että merkintähinnan määräytymishetkellä eri arvopaperi- tai rahamarkkinavälinelajien jakauma vastaa sijoitusrahaston säännöissä lajikohtaisesti yksilöityä sijoitustoimintaa ja arvopaperien tai rahamarkkinavälineiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa. Pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin varojaan sijoittavan erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta voidaan myös maksaa antamalla kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, joiden yhteenlaskettu markkina-arvo vastaa niitä vastaan annettavan rahasto-osuuden arvoa, jos erikoissijoitusrahaston sääntöihin on otettu määräys siitä, että rahasto-osuus voidaan merkitä oikeuksin tai velvollisuuksin panna erikoissijoitusrahastoon osuutta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa (*apporttiomaisuus*). Muun 12 luvussa tarkoitetun erikoissijoitusrahaston rahasto-osuuden merkintähinta ja 115 a §:ssä tarkoitettun syöttörahaston kohderahastosta merkitsemien rahasto-osuuksien merkintähinta voidaan maksaa antamalla 11 luvussa tarkoitettuja rahoitusvälineitä apporttina. Muun 12 luvussa tarkoitetun erikoissijoitusrahaston osalta edellytyksenä on lisäksi, että sen säännöissä on määräys, jonka mukaan kunkin rahasto-osuudenomistajan on merkittävä rahasto-osuuksia vähintään miljoonan euron määrästä. Apporttiomaisuuden arvosta ja vaikutuksesta rahasto-osuudenomistajien yhdenvertaisuuteen on ennen rahasto-osuuden merkintää hankittava kiinteistörahastolaissa tarkoitetun riippumattoman ja ulkopuolisen kiinteistönarvioitsijan arvio, tai jollei apporttiomaisuuteen kuulu kiinteistöjä tai kiinteistöarvopapereita, *lausunto KHT-tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisöltä, jonka lausunnosta vastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-*

tilintarkastaja.

108 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lausunto ei saa olla tilintarkastuslain 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakioamuotoinen lausunto.

108 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lausunto ei saa olla tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakioamuotoinen lausunto.

113 §

Rahastoyhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

10) jakautumisesta 3 momentissa tarkoitettulle yhdelle tai useammalle Keskuskaupparikamarin hyväksymälle tilintarkastajalle taikka tilintarkastusyhteisölle suoritettava palkkio tai sen määräytymisperuste.

Jakautumissuunnitelmaan on lisäksi liitettävä vähintään yhden riippumattomana asiantuntijana toimivan tilintarkastajan taikka tilintarkastusyhteisön lausunto siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan jakautumisen syiden, vastaanottavalle sijoitusrahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin.

113 §

Rahastoyhtiön hallituksen on laadittava jakautumissuunnitelma ja hyväksyttävä se. Päivätyssä ja allekirjoitetussa jakautumissuunnitelmassa on oltava ainakin:

10) jakautumisesta 3 momentissa tarkoitettulle yhdelle tai useammalle *tilintarkastajalle* taikka tilintarkastusyhteisölle suoritettava palkkio tai sen määräytymisperuste.

Jakautumissuunnitelmaan on lisäksi *liitettävä lausunto* siitä, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan jakautumisen syiden, vastaanottavalle sijoitusrahastolle siirtyvien varojen ja vastuiden sekä vastikkeen arvon ja sen jaon arviointiin. *Lausunto tulee olla vähintään yhdeltä riippumattomana asiantuntijana toimivalta KHT-tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisöltä, jonka lausunnosta vastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

135 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

62.

Laki**säästöpankkilain 64 ja 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säästöpankkilain (1502/2001) 64 §:n 1 momentti ja 84 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1423/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

64 §

Sulautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja antamaan sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

64 §

Sulautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi *KHT-tilintarkastaja* antamaan sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko sulautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan sulautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

84 §

Jakautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja antamaan jakautumissuunnitelmasta lausunto kullekin jakautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

84 §

Jakautumiseen osallistuvien säästöpankkien hallitusten on nimettävä yksi tai useampi *KHT-tilintarkastaja* antamaan jakautumissuunnitelmasta lausunto kullekin jakautumiseen osallistuvalla säästöpankille. Lausunnossa on arvioitava, onko jakautumissuunnitelmassa annettu oikeat ja riittävät tiedot perusteista, joiden mukaan jakautumisvastike määrätään, sekä vastikkeen jakamisesta. Vastaanottavalle säästöpankille annettavassa lausunnossa on lisäksi mainittava, onko jakautuminen omiaan vaarantamaan säästöpankin velkojen maksun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

63.

Laki

työttömyyskassalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyyskassalain (603/1984) 16 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 473/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat

Työttömyyskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

Työttömyyskassan hallintoa ja tilejä tarkastamaan on kassan kokouksessa valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heille varamiehet. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö taikka mainitun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettu HTM-tilintarkastaja tai HTM-yhteisö. Jos tilintarkastajaksi on valittu edellä mainittu yhteisö, ei tilintarkastajien varamiehiä tarvitse valita. Tilintarkastajan toimikausi jatkuu, kunnes uusi vaali on toimitettu.

Työttömyyskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Työttömyyskassan hallintoa ja tilejä tarkastamaan on kassan kokouksessa valittava vähintään kaksi tilintarkastajaa ja heille varatilintarkastajat. Tilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Jos tilintarkastajaksi on valittu *tilintarkastusyhteisö*, ei *varatilintarkastajaa* tarvitse valita. Tilintarkastajan toimikausi jatkuu, kunnes uusi vaali on toimitettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

64.

Laki**vakuutuskassalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutuskassalain (1164/1992) 56 ja 61 §, 69 §:n 3 momentti ja 157 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisina kuin ne ovat laissa 472/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (359/2007) säädetään.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö taikka mainitun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettu HTM-tilintarkastaja tai HTM-yhteisö. Tilintarkastajat valitsee kassankokous. Kassan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että jäsenillä ja osakkailla on kummillakin oikeus erikseen valita määrätty määrä tilintarkastajista, osakkailla kuitenkin enintään puolet tilintarkastajien yhteismäärästä.

Varsinaisten tilintarkastajien lisäksi on valittava vähintään kaksi varatilintarkastajaa. Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

Sen estämättä, mitä 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö, eikä kassa ole säännöissään toisin määrännyt.

61 §

Vakuutusvalvontaviraston on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot

56 §

Vakuutuskassan tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavan eläkekassan tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään *säännellyllä markkinalla* kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Vakuutuskassassa tulee olla vähintään kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastajat valitsee kassankokous. Kassan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että jäsenillä ja osakkailla on kummillakin oikeus erikseen valita määrätty määrä tilintarkastajista, osakkailla kuitenkin enintään puolet tilintarkastajien yhteismäärästä.

Varsinaisten tilintarkastajien lisäksi on valittava vähintään kaksi varatilintarkastajaa. Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, on vastaavasti sovellettava varatilintarkastajaan.

Sen estämättä, mitä 4 momentissa säädetään, varatilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos tilintarkastajaksi on valittu *tilintarkastusyhteisö*, eikä kassa ole säännöissään toisin määrännyt.

61 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutuskassalle kelpoisuusehdot

täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on kassan hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun kassalle on valittu tilintarkastaja Vakuutusvalvontaviraston määräämän tilalle.

69 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 §:n 1—3 kohdassa, 3, 8, 16, 18, 19 ja 24—26 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 ja 153 §:n sekä tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

täyttävä tilintarkastaja tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on kassan hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun kassalle on valittu tilintarkastaja *Finanssivalvonnan* määräämän tilalle.

69 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1—5 kohdassa, 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 8, 10 ja 11 §:ssä ja 4 luvun 6—8 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

157 §

Vakuutuskassan lukuun 151 ja 153 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

65.

Laki**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 7 luvun 3 a §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti ja 6 §:n 4 momentti, 11 luvun 5 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti, 14 a luvun 4 § sekä 15 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 3 a §, 9 luvun 1 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 6 §:n 4 momentti, 15 luvun 5 §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 8 § laissa 1231/2009, 9 luvun 3 §, 11 luvun 5 §:n 2 momentti, 14 luvun 5 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti sekä 14 a luvun 4 § laissa 470/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Yhdistyskokous**Yhdistyskokous**

3 a §

3 a §

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhdistyskokouksessa, jollei yhdistyskokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkaan 15 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhdistyskokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007). Yhdistyskokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhdistyskokouksessa.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhdistyskokouksessa, jollei yhdistyskokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan on huolehdittava siitä, että osakkaan 15 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhdistyskokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/). Yhdistyskokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhdistyskokouksessa.

9 luku

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus**Tilintarkastus ja erityinen tarkastus**

1 §

1 §

Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain 2 §:ssä tarkoitettu KHT- tai HTMyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.

Jos vakuutusyhdistykselle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö*, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja. Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.

3 §

Suuressa vakuutusyhdistyksessä vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Suuren vakuutusyhdistyksen ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Pienessä vakuutusyhdistyksessä tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö tai mainitun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettu HTM-tilintarkastaja tai HTM-yhteisö.

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Finanssivalvonnan on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

6 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 3, 8, 18, 19, 24—26 ja 51 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

3 §

Suuressa vakuutusyhdistyksessä vähintään yhden tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Suuren vakuutusyhdistyksen ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta.

Pienessä vakuutusyhdistyksessä tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja.*

4 §

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhdistykselle kelpoisuusvaatimukset täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai tilintarkastuslain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhdistysjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

6 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään 15 luvun 5—7 §:ssä, 16 luvun 4 §:ssä ja tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykä-

lässä tarkoitettuun tarkastajaan.

11 luku

**Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu
käyttö**

5 §

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 51 §:n mukaisesti.

14 luku

Sulautuminen

5 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan KHT-tilintarkastajan tai, jos sulautumiseen osallistuu vain pieniä vakuutusyhdistyksiä, KHT-tilintarkastajan tai HTM-tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle yhdistykselle annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Lausunto on päivättävä ja allekirjoitettava, ja se on liitettävä sulautumissuunnitelmaan.

17 §

Sulautuvan yhdistyksen vakuutuskanta sekä muut varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhdistykselle, kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity.

11 luku

**Voitonjako ja yhdistyksen varojen muu
käyttö**

5 §

Varojen jakamista koskevan päätöksen tekemiseen tai täytäntöönpanoon taikka päätöksen perusteena olevan virheellisen taseen laatimiseen tai vahvistamiseen osallistuneet ovat yhteisvastuussa varojen palauttamisen jälkeisen vajauksen täyttämistä 15 luvun 1, 3 ja 4 §:n sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaisesti.

14 luku

Sulautuminen

5 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan *tilintarkastuslaissa tarkoitetun* tilintarkastajan on annettava sulautumissuunnitelmasta lausunto kullekin sulautumiseen osallistuvalla yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko sulautumissuunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan sulautumisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän omaisuuden sekä vastikkeen arvon ja jaon arviointiin. Vastaanottavalle yhdistykselle annettavassa lausunnossa on erikseen mainittava, onko sulautuminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Lausunto on päivättävä ja allekirjoitettava, ja se on liitettävä sulautumissuunnitelmaan.

17 §

Sulautuvan yhdistyksen vakuutuskanta sekä muut varat ja velat, lukuun ottamatta 15 luvun 1 ja 3 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa vaatimusta, siirtyvät selvitysmenettelyttä vastaanottavalle yhdistykselle, kun sulautumisen täytäntöön-

Samalla sulautuva yhdistys purkautuu.

pano on rekisteröity. Samalla sulautuva yhdistys purkautuu.

14 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

4 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan KHT-tilintarkastajan tai, jos kannanluovutus tapahtuu kahden pienen vakuutusyhdistyksen välillä, KHT-tilintarkastajan tai HTM-tilintarkastajan on annettava vakuutuskannan luovuttamista koskevasta suunnitelmasta lausunto sekä luovuttavalle että vastaanottavalle yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko suunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan vakuutuskannan luovuttamisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän vakuutuskannan ja sen katteeksi siirrettäväksi sovitun varallisuuden sekä mahdollisen vastikkeen arvon arviointiin. Lausunnossa on erikseen mainittava, onko vakuutuskannan luovuttaminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä 14 luvun 5 §:ssä säädetään.

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

5 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain 51 §:n nojalla päättää yhdistyskokous. Hallituksella on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

7 §

Yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

14 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

4 §

Yhden tai useamman riippumattomana asiantuntijana toimivan *tilintarkastuslaissa tarkoitetun tilintarkastajan* on annettava vakuutuskannan luovuttamista koskevasta suunnitelmasta lausunto sekä luovuttavalle että vastaanottavalle yhdistykselle. Lausunnossa on arvioitava, annetaanko suunnitelmassa oikeat ja riittävät tiedot seikoista, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan vakuutuskannan luovuttamisen syyn, vastaanottavalle yhdistykselle siirtyvän vakuutuskannan ja sen katteeksi siirrettäväksi sovitun varallisuuden sekä mahdollisen vastikkeen arvon arviointiin. Lausunnossa on erikseen mainittava, onko vakuutuskannan luovuttaminen omiaan vaarantamaan yhdistyksen velkojen maksun. Asiantuntijaan ja lausuntoon sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä 14 luvun 5 §:ssä säädetään.

15 luku

Vahingonkorvausvelvollisuus

5 §

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain *10 luvun 3 §:n* nojalla päättää yhdistyskokous. Hallituksella on kuitenkin oikeus päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

7 §

Yhdistyksen lukuun 1, 3 tai 3 a §:n taikka tilintarkastuslain *10 luvun 3 §:n* nojalla ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekoon:

8 §

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhdistyksen tämän luvun 1, 3 ja 3 a §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla sellaisia tämän lain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhdistysjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yhdistyksen oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhdistysjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

8 §

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhdistyksen tämän luvun 1, 3 ja 3 a §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla sellaisia tämän lain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhdistysjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yhdistyksen oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhdistysjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhdistysjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

66.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 7 luvun 1, 3, 4, 8 ja 10 § sekä 28 luvun 5 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentin johdantokappale, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 10 §, sellaisena kuin niistä on 7 luvun 1 § osaksi laissa 893/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 luvun säännöksiä.

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan tämän luvun 3 §:ää ja Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää.

Vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään.

3 §

Tilintarkastajan pätevyysvaatimukset

Vähintään yhden vakuutusyhtiön yhtiökokouksen tai vakuutusomistusyhteisön yhtiökokouksen tai sitä vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

7 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Sovellettava laki

Vakuutusyhtiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 13 §:ssä ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään. Vakuutusyhtiön tilintarkastukseen ei sovelleta osakeyhtiölain 7 luvun säännöksiä.

Vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan tämän luvun 3 §:ää ja Finanssivalvonnasta annetun lain 31 §:ää.

Vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

3 §

Tilintarkastajan pätevyysvaatimukset

Vähintään yhden vakuutusyhtiön yhtiökokouksen tai vakuutusomistusyhteisön yhtiökokouksen tai sitä vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

4 §

Varatilintarkastaja

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-yhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Vakuutusvalvontaviraston on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Vakuutusvalvontaviraston on pyydettävä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on yhtiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Vakuutusvalvontaviraston määräämään tilalle.

4 §

Varatilintarkastaja

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole *tilintarkastusyhteisö*, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan myös varatilintarkastajaan.

8 §

Tilintarkastajan määrääminen

Finanssivalvonnan on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

1) tilintarkastajaa ei ole valittu lain mukaisesti;

2) tilintarkastajalla ei ole tässä laissa tai tilintarkastuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän ei ole tilintarkastuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton tai hän on saman lain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla esteellinen; taikka

3) yhtiöjärjestykseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Ilmoituksen saa edellä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa.

Finanssivalvonnan on pyydettävä *Patentti- ja rekisterihallituksen* tilintarkastuslautakunnalta lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ennen kuin tässä pykälässä mainittu määräys annetaan, on yhtiön hallitusta kuultava. Määräys on voimassa siihen asti, kun yhtiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja *Finanssivalvonnan* määräämään tilalle.

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 3, 8, 18, 19, 24—26 ja 51 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön tämän luvun 2—4 §:ään ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingon-

10 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 28 luvun 7—10 §:ssä, osakeyhtiölain 24 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 2 luvun 1 ja 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan vastaavasti erityiseen tarkastajaan.

28 luku

Vahingonkorvaus ja vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus

5 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

7 §

Päätöksenteko yhtiössä

Asiasta, joka koskee yhtiön tämän luvun 2—4 §:ään ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää osakeyhtiölain 6 luvun 2 §:n mukaisesti hallitus. Siitä voidaan kuitenkin päättää myös yhtiökokouksessa.

8 §

Osakkaiden oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkaalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahin-

korvauksen suorittamiseksi yhtiölle tämän luvun 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

gonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle tämän luvun 1—3 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja:

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

9 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava:

10 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

10 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tämän luvun 2—4 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen, jos vahinko on aiheutettu:

1) rikkomalla tämän lain tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä, joista ei voida poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksellä; taikka

2) muuten tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yhtiön oikeutta vahingonkorvaukseen voidaan muuten yhtiöjärjestyksessä rajoittaa vain kaikkien osakkaiden suostumuksella.

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa osakkaan tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen tai kanteen ajamiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

67.

Laki**valtionavustuslain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 16 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 §

16 §

*Tarkastusoikeus**Tarkastusoikeus*

Valtionapuviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (936/1994) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu hyväksytty tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Valtionapuviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

68.

Laki**yhteismetsälain 30 ja 30 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteismetsälain (109/2003) 30 §:n 1 ja 4 momentti sekä 30 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1420/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Osakaskunnan tilintarkastajan valintaan ja tilintarkastuksen toimittamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Osakaskunnan tilintarkastajan valitsee osakaskunnan kokous.

Osakaskunnan tilintarkastajan valintaan ja tilintarkastuksen toimittamiseen sovelletaan, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään. Osakaskunnan tilintarkastajan valitsee osakaskunnan kokous.

Jos osakaskunnalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastuslain 33 tai 34 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Jos osakaskunnalle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole *tilintarkastusyhteisö*, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

30 a §

30 a §

*Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö**Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai **tilintarkastusyhteisö***

Vähintään yhden osakaskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, jos päättyneellä tilikaudella osakaskunnan tuloslaskelman tai konsernituloslaskelman mukainen liikevaihto tai liikevaihtoa vastaava tuotto ylittää 10 000 000 euroa.

Vähintään yhden osakaskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai *tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja*, jos päättyneellä tilikaudella osakaskunnan tuloslaskelman tai konsernituloslaskelman mukainen liikevaihto tai liikevaihtoa vastaava tuotto ylittää 10 000 000 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

69.

Laki**yliopistolain 64 ja 67 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 64 ja 67 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

64 §

64 §

*Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastus**Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastus*

Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastuksen toimittamiseen sekä tilintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovelletaan tilintarkastuslakia (459/2007).

Yliopistokollegio valitsee yliopistolle johdosäännössä määrätyn tarpeellisen määrän tilintarkastajia ja varatilintarkastajia. Vähintään yhden tilintarkastajista tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö ja vähintään yhden tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö. Tilintarkastajien toimikausi jatkuu toistaiseksi. Toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päätävän yliopistokollegion kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

Tilintarkastajat toimittavat yliopiston tilintarkastuksen ja antavat tilintarkastuskertomuksen yliopistokollegiolle tilivuotta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä.

Julkisoikeudellisen yliopiston tilintarkastuksen toimittamiseen sekä tilintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovelletaan tilintarkastuslakia (/).

Yliopistokollegio valitsee yliopistolle johdosäännössä määrätyn tarpeellisen määrän tilintarkastajia ja varatilintarkastajia. Vähintään yhden tilintarkastajista tulee olla *JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilintarkastaja ja vähintään yhden KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.* Tilintarkastajien toimikausi jatkuu toistaiseksi. Toimikausi päättyy ja uuden tilintarkastajan toimikausi alkaa uuden tilintarkastajan valinnasta päätävän yliopistokollegion kokouksen päättyessä, jollei uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

Tilintarkastajat toimittavat yliopiston tilintarkastuksen ja antavat tilintarkastuskertomuksen yliopistokollegiolle tilivuotta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä.

67 §

67 §

*Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa**Kanneoikeuden vanhentuminen julkisoikeudellisessa yliopistossa*

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen tilikauden

Edellä 65 §:n 3 momentin tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava viiden vuoden kuluessa sen ti-

päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

liikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

70.

Laki

avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/1988) 2 luvun 15 §:n 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 2 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 464/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

Avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäiset suhteet

15 §

15 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus

Yhtiömies saa käyttää avustajia kirjanpitoa tarkastaessaan. Toiset yhtiömiehet voivat kieltää avustajan käyttämisen, jollei avustaja ole tilintarkastaja. Avustajien salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä tilintarkastajasta tilintarkastuslain (459/2007) 26 §:ssä säädetään.

Yhtiömies saa käyttää avustajia kirjanpitoa tarkastaessaan. Toiset yhtiömiehet voivat kieltää avustajan käyttämisen, jollei avustaja ole tilintarkastaja. Avustajien salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä tilintarkastajasta tilintarkastuslain (/) 4 luvun 8 §:ssä säädetään.

10 luku

10 luku

Tilintarkastus

Tilintarkastus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tilintarkastusvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 2 luvussa. Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 4 §:ssä. Tilintarkastajan valintaan

Tilintarkastusvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 2 luvussa. Velvollisuudesta valita varatilintarkastaja säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:ssä. Tilintarkastajan

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

osallistuvat yhtiömiehet voivat lisäksi valita yhden tai useamman varatilintarkastajan.

valintaan osallistuvat yhtiömiehet voivat lisäksi valita yhden tai useamman varatilintarkastajan.

10 §

10 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus**Vahingonkorvausvelvollisuus*

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 13 ja 14 §:ssä sekä tilintarkastuslain 51 §:ssä säädetään.

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 13 ja 14 §:ssä sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

71.

Laki

kirjanpitolain 3 luvun 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kirjanpitolain (1336/1997) 3 luvun 12 §, sellaisena kuin se on laissa 460/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 luku

3 luku

Tilinpäätös ja toimintakertomus**Tilinpäätös ja toimintakertomus**

12 §

12 §

*Tilintarkastusta koskevat tiedot**Tilintarkastusta koskevat tiedot*

Jos kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan tilintarkastuslain (459/2007) mukaisesti, kirjanpitovelvollisen tulee liittää jäljennös tilintarkastuskertomuksesta rekisteröitäväksi ilmoitettavaan tilinpäätökseensä ja toimintakertomukseensa sekä tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen, jonka kirjanpitovelvollinen muuten julkistaa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, jäljennös tilintarkastuskertomuksesta saadaan jättää liittämättä 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen lyhennelmään. Jos tilintarkastaja

Jos kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan tilintarkastuslain (/) mukaisesti, kirjanpitovelvollisen tulee liittää jäljennös tilintarkastuskertomuksesta rekisteröitäväksi ilmoitettavaan tilinpäätökseensä ja toimintakertomukseensa sekä tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen, jonka kirjanpitovelvollinen muuten julkistaa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, jäljennös tilintarkastuskertomuksesta saadaan jättää liittämättä 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen lyhennelmään. Jos tilintarkasta-

antaa muun kuin tilintarkastuslaissa tarkoitetun vakiomuotoisen lausunnon tai esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 15 §:n 3 momentissa tarkoitetun lisätiedon taikka 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen, on tästä mainittava lyhennelmässä.

ja antaa muun kuin tilintarkastuslaissa tarkoitetun vakiomuotoisen lausunnon tai esittää suorittamansa tilintarkastuksen perusteella tilintarkastuslain 3 luvun 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun lisätiedon taikka 3 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitetun huomautuksen, on tästä mainittava lyhennelmässä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

72.

Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 6 luvun 10 §, 9 luvun 5 §:n 2 momentti ja 14 §, 24 luvun 4 §, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §:n 1 momentti ja 11 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

6 luku

Yhtiökokous

Yhtiökokous

10 §

10 §

Muiden osallistuminen

Muiden osallistuminen

Hallituksen jäsenellä ja isännöitsijällä on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päätä toisin. Hallituksen ja isännöitsijän on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 9 luvussa. Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

Hallituksen jäsenellä ja isännöitsijällä on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päätä toisin. Hallituksen ja isännöitsijän on huolehdittava siitä, että osakkeenomistajan 25 §:ssä tarkoitettu kyselyoikeus voi toteutua. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja toiminnantarkastajan läsnäolosta tämän lain 9 luvussa. Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

9 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus

5 §

Velvollisuus valita tilintarkastaja

Jos yhtiökokous ei valitse 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa tilintarkastajaa, aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 9 §:n 1 ja 4 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Tilintarkastajan määräämisestä aluehallintoviraston päätöksellä silloin, kun yhtiökokous ei valitse tilintarkastajaa 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, säädetään tilintarkastuslain 9 §:ssä.

14 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään 24 luvun 8—11 §:ssä ja 26 luvun 3 §:ssä sekä tilintarkastuslain 8, 18, 19, 24—26 ja 51 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

24 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

9 luku

Tilintarkastus, toiminnantarkastus ja erityinen tarkastus

5 §

Velvollisuus valita tilintarkastaja

Jos yhtiökokous ei valitse 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa tilintarkastajaa, *Patentti- ja rekisterihallitus* määrää tilintarkastajan tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 1 ja 4 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jos osakkeenomistaja hakee määräämistä kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Tilintarkastajan määräämisestä *Patentti- ja rekisterihallituksen* päätöksellä silloin, kun yhtiökokous ei valitse tilintarkastajaa 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä.

14 §

Erityinen tarkastaja

Erityisen tarkastajan on oltava luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Erityisellä tarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus ja kokemus kuin tarkastustehtävän laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän hoitamiseksi. Mitä tilintarkastajasta säädetään tilintarkastuslain 2 luvun 7 §:ssä, 3 luvun 10 ja 11 §:ssä, 4 luvun 6—8 §:ssä ja 10 luvun 3 §:ssä, sovelletaan erityiseen tarkastajaan.

24 luku

Vahingonkorvaus

4 §

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

8 §

Päätöksenteko yhtiössä

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yhtiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 51 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava siten kuin velan vanhentumisesta annetussa laissa (728/2003), jäljempänä *vanhentumislaki*, säädetään.

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilintarkas-

8 §

Päätöksenteko yhtiössä

Päätöksenteko asioissa, jotka koskevat yhtiön 1—3 ja 5 §:ään sekä tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, kuuluu yhtiökokoukselle. Hallitus voi kuitenkin päättää rangaistavaan tekoon perustuvan korvauskanteen nostamisesta.

9 §

Osakkeenomistajien oikeus ajaa kannetta yhtiön hyväksi

Yhdellä tai useammalla osakkeenomistajalla on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi yhtiölle 1—3 ja 5 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on todennäköistä, ettei yhtiö huolehdi vahingonkorvausvaatimuksen toteuttamisesta ja jos:

10 §

Kanneoikeuden vanhentuminen

Jos kannetta ajetaan 1—3, 5 tai 6 §:n taikka tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla ja se perustuu muuhun kuin rangaistavaan tekoon, kanne on nostettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vahingonkorvausvelan vanhentuminen on katkaistava siten kuin velan vanhentumisesta annetussa laissa (728/2003), jäljempänä *vanhentumislaki*, säädetään.

11 §

Pakottavuus

Yhtiöjärjestyksessä ei voida rajoittaa yhtiön tai muun henkilön tämän luvun tai tilin-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tuslain 51 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

tarkastuslain 10 luvun 1 §:n mukaista oikeutta vahingonkorvaukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

73.

Laki**yhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 38 §, 38 a §:n 3 ja 5 momentti sekä 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 678/2010, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

38 §

38 §

*Tilintarkastaja**Tilintarkastus*

Yhdistyksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

Yhdistyksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

38 a §

38 a §

*Toiminnantarkastus**Toiminnantarkastus*

Jos toiminnantarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai yhdistyksen sääntöjen mukaisesti, aluehallintovirasto määrää ilmoituksesta toiminnantarkastajan noudattaen vastaavasti, mitä tilintarkastuslain 9 §:n 3 ja 4 momentissa tilintarkastajan määräämisestä säädetään.

Jos toiminnantarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai yhdistyksen sääntöjen mukaisesti, aluehallintovirasto määrää ilmoituksesta toiminnantarkastajan noudattaen vastaavasti, mitä tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentissa tilintarkastajan määräämisestä säädetään.

Yhdistyksen hallituksen velvollisuuteen avustaa toiminnantarkastajaa sekä toiminnantarkastajan läsnäoloon kokouksessa ja salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 18, 19 ja 26 §:ssä tilintarkastajan osalta säädetään.

Yhdistyksen hallituksen velvollisuuteen avustaa toiminnantarkastajaa sekä toiminnantarkastajan läsnäoloon kokouksessa ja salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 3 luvun 10 ja 11 §:ssä sekä 4 luvun 8 §:ssä tilintarkastajan osalta säädetään.

39 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

39 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen, yhdistyksen toimihenkilö ja toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 20 ____.

74.

Laki**rikoslain 30 luvun 10 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §, sellaisena kuin se on laissa 474/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 luku

30 luku

Elinkeinorikoksista**Elinkeinorikoksista**

10 a §

10 a §

*Tilintarkastusrikos**Tilintarkastusrikos*

Joka rikkoo tilintarkastuslain (459/2007) 15 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Joka rikkoo tilintarkastuslain (/) 3 luvun 6 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

75.

Laki

sijoituspalvelulain 16 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 16 luvun 1 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 luku

16 luku

Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset

Vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset

1 §

1 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle sijoituspalveluyritys on ulkoistanut 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetun toiminnon. Sijoituspalveluyrityksen vastuusta sidonnaisasiamiehen toiminnasta säädetään 7 luvun 7 §:n 1 momentissa. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

76.

Laki**kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 2 luvun 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 2 luvun 22 §:n
 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Pörssitoiminta**Pörssitoiminta**

22 §

22 §

*Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljen-
 nöksiä eräistä asiakirjoista*

*Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäl-
 jennöksiä eräistä asiakirjoista*

Pörssin tilintarkastajista vähintään yhden on
 oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n
 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai
 KHT-yhteisö.

Pörssin tilintarkastajista vähintään yhden
 on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkas-
 tusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkas-
 tajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

77.

Laki

vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 6 luvun 6 §, 11 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentti sekä 22 luvun 8 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

6 luku

Toimintaedellytykset

Toimintaedellytykset

6 §

6 §

Tilintarkastus ja tilintarkastaja

Tilintarkastus ja tilintarkastaja

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (459/2007) ja osakeyhtiölakia (624/2006). Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 40 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään säänneltyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien liikkeeseenlaskijan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta. Mitä tässä momentissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastajista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Tilintarkastuslain 9 §:ssä ja osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7—10 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä säädetään ti-

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia (/) ja osakeyhtiölakia (624/2006). Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan sovelletaan, mitä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 8 kohdassa, 5 luvussa ja 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään säänneltyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien liikkeeseenlaskijan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta. Mitä tässä momentissa säädetään vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti vaihtoehtorahastojen hoitajan emoyhtiön tilintarkastukseen ja tilintarkastajaan.

Vaihtoehtorahastojen hoitajan tilintarkastajista vähintään yhden on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä ja osakeyhtiölain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tilintarkastajan sekä osakeyhtiölain 7 luvun 7—10 §:ssä tarkoitetun erityisen tarkastuksen ja tarkastajan vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön määrää Finanssivalvonta. Tilintarkastajan sekä erityisen tarkastajan määräämiseen edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan muutoin, mitä niistä

lintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastojen hoitajalla tai omistusyhteisöllä ei ole 2 momentissa säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

säädetään tilintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastojen hoitajaan ja sen omistusyhteisöön kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastojen hoitajalla tai omistusyhteisöllä ei ole 2 momentissa säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

11 luku

Avoimuutta koskevat vaatimukset

2 §

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Vaihtoehtorahaston tilintarkastajista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslain 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Tilintarkastuslain 9 §:ssä tarkoitettun tilintarkastajan määrää Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastoon kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastoon ei ole valittu tämän pykälän 2 momentissa säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

11 luku

Avoimuutta koskevat vaatimukset

2 §

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Vaihtoehtorahaston tilintarkastajista vähintään yhden on oltava *KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.*

Tilintarkastuslain 2 luvun 8 §:ssä tarkoitettun tilintarkastajan määrää Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan on lisäksi määrättävä vaihtoehtorahastoon kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos vaihtoehtorahastoon ei ole valittu tämän pykälän 2 momentissa säädetty vaatimukset täyttävää tilintarkastajaa.

22 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku

8 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä.

22 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku

8 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Mitä 1 momentissa säädetään velvollisuudesta vahingon korvaamiseen, koskee myös sitä, jolle vaihtoehtorahastojen hoitaja on ulkoistanut toiminnon 10 luvun säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 ____.

78.

Laki

Kansallisgalleriasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 25 §:n 1 momentti, 26 §, 30 §:n
4 momentti ja 31 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Tilintarkastus

Tilintarkastus

Kansallisgallerian tilintarkastukseen sekä ti-
lintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovelle-
taan tilintarkastuslakia (459/2007).

Kansallisgallerian tilintarkastukseen sekä
tilintarkastajien asemaan ja vastuuseen sovel-
letaan tilintarkastuslakia (/).

26 §

26 §

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat

Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsee Kan-
sallisgallerian tilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hal-
lintoa tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa ja
varatilintarkastajaa, joista toisen tilintarkasta-
jan ja varatilintarkastajan tulee olla tilintar-
kastuslaissa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai
KHT-yhteisö ja toisen tilintarkastajan ja vara-
tilintarkastajan julkishallinnon ja -talouden ti-
lintarkastajista annetussa laissa (467/1999)
tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-
yhteisö. Jos tilintarkastajaksi valitaan tilintar-
kastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei kuiten-
kaan tarvitse valita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsee Kan-
sallisgallerian tilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hal-
lintoa tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa ja
varatilintarkastajaa, joista toisen tilintarkasta-
jan ja varatilintarkastajan tulee olla *KHT-
tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka
päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla
KHT-tilintarkastaja ja toisen tilintarkastajan
ja varatilintarkastajan JHT-tilintarkastaja
tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuulli-
sen tilintarkastajan tulee olla JHT-tilin-
tarkastaja.* Jos tilintarkastajaksi valitaan tilin-
tarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei kui-
tenkaan tarvitse valita.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uuden
tilintarkastajan toimikausi alkaa valtuuskun-
nan vuosikokouksen päättyessä, jollei uutta
tilintarkastajaa valittaessa päätetä toisin.

Tilintarkastajan toimikausi päättyy ja uu-
den tilintarkastajan toimikausi alkaa valtuus-
kunnan vuosikokouksen päättyessä, jollei
uutta tilintarkastajaa valittaessa päätetä toi-
sin.

30 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 51 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

30 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Asioista, jotka koskevat 1 momenttiin ja tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:ään perustuvaa oikeutta vahingonkorvaukseen, päättää valtuuskunta.

31 §

Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 51 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädetyssä määräajassa nostamaan kannetta.

31 §

Opetus- ja kulttuuriministeriön oikeus ajaa kannetta Kansallisgallerian hyväksi

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on oikeus ajaa omissa nimissään kannetta vahingonkorvauksen suorittamiseksi Kansallisgallerialle 30 §:n tai tilintarkastuslain 10 luvun 3 §:n nojalla, jos kannetta vireille pantaessa on ilmeistä, ettei Kansallisgallerian valtuuskunta tule 2 momentissa säädetyssä määräajassa nostamaan kannetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

79.

Laki**riistahallintolain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistahallintolain (158/2011) 9 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1421/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Suomen riistakeskuksen kirjanpito ja tilintarkastus

Suomen riistakeskuksen kirjanpito ja tilintarkastus

Suomen riistakeskuksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

Suomen riistakeskuksen tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

80.

Laki**merimiespalvelulain 25 ja 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiespalvelulain (447/2007) 25 ja 26 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

25 §

*Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus**Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus*

Merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä.

Merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (/) säännöksiä.

26 §

26 §

*Tilintarkastus**Tilintarkastus*

Edellä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö. Jos tilintarkastajaksi on valittu edellä mainittu yhteisö, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita

Edellä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*. Jos tilintarkastajaksi on valittu *tilintarkastusyhteisö*, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

81.

Laki**eurooppayhtiölain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppayhtiölain (742/2004) 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 627/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan sekä osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994) ja osakeyhtiölaissa.

Eurooppayhtiön hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan sekä osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osakeyhtiölaissa ja muussa laissa säädetään osakeyhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, yhtiökokouksen puheenjohtajan tai osakkeenomistajan vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja osakeyhtiölaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

82.

Laki**postilain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan postilain (415/2011) 30 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

30 §

*Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta**Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta*

Yleispalvelun tarjoajan tulee valita tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava kertomus Viestintävirastolle tilikautensa päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Yleispalvelun tarjoajan tulee valita tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yleispalvelun tarjoajan on toimitettava kertomus Viestintävirastolle tilikautensa päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

83.

Laki**rautatielain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rautatielain (304/2011) 11§:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Toimiluvan hakeminen

Toimiluvan hakeminen.

Hakijan on ministeriön pyynnöstä toimitettava viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa ministeriön lisäselvityspyynnön tiedoksisaannista asian ratkaisemiseksi tarpeelliset lisätiedot ministeriölle. Ministeriö voi lisäksi vaatia hakijalta tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitetun tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön arvioinnin hakijan taloudellisesta tilasta.

Hakijan on ministeriön pyynnöstä toimitettava viipymättä ja viimeistään kuukauden kuluessa ministeriön lisäselvityspyynnön tiedoksisaannista asian ratkaisemiseksi tarpeelliset lisätiedot ministeriölle. Ministeriö voi lisäksi vaatia hakijalta *tilintarkastuslaissa (/)* tarkoitetun tilintarkastajan arvioinnin hakijan taloudellisesta tilasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

84.

Laki**valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) 20 §:n
 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

20 §

20 §

*Valvonta**Valvonta*

Ulkopuolisen tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö). Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Ulkopuolisen tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

85.

Laki

eurooppaosuuskuntalain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eurooppaosuuskuntalain (906/2006) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eurooppaosuuskunnan hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen sekä jäsenen ja edustajiston jäsenen vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osuuskuntalaissa ja muussa laissa säädetään osuuskunnan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, osuuskunnan jäsenen tai edustajiston jäsenen vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994) ja osuuskuntalaissa.

Eurooppaosuuskunnan hallituksen, johtokunnan ja hallintoneuvoston jäsenen, selvitysmiehen sekä jäsenen ja edustajiston jäsenen vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä osuuskuntalaissa ja muussa laissa säädetään osuuskunnan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, selvitysmiehen, osuuskunnan jäsenen tai edustajiston jäsenen vahingonkorvausvastuusta. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/) ja osuuskuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

86.

Laki**asumisoikeusasunnoista annetun lain 26 b ja 51 f §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 26 b §:n 4 momentti ja 51 f §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 26 b §:n 4 momentti laissa 1608/2009 ja 51 f §:n 1 momentti laissa 482/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

26 b §

26 b §

Lunastussuorituksiin käytettävissä olevat varat ja vastuu virheellisestä lunastussuorituksesta

Lunastussuorituksiin käytettävissä olevat varat ja vastuu virheellisestä lunastussuorituksesta

Jos asumisoikeuksien lunastukseen on käytetty varoja, joita tämän lain mukaan ei saa käyttää, on omistajayhteisön hallitus ja, jos varojen jakaminen perustuu virheelliseen taseeseen, taseen vahvistamiseen taikka tarkastamiseen osallistunut tilintarkastaja tilintarkastuslain (459/2007) 51 §:n mukaisesti velvollinen korvaamaan omistajayhteisölle näin syntyneen vahingon. Rangaistuksesta osakeyhtiörikoksesta säädetään osakeyhtiölain (624/2006) 25 luvun 1 §:ssä sekä asunto-osakeyhtiörikoksesta ja -rikkomuksesta asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 27 luvun 1 ja 2 §:ssä. Jos omistaja on asumisoikeusyhdistys, sovelletaan lisäksi, mitä asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 76 §:ssä säädetään. Rangaistuksesta asumisoikeusyhdistysrikkomuksesta säädetään asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 83 §:ssä. Jos omistaja on säätiö, sovelletaan lisäksi, mitä säätiölain (109/1930) 12 a §:ssä säädetään.

Jos asumisoikeuksien lunastukseen on käytetty varoja, joita tämän lain mukaan ei saa käyttää, on omistajayhteisön hallitus ja, jos varojen jakaminen perustuu virheelliseen taseeseen, taseen vahvistamiseen taikka tarkastamiseen osallistunut tilintarkastaja tilintarkastuslain (/) 10 luvun 3 §:n mukaisesti velvollinen korvaamaan omistajayhteisölle näin syntyneen vahingon. Rangaistuksesta osakeyhtiörikoksesta säädetään osakeyhtiölain (624/2006) 25 luvun 1 §:ssä sekä asunto-osakeyhtiörikoksesta ja -rikkomuksesta asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 27 luvun 1 ja 2 §:ssä. Jos omistaja on asumisoikeusyhdistys, sovelletaan lisäksi, mitä asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 76 §:ssä säädetään. Rangaistuksesta asumisoikeusyhdistysrikkomuksesta säädetään asumisoikeusyhdistyksistä annetun lain 83 §:ssä. Jos omistaja on säätiö, sovelletaan lisäksi, mitä säätiölain (109/1930) 12 a §:ssä säädetään.

51 f §

51 f §

*Kielto antaa lainaa tai vakuutta**Kielto antaa lainaa tai vakuutta*

Talon omistaja ei saa antaa rahalainaa omistajayhteisönsä tai -säätiönsä osakkaalle tai jäsenelle taikka hallituksen, johtokunnan

Talon omistaja ei saa antaa rahalainaa omistajayhteisönsä tai -säätiönsä osakkaalle tai jäsenelle taikka hallituksen, johtokunnan

taikka yhteisön tai säätiön vastaavan päätösvaltaisen toimielimen taikka asukastoimikunnan tai vastaavan jäsenelle, isännöitsijälle, tilintarkastajalle tai valvojalle taikka sille, joka on johonkuhun näistä tilintarkastuslain 25 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa suhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

taikka yhteisön tai säätiön vastaavan päätösvaltaisen toimielimen taikka asukastoimikunnan tai vastaavan jäsenelle, isännöitsijälle, tilintarkastajalle tai valvojalle taikka sille, joka on johonkuhun näistä tilintarkastuslain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa suhteessa. Sama koskee vakuuden antamista velasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

87.

Laki

kaupparekisterilain 17 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kaupparekisterilain (129/1979) 17 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1716/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 a §

17 a §

Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjoja ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kirjanpitolain (655/73) mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain (936/94) mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjoja ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain (/) mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

88.

Laki

eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003) 6 a §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1371/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 a §

6 a §

Eriyttämislaskelma

Eriyttämislaskelma

Eriyttämislaskelma ja vastaavalta tilikaudelta laadittu tilinpäätös on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta palvelun toimeksiantaneelle julkisyhteisölle. Jos yrityksen tilinpäätöksen on tarkastanut tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:ssä tarkoitettu tilintarkastaja, eriyttämislaskelmaan on liitettävä myös tilintarkastajan lausunto tästä laskelmasta. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, julkisyhteisö voi määrätä eriyttämislaskelmaan sisältyvien tietojen toimittamisesta muulla tavoin, jos julkinen rahoitus on myönnetty kertaluonteisen hankkeen toteuttamiseksi.

Eriyttämislaskelma ja vastaavalta tilikaudelta laadittu tilinpäätös on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta palvelun toimeksiantaneelle julkisyhteisölle. Jos yrityksen tilinpäätöksen on tarkastanut *tilintarkastuslaissa* (/) *tarkoitettu tilintarkastaja*, eriyttämislaskelmaan on liitettävä myös tilintarkastajan lausunto tästä laskelmasta. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, julkisyhteisö voi määrätä eriyttämislaskelmaan sisältyvien tietojen toimittamisesta muulla tavoin, jos julkinen rahoitus on myönnetty kertaluonteisen hankkeen toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

89.

Laki**huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 9 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 225/2008, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

Huoltovarmuuskeskuksen kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen tilintarkastuslakia (459/2007).

9 §

Huoltovarmuuskeskuksen kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastukseen tilintarkastuslakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

90.

Laki**säätiölain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (109/1930) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 465/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

Säätiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

12 §

Säätiön tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä luvussa ja tilintarkastuslaissa (/) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

91.

Laki**alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 41 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

41 §

41 §

*Valvoja**Valvoja*

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää hankkeen suomalaiselle tuensaajalle valvojan.

Valvojan tulee olla julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja). Valvojan tulee olla riippumaton tuen saajasta. Valvojalla on oltava muutoinkin riittävä ammattitaito tehtävän hoitamiseen. Valvojaan sovelletaan tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää hankkeen suomalaiselle tuensaajalle valvojan.

Valvojan tulee olla *tilintarkastuslaissa* (/) *tarkoitettu tilintarkastaja*. Valvojan tulee olla riippumaton tuen saajasta. Valvojalla on oltava muutoinkin riittävä ammattitaito tehtävän hoitamiseen. Valvojaan sovelletaan tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

92.

Laki**Kiinteistörahastolain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kiinteistörahastolain (1173/1997) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 164/2014, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Muun lainsäädännön soveltaminen**Muun lainsäädännön soveltaminen*

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sekä kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömiehiin sovelletaan, mitä vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa on säädetty vaihtoehtorahastoista, vaihtoehtorahastojen hoitajista ja niiden osakkeenomistajista. Osakeyhtiömuotoiseen kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiölakia (624/2006), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (1336/1997) sekä tilintarkastuslakia (459/2007), jollei tässä laissa toisin säädetä. Kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömieheen sovelletaan osakeyhtiölain sijaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia (389/1988).

Kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sekä kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömiehiin sovelletaan, mitä vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa on säädetty vaihtoehtorahastoista, vaihtoehtorahastojen hoitajista ja niiden osakkeenomistajista. Osakeyhtiömuotoiseen kiinteistörahastoon ja sen osakkeenomistajaan sovelletaan osakeyhtiölakia (624/2006), arvopaperimarkkinalakia, kirjanpitolakia (1336/1997) sekä tilintarkastuslakia (/), jollei tässä laissa toisin säädetä. Kiinteistörahastotoimintaa harjoittavaan kommandiittiyhtiöön ja sen yhtiömieheen sovelletaan osakeyhtiölain sijaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettua lakia (389/1988).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

93.

Laki

osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain (423/2013) 50 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

50 §

Luottolaitoksen jäsenen ja edustajiston jäsenen, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamiseen luottolaitoksen lukuun sovelletaan osuuskuntalain 25 luvun 6—8 §:ää. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007). Toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään osuuskuntalaissa.

50 §

Luottolaitoksen jäsenen ja edustajiston jäsenen, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamiseen luottolaitoksen lukuun sovelletaan osuuskuntalain 25 luvun 6—8 §:ää. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/). Toiminnantarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään osuuskuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

94.

Laki**kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain (688/2010) 31 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

31 §

31 §

*Vahingonkorvausvelvollisuus**Vahingonkorvausvelvollisuus*

Kiinnitysluottopankin osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (459/2007). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään.

Kiinnitysluottopankin osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa ja tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta tilintarkastuslaissa (/). Vahingonkorvauskanteen nostamisesta kiinnitysluottopankin lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

95.

Laki**liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain (1501/2001) 25 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 642/2006, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (936/1994).

25 §

Luottolaitoksen osakkeenomistajan, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenen sekä toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, joka perustuu tämän lain rikkomiseen, säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Edellä tarkoitettuun korvausvelvollisuuteen perustuvan vahingonkorvauskanteen nostamisesta luottolaitoksen lukuun on voimassa, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 6—8 §:ssä säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

96.

Laki

alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain 32 ja 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain (8/2014) 32 §:n 2 momentti ja 42 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

32 §

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen tai tuensaajaan kohdistuvan 1 momentin mukaisen tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon- ja talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö).

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan rakennerahastovarojen käyttöä koskevan välittävään toimielimeen tai tuensaajaan kohdistuvan 1 momentin mukaisen tarkastuksen puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*.

42 §

42 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus

Edellä 1 momentissa mainitut viranomaiset voivat päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja)

Edellä 1 momentissa mainitut viranomaiset voivat päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla *tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastaja*.

tai tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) taikka kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

97.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 59 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 59 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

59 §

Yksityisten toimijoiden käyttö apuna tarkastuksissa

Yksityisten toimijoiden käyttö apuna tarkastuksissa

Tässä luvussa tarkoitettu tarkastuksesta vastaava viranomainen voi käyttää tarkastuksessa apuna ulkopuolista tilintarkastajaa tämän suostumuksella, jos tämä on tarpeen tarkastuksen tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tässä luvussa tarkoitettu tarkastuksesta vastaava viranomainen voi käyttää tarkastuksessa apuna ulkopuolista tilintarkastajaa tämän suostumuksella, jos tämä on tarpeen tarkastuksen tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi. Tilintarkastajan on oltava *tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja*. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

98.

Laki

valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeus

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus tehdä työnantajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia hakemuksen ja tehdyn päätöksen oikeellisuuden selvittämiseksi. Keskus voi erityisestä syystä valtuuttaa Keskuskauppa-kamarin tai kauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan tekemään tarkastuksen. Tarkastusta suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus tehdä työnantajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia hakemuksen ja tehdyn päätöksen oikeellisuuden selvittämiseksi. Keskus voi erityisestä syystä valtuuttaa *tilintarkastuslaissa (/)* tarkoitetun tilintarkastajan tekemään tarkastuksen. Tarkastusta suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

99.

Laki**tietoyhteiskuntakaaren 75 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 75 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

75 §

75 §

*Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta**Kustannuslaskentajärjestelmän valvonta*

Yrityksen tulee valita tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan yrityksen kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yrityksen on toimitettava kertomus Viestintävirastolle yrityksen tilikauden päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Yrityksen tulee valita tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettu tilintarkastaja tarkastamaan yrityksen kustannuslaskentajärjestelmä yrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus. Yrityksen on toimitettava kertomus Viestintävirastolle yrityksen tilikauden päättymistä seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Valtioneuvoston asetus

tilintarkastuksesta

Annettu Helsingissä päivänä _____ kuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään tilintarkastuslain (/) 6 luvun 9 §:n ja 7 luvun 1 ja 5 §:n nojalla:

1 luku

Tilintarkastajarekisterin sisältö ja rekisterinpito

1 §

Luonnollista henkilöä koskevat tiedot

Tilintarkastajarekisteriin tallennetaan luonnollisen henkilön osalta seuraavat tiedot:

- 1) nimi ja henkilötunnus tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika;
- 2) rekisteröintipäivämäärä ja tunnusnumero;
- 3) tilintarkastajan postiosoite, mahdollinen sähköpostiosoite ja Internet-verkkosivun osoite sekä puhelinnumero;
- 4) tilintarkastajan kotikunta;
- 5) HT-pätevyys ja KHT- ja JHT-erikoispätevyudet sekä niiden hyväksymis- ja päättymisajankohdat;
- 6) jos tilintarkastaja työskentelee tilintarkastusyhteisössä, tilintarkastusyhteisön nimi, postiosoite, tunnusnumero ja mahdollinen Internet-verkkosivun osoite;
- 7) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;
- 8) annettu huomautus tai varoitus;
- 9) hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta;
- 10) jos tilintarkastaja on rekisteröity toisen valtion tilintarkastajarekisteriin, rekisteröinnin tunnusnumero ja tieto kyseisen valtion valvovasta viranomaisesta sekä tieto viranomaisen osoitteesta.

2 §

Yhteisöä koskevat tiedot

Tilintarkastajarekisteriin tallennetaan yhteisön osalta seuraavat tiedot:

- 1) toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) rekisteröintipäivämäärä ja tunnusnumero;
- 3) postiosoite, mahdollinen sähköpostiosoite ja Internet-verkkosivun osoite;
- 4) kotikunta;
- 5) oikeudellinen muoto;
- 6) yhteyshenkilön nimi ja postiosoite;
- 7) Suomessa sijaitsevien toimipaikkojen postiosoitteet;
- 8) tilintarkastusyhteisössä työskentelevät tilintarkastajat ja heidän tunnusnumeronsa;
- 9) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet;
- 10) hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus ja postiosoite;
- 11) jos tilintarkastusyhteisö kuuluu tilintarkastusyhteisöjen muodostamaan ketjuun, ketjun nimi ja ketjuun kuuluvien yritysten nimet ja postiosoitteet tai tieto siitä, mistä ne ovat yleisön saatavana;
- 12) tilintarkastusyhteisön hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;
- 13) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;
- 14) annettu huomautus tai varoitus;
- 15) hyväksymisen peruutus ja tieto peruuttamisen ajankohdasta;
- 16) jos tilintarkastusyhteisö on rekisteröity toisen valtion tilintarkastajarekisteriin, rekis-

teröinnin tunnusnumero ja tieto kyseisen valtion valvovasta viranomaisesta sekä tieto viranomaisen osoitteesta.

3 §

Tilintarkastajaa koskevien tietojen rekisteröinti

Tilintarkastajarekisteristä on käytävä selvästi ilmi, onko henkilö tilintarkastaja vai onko tilintarkastajan hyväksyminen päättynyt.

4 §

Muun kuin ETA-valtion tilintarkastajaa koskevien tietojen rekisteröinti

Muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyn ja rekisteröidyn tilintarkastajan tilintarkastuslain 6 luvun 9 §:ssä tarkoitetun rekisteröinnin edellytyksenä on, että:

1) tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastusyhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:ssä säädettyjä vastaavat hyväksymisedellytykset;

2) tilintarkastusyhteisön hallituksen tai tätä vastaavan toimielimen jäsenten enemmistö täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 5 §:ssä säädettyjä vastaavat hyväksymisedellytykset;

3) tilintarkastaja noudattaa tilintarkastuslain 3 luvun 9 §:ssä ja 4 luvun 6 ja 7 §:ssä säädettyä vastaavia riippumattomuutta koskevia vaatimuksia;

4) tilintarkastaja noudattaa tilintarkastuslain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja tai niitä vastaavia standardeja;

5) tilintarkastusyhteisö julkistaa tiedot hallinnostaan ja toiminnastaan tilintarkastuslain 5 luvun 3 §:n mukaisesti.

Muussa kuin ETA-valtiossa hyväksyttyä ja rekisteröityä tilintarkastajaa koskevat tiedot on merkittävä rekisteriin siten, että ne erottuvat ETA-valtiossa hyväksyttyjen ja rekisteröityjen tilintarkastajien tiedoista.

5 §

Rekisteri-ilmoituksen tekeminen ja rekisterimerkintä

Rekisteri-ilmoitus on allekirjoitettava.

Rekisterimerkintä tehdään viipymättä sen jälkeen, kun rekisteri-ilmoitus tai rekisterimerkinnän edellytyksenä oleva lainvoimainen päätös on saapunut Tilintarkastusvalvonnalle.

2 luku

Asioiden käsittely valvontaelimissä

6 §

Työsuunnitelma

Tilintarkastusvalvonnan on julkistettava marraskuun loppuun mennessä seuraavaa vuotta koskeva työsuunnitelmansa.

7 §

Toimintakertomus

Tilintarkastusvalvonnan on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä julkistettava kertomus toiminnastaan.

Toimintakertomukseen on sisällytettävä kuvaus laadunvalvontajärjestelmän toiminnasta ja suoritetuista laaduntarkastuksista sekä laaduntarkastusten tuloksista ja niiden aiheuttamista toimenpiteistä.

8 §

Työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä tilintarkastuslain 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetussa tilintarkastuslautakunnassa määrätään tarkemmin tilintarkastuslautakunnan puheenjohtajan vahvistamassa työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä tulee ottaa huomioon Patentti- ja rekisterihallituksen työjärjestys ja Patentti- ja rekisterihallitusta tulee kuulla ennen työjärjestyksen vahvistamista.

3 luku

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset

9 §

Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön on julkistettava Internet-verkkosivuillaan kolmen kuukauden kuluessa tilikautensa päättymisestä:

1) kuvaus tilintarkastusyhteisön oikeudellisesta muodosta ja omistussuhteista;

2) kuvaus tilintarkastusyhteisön hallintorakenteesta;

3) tilintarkastusyhteisön kuuluessa tilintarkastusyhteisöjen muodostamaan ketjuun kuvaus ketjun oikeudellisesta muodosta ja rakenteesta;

4) kuvaus tilintarkastusyhteisön sisäisestä laadunvarmistusjärjestelmästä;

5) tieto tilintarkastuslain 7 luvun 9 §:ssä tarkoitetun viimeisimmän laaduntarkastuksen ajankohdasta;

6) luettelo säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevista yhteisöistä sekä luotto- ja vakuutuslaitoksista, joissa tilintarkastusyhteisö on viimeksi kuluneen tilikauden aikana toiminut tilintarkastajana;

7) kuvaus tilintarkastusyhteisön riippumattomuusohjeista ja niiden noudattamisen valvonnasta;

8) tilintarkastajien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä koskevat tilintarkastusyhteisön periaatteet;

Helsingissä päivänä kuuta 20

9) tilintarkastusyhteisön toiminnan laajuutta kuvaava taloudellinen informaatio, jonka tulee sisältää ainakin liikevaihto jaoteltuna kirjanpitoasetuksen (1339/1997) 2 luvun 7 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla;

10) tieto tilintarkastusyhteisön osakkaille maksettavien palkkioiden perusteista.

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaksi valitun luonnollisen henkilön on vuosittain julkistettava Internet-verkkosivuillaan 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot on allekirjoitettava.

4 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

10 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12 §

Siirtymäsäännökset

Tilintarkastusvalvonnan tulee saattaa tilintarkastajarekisteri vastaamaan tämän asetuksen säännöksiä viiden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tilintarkastusvalvonnan tulee julkaista vuoden 2016 työsuunnitelma neljän kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

Työministeri

Esittelijä

Valtioneuvoston asetus

Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä _____ kuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (612/2013)
 1 §:n 6—9 kohta sekä
lisätään asetukseen uusi 4 a § seuraavasti:

1 §

Tehtävät

Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on toimialansa lainsäädännön toimeenpano- ja valvontatehtävien lisäksi:

6) kehittää tilintarkastuslaissa (/) tarkoitettua Tilintarkastusvalvonnan menettelytapoja

7) tuottaa asiantuntijapalveluita työ- ja elinkeinoministeriölle sekä muille ministeriöille ja viranomaisille;

8) tuottaa alansa viestintä- ja neuvontapalveluja;

9) osallistua kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon.

4 a §

Tilintarkastusvalvontaa koskevat erityisvaatimukset

Tilintarkastusvalvonta on välittömästi pääjohtajan alainen toimintayksikkö Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Tilintarkastusvalvonnan päällikkönä toimii tilintarkastusvalvonnan johtaja. Johtajaan sovelletaan mitä edellä 4 §:ssä säädetään päällikön kelpoisuusvaatimuksista.

Tilintarkastusvalvonnan päätöksenteosta vastuussa olevan virkamiehen tulee olla riippumaton tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista tilintarkastusyhteisöistä eikä hän saa olla tilintarkastuslain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettu tilintarkastaja. Mitä edellä säädetään riippumattomuudesta ja tilintarkastajana toimimisesta koskee myös kolmea päätöksentekoa edeltävää vuotta.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

Helsingissä päivänä _____ kuuta 20

Työministeri

Esittelijä

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus

tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 20

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen mukaisesti säädetään tilintarkastuslain (/) 6 luvun 1—4 §:n sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (/) 12 §:n nojalla:

1 luku

Lupa osallistua tilintarkastajatutkintoon ja erikoistumistutkintoihin

1 §

Lupa osallistua HT-tutkintoon

HT-tutkintoon osallistumisluvan saa hakija, joka täyttää tilintarkastuslain (/) 6 luvun 2 §:n 1 momentissa säädetyt seuraavat edellytykset:

1) on suorittanut korkeakoulututkinnon tai, jos henkilöllä ei ole korkeakoulututkintoa, on hankkinut 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun kokemuksen;

2) on suorittanut 2 luvussa tarkoitetut opinnot;

3) on hankkinut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua käytännön kokemusta siten, että siitä puuttuu enintään 12 kuukautta.

HT-tutkinnosta säädetään 4 luvussa.

2 §

Lupa osallistua KHT-erikoistumistutkintoon

KHT-erikoistumistutkintoon osallistumisluvan saa hakija, joka täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyt seuraavat edellytykset:

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai, jos henkilöllä ei ole ylemmää korkeakoulututkintoa, on hankkinut 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua käytännön koke-

musta siten, että siitä puuttuu enintään 12 kuukautta;

2) on suorittanut 4 luvussa tarkoitetun HT-tutkinnon tai saanut 1 §:ssä tarkoitetun luvan osallistua siihen.

KHT-erikoistumistutkinnosta säädetään 4 luvussa.

3 §

Lupa osallistua JHT-erikoistumistutkintoon

JHT-erikoistumistutkintoon osallistumisluvan saa hakija, joka täyttää tilintarkastuslain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetyt seuraavat edellytykset:

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai, jos henkilöllä ei ole ylemmää korkeakoulututkintoa, on hankkinut 12 §:n 3 momentissa tarkoitettua käytännön kokemusta siten, että siitä puuttuu enintään 12 kuukautta;

2) on suorittanut 2 luvussa tarkoitetut julkissektorin opinnot tai on hankkinut 15 §:ssä tarkoitettua kokemusta julkishallinnon ja -talouden tehtävistä siten, että siitä puuttuu enintään kuusi kuukautta;

3) on suorittanut 4 luvussa tarkoitetun HT-tutkinnon tai saanut 1 §:ssä tarkoitetun luvan osallistua siihen.

JHT-erikoistumistutkinnosta säädetään 4 luvussa.

2 luku

Opintoja koskevat edellytykset

4 §

Yleistä

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakija on suorittanut yliopistolaissa (558/2009) tarkoitetussa yliopistossa tai ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tarkoitetussa ammattikorkeakoulussa opinnot laskentatoimessa, oikeustieteessä ja muissa oppiaineissa 5—7 §:n mukaisesti.

JHT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on joko vähintään 16 opintopisteen tai 10 opintoviikon laajuiset julkissektorin opinnot 8 §:n mukaisesti tai edellä 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettu käytännön kokemus.

Poikkeuksista opintoja koskeviin vaatimuksiin säädetään 9—11 §:ssä.

5 §

Tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 52 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset tilintarkastuksen ja laskentatoimen opinnot, jotka käsittävät ainakin seuraavat aihealueet:

- 1) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;
- 2) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely, hyvä kirjanpitolapa ja tilinpäätöksen analysointi;
- 3) johdon laskentatoimi;
- 4) sisäinen valvonta.

6 §

Oikeustieteen opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 22 opintopisteen tai 15 opintoviikon laajuiset oikeustieteen opinnot, jotka käsittävät ainakin seuraavat aihealueet:

- 1) eri yhteisömuotoja ja arvopaperimarkkinoita koskeva sääntely;

- 2) yritysverotus, ennakoperintä, arvonlisäverotus ja verotusmenettely;

- 3) kauppa- ja varallisuus oikeus sekä maksuvyttömyys- ja työolainsäädäntö.

7 §

Muut opinnot

HT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on vähintään 22 opintopisteen tai 15 opintoviikon laajuiset kauppa- ja taloustieteelliset yleisopinnot, jotka käsittävät ainakin seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) liiketaloustiede ja kansantaloustiede;
- 2) yritysrahoitus ja rahoitusmarkkinat;
- 3) talousmatematiikka ja tilastotiede;
- 4) tietotekniikka ja tietojärjestelmät.

8 §

Julkissektorin opinnot

JHT-tilintarkastajan hyväksymisen edellytyksenä on, vaihtoehtoisesti 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun käytännön kokemuksen kanssa, vähintään 16 opintopisteen tai 10 opintoviikon laajuiset julkissektorin opinnot, jotka käsittävät opintoja seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) julkishallinnon laskentatoimi;
- 2) julkishallinnon sääntely.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut julkishallinnon laskentatoimen opinnot voi sisällyttää edellä 5 §:ssä tarkoitettuihin tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoihin ja julkishallinnon sääntelyn opinnot edellä 6 §:ssä tarkoitettuihin oikeustieteen opintoihin.

9 §

Hakijan hyväksi luettavat muut opinnot

Tässä luvussa tarkoitettujen opintojen lisäksi hakijan hyväksi voidaan lukea muita vastaavia opintoja korkeakoulussa Suomessa tai muussa maassa, jos ne laajuudeltaan ja sisällöltään vastaavat 5—8 §:ssä tarkoitettuja opintoja.

Tilintarkastusvalvonta päättää opintojen hyväksilukemisesta.

10 §

Opintojen korvaaminen lisätehtävillä

HT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva voi korvata osan 5—7 §:ssä tarkoitetuista opinnoista HT-tutkinnon yhteydessä suoritettavilla lisätehtävillä ja JHT-tilintarkastajan hyväksymistä hakeva voi korvata osan 8 §:ssä tarkoitetuista opinnoista JHT-erikoistumistutkinnon yhteydessä suoritettavilla lisätehtävillä.

HT-hyväksymistä hakeva voi korvata lisätehtävillä enintään kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoja, kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa oikeustieteen opintoja ja kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa muita opintoja. JHT-hyväksymistä hakeva voi korvata lisätehtävillä enintään kuusi opintopistettä tai neljä opintoviikkoa julkis-sektorin opintoja.

11 §

Edellytysten täyttyminen osoittaminen

Tilintarkastajan hyväksymistä hakevan tulee osoittaa, että hän täyttää tässä asetuksessa edellytetyt opintovaatimukset esittämällä korkeakoulun antaman todistuksen hakijan suorittamien opintojen sisällöstä, laajuudesta ja ajankohdasta sekä siitä, että hakijan opinnot vastaavat tämän luvun mukaisia opintovaatimuksia.

Tilintarkastusvalvonta voi erityisestä syystä antaa hakijalle luvan osallistua HT-tutkintoon, vaikka hakijalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua todistusta, jos hakijan antaman selvityksen perusteella suoritettavat opinnot laajuudeltaan ja sisällöltään vastaavat tässä luvussa edellytetyjä opintoja.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään tilintarkastajan hyväksymistä hakevasta, sovelletaan myös JHT-erikoispätevyyttä hakevaan ja mitä HT-tutkintoon hyväksymisestä, sovelletaan myös JHT-erikoistumistutkintoon hakevaan.

3 luku

Käytännön kokemusta koskevat vaatimukset

12 §

Yleistä

Tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla on oltava 13 ja 14 §:ssä tarkoitettu vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastuksen ja laskentatoimen tehtävistä tai vähintään 15 vuoden käytännön kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä 15 §:n mukaisesti.

Jos tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla ei ole korkeakoulututkintoa, tulee hänellä olla vähintään seitsemän vuoden kokemus 15 §:n mukaisista tehtävistä. Tällöin hänellä on oltava lisäksi 1 momentissa tarkoitettu kokemus.

Jos KHT- tai JHT-erikoispätevyyttä hakevalla ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, hänen tulee olla toiminut vähintään viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana tai hänellä on oltava vähintään seitsemän vuoden kokemus 15 §:n mukaisista tehtävistä.

Jos JHT-erikoispätevyyttä hakeva ei ole suorittanut 8 §:n mukaisia julkissektorin opintoja, hänellä on oltava vähintään yhden vuoden ja kuuden kuukauden kokemus 16 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä. Kokemus voi olla kokemusta, jota henkilö on hankkinut täyttääkseen edellä 1—3 momentin edellytykset.

13 §

Riittävä tilintarkastuksen ja laskentatoimen kokemus

Tilintarkastajan hyväksymistä hakevalla on oltava käytännön kokemusta tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta taikka vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta.

Käytännön kokemuksesta vähintään kaksi vuotta tulee olla saatu:

- 1) tilintarkastajan ohjauksessa;

2) muussa ETA-valtiossa hyväksytyn tilintarkastajan ohjauksessa tai

3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/43/EY (*tilintarkastusdirektiivi*) säädettyä vastaavat vaatimukset täyttävän hyväksytyn tilintarkastajan ohjauksessa muussa kuin ETA-valtiossa, kuitenkin enintään kaksi vuotta vaadittavasta kolmesta vuodesta.

Myös osa-aikainen kokemus luetaan haki-
jan hyväksi, jos se vastaa kestoltaan vähintään kahden vuoden päätoimista työskentelyä
tässä pykälässä tarkoitetuissa tehtävissä.

14 §

Muu hyväksi luettava käytännön kokemus

Enintään yksi vuosi käytännön kokemuksesta voi koostua myös kokemuksesta:

- 1) sisäisenä tarkastajana;
- 2) verotarkastajana;
- 3) kaupunkitarkastajana;
- 4) valtiontalouden tarkastusvirastossa muussa tarkastustehtävässä kuin 13 §:n 2 momentin 1 kohdan piiriin kuuluvassa tilintarkastustehtävässä; tai
- 5) vastaavassa muussa tehtävässä.

15 §

Ammattimaiset laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävät

Tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:n 1 momentin 3 ja 5 kohdassa sekä 6 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuina ammattimaisten laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävinä pidetään toimimista päätoimisesti toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen, talousjohtajan, hallintojohtajan, sisäisen tarkastajan tai muussa vastaavassa tehtävässä yksityisellä tai julkisella sektorilla. Edellä tarkoitettuna kokemuksena pidetään myös toimimista HT-tilintarkastajan.

16 §

Julkishallinnon ja -talouden tehtävät

Tilintarkastuslain 6 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina julkishallinnon ja -talouden tehtävinä pidetään edellä 13 ja 14 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä toimimista julkisella sektorilla.

4 luku

Tilintarkastajatutkintoa, erikoistumistutkintoja sekä kelpoisuuskoetta koskevat vaatimukset

17 §

Tilintarkastaja- ja erikoistumistutkintojen sisältö ja laajuus

Tilintarkastaja- ja erikoistumistutkintojen sisällöt määräytyvät seuraavasti:

1) tilintarkastajatutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti kirjanpitovelvollista yhteisöä ja säätiötä sekä konsernia koskevia tilintarkastustehtäviä;

2) yleisen edun kannalta merkittävän yrityksen tilintarkastajan erikoistumistutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti kirjanpitovelvollista yleisen edun kannalta merkittävää yritystä ja konsernia koskevia vaativia tilintarkastustehtäviä;

3) julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon tehtävät liittyvät valmiuksiin hoitaa itsenäisesti julkisyhteisöä sekä -konsernia koskevia tilintarkastustehtäviä.

Tilintarkastajatutkinnon ja molempien erikoistumistutkintojen tehtävät edellyttävät tilintarkastajan tehtävän kannalta tarpeellisen sääntelyn ja tilintarkastustoimeksiannon käytännön toimien hallintaa.

Tilintarkastajatutkinto ja erikoistumistutkinnot sisältävät tehtäviä seuraavista aihealueista:

1) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely ja hyvä kirjanpitotapa;

2) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;

3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sääntely;

4) eri yhteisömuotoja koskeva sääntely;

5) julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon osalta julkishallintoa ja -taloutta koskeva sääntely;

6) tilintarkastukseen liittyvä muu sääntely.

Lisäksi tutkinnot sisältävät tehtäviä tilintarkastuskertomuksen ja muiden tilintarkastajan lausuntojen tai todistusten laatimisesta sekä näiden edellyttämistä tarkastustoimenpiteistä.

18 §

Tilintarkastajatutkinnon yhteydessä suoritettavat lisätehtävät

Lisätehtävien sisällön ja laajuuden tulee vastata niillä korvattavien opintojen sisällöllä ja laajuudella.

19 §

Kelpoisuuskoe

Tilintarkastusvalvonta päättää tilintarkastuslain 6 luvun 2 §:n 5 momentissa ja 3 §:n 5 momentissa tarkoitetun kelpoisuuskokeen sisällöstä ja laajuudesta.

Kelpoisuuskoe sisältää tilintarkastusta, kirjanpitoa, eri yhteisömuotoja ja tilintarkastukseen liittyvää muuta kansallista sääntelyä koskevia tehtäviä. Kelpoisuuskokeen tehtäviin tulee vastata haettavaa hyväksymistä.

Kelpoisuuskoe sisältää julkishallinnon ja -talouden sääntelyä koskevia tehtäviä, jos hakija hakee tilintarkastajan JHT-erikois-pätevyyttä.

20 §

Tutkintojen sekä kelpoisuuskokeen järjestäminen

Edellä 17 §:ssä tarkoitetut tutkinnot ja 19 §:ssä tarkoitettu kelpoisuuskoe järjestetään suomen ja ruotsin kielellä. Tehtävien osia voi olla myös englannin kielellä.

Tilintarkastusvalvonta päättää tutkintojen sekä kelpoisuuskokeen järjestämisen ajankohdasta ja paikasta.

21 §

Siirtymäko

Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitettu siirtymäko sisältää tehtäviä seuraavista aihealueista:

1) kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely ja hyvä kirjanpitolaita;

2) tilintarkastusta koskeva sääntely ja hyvä tilintarkastustapa;

3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sääntely;

4) eri yhteisömuotoja koskeva sääntely;

5) tilintarkastukseen liittyvä muu sääntely.

Hakijan tulee suorittaa siirtymäkokeen tehtävistä puolet vapaavalintaisesti.

Siirtymäko järjestetään suomen ja ruotsin kielellä. Tilintarkastusvalvonta päättää siirtymäkokeen järjestämisen ajankohdasta ja paikasta.

22 §

Vastausten arvostelu

Tilintarkastusvalvonta vahvistaa tilintarkastajatutkinnon ja erikoistumistutkintojen sekä lisätehtävien, kelpoisuuskokeen ja siirtymäkokeen arvosteluperusteet.

Tilintarkastusvalvonta julkistaa arvosteluperusteet sen jälkeen, kun tutkintovastausten arvostelu on vahvistettu.

5 luku

Tilintarkastajan vakuutus

23 §

Tilintarkastajan vakuutus

Ennen tilintarkastajaksi hyväksymistä tilintarkastajan on annettava tuomioistuimelle seuraava tilintarkastajan vakuutus: "Minä N.N. lupaan kunniani ja omantuntoni kautta rehellisesti, riippumattomasti ja tunnollisesti suorittaa hyvää tilintarkastustapaa noudattaen kaikki ne tehtävät, jotka minulla tilintarkastajana tulee olemaan, olla oikeudettomasti ilmaisematta, mitä tilintarkastajan toimessa

minulle uskotaan tai mitä siinä muutoin saan tietooni sekä muutoinkin noudattaa tilintarkastajia koskevia säännöksiä ja määräyksiä sekä hyvää tilintarkastustapaa ja ammattieettisiä periaatteita”.

6 luku

Hyväksymismenettelyä koskevat vaatimukset

24 §

Hakemusmenettely hyväksymis- ja tutkintoasioissa

Hyväksymiseen ja hyväksymisen palauttamiseen sekä tutkintoihin osallistumiseen liittyvät hakemukset tehdään kirjallisesti Tilintarkastusvalvonnalle. Hakijan on liitettävä hakemukseensa sen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys.

Hyväksymiseen ja tutkintoihin osallistumiseen liittyvät hakemukset on jätettävä Tilintarkastusvalvonnan vahvistamalla tavalla viimeistään Tilintarkastusvalvonnan määrämänä päivänä.

25 §

Vaatimusten täyttymisen ajankohta

Asetuksen 2 luvussa tarkoitettuina opintoina otetaan tutkintoon lupaa myönnettäessä huomioon hakijan tutkinnon järjestämisajankohtaan mennessä suorittamat opinnot.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Asetuksen 3 luvussa tarkoitettuna käytännön kokemuksena otetaan tutkintoon haettaessa huomioon hakijan tutkinnon järjestämisajankohtaan mennessä saama käytännön kokemus.

Asetuksen 3 luvussa tarkoitettuna käytännön kokemuksena otetaan huomioon HT-, KHT- ja JHT-hyväksymistä haettaessa hakemuksen tekemishetkeen mennessä hankittu käytännön kokemus.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettu kokemus on oltava pääosin viimeisen 10 vuoden ajalta.

26 §

Ennakkotieto

Tilintarkastusvalvonta antaa hakemuksesta tilintarkastajan tai erikoistumispattevyyden hyväksymistä hakevalle ennakkotiedon siitä, täytyvätkö hyväksymisen edellytykset hakijan esittämien tietojen perusteella.

7 luku

Voimaantulo

27 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työministeri

Esittelijä